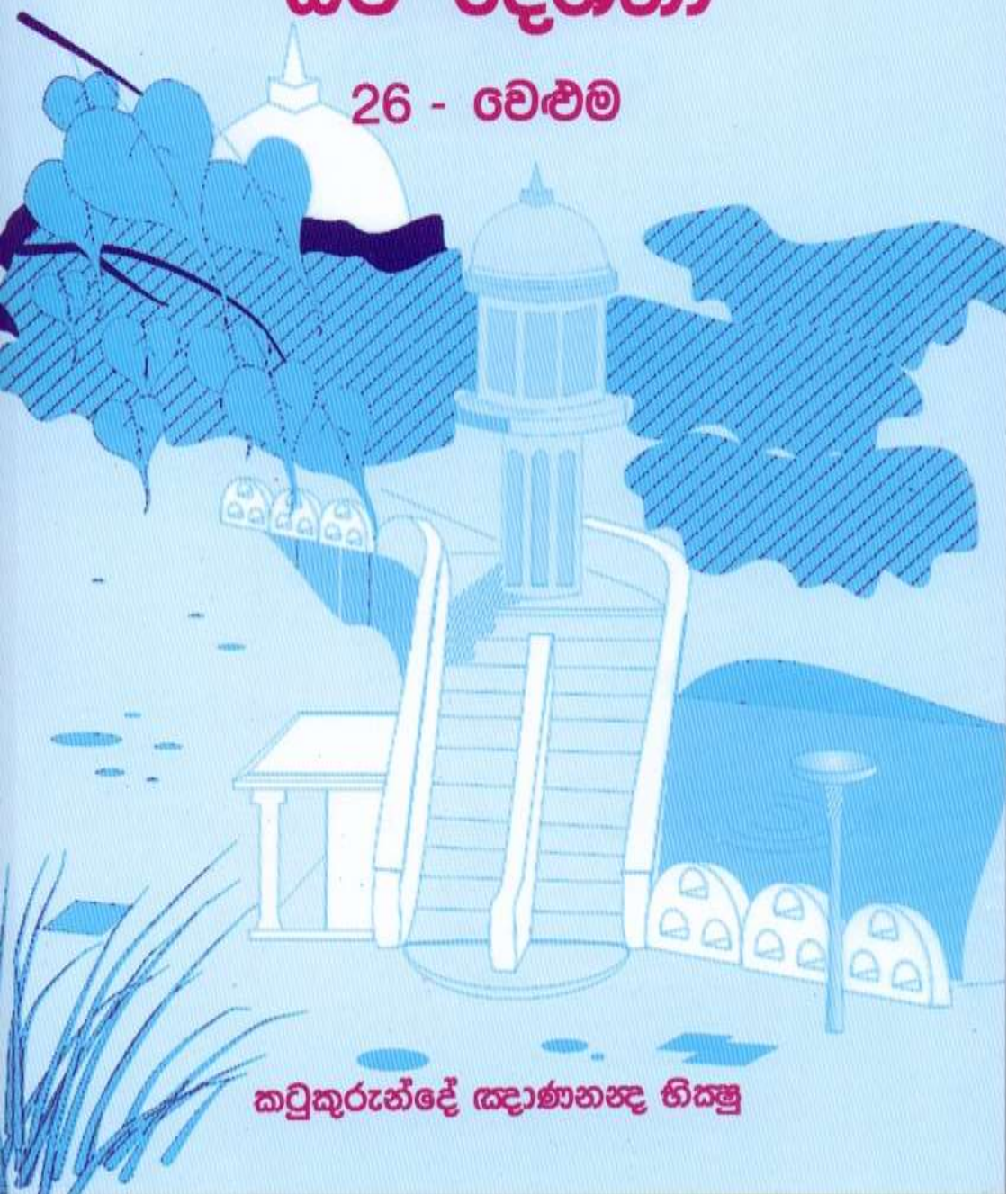

පහන් කණුව ධම් දේශනා

26 - වෙළුම

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද හිසතු

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

විසිහසවන වෙළුම

කටුකුරුන්දේ ඥාණානන්ද භික්ෂු

ප්‍රකාශනය

කටුකුරුන්දේ ඥාණානන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය

2020

ධර්මදානයකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2020 ජූලි

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි

මුදලට විකිණීම සඳහා හෝ ලාභ ලැබීම පිණිස වන සියලු ආකාරයේ උපුටා ගැනීම්, නැවත පළ කිරීම් සපුරා තහනම්ය. මෙම දහම් පොත ධර්මදානයක් ලෙස නැවත පළ කිරීමට කටුකුරුන්දේ ඥාණනඤ සඳහම් සෙනසුන් භාරය වෙත විමසීම් යොමු කරන්න. ධර්ම ග්‍රන්ථ සහ දේශනා සඳහා පිවිසෙන්න

www.seeingthroughthenet.net

ISBN 978-624-5061-07-5

විමසීම්

කටුකුරුන්දේ ඥාණනඤ සඳහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.

දුරකථනය: 0777127454

knssb@seeingthroughthenet.net

මුද්‍රණය

කොලිට් ප්‍රින්ටර්ස්

17/2, පැඟිරිවත්ත පාර, ගංගොඩවිල, නුගේගොඩ.

දුරකථනය: 0114870333

ධර්මදානයකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

කතු හිමියන්ගේ දහම් පොත් ලබාගත හැකි ස්ථාන:

1. කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.
2. සුනිල් විජේසිංහ මහතා – 39/10, ශාන්ත ඊටා පාර, ගල්කිස්ස.
3. හේමමාලා ජයසිංහ මහත්මිය
29/8, පැරිවත්ත මාවත, මිරිහාන, නුගේගොඩ.
4. වන්දන විජේරත්න මහතා
23/79A, 1 වන පටුමග, ධර්මපාල පෙදෙස, තලවතුගොඩ.
5. එස්. ඒ. සුරියාච්චි මහතා
මොරටු ලීබඩු වෙළඳසැල, කඩ වීදිය, දේවාලේගම.
6. එස්. ඒ. ලයනල් මහතා
140/19, රුහුණසිරි උද්‍යානය, හක්මන පාර, මාතර.
7. සිරිමා විජේරත්න මහත්මිය – 15, ඇලපාත, රත්නපුර.
8. මහාචාර්ය කේ. එම්. විජේරත්න මහතා, දන්ත විද්‍යා පීඨය,
පේරාදෙණි විශ්ව විද්‍යාලය, පේරාදෙණිය.
9. වෛද්‍ය පී. වීරසිංහ මහතා
බණ්ඩාර බුලංකුලම, ලංකාරාම පාර, අනුරාධපුර.
10. ආර්. ඒ. වන්දි රණසිංහ මහත්මිය
ස්ටුට්ගෝට් 'වායා', රෝහල හන්දිය, පොළොන්නරුව.
11. නේරා විජේසුන්දර මහත්මිය
ඉළක්පිටිය බෙහෙත් ශාලාව, ඉළක්පිටිය, ගැටහැන්න.
12. ඩී. සී. ඒ. නිශ්ශංක මහතා – 91A, චුඬ්චර්ඬි පාර, ගාල්ල.
13. ඩබ්ලිව්. ඒ. සුමිත් ප්‍රියදර්ශන මහතා
සුමිත් මෝටර්ස් (ස.කො.ස ඉදිරිපිට), 163G, වතුපිටිවල, නිට්ටඹුව.
14. Mr. Janitha Wijesinghe (janithasw@gmail.com)
47 Putters Circuit, Blacktown, NSW 2148, Australia.
15. Mr. Siyuranga Koswatta (koswatta@gmail.com)
11 Gleneida Ridge Rd, Carmel, NY 10512, USA.

www.seeingthroughthenet.net

සබ්බ පාපස්ස අකරණං
කුසලස්ස උපසම්පදා
සචිත්ත පරියොදාපනං
ඵතං බුද්ධානසාසනං

- බුද්ධ වග්ග, ධම්ම පදාය

හැම පවිත්
කුසල් වෙනටම
සිත පිරිසිදු
සස්න මෙයමැයි හැම

වැළැකුම
ඵළැඹුම
කැරුම
බුදුන්ගෙම

පටුන

හැඳින්වීම	vi
ප්‍රකාශක නිවේදනය	ix
අමා ගඟ	x
126. 'න අන්තරිකේ න සමුද්‍රමජේධ' (පහන් කණුව 32)	1
127. 'න බ්‍රාහ්මණස්ස පහරෙය්‍ය' (පහන් කණුව 56)	27
128. 'අධීනං නගරං කතං' (පහන් කණුව 65)	53
129. 'පොරාණමෙතං අතුල' (පහන් කණුව 93)	79
130. 'සබ්බත්ථ වෙ සප්පරිසා චජන්ති' (පහන් කණුව 127)	103

හැඳින්වීම

දහම් දන හැමදන්ම	පරදයි
දහමීරස හැම රසම	පරදයි
දම් ඇලුම හැම ඇලුම්	පරදයි
නිවන් සුව හැමදුක්ම	පරදයි

අනුතර ධර්මාඡයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිජයට අරමුණු වූයේ දෙව් මිනිසුන්ගේ විතත සන්තානයයි. අනාදිමත් කාලයක් තුළ මෝහයෙන් මුළාවී සසර දුක් ගින්නෙන් දූවෙමින් සිටින ලෝ සතුන්ගේ සිත් සතන් දහම් අමා දහරින් සිසිල් කර අමා මහ නිවනින් නිවා සුවපත් කිරීම ඒ මහා කාරුණිකයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිජය පරමාර්ථය විය. දුක් ගිනි වඩන දිග්විජය වෙනුවට දුක් ගිනි නිවන ධර්මවිජයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට හඳුන්වා දුන්හ.

ධර්මදනය අන් හැම දනයකටම වඩා උතුම් වන්නේ සිතකට වැටෙන දහම් පදයකින් පූණී ජීවිත පරිවර්තනයක් පවා සිදුවිය හැකි බැවිනි. බාහිර වස්තු දනයෙන් සැලසෙන තාවකාලික සහනය මෙන් නොව, එය සන්තාන සැනසුමකට මඟ හෙළිකරයි. මොහොතකට දිවගට දැනී-නොදැනී යන ආමිස රසය මෙන් නොව, නිරාමිස දහම් රසය අසහනය දුරුකොට සිත් සනහන ගැඹුරු අථ රසයකි. සසර වඩන ගේහසිත ඇලුම් මෙන් නොව, ලොවුතුරු දහමට ඇති ඇල්ම සසර ගමන කෙටිකරයි. තණ්හා පිපාසය සන්හිඳුවන අමා මහ නිවන සියලු සසර දුක් නිවාරණය කරයි. 'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළෙන් අප දියත් කළ ධර්මදන වැඩ පිළිවෙළෙහි දෙවැනි අදියර වශයෙන් මේ 'පහන් කණුව ධර්ම දේශනා' පොත් පෙළ එළිදකී. මිනිරිගල නිස්සරණ වන සෙනසුනෙහි යෝගාවචර සගපිරිස හමුවේ අප විසින් දේශනා කරන්නට යෙදුන දෙසුම් 33 ක් රැගත් යටකී පොත් පෙළට වඩා සරල අන්දමින්, ජන ජීවිතයේ එදිනෙදා ගැටළුවලට එල්ලකොට දෙසන ලද බැවින් මෙම ධර්මදේශනා මාලාව බොහෝ දෙනෙකුට වැඩදයක වනු ඇතැයි සිතමු. සසරදුක් ලියලවන විවිධ විෂම දෘෂ්ටි මතවාදයන්ගෙන් ගැවසීගත් පොත් පත් සඟරා 'සහරාවක' අතරමංව සිටින වත්මන් පාඨක සමාජයට මේ තුළින් ලොවුතුරු මඟට යම් 'තරු සලකුණක්' හෝ ලැබෙතොත් අප දුරු උත්සාහය සඵල වූ ලෙස සලකමු.

'ආනුපුබ්බි කථා' නම් වූ අනුපිළිවෙළ කථාමාර්ගයක් අනුගමනය කරමින් දහම් දෙසූ බුදුපියාණෝ එවැනිම 'අනුපිළිවෙළ කථාවක්'

ධම්මදේශකයින්ට අනුදන වදළන. දන කථාව, සීල කථාව, සඟ කථාව, කාමයන්ගේ ආදීනව හා නෙකධම්මයෙහි ආනිසංස ඒ අනුපිළිවෙළ කථාවට අයත්වේ. ඒ සියල්ල තුළින් සකස් වූ, මාදුටු, පුබුදුටු, පහන්වූ සිතට වතුරාසීසත්‍ය දේශනාව මැනවින් විෂය වේ. දේශනා විලාස වශයෙන් සලකන කළ, බුද්ධ දේශනාවෙහි ඉස්මතුව පෙනෙන ආදර්ශවත් අංග සතරක්ද ඇත. එනම්, උපමා, නිදර්ශන, ආදියෙන් ධම්ම කරුණු සැදැහින සිරිම (සැදැසෙසති) සිත් කාවදින අන්දමින් ඒත්තු ගන්වාලීම (සමාදපෙති) ඒවා ප්‍රතිපත්තියට නැංවීමෙහිලා උත්සාහවත් කිරීම (සමුනෙතපෙති) සහ අසන්නන්ගේ සිත්සතන් ප්‍රසාදයට පත්කිරීමයි (සමපනංසෙති).

ධම්මපදයෙන් තෝරාගත් ගාථා මාතෘකා කොටගෙන පැවැත්වෙන මෙම දෙසුම් පෙළෙහිදී ද හැකිතාක් දුරට ඉහත සඳහන් මූලධම්ම අනුගමනය කිරීමට තැත් දරුවෙමු. බුද්ධෝත්පාද කාලයක ලැබිය හැකි අග්‍රඵලය වන අර්භත් ඵලයෙන්ම දේශනාවක් කුළුගැන්වීමට උනන්දු වීමු. වෙනත් සුලභ ලෝකික පරමාථී තුළ අසන්නන් සිරකොට නොතබා, බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ අප්‍රමාද පදය සිහිගන්වමින් සංසාර විමුක්තිය දෙසටම ඔවුන් යොමු කරවීම අපගේ පරම අධ්‍යාශය විය. ‘පහන් කණුවෙන්’ විහිදෙන මෙම ධර්මාලෝකයෙන් ලෝකයාට නිවන් මග හෙළි පෙහෙළි වේවා!

දෙස් විදෙස් වැසි සැදැහැවත් පරිත්‍යාගශීලී විශාල පිරිසකගේ නොමසුරු ආධාරයෙන් ‘අමා ගඟ’ දිනෙන් දින පුළුල් වෙමින් ගලායයි. එයින් ජනිත පුණ්‍ය ශක්තිය ඔවුන්හට පරම ශාන්ත නිව්‍යාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවා!

‘විරං තිට්ඨතු ලොකස්මිං - සමමාසමබුද්ධ සාසනං’

මෙයට,
සසුන් ලැදි
කටුකුරුන්දේ ඤාණනැද හිඤ්ඤ

කටුකුරුන්දේ ඤාණනැද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරදන
(2560) 2016 ජුනි

සටහන

අපගේ ගුරු දේවයන් වහන්සේගේ පිරිසිදු ධර්මය වැඩපිළිවෙල දෙස් විදෙස් දහම් පිපාසිතයන් උදෙසා තවදුරටත් මෙසේ එළිදැක්වීමට ලැබීම අප වෙත පැවරුණු මහත් භාග්‍යයක් ලෙස සලකමු. පටිගත කළ 'පහන් කණුව' දෙසුම් පිටපත් කරදීමේ සහ සෝදුපත් බැලීමේ කාර්යයන්ට සහාය වන පින්වත් සිරිමා විජේරත්න, ලිලියන් රත්නායක සහ වත්සලා කරුණාරත්න යන මහත්මීන්ටත්, අපගේ පොතපත මුද්‍රණය කරදෙන කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස් සමාගමේ සී. ජයසෝම මහතා ඇතුළු සැමටද අපගේ පුණ්‍යානුමෝදනාව හිමිවේ.

මෙයට,
සසුන් ලැදි
අනුශාසක - මිල්ලතේ සුභුති හිඤ්ඤ

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරඳන
(2562) 2019 මාර්තු

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය ප්‍රකාශක නිවේදනය

'කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය' පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් සම්පාදිත සියලුම ධර්ම ග්‍රන්ථ හා දේශිත ධර්ම දේශනා පිරිසිදු ධර්ම දනයක් වශයෙන්ම ධර්ම පිපාසිත ලෝකයාහට ප්‍රදානය කිරීමේ උන්වහන්සේගේ අභිමතාථීය ඉටු කිරීමට ඇප කැප වී සිටියි. මේ අනුව ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සහ බෙදාහැරීම පිළිබඳ කාර්යභාරයත්, ධර්ම දේශනා සංයුක්ත තැටිගත කිරීම සහ,

www.seeingthroughthenet.net වෙබ් අඩවිය,

www.facebook.com/seeingthrough සමාජ ජාල අඩවිය

පවත්වාගෙන යාමත් කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරයේ වගකීම වනු ඇත.

දෙස් විදෙස් වැසි ධර්මකාමී පාඨක ශ්‍රාවක විශාල පිරිසක් වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක වන මෙම පුළුල් ධර්මදාන වැඩ පිළිවෙලට දයකවීමට කැමති පින්වතුන්හට පහත සඳහන් බැංකු ගිණුමට තම ආධාර මුදල් යොමුකිරීමට අවස්ථාව ඇත. මෙම ධර්මදාන වැඩපිළිවෙලට ආධාර එවීම පිළිබඳ සියලු විමසීම්:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.

දුරකථන අංක: 0777127454

ඊමේල් ලිපිනය: knssb@seeingthroughthenet.net

ආධාර මුදල් යොමු කිරීම:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය (K.N.S.S.B)

ගිණුම් අංක: 007060000241

සම්පත් බැංකුව, SWIFT: BSAMLK LX

ශාඛා අංකය: 070

ශාඛාව: ආර්. ජී. සේනානායක මාවත, කොළඹ - 07.

අමා ගඟ

මහවැලි ගඟ උතුරට හැරවීමෙන් පසු එතෙක් නිසරු මුඩු බිම් ලෙස පැවති පෙදෙස්වල සිදුවූයේ ඉමහත් වෙනසෙකි. පිපාසයට පැත් බිඳක් නොලබා සිටි ගොවිහු පෙදෙස පුරා නිහඬව ගලා යන සිසිල් දිය දහරින් පිනා ගියහ. මැලවුණු ගොයම සරුව නිල්වත්ව කරලින් බර විය. මල් පලින් ගැවසීගත් කුරු-ලිය බලා සැනසෙන පෙදෙස් වැසියෝ කුටු කඳුළු වගුළහ.

දහම් අමා ගඟ 'උතුරට' හැරවීමේ වැඩ පිළිවෙළක් මෙයට තෙවසරකට පෙර ඇරඹුණි. දහම් පත-පොත තබා 'එද-වේල' සඳහා වත් වියපැහැදුම් කිරීමට වත්-කමක් නැත්තෝ, නිහඬව නොමිලයේ ගලායන අමිල දහම් අමා දිය දහරින් සදහම් පිපාසය සන්සිඳුවා ගත්හ. අරිටු මිසදිටු හැර, සැදුහැයෙන් සරුව, ගුණ නුවණින් බරව පිළිවෙත් මගට නැමී ගත්හ. ලොවී-ලොවුතුරු මල් පල නෙළා ගනිමින් හද පුරා පිරි බැතියෙන් නන් අයුරින් සොම්නස පළ කළහ.

'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය' නමින් දියත් කළ මෙම ධම්දන වැඩපිළිවෙළ සඳහා අපගෙන් වැයවුණේ පිරිසිදු ධම්දන සංකල්පය පමණි. අමාගඟ 'උතුරට' හැරවූවෝ සසුන් ගුණ හඳුනන පරිත්‍යාගශීලී සැදුහැවත්හුමය. 'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළ එළි දැක්වීමෙන් නොනැවතී 'පහන් කණුව ධම්දේශනා' පොත් පෙළෙහි 'බර පැන' දැරීමටත්, දෙස්-විදෙස්වල දහම් පිපාසිතයින් උදෙසා අප අතින් ලියැවෙන අනිකුත් පොත-පත ඒ අයුරින්ම එළි දැක්වීමටත් ඔවුහු උත්සුක වූහ. 'දෙන දේ පිරිසිදුවම දීමේ' අදහසින් අමිල වූ දහම ඊට නිසි ශෝභන මුද්‍රණයකින්ම ධම්කාමීන් අතට පත් කිරීමට පියවර ගත්හ. මුද්‍රිත පිටපත් සංඛ්‍යාව අවසන්වනු හා සමගම 'නැවත මුද්‍රණ' පළකිරීමෙන් දහම් අමා ගඟ වියළී යා නොදීමට දැඩි අදිටනකින් ඇප කැපවූහ.

'පොත් අලෙවිය' පිළිබඳව මෙකල බහුලව දක්නට ලැබෙන වාණිජ සංකල්පයට පිටුපා, තහංචි වලින් තොරව, තමන් අතට නොමිලයේම පත් කැරෙන 'දහම් පඬුර' තුළින් ධම්දන සංකල්පයෙහි අගය වටහාගත් බොහෝ පාඨක පින්වත්හු තමන් ලද රස අහරක්, නැතිතවතුන් සමග බෙද-හද ගන්නාක් මෙන් නොමසුරුව අන් දහම් ළැදියනටද දී ධම් දනයට සහභාගී වූහ. ඉනුදු නොනැවතී, ශක්ති පමණින් 'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණභාරයට' උරදීමටද ඉදිරිපත්වූහ. ඇතැමෙක් ලොකු කුඩා

දහම් පොත් මුද්‍රණය කරවීමේ හා නැවත-නැවත මුද්‍රණය කරවීමේ බරපැන ඉසිලීමට පවා පසුබට නොවූහ.

සම්බුදු සසුන මේ ලක් පොළොවෙහි පවතින තාක් මේ දහම් අමාගඟ ලෝ සතුන් සිත් සනහමින් නොසිඳී ගලා යේවා යනු අපගේ පැතුමයි.

‘සබ්බදනං ධම්මදනං ජිනාති’

මෙයට,
සසුන් ලැදි
කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ භික්ෂු

පොත්ගුල්ගල ආරණ්‍ය සේනාසනය
‘පහන් කණුව’
කන්දේගෙදර, දේවාලේගම.
2000 ජූනි 05 (2544 පොසොන්)

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

26 – වෙළුම

ප්‍රථම මුද්‍රණය

පිටපත් 1000 කින් යුත් මෙම ප්‍රථම මුද්‍රණය ධර්මදාන වශයෙන් පාඨකයින් අතට පත්කරන පින්වත් උදිත ඉගලහේවා මහතාට එම ධර්මදානමය කුශලය පරම ශාන්ත උතුම් නිව්‍යාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවා! යි පතමු.

– අනුශාසක

(2564) - 2020 ජූලි

පුණ්‍යානුමෝදනාව

මෙම ධර්මදානමය කුසලය පරලෝසැපත් සියලු නෑ හිතමිතුරන්ට පුණ්‍යානුමෝදනාවක් වේවා!

එසේම සුචිත්ත සිටින දූ දරුවන් ඇතුළු සියලු නෑ හිතමිතුරන්ට පරම ශාන්ත උතුම් නිව්‍යාණාවබෝධය පිණිස හේතු වාසනා වේවා!

– උදිත ඉගලහේවා

126 වන මද්දනය

126 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 32)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’

න අනතලිකෙඛි න සමුද්දමජේඛධි
න පබ්බතානං විවරං පවිස්සා
න විජ්ජති සො ජගතිප්පදෙසො
යසුධරීතො මුච්චෙවියා පාපකම්මාති

– ධම්මපද, පාප වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

ජීවත්වන හැම සත්ත්වයෙකුගේම සිත තුළ නිරන්තරයෙන්ම කරකැවෙන වක්‍රයක් තිබෙණවා. ඒකට අපි කියනවා කර්මවක්‍රය කියලා. මේ දීර්ඝ සංසාරයේ අපි සිත, කය, වචනය කියන තුන් දෙරින් කරන කුසල්, අකුසල් කර්ම අපේ මේ විඤ්ඤාණයේ කර්ම බීජ වගේ තැන්පත් වෙනවා. තැන්පත් වෙලා ඒවා පැසිලා විපාක වාර වශයෙන් ඒ ඒ අවස්ථාවල් වල මතු වෙලා අපට සැප දුක් වේදනා ගෙන දෙනවා. සැප වේදනා ගෙන දෙනවා කුසල කර්ම. අකුසල කර්ම, දුක් වේදනා ගෙන දෙනවා. අනිවාර්යයෙන්ම සිද්ධවෙන නියාම ධර්මයක් වගේ කාටත් සිද්ධවෙන ධර්මතාවක් මේක. අපි සැප වේදනාවලට කැමතියි. දුක් වේදනාවලට අකැමතියි. ඒක නිසා අර දුක් වේදනා ගෙන දෙන පාපකර්මවල විපාක වාර මතුවෙනකොට අපි උත්සාහ කරනවා නොයෙකුත් උපක්‍රම වලින් ඒවායින් බේරෙන්න, පැනලා යන්න. ඒ වගේම අපි රැකවරණ සොයනවා. ආරක්‍ෂා ස්ථාන සොයනවා. නමුත් බුද්ධියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා පාපකර්ම වලින් බේරෙන්න, පලායන්න, හැංගිලා ඉන්න මේ ලෝකේ කිසිම තැනක් නැහැ කියලා. අන්න ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන ගාථාවක් තමයි අපි මේ මාතෘකා හැටියට තබාගත්තේ. ඒ ගාථාව වගේම ඒ ගාථාව දේශනා කරන්න හේතු වූණු කථා ප්‍රවෘත්ති තුනක්ම තිබෙණවා. ඒ කථා ප්‍රවෘත්ති වලින් පෙන්නුම් කෙරෙන්නේ අන්න ඒ පාපකර්ම වලින් ගැලවෙන්න තැනක් නැහැ කියන අදහසයි.

බුද්ධියාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයේ වැඩ වාසය කරන කාලයේ ඇත ප්‍රදේශයකට වැඩමකළ සංඝයාවහන්සේලා පිරිසක්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

බුදුපියාණන් වහන්සේ දැකීමට ආපසු ජේතවනාරාමයට වඩින අතරේ එක්තරා ගමකට පිණිඳපාතයේ වැඩියා. ඒ ගමේ මිනිස්සු මේ ස්වාමීන්වහන්සේලාට ආරාධනා කරලා කැඳ එහෙම උදේ පූජා කරලා ආසන ශාලාවට වඩම්මවලා දවල් දනය පිළියෙල වෙනකන් ධර්මය අසමින් සිටියා. මේ අවස්ථාවේ, දනය පිසමින් සිටිය එක්තරා ස්ත්‍රියක් ළිපට පිඹින අතරේ ගිනිදල්ලක් වහලෙට වැටිලා, වහලේ සෙවිලි කරලා තිබුණු තණකොළ කැඳල්ලක් ගිනි අරගෙන අහසට පැන නැංගා. ඒ එක්කම කපුටෙක් හරියටම ඒ වෙලාවටම පියාඹගෙන ඇවිල්ලා අර තණකොළ කැඳල්ලට, වළල්ලට බෙල්ල දමාගෙන ඒකෙ දවිලා පිලිස්සිලා ගම මැද වැටුණා. මේක දෑකලා සංඝයාවහන්සේලාට ලොකු සංවේගයක් ඇතිවුණා මේ කපුටා හරියට ඒ වෙලාවටම එතනට පැමිණෙන්න ඇත්තේ යම්කිසි පාපකර්මයක් නිසා තමයි, මේක යට තිබෙන කර්මය ශාස්තෘන්වහන්සේ තමයි දන්නේ, අපි ශාස්තෘන්වහන්සේගෙන් මේක අහන්න ඕනෙ කියලා හිතාගෙන ජේතවනාරාමය පැත්තට පිටත්වෙලා වැඩම කළා. ඒ එක සිද්ධියක්.

ඊළඟට තවත් සංඝයාවහන්සේලා පිරිසක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දැකීමට වඩින අතරේ මුහුදු කොටසක් එතෙර වෙන්න තිබුණු නිසා නැවක නැගිලි පිටත්වුණා. හරියට මුහුද මැදදි නැව ඉබේටම නැවතුනා. නැව එතන හරියට නිශ්චලව සිටියා. එහාට මෙහාට කරන්න බැරි තත්ත්වයකට ආවා. එතකොට නැවේ හිටි අය හිතුවා මෙතන කවුරුහරි කාලකණ්ණියක් ඉන්න ඕනෙ, කවුද ඒ කාලකණ්ණියා කියලා තෝරගන්න සිටිටු ඇද්ද. එතකොට පළමුවෙනි වරටම මේ සිටිටුව ඇදුනේ ඒ නැව්පතියාගේ භාර්යාවට. තරුණ වයසේ සිටින රූපසම්පන්න කාන්තාවක්. ඒ තැනැත්තියයි කාලකණ්ණිය හැටියට පළමුවෙනි වර තේරුණේ. ඉතින් නැවතත් සිටිටු ඇදලා බලන්නයි කිව්වා. දෙවෙනි වරටත්, තුන්වෙනි වරටත් ඇයටමයි පැමිණියේ.

එතකොට මේ පිරිස නැව්පතියා දිහා බැලුවා ‘මොකද කරන්නෙ මේකට?’ කියලා. එතකොට නැව්පතියත් කල්පනා කළා මේ විශාල පිරිසකගේ ජීවිතය අන්තරාවේ දන්න බැහැ මේ එක මනුෂ්‍යයෙක් නිසා. ඒක නිසා මැය මරන්න සලස්වන්න ඕන කියලා ඒ අයට අවසර දුන්නා මේ තැනැත්ති මුහුදට දන්න. අර පිරිස මේ තැනැත්තිය උස්සලා මුහුදට දන්න හදනකොට ඇය හයියෙන් මරහඬ තැබුවා. එතකොට අර නැව්පතියා කියනවා ‘එහෙම නෙවෙයි. ඔය ආහරණ ආදියත් ඉවත්

කරලා කිලිටි රෙදි කඩක් අන්දලා මුහුදට දන්න. ඒ වගේම මම කැමති නැහැ මේ තැනැත්තිය වතුරට ගහගෙන යනවා දකින්න. මට ඒක හිතට කණගාටුයි. ඒක නිසා වැටුණු හැටියෙම දියේ ගිලෙන ආකාරයට වැලි කුඩයක් බෙල්ලෙ බැඳලා වතුරට දමන්න' කියලා. ඒ තරම් අනුකම්පාවෙන්. එතකොට ඒ විදියටම අර මනුෂ්‍යයින් කලා. ඒ ආකාරයට ඒ ස්ත්‍රිය වතුරට වැටුණාම මුහුදේ සිටි තෝරු මෝරුන් තමයි ඊළඟට ඒ ශරීරයට වුණු දේ දන්නේ. ඒ විදියේ භයානක ඉරණමකට පත්වුණු ස්ත්‍රිය පිළිබඳ ප්‍රවෘත්තිය නැවේ සිටි සංඝයාවහන්සේලා කල්පනා කරනවා මේක යම්කිසි බරපතල අතීත කර්මයක් නිසා වෙන්න ඕන. ඒක ශාස්තෘන්වහන්සේගෙන් අහන්න ඕන කියලා. ඒ දෙවෙනි ප්‍රවෘත්තිය.

ඊළඟට තවත් සංඝයාවහන්සේලා හත් නමක් ඒත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දැකීමට පිටත්වෙලා එන අතරේ, අතරමගදී රැ බෝ වුණහම ඒ ළඟ තිබුණු යම්කිසි විහාරයකට වැඩමකලා. ආගන්තුක හික්කුන් වශයෙන් රැට නවාතැන්ගන්න තැනක් ගැන විමසුවහම ඒ සංඝයාවහන්සේලා ඒ විහාරයේ තිබුණු එක්තරා ගල් ලෙනක් - ඇඳවල් හතක් තිබුණු ගල් ලෙනක් හාර දුන්නා, මේ සංඝයාවහන්සේලාට. උන්වහන්සේලා රැ සැතපෙන අතරේ මහාගල් පර්වතයක් පෙරලිලා ඇවිල්ලා අර ලෙනේ දෙර වැහුණා. එතකොට මේක දැකලා ඒ විහාරයේ සිටි සංඝයාවහන්සේලා 'අපොයි අපේ මේ ආගන්තුක සංඝයාවහන්සේලා, හත් නමට ලොකු විපතක් පැමිණියා' කියලා ගම් කීපයකම මිනිසුන් එකතු කරලා අර පර්වතය ඉවත් කරන්න දවස් හතක් තිස්සේම උත්සාහ දැරුවා. ඇතුළෙ හිටිය අයත් ඒ වගේම උත්සාහ දැරුවත් බැරිවුණා. නමුත් හත්වෙනි දවසේ ඉබේටම අර ගල් පර්වතය ඉවතට පෙරලිලා ගියා. ඒක පෙරලිලා යනකොට අර සංඝයාවහන්සේලා බොහෝම ගිලන්වෙලා ආහාර පාන නැතුව ඉතාම දුර්වල තත්ත්වයක හිටියේ. ඒ සංඝයාවහන්සේලාත් කල්පනා කලා අපෙන් යම්කිසි අතීත පාපකර්මයක් නිසා වෙන්න ඕන. ඒක ශාස්තෘන්වහන්සේගෙන් අහන්න ඕන කියලා ඒ සංඝයාවහන්සේලා පිරිසත් පිටත්වෙලා ගියා.

ඔය තුන්ගොල්ලම අතරමගදී එකට හමුවෙලා ඔවුනොවුන්ගේ අත්දැකීම්, දුටු දේ ආදිය ගැන සාකච්ඡා කරමින් ජේතවනාරාමයට වැඩමකරලා බුදුපියාණන් වහන්සේට ඒ තමතමන් දුටු ප්‍රවෘත්ති එකිනෙක ප්‍රකාශ කලා. ඔන්න එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ එක

එක සිද්ධිය යට තියෙන කර්ම විපාක පෙන්නුම් කරනවා 'මහණෙනි, අර අහසෙදී ගින්නෙන් දූවිලා ඇද වැටුණු කපුටා - මේ සැවැත් නුවරම අතීතයේ එක්තරා ගොවියෙක්. ඒ ගොවියට හිටිය ගොනා හික්මවන්න - හිලෑ කරන්න බොහොම උත්සාහ දරුවා. නමුත් ටිකක් දුර ගිහිල්ලා මේ ගොනා ලගිනවා. ඉතාම අකීකරුයි. මේ ගොවියා නැවත නැවතත් උත්සාහ කරලා මේ ගොනා හික්මවන්න බැරි වුණහම තරහා ගිහිල්ලා මොකද කළේ, 'හොඳයි එහෙනම් හොඳ හැටි බුදියගනින්න' කියලා පිදුරු ඇගේ ඔතලා ගිනි තිව්වා. ගොනා එතනම දූවිලා මැරුණා. එතකොට ඒකයි පාපකර්මය. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ඒ පාපකර්මයේ විපාක වශයෙන් දීර්ඝ කාලයක් ඒ ගොවියා නිරයේ පැසිලා ඊළඟට මේ වගේ කපුටු ආත්මයේ ඉපදිලා හත් වාරයක්ම මේ වගේම අහසෙදී ගින්නෙන් දූවිලා ඇදගෙන වැටුණයි කියලා ඒ පළමුවෙනි පාපකර්මය පිළිබඳ විස්තරය ප්‍රකාශකොට වදළා.

ඊළඟට දෙවෙනි ප්‍රවෘත්තිය. ඒ නැවියාගේ භාර්යාව පිළිබඳ කථාව. ඒ තැනැත්තියත් අතීතයේ මේ බරණැස් නුවරම එක්තරා ගෘහපතියෙකුගේ භාර්යාවක්. එහෙම නැත්නම් ගොවියෙකුගේ ගොවි බිරිඳක් කියලා ගන්නත් පුලුවන්. ඒ තැනැත්තියට ඒ තමන්ගේ ගෙදරදෙරේ කටයුතු හැම එකක්ම කරන්න සිද්ධවුණා. ඒ කරන අතරේ ගෙදර සිටින බල්ලා මේ තැනැත්තී යන යන තැන පස්සෙන් යනවා බලාගෙන සිටිනවා. වතුර ගේනකොට, ඊළඟට කැළේට දර කඩන්න යනකොට, වෙළුට ආහාර ගෙනයනකොට හැම වෙලාවෙම පස්සෙන් යනවා බලාගෙන ඉන්නවා එකටමයි හැසිරෙන්නේ. ඒක නිසා මනුෂ්‍යයින් මේක ගැන උසුලු විසුලු කළා මේ තැනැත්තියට. ඒක නිසා කෝපයකුත් ලැජ්ජාවකුත් ඇතිවෙලා මේ තැනැත්තී මොකද කළේ? එක දවසක්ද, තමන්ගේ ස්වාමී පුරුෂයාට කෙතට ආහාර ගෙන යන අතරේ රැහැණක් ඉඹේ හඟවගෙන ගියා. මේ බල්ලන් පීටිපස්සෙන් එනවා. තමන්ගේ ආහාර ගෙනිව්ව කුඩය හිස් කරගෙන එන අතරේ ලිඳක් ළඟට ඇවිල්ලා ඒ කුඩයේ වැලි පුරවලා, රැහැණේ එක කොණක් වැලි කුඩෙ බැඳලා අනිත් කොණ බඳින්න මේ බල්ලට කතා කළා. ඉතින් බල්ලන් නගුට හොලවමින් ළඟට පැමිණියා. බෙල්ලෙ හොඳට තදටම බැඳලා වැලි කුඩෙ ලිඳට පාත් කළා. ඒ එක්කම ඉතින් බල්ලන් ඇදගෙන වැටිලා මැරුණා. ඔන්න ඔය පාපකර්මය නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා මේ ස්ත්‍රිය දීර්ඝ කාලයක් නිරයේ පැසිලා මේ වගේම ආත්මභාව

සියක්ම මේ වගේම වැලි කුඩයක් බෙල්ලෙ බැඳලා දියේ ගිලිලා මරණයට පත්වුණා. ඔන්න ඒ දෙවෙනි කාරණය.

ඊළඟට තුන්වෙනුව අර සංඝයාවහන්සේලා හත් නම පිළිබඳව කථාන්දරය. ඒකෙ අතීතය ප්‍රකාශ කරනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ. මේ සංඝයාවහන්සේලා හත් නම අතීතයේ ගොපළ දරුවන් හත්දෙනෙක්. ඒ අයට නියම වෙලා තිබුණා ගවයින් කැළේ ගෙනිහිල්ලා තණකොළ කවන්න වාරෙන් වාරයට. හත් දිනකට වරක් වගේ. ඉතින් මේ පිරිස එක දවසක් ඒ ගවයින් කවලා එන අතරේ දුටුවා මහාවිසාල තලගොයෙක් දුවගෙන දුවගෙන යනවා. මේ අය පිටිපස්සෙන් එලෙව්වා. තලගොයා කියන සතා ගැන ඉතින් බොහෝ දෙනා දන්නවානෙ - සමහරුන්ට ආහාරයක්. කොයි හේතුවකින් හරි පස්සෙන් එලවගෙන ගියා. මේ තලගොයා දුවගෙන ගිහිල්ලා සිදුරු හතක් ඇති හුඹහකට රිංගගන්නා. හුඹහක් උත්සාහ කළා තලගොයා එළියට ගන්න. බැරි වුණා. බැරි වුණහම මේ දරුවෝ, මොකද කල්පනා කළේ? අපි හෙටවත් ඇවිල්ලා මේ තලගොයාව අල්ලගන්න ඕන කියලා නොයෙකුත් කෝටු කැලි, අතුකැලි එකතු කරලා අර සිදුරු හතම වැහුවා. වහලා ගෙදර ගියා. ඊටපස්සෙ මතක නැතිවුණා මේ සිද්ධිය. ඊටපස්සෙ අනෙක් කටයුතුවල යෙදී ඉඳලා, හත් දවසකට පස්සෙ ආයෙත් ඒ පාරෙ යන අතරේ හිටි ගමන්ම හුඹහ දක්කහම මතක්වුණා අර තලගොයා ගැන. අපි දැන් ඇරලා බලන්න ඕනෙ මේ තලගොයාට මොකක්ද වුණේ කියලා ඇරලා බැලුවා. බලනකොට ඉතාමත්ම දුර්වල වෙලා වෙවුල වෙවුලා ඇටයි හමයි වගේ ඒ තලගොයා එළියට එනවා දැකලා මේ දරුවන්ට ලොකු අනුකම්පාවක් ඇතිවුණා. මරණවා වෙනුවට ඊළඟට කළේ පිට අතගාලා 'අනේ හොඳහැටි යන්න' කියලා යන්න ඇරියා. ඒකෙ ක්‍රියාවේ හොඳ පැත්තක් නරක පැත්තක් දෙකම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. ඒ අය, ඒ හත් දෙනාම නිරයේ පැසුණෙ නැහැ. මොකද අර තලගොයා මැරුවේ නැති නිසා.

නමුත් ඒ වෙනුවට ආත්මභාව දහතරක්ම මේ විදියට හත් දවස බැගින්, නිරාහාරයෙන් සිටින්න සිද්ධවුණා. මේ විදියට යම්කිසි හිර විමක් නිසා. ඉතින් ඔන්න ඔය විදියේ ඒ පාපකර්ම පිළිබඳව ප්‍රකාශ කළහම එතන හිටිය සංඝයාවහන්සේ කෙනෙක් බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අහනවා 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ ජේන හැටියට එතකොට කෙනෙකුට අහසට ගිහිල්ලාවත්, අහසට පැන නැගලාවත්, මුහුදට ගිහිල්ලවත්,

පහන් කණුව ධම් දේශනා

පර්වතයන් අතරට ගිහිල්ලවත් තමන්ගේ පාපකර්ම වලින් බේරෙන්න බැහැ නේද?' 'එසේය මහණ, ඒ විදියම තමයි. පාපකර්ම වලින් කවදවත් බේරිලා යන්න, පැන යන්න හැකියාවක් නැත. හැරගන්න තැනක් නැත' කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාරලා තමයි අපි අර මාතෘකා කළ ගාථා ධර්මය වදාලේ.

න අනතලිකෙහි න සමුද්දමජේඤ්ඤා
න පබ්බතානං විවරං පවිසංසා
න විජ්ජති සො ජගතිපාදෙසො
යත්ථධීතො මුච්චෙය්‍ය පාපකම්මා

අහසේවත්, ඒ වගේම මුහුදු මැදවත්, පර්වතවල විවරවලට රිංගලාවත් පාපකර්මවල විපාක වලින් බේරෙන්න පුලුවන් තැනක් මේ ලෝකයේ කොතැනකවත් නැත කියන එකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාලේ. මේක හිතන්න හිතන්න, මේ කර්මයේ, පාපකර්මවල ඇති භයානකකේය හොඳ හැටි පැහැදිලි වෙනවා. ඒ වගේම දැන් මෙතන කියවෙන කථා තුනම පළමුවෙනි ශික්‍ෂා පදය කඩ කිරීම පිළිබඳ කථාන්තරයි. ප්‍රාණඝාත අකුසලය ගැනයි. පාණාතිපාතා වෙරමණි සික්කාපදං සමාදියාමි කියලා අපි මේ කියන වාක්‍යය තුළ කොයිතරම් ගැඹුරක් තියෙනවද කියලා මෙයින් වැටහෙනවා. මෙතන කියවෙන්නෙ සතුන් මැරීම ගැනයි. මනුෂ්‍යයින් මැරීමවත් නෙවෙයි. ගොතෙකු බල්ලෙකු වැනි තිරිසන් සතුන් මැරීම පවා - ඒ විදියේ දේවල් පවා කොයිතරම් දුරට විපාක විඳීමට සිදුවන දේවල්ද, කියන එක අපට හිතාගන්න පුලුවන්. ඒ වගේම නිරයෙන් බේරුණාට පස්සෙ අර කපුටු ආත්මෙ ඉපදීම ගැනත් විකක් හිතලා බලන්න වෙනවා. නිරයේ පැසිලා ඒ කළපාටත් අරගෙනයි, ඒ වගේම නොනිවෙන කුසගින්නකුත් අරගෙනයි ඒ කපුටා උපන්නෙ. ඒ අනුව අපේ මේ පියාඹන කපුටෝ ඇත්ත වශයෙන්ම නිරයෙන් බේරිලා ආපු සත්තු කියලා අපිට හිතාගන්න පුලුවන් මේ කථාන්දරය අනුව. මේ විදියට මහාභයානක තත්ත්වයක් මේ සංසාරයේ තියෙන්නේ. සතුන් මැරීම වගේම සත්ත්ව වදහිංසාව දීර්ඝ කාලයක් තමන්ට දුක් විපාක ගෙනදෙනවා. මේවා මේ කර්මයට ගැලපෙන විපාක වාර, ඒවාට අවස්ථාව සැලසෙන හැටිත් මහපුදුම සහිතයි. මෙතන මේ පෙන්නුම් කරන හැටියට ඒ ගැන කෙනෙකුට හිතාගන්නත් අපහසුයි.

මර උගුල කියන වචනය කියනකොට අපි හිතනවා ඒක වෙන අය අපට අටවන එකක් කියලා. දැන් මෙතන පෙනෙන හැටියට මේ මර උගුල ඉබේටම සකස් වෙනවා. තමන්ම සකස් කරගන්නවා තමන්ගේ කර්මයෙන්. කර්මයේ තිබෙනවා එක්තරා ආකර්මයක් ශක්තියක්. මේ විපාක වාරය මතුවෙනකොට විපාකයට ගැලපෙන පුද්ගලයින්, දේවල්, ඒ හැම එකක්ම ඇදිලා එනවා. පාපකර්මයක විපාකයක් දෙන්න වෙන දෙයක් නැත්නම් හෙණයක් හරි පහත්වෙනවා. ඒ තරමට මහාපුද්මයි. මුළු මහත් විශ්වයම, මුළු මහත් ලෝකයම සැරසිලා ඉන්නේ මේ අපේ චේතනාවෙන් අපි ඇති කරගන්න ශක්තිය ගෙවා දැමීමටයි. අපට එහෙම කියන්න පුළුවන්. පඨවි, අපො, තෙජො, වායො - ඔය පොළොව, වතුර, ගින්න, හුළඟ කියලා කියන අපි සාමාන්‍යයෙන් හිතාගන්න ඒ ධාතු කොටස් වලින් තමයි මේ ශරීරය හැදිලා තියෙන්නේ. බාහිර ලෝකයේ මනුෂ්‍යයින්, අනිත් දේවලුන් ඒ වගේමයි. නමුත් මේවා හැම එකක්ම ක්‍රියාත්මක වෙනවා අර කර්ම ශක්තිය - ඒ විපාකය ගෙවා දැමීමට. මේක කවදවත් බුදුකෙනෙකුටවත්, රහත් කෙනෙකුටවත් බේරෙන්න බැරි තරම් මහපුද්ම මර උගුලක්.

මන්න ඔය ගැන හිතනකොට මේ කෙනෙකුට සංසාරය ගැන විශාල සංවේගයක් ඇතිවෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා අවිද්‍යාව නිසා සංස්කාර කියලා යම්කිසි ක්‍රියාකාරීත්වයක් සත්ත්වයින්ගේ සිත් තුළ ඇතිවෙනවා කියලා. සංස්කාර කියලා කියන්නේ ඒත් අර කර්ම කියන අදහසමයි. යම්කිසි සකස් කිරීමක් සිතීන් කෙරෙනවා. ඒ සකස් කිරීම කෙරෙන්නේ අවිද්‍යාවත්, තෘෂ්ණාවත් නිසා. මමය, මාගේය කියන හැඟීම උඩ. මමය කියන අවිද්‍යාවත්, ඊළඟට ඒකට අනුව පවතින තණ්හාව, මගේ කියලා ගන්න ටිකත් අනුව තමයි දැන් අර 'මගේ ගොනානම් මට හීලෑ කරගන්න පුළුවන් වෙන්න ඕන' කියලා ඊළඟට තමන්ගේ රූපිය අනුව හික්මෙන්න නැති නිසා ඒ ගොනාට වද හිංසා පැමිණෙව්වේ, මැරුවේ. ඒ වගේම අර ස්ත්‍රියත් තමන්ගේ හිතට ගැලපෙන්න නැති නිසා, තමාට ඒ පිළිබඳ යම්කිසි ලජ්ජාවක් ඇතිවුණු නිසා ඒකට හේතුවුණු බල්ලා මරලා දැමීමා. අනිත් ඒවත් හැම එකක්ම එහෙමයි. තලගොයා පිළිබඳවත් යම්කිසි ආහාර තෘෂ්ණාවක් නිසා වෙන්න ඇති අර දරුවන් අර තලගොයා මරන්න උත්සාහ කළේ. කොයි එක හෝ වේවා ලෝභයෙන්, ද්වේෂයෙන්, මෝහයෙන් ඔය නොයෙකුත් ආකාරයෙන් සිත කිලිට්ටුවලා යම්කිසි ශක්තියක්, මතුවෙනවා. ඒක හරියට කර්ම බීජයක් වගේ. ඒ නිසා තමයි ධර්මයේ -

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

යාදිසං වපතෙ ඛිජං - තාදිසං හරතෙ ඵලං
කල්‍යාණකාරී කල්‍යාණානං - පාපකාරීව පාපකං

කියලා සඳහන් වෙන්නෙ.

යම් ආකාරයකට වපුරනවානම් ඒ ආකාරයටම අස්වැන්න නෙලාගන්නවා. හොඳ කර්ම කරන අය සැප විපාක ලබනවා. පාපකර්ම කරන අය දුක් විපාක ලබනවා. ඕක ධර්මතාවක්. ඉතින් මේ විදියට මහපුදුම කර්ම පටලැවිල්ලක් මෙනත තිබෙන්නෙ. එක් අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟට දේවතාවෙක් ඇවිල්ලා ප්‍රශ්නයක් අහනවා,

අනෙතා ජටා බහි ජටා - ජටාය ජටිතා පජා
තංතං ගොතම පුච්ඡාම - කො ඉමං විජටයෙ ජටං

මේ මුළු සත්ත්ව ප්‍රජාවම, ලෝකයේ සිටිනනාක් ඒ සියළුම සත්ත්වයෝ වෙලුම් දෙකකින් වෙලිලා සිටිනවා. එහෙම නැත්නම් ගැට දෙකක් තිබෙනවා මේ අයට. මහාපටලැවිල්ලක් මෙනත තිබෙන්නේ, ගැට වැටීමක්. අනෙතා ජටා බහි ජටා - ඇතුළතිනුත් ගැටයක් වැටෙනවා. පිටතිනුත් ගැටයක් වැටෙනවා. මෙන්න මේ කියන ඇතුළත පිටත ගැට දෙක එකතුවෙලා ඒකෙන් වෙලිලයි මේ ලෝකසත්ත්වයා සිටින්නෙ. මේ වෙළුම ලිහන්නෙ කවුද?' කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අසනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ අවස්ථාවෙ ප්‍රකාශ කරනවා,

සීලෙ පතිධාය නරො සපඤ්ඤා - චිත්තං පඤ්ඤංව භාවයං
ආතාපි නිපකො හික්ඛු - සො ඉමං විජටයෙ ජටං

යම්කිසි කෙනෙක් ශීලයක පිහිටලා, සිත, එහෙම නැත්නම් සමාධිය වඩලා, ප්‍රඥාව වඩලා ඒ විදියට ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ඒ ප්‍රතිපත්ති මාර්ගයේ ගමන් කරනවානම් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය පුරනවානම් අන්න එබඳු ඒ ඥානවත්ත, වීර්යවත්ත හික්ඛු වතමයි මෙන්න මේ කියාපු කර්ම ගැටය ලිහන්නෙ කියලා.

මෙයින් අපට පළමුවෙන්ම පෙනෙනවා ශීලයේ වැදගත්කම. පංචශීලය දැන් සාමාන්‍ය සුළු දෙයක් හැටියට සලකනවා. දැන් මේ අවස්ථාවේ මේ පින්වතුන් ආජීව අෂ්ටමක ශීලය සමාදන් වුණා - ඒ හැම එකකින්ම බලාපොරොත්තු වෙන්නේ මේ කය, වචනය හික්මවාගැනීම. කය, වචනය කියලා කිව්වට ඒකට යටින් තිබෙන්නේ සිතයි. බුදුපියාණන්

වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා 'වෙනනාහං භික්ඛවෙ කමමං වදුම් - වෙනයිකා කමමං කරොති කායෙන වාචාය මනසා' කියලා. මේ කර්මය කියන එක, සිත හා සම්බන්ධ දෙයක් ධර්මයේ දැක්වෙන හැටියට. 'මහණෙනි, මම වේතනාවටම කර්මය යැයි කියමි' මොකද හේතුව? 'වෙනයිකා කමමං කරොති කායෙන වාචාය මනසා'. කෙනෙක් වේතනාවක් ඇතිකරගෙන තමයි කයෙන්, වචනයෙන්, මනසින් කර්මයක් කරන්නේ. දැන් අර යන්ත්‍ර සූත්‍ර වලින් කරන කර්ම ඉබේ කෙරෙනවානම් ඒවා වෙනම ජාතියක්. ඒවා යම්කිසි වේතනාවක් හා සම්බන්ධ වුණු අවස්ථාවේ ඔන්න එතන තමන් ඒ කර්මයට පටලැවෙනවා. කොයිරම්ද කියතොත් අපට කියන්න පුලුවන් මේක කර්ම යන්ත්‍රය කියලා.

ඇත්ත වශයෙන්ම අතීත ආචාර්යවරු, මෙතන මේ කියවෙන කතා පුවත්ති වලින් දැක්වෙන විදියේ කර්මයේ මහාපුදුම ක්‍රියාකාරීත්වය ගැන කතා කරන අවස්ථාවල් වල යෙදුවා එක්තරා වචන කීපයක් 'කමම යනෙන යනිතො'. කර්ම යන්ත්‍රයෙන් යන්ත්‍රනය වෙලයි කියලා. ඒ කියන්නේ කර්ම යන්ත්‍රයේ වැඩ කිරීමක් වගේ මේ කර්මයේ විපාක ලබාදෙන ආකාරය. මහපුදුම දෙයක් මේක. හිතේ ඇති කරගන්න වේතනා ශක්තිය අනුව මුළු මහත් විශ්වයේම ඒ ඒ දේවල් එතනට ගැලපෙනවා, ඇදිලා එනවා. පුද්ගලයෝ ඇදිලා එනවා. දේවල් ඇදිලා එනවා. අවස්ථාව සැලසිලා එනවා. විශේෂයෙන්ම එතන හිතාගන්න තියෙන්නේ මේ පාපකර්ම විපාක දීමේදී ඇදිලා එන්නේ බොහෝවිට එක්කො ඒ මුල් කර්මයට හේතුවුණු, ඒකට උපකාර වුණු පුද්ගලයෝ. ඒ වගේම සමහරවිට ඒ නිසා ඇති කරගත්තු වෛරය නිසා, පලිගැනීමට. දැන් යම්කිසි කෙනෙක් පිළිබඳව ද්වේෂයෙන්, මම එයාගෙන් පලිගන්නවා කියලා හිතාගන්නානම් ඊලඟ ගමනේ සමහරවිට ඒ තැනැත්තාට පුලුවන් පලිගන්න.

හැබැයි එපමණකින් ඒ කර්මය ඉවර වෙන්නේ නැහැ. ඒ වෙනුවට තව තවත් වෙලෙනවා. ඕකයි මේ ඇතුළත පිටත ගැටය කියලා කියන්නේ. මේක අවුල්වුණු නූල් බෝලයක් කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා. මුළු මහත් සංසාරය ගැන බුදුපියාණන් වහන්සේ වචන කීපයක් යොදලා තිබෙනවා. 'තනා කුලකඡාතා, ගුළාගුණධික ඡාතා, මුඤ්ඤබ්බජභුතා' කියලා. මේක අවුල්වුණු නූල් වැටියක් වගේ. ඒ වගේම බුදුසේ තණ කියලා කියන විශේෂ තණකොළ වර්ගයක් තියනවා. ඒවත්

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

අර අවුල්වෙන ස්වභාවයේ. අන්න ඒ වාගේ විදියට මේ මුළු මහත් සංසාරය අවුලක්, අවුල් ස්වභාවයක් ඇති එකක් කියලා කිව්වේ ඔන්න ඔය නිසයි. මේ අවිද්‍යාව නිසා ඇති කරගන්න ඒ පාපකර්ම ආදියට අනිත් අයත් ඇදිලා එනවා. උපකරණයක් විදියටයි මේ අවස්ථාවේ ඒ පුද්ගලයින් සම්බන්ධ වෙන්නේ. ඒ අයත් ඇති කරගන්නවා තව තවත් කරම. ඉතින් මේකෙ කෙළවරක් නැහැ. ඊළඟට ඒ වගේම තමන් කරම විපාක විදිනකොට ඒ තැනැත්තා දන්නේ නැහැ බුදු කෙනෙක් කිව්වේ නැත්නම්. කර්මය පිළිබඳ හරි අවබෝධයක් නැත්නම් කල්පනා කරන්නෙ කවුරුහරි අටෝපු මර උගුලක් කියලා. ඉතින් ඒ අය පිළිබඳව ද්වේෂය ඇති කරගන්නවා. නමුත් ඇත්ත වශයෙන් මේ උගුල ඇටෙව්වේ තමන්මයි. තමාම කරගත්තු පාපකර්ම. ඉතින් ඒක නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ, පාපකර්ම කරන අය හරියට තමන්ට සතුරන් වගේ. තමන්ගෙම සතුරන් හැටියටයි ක්‍රියා කරන්නේ. මොකද, තමන් කරන දේ විපාක විදින්න වෙනවා කවදහරි. ඒක බරපතල අන්දමින් විපාක විදින්න වෙනවා.

දැන් වී ඇටයක් පැළ කළහම ඒක ලොකු පැළයක් වෙලා, ගොයමක් වෙලා හැදිලා එනවා. ඒ වගේ එහෙම නැත්නම් පොඩි බීජයක් ගහක් වෙලා එනවා. ඒ වගේ කර්මය කළ අවස්ථාවේ ඉඳලාම ඒක පැසෙන්න පටන්ගන්නවා. ඒ පැසීමේදී ඒක විශාල වශයෙන් විපාක දෙනවා. මොකද ලෝභ, දෝස, මෝහ කියන අකුසල් මුල් වලින් ඇදිලා එනවා තව ඒකට ඕන කරන සාරය. ඇදිලා ඇවිල්ලා අර පාපකර්මය වගේ සිය දහස් වාරයක් විපාක දෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා, සමහර කර්ම විපාක පිළිබඳව, ඒ තැනැත්තා වර්ෂ සිය ගණන්, වර්ෂ දහස් ගණන්, වර්ෂ ලක්ෂ ගණන්, සිය දහස් ගණන් ඔය විදියට නිරයේ පැසුණා කියලා. කල්ප ගණන් සමහරවිට නිරයේ පැහෙනවා ඔය බරපතල පාපකර්ම කළහම.

ඉතින් මේක මහපුදුම දෙයක්. මේක කර්ම යන්ත්‍රයෙන් කෙරෙන දෙයක්, ඊළඟට මේකට අර පුද්ගලයින් ඇදිලා එනවා. එපමණක් නෙවෙයි ඒ පුද්ගලයින් කර්මයට අහුවෙනවා. තමන් විපාකය බව දන්නේ නැතුව එයින් තව තවත් කර්ම රැස්කරගන්නවා. නූල් පන්දුවක් අවුල් වුණහම ඒක බේරගන්න බැරුවා වගේ, කොණක් සොයාගන්න බැරුවා වගේ අවුල් ජාලයක් මෙතන තිබෙන්නේ. මේ කර්ම යන්ත්‍රයෙන් ක්‍රියාකිරීමක් - එහෙම නැත්නම් කර්මවක්‍රය කියලත් කියන්න පුළුවන්

මේක. මොකද කර්මය කරලා ඊළඟට ඒක කරකැවිලා එනවා විපාක වාරය.

දැන් අපි මේ ඉදිරිපිට තියෙන ඔරලෝසුවේ යම්කිසි වෙලාවක් දැනගන්න ඕනනම් බොහෝවිට අපි එලාම එක කියලා කියන්නේ, ඒක තබනවා නිශ්චිත වෙලාවක් අනුව ඒක ක්‍රියාකරන හැටියට. එතකොට ඒ වෙලාව ගියාට පස්සේ අර දැනී රෝදය කරකැවිලා ඇවිල්ලා ඒ කටයුත්ත සිද්ධවෙනවා. යම්කිසි ශබ්දයක් නගනවා. ඒ වගේ මේ සිත තුළත් මේ කර්මය කරකැවෙනවා. වේතනාව කරකැවිලා විපාක දෙනවා විපාක වාර වශයෙන්. එකක් දෙකක් නෙවෙයි සිය දහස් වාරයක් මතු වෙමින්, මතු වෙමින් ඒවායේ විපාක දෙනවා. දුක් විපාක දෙනවා. ඒ විපාකවලට උපකරවෙන පුද්ගලයින් පිළිබඳවත් කියන්න තියෙන්නේ ඒ අය තව තවත් කර්ම රැස්කරගන්නවා අමුතුවෙන්. මේ කියාපු මේ කර්මවක්‍රයේ ක්‍රියාකාරීත්වය හීන කරන්න පුළුවන්, නවත්වන්න පුළුවන් එකම වක්‍රය තමයි ධර්ම වක්‍රය. ඒ ධර්ම වක්‍රය තමයි අපි අර ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා කියලා කිව්වේ. පළමුවෙන්ම ශීලය ගැන කියනවානම් මෙතනදී කියවුණේ ප්‍රාණඝාත අකුශලය පිළිබඳ කථාන්තර නිසා එතන මේ ශික්‍ෂා පදයක් සමාදන් වීමෙන් අදහස් කරන්නේ මොකක්ද? කියලා බලමු.

දැන් මේ කාලේ බොහොම උගතුන් කියනවා ඕක එක සැරයක් සමාදන් වුණහම මදිද? හැමදම සමාදන් වෙන්න ඕනද? හාමුදුරු කෙනෙකුගෙන් ඕක ගන්න දෙයක්ද? මය විදියේ නොයෙකුත් ප්‍රශ්න නගනවා. නමුත් මෙතන කරන්නේ මොකක්ද? තමන්ගේ හිත හික්මවාගැනීමට එක්තරා උපක්‍රමයක්. කොටින්ම හිත හික්මවාගෙන ඊළඟට කය, වචනය හික්මවාගන්න පුළුවන් වෙන්න යම්කිසි අධිෂ්ඨානයක් ඇතුළු කරගන්නවා සිතට. මම මේ පර පණ නැසීමෙන්, අනුන්ගේ ජීවිතය නැති කිරීමේ පාපකර්මයෙන්, වද හිංසා කිරීමෙන් වළකිනවා කියලා ඒක ශික්‍ෂා පදයක් හැටියට සමාදන් වෙනවා. මම ඒක කවුරුවත් කියනවාට නෙවෙයි එහි විපාකවලට බය නිසා මම මේ ශික්‍ෂා පදය රකිනවා කියලා දැඩි අධිෂ්ඨානයක් ඇතිකරගන්නවා. අධිෂ්ඨානයක් ඇතිකරගත්තම ඒක යම්කිසි හොඳ ආරම්භයක්. තමන්ගේ හිත නපුරට නැගුරු වෙනකොට හිත වළක්වගන්න උපකාර වෙන්නේ අන්න අර අධිෂ්ඨානයයි. තමන්ට සිහිපත් වෙනවා මම මේ විදියට ශික්‍ෂා පදය සමාදන් වුණා නේද කියලා. ඒක තුළින් තමන්ගේ නුවණට යම්කිසි විධානයක් කරනවා, අණක් කරනවා - සතෙක් දැක්කොත් මරන්න එපා.

මරන්න කියලා කියනවා තමන්ගේ සිතැගි. සිතැගි කියලා කියන්නෙ හැගීම්. තමන්ගේ හැගීම්, ඒ කියන්නෙ දිව පිනවාගන්න එහෙම නැත්නම් පලිගන්න, විනෝදය, ආදී නොයෙකුත් හේතූන් නිසා කුරුල්ලෙක්, බල්ලෙක්, එළුවෙක්, කුකුළෙක්, උරෙක් මරන්න ඕන කියලා හිතෙනවා. ඒ එක්කම අර හිතෙන් සමාදන් වුණු ශීලය මතක් වෙනකොට මේක කළයුතු නැහැ. මේක කරන්න එපා කියලා යම්කිසි විධානයක් එතනට එනවා. අන්න ඒක නිසා තමන්ට එයින් වැළකිලා ඉන්න පුලුවන්.

මන්න මය ශක්තිය සඳහා තමයි ශීල සමාදනය තියෙන්නෙ. ඒ විදියේ ක්‍රමයක්, උපක්‍රමයක් නැතුව බැහැ මේකෙන් බේරෙන්න. මොකද ඒ තරමටම බලගතුයි සමාජයේ බලපෑම් වගේම තමන්ගේ හැගීම්වල බලපෑම්. මේ දෙක එනකොට තමන්ගේ මුලින් මේකට සුදුනමක් නැත්නම් හිත මැත් කරගන්න බොහොම අමාරු වෙනවා. අර සංවරය එහෙම නැත්නම් වැළකී සිටීම ඉතාම දුෂ්කර දෙයක්. ඒකට පදනමක් හැටියට තමයි ශික්‍ෂා පදයක් සමාදන් වෙන්නෙ. ඒ විදියට ශීලය උපකාරවෙනවා. එහෙම ශීලය කඩ කිරීමේ විපාක තමයි මේ කථා ප්‍රවාහි රාශියෙන්ම අපට පේන්නෙ. ඒ විදියට ශික්‍ෂා පද වලින් කෙරෙන්නේ තමන්ගේ පාපකර්ම වලින් වැළකී සිටීමට යම්කිසි අනුබලයක් ලැබීමයි. ඒ කියන්නෙ කයයි, වචනයයි හික්මවගන්නවා. නමුත් හිත තුළ සිතිවිලි රාශියක් ඇතිවෙනවා. ඒ සිතිවිල්ල පවා මහාබරපතල කර්මයක්.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා චේතනාවමයි කර්මය කියන්නෙ කියලා. චේතනාව නිසා බාහිර ලෝකයට පෙනෙන ක්‍රියාවන් ඇහෙන වචනයන් නෙවෙයි. යම්කිසි කෙනෙක් තුළ අකුසල චේතනාවක් ඇතිවුණාද ඒ වෙලාවේ ඉඳලාම ඒ තැනැත්තා බරපතල කර්මයකට හසුවෙනවා. අපි හිතමු පාප චේතනාවක්. දැන් දේවදත්ත ස්ථවිරයන්වහන්සේ ගැන අහලා තියෙනවා කොතෙකුත්. බුදුපියාණන් වහන්සේ කෙරෙහි දැඩි ද්වේෂයක්, වෛරයක් ඇතිකරගෙන ඒ විදියට යම් යම් දේවල් කළ බව සඳහන් වෙනවා. ඒ කළ දේවල් පමණක් නෙවෙයි ඒ සිතිවිල්ල පවා කොයිතරම් බරපතල අකුසලයක්ද? මොකද මුළු තුන්ලෝකාග්‍ර බුදුපියාණන් වහන්සේ එහෙම නැත්නම් රහතන්වහන්සේලා ආදී ඒ ශ්‍රේෂ්ඨ සිත දියුණු කළ පුද්ගලයින් පිළිබඳවයි ඒ සිතිවිල්ල. වෙන එකක් තබා දැන් මෙතන පෙන්නුම් කරනවා වගේ

සත්තියින් පිළිබඳව පවා යම්කිසි කෙනෙක් ද්වේෂයක් එහෙම නැත්නම් මරණ වේගනාවක් වගේ දෙයක් ඇති කරගන්නානම් ඒ වෙලාවේ ඉඳලාම බරපතල කර්ම විපාක රාශියකට මුහුණ දෙන්න සිද්ධවෙනවා ඒ තැනැත්තාට. ඒක ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් ඒක සම්පූර්ණ වෙනවා. ඒවා ක්‍රියාවට යන විදියේ දේවල්නම් වේගනාව සම්පූර්ණ වෙන්න ක්‍රියාවෙන් හරි වචනයෙන් හරි.

එතකොට මෙතන මුළු හිඳින්නනම් ශීලයෙන් පමණක් සැහීමකට පත්වෙන්න බැහැ. ඒකයි කියලා තියෙන්නෙ සීලෙ පතිධාය, ශීලයේ පිහිටලා - ශීලයේ පිහිටියේ නැත්නම් සිතක් ගැන දූනෙන්නෙවත් නැහැනෙ. ඒක නිසා ශීලයේ පිහිටලා කය වචනය පිළිබඳ යම්කිසි හික්මීමක් ඇතිකරගෙන ඊළඟට විතරං පඤ්ඤාව භාවයං, දියුණු කරගන්න ඕන තමන්ගෙ හිත. හිත දියුණු කරගන්නවා කියලා කියන්නෙ සමාධිය ඇතිකරගැනීමයි. මොකද හිත කියන එක විසිරීවිච දෙයක්. සාමාන්‍ය ලෝකයාගේ හිත ඉතාමත්ම විසිරුණු ස්වභාවයක් තිබෙන්නෙ. පාලනයකට ගන්න බැහැ. දූන් ඔය ගලාගෙන යන ජල පහර දිහා බැලුවහම ඒ අතට, මේ අතට හැරී හැරී, ගල් තියෙන පැත්තට, මේ පැත්තට හැරී හැරී ඔහොම දුවනවා. ඕන ඕන පැත්තකට යනවා. නමුත් මේක කොටු කරලා, පටු කරලා එක නළයක් මගින් හරවලා ඇරියොත් සමහරවිට මහායකඩ රෝදයක් කරකවන තරම් විශාල ශක්තියක් එනවා. ඔය ජල විදුලි කර්මාන්ත කරන ස්ථානවල අපිට බලනකොට පේනවා. අන්න ඒ වගේ මේ විසුරුණු සිත තුළ නියම ශක්තියක් පෙනෙන්නෙ නැහැ. ශක්තිය යටපත් වෙලයි තියෙන්නෙ. සිත කියන එක මහාබලගතු දෙයක්. නමුත් මේ ශක්තිය සැගවිලයි තියෙන්නෙ, සිතේ තිබෙන ශක්තිය විසිරලා තිබෙන නිසා එය ක්‍රියාත්මක කරන්න බැහැ. ඒ තුළින් අර ප්‍රඥව ලබාගන්න බැහැ. ප්‍රඥව කියලා කියන්නේ ලෝකයේ - මුළු මහත් විශ්වයේ ඇති අනිත්‍ය, දුක, අනාත්ම ස්වභාවය තේරුම් ගැනීමයි. අවසාන වශයෙන් කියනවානම් මමය, මාගේය කියලා ගන්න දෙයක් නැතැයි කියන හැඟීමට එන්න ඕන.

ඒකට එන්නනම් මේ හැම දෙයකම තියෙන අනිත්‍යතාව පළමුවෙන්ම දකින්න ඕන. ඒ අනිත්‍ය ස්වභාවය නිසා නිරන්තරයෙන්ම මුළු මහත් පැවැත්මම දුකක් කියන ඒ හැඟීම එන්න ඕන. එතකොට මෙතන මමය, මාගේය කියලා අල්ලගන්න දෙයක් නැහැ කියන එක ඉබේටම තමන්ට වැටහෙනවා. අර මුල් කාරණා දෙක වැටහෙනකොට

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

මේ අනාත්ම ස්වභාවය - මමය, මාගේය කියලා ගතහැකි දෙයක් ලෝකයේ නැහැ කියන හැඟීම එනවා. ඒක නොමැතිවීම තමයි අර කර්ම ක්‍රියාත්මක වන චේතනාවට හේතු වෙන්නේ. මට ඕන හැටියට මේවා ලෝකේ තියෙන්න ඕන. මට ඕන හැටියට අනිත් අය පවතින්න ඕන. ඔය විදියේ තදින් ගත්තු හැඟීම උඩයි නොයෙකුත් විදියේ පාපකර්ම වලට ලෝකයා පෙලඹෙන්නේ. ඒ හැඟීමට යටත් තිබෙණ මේ ආත්ම සංඥාව, මමය, මාගේය කියන හැඟීම නැතිකරන්නනම්, අර විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ ඒ විදර්ශනා ප්‍රඥාව දියුණු කරගන්න ඕන. විදර්ශනාව කියලා කියන්නේ විශේෂ දැකීමක්. විනිවිද දැකීමක් වගේ. මේ අපගේ ජීවිතය, අපගේ ශරීරය, මේ ලෝකේ හැම දෙයකම අනිත්‍ය ස්වභාවය දකින්න ඕන. ඉතින් ඒ හැම එකක්ම කරන්න සිත සමාධිමත් කරගන්න ඕන. ඒකයි විතතං භාවයං, හිත වැඩීම කියලා කියන්නේ. හිත වැඩීම, ධ්‍යාන වැඩීම. ධ්‍යාන භාවනා ආදී වශයෙන් සමාධියක් සිතේ ඇතිකරගැනීම. එහෙම සමාධිමත් වුණ සිත විශාල ජලපහරක් නලයකට පටු කරලා ගත්තම විදුලි බලය පවා නිපදවන්න පුළුවන් විදියට ශක්තිමත් වෙනවා වගේ බලවත් එකක් වෙන්නේ.

ඒ නිසා ශීලයෙන් සැහීමකට පත්වෙන්නේ නැතුව ඒකට උපකාරවෙන යම්කිසි කර්මස්ථානයක් බුද්ධානුස්සති වශයෙන්, බුදුගුණ පාඨය හෝ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ නව ගුණයෙන් එකක් හෝ සුවපත් වේවා වැනි මෙහි සිතිවිල්ලක් හෝ, කෙස්, ලොම්, ඇට ආදී යම්කිසි තමන්ට, වඩා පිළිකුල් වශයෙන් හැගෙන යම්කිසි ශරීර කොටසක් - මරණං නියතං, ජීවිතං අනියතං වැනි යම්කිසි කෙටි පාඨයක්, නිතර සිතට නඟාගන්න ඕන. ඒක කුසල් සිතිවිල්ලක් වෙන්න ඕන. අකුසල් සිතිවිල්ලක් නෙවෙයි. කමටහන කියන්නේ - භාවනා කර්මස්ථානය කියන්නේ කෙනෙක් මරමී, මරමී, කොහොම හරි මරණවා, මරණවා වගේ දේවල් කීම නෙවෙයි, සුවපත් වේවා! සුවපත් වේවා! වැනි සිතිවිල්ලක්. ඒක සම්මා සමාධිය. හොඳ සමාධියක් සඳහා හොඳ කුසල් කමටහනක් - කර්මස්ථානයක් උපකාර කරගන්න ඕන, කුසලයට නැඹුරු වෙන විදියට. ඒක තුළින් හිත සමාධිමත් වුණානම් අන්න සිතේ ශක්තිය ඒ අවස්ථාවේ අත්දකින්න පුළුවන්, සිත කොයිතරම් ප්‍රබල දෙයක්ද කියලා. ඒක යොදගන්නවා ඊළඟට ක්‍රමක්‍රමයෙන් හිත තුළ හරියටම ජල ධාරාව වගේ ගලාගෙන එන අකුසල් සිතිවිලි නතර කරන්න. ඒ කියන්නේ සිතට එන සිතිවිල්ලක් පාසා අපේ සිත පෙරලිලා ගිහිල්ලා අකුසලයට නැඹුරු වෙනවා. දීර්ඝ කාලයක් මේක පහළට ගලාගෙන යන

ගඟක් වගේ අකුසල පැත්තටමයි සංසාරයේ සත්ත්වයාගේ සිත නැඹුරුවෙන්නේ. එවැනි සිතිවිල්ලක් ආවහම ඒක උඩ ඇතිවෙන විතර්ක හිතිවිලි නිසා ඉබේටම තව කර්ම රාශියක් එකතුවෙනවා.

මේ කර්ම යන්ත්‍රය ක්‍රියාත්මක කිරීම නතර කරන්නනම්, ඒ අකුසල් සිතිවිලිවල ශක්තිය, වේතනා ශක්තිය බිඳින්න ඕන. ක්‍රමක්‍රමයෙන් මේක සන්සුන් කරන්න ඕන. සංස්කාර කියලා කියන්නේ මේක තමයි. සිත නිතරම දැඟලන ස්වභාවයක් තිබෙනවා. අන්න ඒවා නවත්වලා සංසිදීමක්, නිවීමක් බවට පත්කරන්න ඕනේ. මොකද මේ දැඟලන හැම වාරයක් පාසාම ඇතිවෙන කර්ම වලින් තව තවත් හව, ආත්මභාව මවනවා. මහපුදුම දෙයක් මේක. කර්මයකට විපාක දීම සදහා ඒ ඒ ජාතිවල උත්පත්තිය ලබාදෙන ආකාරය. ඒකට අනුරූපව, ඒකට ගැලපෙන ආකාරයට පඨවි, ආපො, තෙජො, වායො කියන ධාතු හතර ඇවිල්ලා යම්කිසි මව් කුසක හෝ වෙන තැනක හෝ යම්කිසි ශරීරයක් මැවෙනවා.

මේ ශරීරය මැවෙන්නේ හරියට ඒ කර්මයට අදාළ වේදනාවල් විඳින්නයි කියනවා. විඳින්නට අවස්ථාවක් දීම හැටියට. කර්මයේ විපාක දෙන්නනම්, ඒකට අදාළ වේදනා විඳින්න ඕන. ඒ වේදනා විඳින්නේ යම්කිසි ශරීරයකින්. ඒ විදියට තමයි ශරීරය මැවෙන්නේ. ඔය සමහරු අන්ධයෝ වෙලා, ගොළු වෙලා, බිහිරි වෙලා, අතපය කොර වෙලා ඔය නොයෙකුත් ආකාරයට උපදිනවා. තවත් නොයෙකුත් දුක් ගැහැට, රෝග පීඩා, ඊළඟට අතුරු අන්තරා ඔය හැම එකක්ම එන්නේ අර කර්ම ශක්තිය ගෙවා දැමීමටයි. මුළු මහත් විශ්වයම සැරසිලා සිටින්නේ ඒ වේතනාවෙන් ඇති කරගන්න ශක්තිය අනුව විපාක දීමටයි. ඉතින් කෙනෙකුට හිතන්න පුලුවන් එහෙමනම් නරකද අපි පින් කර කරම හිටියොත්. අපට බැරිද මේ සංසාරයේ හැමදම ඉන්න. තමන් කැමති හැටියට හැම තිස්සෙම ඉන්න එක කවදවත් කරන්න බැරි වැඩක්. මේ සංසාරය කියන එක දුක් ගොඩක්.

හැම කෙනාම තමතමන්ගේ තණ්හාවල්, ආසාවල් සංසිදවාගන්න පොරකනවා. එබඳු තැනක තමන්ගේ සිතැඟි අනුව තමන්ට ඕනෑ විදියට ජීවත්වෙන්න කිසිදක බැහැ. ඒ එක පැත්තක්. අනිත් එක තමයි ඒ කුසල් කළත් ඒවායේ විපාක ඉවරවුණු හැටියේ ආයෙත් කරන ලද පාපකර්මවල විපාක ගෙවන්න - අපි හිතමු දිව්‍යලෝකේ උපන්නා කියලා - ආයෙත් ගිහිල්ලා අපායේ වැටෙනවා ඒ පින ගෙවුණට පස්සේ.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

කොයිරතරම් පින් දහම් කළත්, කල්ප ගණන් ගිහිල්ලා හරි ඒවායේ විපාක ඉවරවුණාට පස්සෙ තමන් කරපු අකුසල්වල විපාක විදින්න සිද්ධවෙනවා. ඒක තමයි අනිත්‍යතාව කියලා කියන්නෙ. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා මේ බුන්ම ලෝකවල බුන්මයො පවා හිතාගෙන ඉන්නවා තමන් නිත්‍යයි කියලා. ඒත් අනිත්‍යයි. කල්ප ගණනක් ගිහිල්ලා හරි ඒ පින්, කුසල් ඉවරවුණාට පස්සෙ හරියට අටුවෙ වී ඉවරවුණා වගේ. හොඳට කාලා බීලා නටලා ඉන්නවා. අටුවෙ වී ඉවරවුණු දවසට තමයි, ඔන්න එදාට තේරෙනවා මේ භයානකකම. ඒ වගේ තමයි කුසල් කළත් එක පැත්තකින් හිත සැහීමකට පත්වෙන්නෙන් නැහැ. ඉතින් ඔය විදියට අන්තිමට බලනකොට මේ ගැටය බිදින්න ඕන මුළින්ම. මේ අවුල්වුණු නූල් බෝලය කවදවත් ලිහන්න බැහැ, කොයිරතරම්ද කියතොත්, බුදු කෙනෙකුටවත් ලිහන්න බැහැ.

ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා මේ කර්මයන් පිළිබඳ යම්කිසි සංසිද්ධිමක් කරන ආකාරය. ඒකටයි ධර්ම වක්‍රය කියලා කියන්නෙ. කර්මවක්‍රය විපාක දෙමින් අර පැත්තෙන් ඉබේ කරකැවෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා උත්සාහයෙන් කරකැවිය යුතු ධර්ම වක්‍රය. ධර්ම වක්‍රය උත්සාහයෙන් කරකවන්න ඕන. හරියට ගගේ ඉහළට පීනන්නා වගේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ කෙලින්ම ප්‍රකාශ කරනවා මේ මුළු මහත් ධර්මය ගැනම. මේක පටිසෝතගාමී ධර්මයක් කියලා. පටිසෝතගාමී කියලා කියන්නේ ගලන ජල පහරට උඩහට පීනීම වගේ. ජල පහර එක්ක පීනන එක පහසුයි. නමුත් ගඟ උඩහට පීනීම තමයි අපහසු. අන්න ඒ වගේ දෙයක් මේ ධර්මය. මොකද සාමාන්‍ය ලෝකයාගේ සිත පාපයට නැඹුරු නිසා. උත්සාහයෙන් නොකළොත් කවදවත් මේ සංසාරයෙන් ගැලවෙන්න බැහැ. එතකොට අපට හිතාගන්න පුළුවන් ඒක සඳහා යොදන ප්‍රයත්නය තමයි අර විදියට අර වේතනාවේ ශක්තිය බිදින එක.

ඒක අවස්ථා හතරකින් බිදිනවා. පළවෙනි අවස්ථාවේදී සෝවාන් මාර්ග ඥානය කියන ඒ විදර්ශනා ඥාන තුළින් අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන ත්‍රිලක්‍ෂණය පිළිබඳ යම්කිසි මට්ටමකින් ගැඹුරු වැටහීමක් ඇතිවුණහම ධර්මතාවක් වශයෙන්ම ඒ තැනැත්තාගේ සිත පළමුවෙනි වරට නිවන දකිනවා. යම්කිසි සංසිද්ධිමක් අත්දකිනවා. ඔක්කොම කෙලෙස් වලින් මිදුණේ නැතත් ඒ තැනැත්තාගේ ප්‍රඥව නිසා යම්කිසි කර්ම බීජ කොටසක් වියලිලා යනවා. ඒ කියන්නෙ අපායගාමී කර්ම

කියලා කියන කර්ම. මමය, මාගේය කියන හැඟීම ඉතාමත්ම දැඩිව අරගෙන යම්කිසි අකුසල කර්මයක් කළොත් එහි විපාකය සමහරවිට අපායටම ගෙන යන විදියේ බරපතල එකක්. ඒක නිසා පළමුවෙන්ම හිතේ තිබෙන ඒ කර්මවල ශක්තිය බිඳිනවා. ශක්තිය බිඳින්න උපකාර වෙන්නේ ප්‍රඥාවයි. මොකද ඒකට හේතුව, අවිද්‍යාව නිසා සංස්කාර ඇතිවෙනවානම් අවිද්‍යාව යම් ප්‍රමාණයකට තුනී වෙනකොට සංස්කාරත් තුනී වියයුතුමයි. අවිද්‍යාව සම්පූර්ණයෙන්ම නැතිවෙනකොට සංස්කාරත් සංසිඳෙන්න ඕන සම්පූර්ණයෙන්ම. ඔන්න ඕකයි ධර්මතාව. ඒ ධර්මතාව අනුවයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මය මාර්ගඵල කියලා හතරක් දක්වලා තිබෙන්නේ.

මුල් අවස්ථාවේදී ඒ සෝවාන් මාර්ග ඥානයෙන්ම ලැබෙන විමුක්තිය කොයිතරම්ද කියල බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ උපමාවෙන් ප්‍රකාශ කරනවා. සෝවාන් මාර්ග ඥානයෙන් ලබන විමුක්තියෙන් මුළු මහත් සංසාරයේ ඒ පුද්ගලයාට තව විදිනට තිබෙන දුක් ගොඩ නිය පිට තියෙන පස් වගේ. මහපොළොවේ තිබෙන පස් වගේ විශාල කොටසකින් ඒ තැනැත්තා සහනය ලබනවා. එතරම් භයානකයී සංසාරය. ඒකෙන් මිඳෙන්න බැහැ කියලයි සාමාන්‍ය ලෝකයාට හැඟෙන්නේ. ඒ තරම් පුදුම, අනෙතා ජටා - බහි ජටා කියන ඇතුළතත් වෙළුණු, පිටතිනුත් වෙළුණු මහාපටලාවිල්ලක්. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ මාර්ගයේ හෙළි කරනවා එක්තරා තත්ත්ව හතරකින් මේ කර්ම බල බිඳින්න පුළුවන් කියලා. ඉදිරියේදී හත්වරක් පමණක් සසර නැවත උපදින අන්දමට මේ සෝවාන් පුද්ගලයා ලොකු සහනයක් ලබනවා. තවත් ඇතට ඒ ධර්ම වක්‍රය තව වරක් කරකැව්වහම ඒ අවස්ථාවේදී ඒ තැනැත්තට සකදගාමී කියනවා. ඒ කියන්නේ නැවත මෙලොවට එක සැරයයි එන්නේ. දිව්‍යලෝකේ ඉපදිලා ඕනනම් නැවත එක සැරයක් මනුෂ්‍ය ලෝකට එන්නේ. එහෙම නැත්නම් මනුෂ්‍ය ලෝකෙන් ගිහිල්ලා දිව්‍යලෝකේ උපදිනවා. ඉතින් ඒ විදියට නැවත මේ ලෝකට එක වරක් පමණක් එන විදියට ලොකු සහනයක් ලබනවා. එයින් පස්සේ කොහොම හරි රහත් වෙලා දුක් කෙළවර කරනවා.

ඊළඟට අනාගාමී කියලා කියන තත්ත්වය, අනාගාමී කියන්නේ නැවත මෙලොවට එන්නේ නැහැ. සුද්ධාවාස බ්‍රහ්ම ලෝකයක ඉපදිලා එතනම දුක් කෙළවර කරගන්නවා. රහත්වෙලා පිරිනිවන් පානවා. අවසානයේ රහත්වීම කියන්නේ මේ ලෝකේදීම අනිත්‍ය, දුකි, අනාත්ම

කියන ත්‍රිලක්ෂණය ඉතාමත්ම ගැඹුරින්ම විනිවිද දැකලා අර සංස්කාරවල සම්පූර්ණ සංසිද්ධිම ඵල සමාපත්තියේදී අත්දැකලා ඒ කර්ම බීජ විශැලවලා, නැවත උත්පත්තියක් නොලබන ආකාරයට ඒ සංසාර දුක් කෙළවර කරගැනීමයි. නමුත් අර කියාපු විදියේ කර්මවක්‍රය කොයින්තරම් බලගතුද කියතොත් බුදු, රහතුන්වහන්සේලාට පවා අතීතයේ කරන ලද යම් යම් කර්මවල විපාක විදින්න සිද්ධවුණා. ඒක වඩාත්ම ප්‍රකට කාරණය තමයි මේ පින්වතුන් කවුරුත් අහලා තිබෙණවා මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ, අනු එක් කල්පයකට ඉහතදී තමන්ගේ මව්පියන් ඇට කුඩුකරන තරම් විදියට ගහලා තලලා මැරූ පාපකර්මය කොයින්තරම් විපාක දුන්නද කියතොත් කායික වශයෙන් බලනකොටත් අර කපුටා ගැන කිව්වා වගේ කාල වර්ණයයි. ඒ වගේම අර තරම් සෘද්ධිමත් කෙනෙක් වුණත් අවසානයේ හොරු පන්සියක් අතින් මරණයට පත්වුණා, ඒත් ඇට කුඩු කරලා. අන්න ඒ විදියට ඒ පාපකර්මවල විපාක රහතන්වහන්සේලාට පවා ලැබෙනවා. ඒ තරම් බලගතු කර්මයක්. නමුත් සහනය මොකක්ද? නැවත උත්පත්තියක් නැහැ.

අංගුලිමාල මහරහතන්වහන්සේ පිණ්ඩපාතෙ වඩිතකොට ගෙදරවල් වලින් විසි කරන වළං කැලී, කොළුවන් විසි කරන ගල් ආදිය උඩින් ඇවිල්ලා හිසට වැටෙනවා. පිණ්ඩපාතෙ ගිහිල්ලා එන ගමනෙදී හිස පලාගෙන එනකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'බ්‍රාහ්මණය, යම් පාපකර්ම වලින් නුඹට දීර්ඝ කාලයක් අපායේ පැසෙන්න තිබුණද, අර තරම් විශාල පිරිසක් මනුෂ්‍යයින්ගේ ජීවිත හානි කිරීමේ ඒ පාපකර්මය නිසා නිරයේ පැසෙන්න තිබුණද, ඒවායින් නිදෙස් වෙලා ඔය දැන් වෙලා තිබෙණ අන්තරාව පොඩි දෙයක්' කියලා සනසනවා. අන්න එයින් අපට පෙනෙනවා මේ කර්මවක්‍රය ඉතාමත්ම බලගතු දෙයක්. මේකෙන් මිදෙන ක්‍රමය මොකක්ද? ප්‍රඥව මතුකරගෙන නැවත උත්පත්තියක් ලැබීම කියලා කියන මේ සංසාරයේ ඒ භයානක තත්ත්වයෙන් අත්මිදීමයි. ඉතින් මේක කියනකොට බොහෝවිට බෞද්ධයින්ට මේ කාලයේ භයක් හිතෙනවා. 'අපොයි එතකොට කෝ අපි?' මේ පැවැත්ම පිළිබඳව තියෙන තණ්හාව තමයි ලෝකයා තුළ තිබෙණ ඉතාමත්ම සියුම් තණ්හාව. ඒක බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා භව තණ්හාව කියලා.

කොහොම හරි ලෝකයේ පවතින්නයි සත්ත්වයා උත්සාහ කරන්නෙ. මේක කොච්චර කිව්වත් අපොයි අපි නැතිවෙනවා කියලා

භයක් ඇතිවෙනවා. ඒක නැතිකරගන්නනම් කරන්න තියෙන්නෙ මොකක්ද? අර අපේ, මමයි කියන හැඟීමට හේතුවෙන ඒ ආත්ම දෘෂ්ටිය, නැතිකරගන්න ඕන ප්‍රඥාව මතුකරගැනීමෙන්. මෙතන මමය, මාගේය කියලා ගන්න දෙයක් නැහැ. මමය, මාගේය කියලා ගත්තු දේවලුත්, ඒ මමත්, හැම එකක්ම, හැම දෙයක්ම අනිත්‍යයි. මොහොතක් මොහොතක් පාසා ඉතාම ශීඝ්‍රයෙන් වෙනස්වෙනවා. ඒ වගේම එතැන සැප කියලා ගන්න දෙයක් නැහැ. වෙනස්වෙන හැම දෙයක්ම සකස්කිරීම් ආදී වශයෙන් පෙරලීම නිසා ඇතිවන කම්පනයෙන් ඒ හැම එකකින්ම දුකක් ඇතිවෙන්නෙ. ඒ දුක් ස්වභාවයයි මුළු මහත් සංසාරයේ තිබෙන්නෙ. කොටින්ම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා නියම විදියට දර්ශනය කරනවානම් දුක කටුවක් වගේ. ඒ වගේම සැපෙයි කියලා කියන එකත් ඇත්ත වශයෙන්ම දුකක්. ඒ විදියට දුකයි, සැපයි කියලා ලෝකයා හිතන හැම එකක්ම බුදුපියාණන් වහන්සේ දුක් හැටියටම හඳුන්වනවා. මොකද ඒ සැපයි කියලා හිතන වේදනාව පවා වෙනස්වුණහම අපට ඒක දුකක්. අපි ප්‍රියමනාප දෙයක්, ප්‍රියමනාප කෙනෙක් අපෙන් දුරස්වෙනකොට අපට දුකක් එනවා. හැම එකක්ම සැප ස්වරූපයෙන් එන්නෙ දුකක්.

ඔය තත්ත්වය නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා කිසිම බේරීමක් නැහැ. මුළු මහත් සංසාර පැවැත්මෙන්ම මිදීම මිසක්. ඒකෙන් මිදෙන්න කැමති නැත්තෙ මෝහය නිසා, එහෙම නැත්නම් අවිද්‍යාව නිසා. ඒ අවිද්‍යාව නැතිවුණහම ඒ තැනැත්තාට භය නැහැ. මොකද මෙතන නැතිවෙන්න කෙනෙක් නැහැ කියන හැඟීම එනවා ඒ ගැඹුරු අවබෝධය තුළින්. ඕනන ඔය විදියේ ගැඹුරු දර්ශනයක් මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරන්නෙ මේ සංසාරෙ මේ කර්ම පටලැවිල්ලෙන් බේරෙන්න. මේ තරම් මේ භයානක විපාක දෙන, නැවත නැවතත් එළව එලවා විපාක දෙන ස්වභාවයක් කර්මවල තිබෙනවා. සමහර කර්ම මෙලොවදීම විපාක දෙනවා. සමහර කර්ම ඊලඟ ජීවිතයේ. සමහර දේවල් තවත් ඇත ජීවිතයක. ඔය විදියට එළව එලවා විපාක දෙනවා සමහර කර්ම සිය දහස් වාරයක්. අන්න ඒක නිසා මේ පින්වතුන් කල්පනා කරන්න ඕන අපේ ජීවිතවලට අපි මේ ධර්මය ළං කරගන්නෙ මොකටද, මේ සංසාර දුකකියෙන් මිදීමටයි. සසර දුක් කියලා කියන්නේ ඔය සාමාන්‍ය ලෝකයා හඳුන්වන මතුපිටින් පෙනෙන දුක් ටික පමණක් නොවෙයි. ඊට වඩා ගැඹුරු දෙයක්. ඒක හොඳට වැටහෙන්නේ සමාධිගත හිතට. හිත තැන්පත් වෙනකොට තේරෙනවා මේ අපි සැපයි

කියලා හිතන හැම එකකම තිබෙන්නේ ඇත්ත වශයෙන්ම දුක ගෙන දෙන ස්වභාවයක්. එකකින්වත් සෑහීමකට පත්වෙන්න බැහැ. තෘප්තියක් නැහැ. බුදුපියාණන් වහන්සේ තණ්හාව ගැන කියලා තියෙන්නේ මේක මහපුදුම පිපාසයක් කියලා. උණකාරයා වතුර ඉල්ලන්නා වගේ මේ ජීවිතයේ අපේ බලාපොරොත්තු ඉෂ්ට වුණේ නැත්නම් අපි මැරෙණ මොහොතේ කොතැනක හරි නැවත උපදීමේ ප්‍රාර්ථනාව, ආසාව ඇතිවයි අවසාන හුස්ම හෙලන්නේ. ඒ ආසාව අනුව, ඒ ප්‍රාර්ථනාව අනුව අපට ලැබෙන්නේ අපට ඕන එකම නොවෙයි. අපි කරන ලද කර්ම අනුවයි ඒක සැලසෙන්නේ. අර කථාවේ ගොනෙකු මැරීමෙන් අර තැනැත්තා යම් සතුටක් ලැබුවා. තෘප්තියක් ලැබුවා. අන්න ඒකට ගැලපෙන විදියේ, ඒවා ගෙවා දමන්න සුදුසු විදියේ ශරීරයක් ඒ තැනැත්තාට ලැබුණා කපුටෙක් හැටියට.

තමන් විනෝදය සඳහා, සතුටු වීම සඳහා කරන ලද ඒ පාපකර්මවල විපාක තමන්ටම ආපසු විදින්න වෙනවා. ඒකට කියනවා කම්මසර්කකතාව කියලා. කර්මයයි විපාකයයි බොහෝවිට එක සමානයයි. කර්මයට අනුරූපවම විපාකය තිබෙනවා, ඒ විදියටම. ඔය විදියට කර්මවක්‍රයක් කරකැවෙන ලෝකයක් මේක. කොටින්ම කියනවානම් මේ සංසාරය කියලා කියන්නේ කර්ම සාගරයක්. මේක දුක් සාගරයක් කියලා කියන්නේ මේක කර්ම සාගරයක් නිසා. මේකේ කර්ම කරනවා. කර්ම නොකර ඉන්නත් බැහැ. පැවැත්මක් ගෙනයාම සඳහා මේ චේතනාව පාවිච්චි කරලා යම් යම් කර්ම සිද්ධ කරන්න ඕන. ඉතින් කුසල් විතරක් නෙවෙයි සිද්ධවෙන්නේ. මොකද ඉබේටම පව් කරන්න සිද්ධවෙනවා තමතමන්ගේ අය වෙනුවෙන්. තමන්ගේ ජීවිත පැවැත්ම වෙනුවෙන්.

ඒ නිසා මුළු මහත් සංසාරයෙන් මිදීම හැර මේ ගැටය කපන්න ක්‍රමයක් නැහැ. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අර දේවතාවාට ප්‍රකාශ කළේ, සීලෙ පතිට්ඨාය නරො සපඤ්ඤා, ශීලයේ පිහිටලා, සිතත් ප්‍රඥවත් දියුණු කරන නුවණැති වීර්යවන්ත දැස භික්ෂුව තමයි - භික්ෂුව කියලා කිව්වට මෙතන භික්ෂුවක් පමණක් නොවෙයි, යම්කිසි යෝගාවචරයෙක් - ගිහි හෝ පැවිදි හෝ කෙනෙක් තමයි ඒ ගැටය ලිහන්නේ කියලා. ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ, කියලා කියන්නේ ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයමයි. සම්මාදිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව, සම්මා වායාම, සම්මා සති, සම්මා සමාධි කියලා කියන විදියට තමන්ගේ මුළු මහත් චිත්තන පරම්පරාවම ප්‍රතිසංවිධානයක්

කරගන්න ඕන. හරි දැකීම - හොඳ නරක, කුසල් අකුසල් පිළිබඳව මූලික වැටහීමක්, ඒ වතුරාර්ය සත්‍යය - දුකත් දුකට හේතුවත්, දුක නැතිකිරීම කියලා කියන නිවනත්, ඊට මාර්ගයත් පිළිබඳ යම්කිසි වැටහීමක් ඇතුව තමන්ගේ ඵදිනෙදා ඒ ජීවන දෘෂ්ටිය සකස්කරගන්න ඕන පළමුවෙන්ම.

ඊළඟට ඒ ජීවන දෘෂ්ටිය අනුව තමන්ගේ සිතූම් පැතූම් පවත්වන්න ඕන. මේ සංසාරයෙන් අත්මිදීමේ අදහසම තමයි නෙකමම කියලා කියන්නෙ. මහණ වීම පිළිබඳ අදහස පමණක් නොවෙයි. මේ සසරින් නික්මීම පිළිබඳ අදහස් ඇති කරගන්න ඕන, නෙකමම සංකප්ප. ඊළඟට මෙෙහි සිතිවිලි. හිංසාකාරී සිතිවිලි වලින් වෙන්වීම අවිහිංසා සංකල්ප. ඔය විදියට හොඳ සිතිවිලිවලට සිත පුරුදු කරගන්න ඕන. ඒ සිතිවිලි අනුව ඊළඟට වචනයත් සකස්කරගන්න ඕන. බොරු කීම, කේලාම් කීම, ඵරුස වචනකීම, නිෂ්ඵල වචන දෙවීම ආදියෙන් වැළකිලා හොඳ වචන කීම, සත්‍ය වචන කීම ආදී හොඳ පැත්ත පුරුදු කරන්න ඕන.

ඊළඟට තමන්ගේ ක්‍රියාවන් පිළිබඳව ප්‍රකාශ කරනවානම් සම්මා කම්මන්ත, ඵතන විශේෂයෙන්ම ප්‍රාණඝාතය, අදින්නාදනය, කාම මිත්‍යාවාරය කියලා කියන බලගතු අකුසල්, කයෙන් කරන වැරදි ක්‍රියා වලින් වෙන්වෙන්න ඕන. ඊළඟට ඵපමණක් නොවෙයි තමන්ගේ ආජීවය, තමන්ගේ ජීවිකාව. අන්න ඵතනදි තමයි හිතාගන්න තියෙන්නෙ දූන් මේ කාලෙතම් සතුන් මැරීම කියන ඵක ඉතාමත්ම පහසු දෙයක්. නොකර බැරි දෙයක්, සමාජයේ ජීවත්වෙනවානම් පොහොසත් වෙන්න ඕනනම් නොකර බැරි දෙයක්. දහස් ගණනින් සතුන් මරන්න පුළුවන් නම් ඉක්මනින් පොහොසත් වෙන්න පුළුවන්. නමුත් ඒවාට විදින්න වෙන විපාක ටික තමයි ඔන්න ඔය කතාන්දර වලින් අපට පෙනෙන්නෙ. ඒක නිසා ලාභ ලබන්න කැමති කෙනාට ඒ විදියේ සත්ඵ හිංසා ආදිය කරමින් ඒ විදියට ජීවත්වෙන්න පුළුවන්. ඵයින් වන අලාභයයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලේ. ඵතනත් ලාභයක් කියලා ගන්න පුළුවන්. මොකද ඵක සතයි මරන්නෙ. නමුත් තමන්ට සිය දහස් වාරයක් මැරෙන්න සිද්ධවෙනවා. ඵතනත් අර සිය දහස් ගුණයක් ඒක ලැබෙනවා. ඵතනත් පාඩු නැහැ. අන්න ඵහෙම හිතලා ගන්නත් පුළුවන්.

කෙසේ හෝ වේවා ඒ පාපකර්මවල හයානක විපාක ගැන හිතන්න ඕන. ඵහෙම හිතලා තමන්ගේ ජීවිකාව සකස් කරගැනීම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට වැරදි වෙළඳම්, මත්පැන්

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

වෙළඳම්, වස විස වෙළඳම්, සතුන් මසට ඇතිකිරීම්, ආයුධ වෙළඳම් ආදියෙන් වැළකිලා තමන්ගේ සිතුවිලි පැහැදිලි සකස්වෙන ආකාරයට ජීවිතාව සකස්කරගන්න ඕනෙ. එහෙම සකස්කරගන්න අතරේ ඒ උත්සාහය තුළින්ම අකුසල්වලට සිත යාම වැළැක්වීම, තමා තුළ තිබෙන අකුසල් ඉවත් කිරීම, ඒවා නෙරපා හැරීම, ඒ වගේම කුසල් ළං කරගැනීම, තමා තුළ තිබෙන කුසල් සිත් දියුණු කරගැනීම කියලා කියන හතර ආකාර සම්මා වායාම කියලා කියන ඒ විර්යය දරන්න ඒ තැනැත්තා පුරුදු වෙනවා තමන්ගේ ජීවිතාව සකස්කරගැනීම තුළින්ම. එතකොට ඒ විදියට හොඳ සිතුවිලිවලට හැමතිස්සෙම සිත ගමන්කරනකොට ඒ තැනැත්තාගේ සතිය දියුණු වෙනවා - සිහිය. හොඳ සිහි නුවණින් ඒ තැනැත්තාට ඉන්න සිද්ධිවෙනවා මූරකාරයෙක් වගේ.

ඊළඟට ඒක තුළින් හොඳ කුසල් සිතක් නිතර නිතර හිතට මතුකරගැනීමෙන් සමාධියකුත් ඇති කරගන්න පුළුවන්. අන්න ඒ විදියට ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය සම්පූර්ණ වෙනකොට ඊළඟට ඒකට ගැලපෙන ආකාරයට විදර්ශනා භාවනාව හැටියට අපි සලකන අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන ත්‍රිලක්ෂණය ගැඹුරින් ප්‍රත්‍යක්ෂ කළානම් යම්කිසි කෙනෙක්, අන්න ඒ තැනැත්තා තමයි අර කියාපු විදියට සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් මේ මුළු මහත් අති භයානක සංසාර දුක්ඛයෙන් අත්මිදිලා උතුම් අමාමභ නිවනින් සියලු සංස්කාර සංසිදීමෙන් විමුක්තිය ලබන්නෙ. උතුම්වූ නිර්වාණාවබෝධය කරන්නෙ.

මේ පින්වතුන් අද වැනි පෝය දවසක තමන්ගේ සිත අර විදියට ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයට නැඹුරු කරගෙන ඒ තුළ සමාධි ප්‍රඥාවට නැඹුරු කරගෙන මේ පාපකර්මවල භයානකත්වය, සංසාරයේ භයානකත්වය ගැන හිතලා සසර බිය ඇතිකරගෙන, සසර දුක් ස්වභාවය වටහාගෙන මේ සුළු කාලය තුළ හෝ හොඳ සිතුවිලි පැහැදිලි පැවැත්තුවා. ඒක උපකාරවෙනවා නිවනට. මේ සංසාරයේ දෙර වහලා ඕන නිවනට හැරෙන්න. අන්න ඒක නිසා එබඳු ඒ වටිනා සිතුවිලි පැහැදිලි රාශියක් ඇති කරගත්තා බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ඒ ගාථා ධර්මයක් ආශ්‍රයෙන්. ඒ ගැන සතුටුවෙලා ඉදිරියටත් තමන්ගේ සිතේ ශ්‍රද්ධාව, විර්යය, සතිය, සමාධිය, ප්‍රඥාව කියන ඒ ගුණධර්ම වැඩෙන ආකාරයට සිතුවිලි පැහැදිලි පවත්වන්න ඕන. ඒවා දියුණු වෙන ආකාරයට, ඒවා දියුණු වෙන දේවල් සොය සොය යන්න ඕන. දියුණු වෙන දේවල් මොකක්ද?

ධර්මය. ධර්ම වින්තාව. එහෙම නැත්නම් කුසල්, පින් දහම් කිරීම. ඒ හැම එකක් තුළින්ම තමන්ගේ සිත කුසලයට නැඹුරු වෙනවා. අවසාන වශයෙන් කියනවානම් සිත භාවනාවට නතු කරලා විදර්ශනා භාවනාව තුළින් තමයි මේ සංසාරයෙන් අත්මිදෙන්න පුලුවන්. ඒ විදියට අධිෂ්ඨාන කරගෙන දැන් මේ අවස්ථාවේ තමන්ගේ මුළු මහත් ජීවිකාවම යහ මඟට හරවන්න දැඩි අධිෂ්ඨානයක් ඇති කරගන්න ඕන. මොකද තමන්ට විදින්න සිද්ධවෙනවා තමන් කරන ඒ පාපකර්මවල විපාක. ඒවායින් කවදවත් මිදෙන්න, අත්මිදෙන්න රැකවරණ දෙන්න, ආරක්‍ෂා ස්ථානයක් මේ මුළු ලෝකයේම නැහැ.

ඒ දේශනාව අනුව මේ පින්වතුන් එතකොට මේ සුළු කාලය තුළ ධර්මශ්‍රවණ වශයෙන්, භාවනාමය වශයෙන් කුසල් රාශියක් රැස් කරගන්නා. ඒ ඇති කරගත්තු කුසල් චේතනා රාශියම උපනිශ්‍රය කරගෙන මේ ජීවිතයේදීම තමතමන්ගේ බණ භාවනා දියුණු කරගෙන සෝවාන්, සකදගාමී ආදී මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසීමට ශක්තිය බලය ලැබේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න ඕන. ඒ වගේම මෙතෙක් මේ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය වශයෙන් අපි රැස්කරගත්තු මේ කුසල් සම්භාරය මේ ශාසනාරක්‍ෂක දිව්‍ය බ්‍රහ්ම මණ්ඩලය ඇතුළු යම්තාක් මේ ධර්මයට අතදෙන, ධර්මයට හිත යොදන ඒ සත්ත්ව කොට්ඨාශ සිටිනම් ඒ හැම දෙනෙක්ම මේ කුසලය අනුමෝදන් වෙත්වා! අනුමෝදන් වී තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසෙත්වා! කියන ඒ ප්‍රාර්ථනාව ඇති කරගන්න ඕන. එසේම අපගේ ඒ මිය පරලොව ගිය ශ්‍රේණිනුත් ඇතුළු අවිච්ඡේ සිට භවාග්‍රය දක්වාම යම්තාක් සත්ත්ව කොට්ඨාශ සිටිනවානම් ඒ හැමදෙනෙක්ම මේ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුසලය අනුමෝදන් වෙත්වා! අනුමෝදන් වී ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමහ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගනිත්වා! කියන ප්‍රාර්ථනාවෙන් මේ ගාථාව කියලා පින් පමුණුවන්න.

‘එතනාවතා ව අමෙහි...’

127 වන ඓක්‍යය

127 වන දේශනය

(පහන් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 56)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’

න බ්‍රාහ්මණස්ස පහරෙය්‍ය
නාස්ස මුඤ්ඤවථ බ්‍රාහ්මණො
ධී බ්‍රාහ්මණස්ස හනනාරං
තතො ධී යස්ස මුඤ්ඤති

න බ්‍රාහ්මණස්සතදකිඤ්චී සෙය්‍යා
යද නිසෙධො මනසො පියෙහි
යතො යතො හිංසමනො නිවත්තති
තතො තතො සම්මතීවෙව දුක්ඛං’ති

– ධම්මපද, බ්‍රාහ්මණ වග්ග.

ශුද්ධාවන්ත පින්වතුනි,

ඇලුමත්, ගැටුමත් කියන දෙක අපි සාමාන්‍යයෙන් සලකන්නේ එකිනෙකට එහෙම පිටින්ම වෙනස් විත්ත තත්ත්ව දෙකක් හැටියටයි. ඒ මොකද, ඇලුම අපි ප්‍රිය කරන දේ පිළිබඳවයි. ගැටුම අපි අප්‍රිය කරන දේ පිළිබඳවයි. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ අපට පෙන්වා දෙනවා මේ ගැටුම තුළත් යම්කිසි ප්‍රියමනාප බවක් ආස්වාදයක් ලබන බවක් තියෙනවා කියලා. කොටින්ම කියතොත් අපි ගැටුම නැවත නැවත ඇති කරගන්න පෙළඹෙන්නෙන් ඒකෙන් යම්කිසි සතුටක්, ආස්වාදයක් ලබන නිසයි. මොකක්ද ඒ සතුට? පලිගැනීම, එකට එක කිරීම, එහෙම නැත්නම් තමන්ගේ විරුද්ධකාරයා දුකට පත්වෙනු දැකීම. ඉතින් මෙන්ම මේ සියුම් කාරණය පැහැදිලි කෙරෙන වටිනා ගාථා දෙකක් තමයි අපි අද මාතෘකා වශයෙන් තබාගත්තේ. ඒ ගාථාවලට නිදන කථාව හැටියට පොතපතේ දැක්වෙන කථාන්දරය ඉතාමත්ම ආදර්ශවත් එකක්.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයේ වැඩ වාසය කරන කාලයේ එක දවසක්ද සැවැත් නුවර මිනිසුන් පිරිසක් එක්රැස් වුණු තැනක කථාවක් ඇතිවෙනවා. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ ගුණ සම්භාරය පිළිබඳව ගුණ කථනයක් ඇතිවෙනවා. මේ අපේ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ මහපුදුම කෙනෙක්. පුදුම විදියේ ඉවසීම් ශක්තියක්

ඇති කෙනෙක්. කවුරුවත් තමන් එක්ක කෝපයක් ඇති කරගන්නත්, තමන්ට පහර දුන්නත් කිපෙන්නෙ නැත, කියලා ඒ විදියේ ගුණ කථනයක් කරනවා. මේක අහන් හිටියා එතන හිටපු එක්තරා මිථ්‍යාදෘෂ්ටික බ්‍රාහ්මණයෙක්. ඒ බමුණා අහනවා ‘ලෝකයේ ඉන්නවද කිපෙන්නෙ නැති කෙනෙක්? කවුද කිපෙන්නෙ නැත්තෙ?’ කියලා ඇහුවහම ‘ඉන්නවා අපේ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ එහෙම කෝප කරවන්න බැහැ’ කියලා කියනවා. ‘හොඳයි කෝප කරවන්න බැරිද? මම ඒක කරන හැටි දන්නවා. මං පෙන්නන්නම් කෝප කරලා’ කියලා අර ඔට්ටුවක් වගේ මේ බ්‍රාහ්මණයා කියා හිටියා. ඊළඟට මොකක්ද මේ බ්‍රාහ්මණයා යොදගත්තු ක්‍රමය, සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ පිණිඩපාතේ වඩින අතරේ පිටිපස්සෙන් ගිහිල්ලා බොහොම තදින් අතුල් පහරක් ගැහුවා සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේට. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ මොකක්ද මේ කියලවත් පස්ස හැරිලා බලන්නෙවත් නැතුව ඒ ප්‍රකෘති ගමනින්ම ඉදිරියට වඩිනවා. මේක දෑකලා අර බ්‍රාහ්මණයාට හින් දඩිය වැටුණා. ‘අනේ කොයිරතමී ගුණ සම්පත්තියක් ඇති කෙනෙක්ද?’ කියලා විගහට ඉස්සරහට දුවලා ගිහිල්ලා ‘ස්වාමීනි මට සමාවෙන්න’ කියලා පා වැදලා සමාව ඉල්ලුවා. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ඇහුවා ‘මොකද මේ?’ කියලා. ‘මම ස්වාමීන්වහන්සේ පරීක්ෂා කරන්නයි ඒ ගැහුවේ’ කියලා කිව්වා. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ එක පාරටම සමාව ඉල්ලන්නත් කලින්ම ‘මම ඔබට සමාව දෙනවා’ කිව්වා. එතකොට අර බමුණා කියනවා ‘ස්වාමීනි මට සමාව දෙනවානම් මට අනුකම්පා කරලා මගේ ගෙදරට වැඩමකරලා පිණිඩපාතේ දනෙත් පිළිගන්න’ කියලා. ඉතින් ඔන්න ඊළඟට එහෙම කියලා සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගෙන් පාත්තරෙත් ඉල්ලගත්තා.

ඉතින් පාත්තරේ අරගෙන බමුණා පිටිපස්සෙන් යනවා. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ඒ බ්‍රාහ්මණයාගේ ගෙදරට වැඩමවාගෙන ගිහිල්ලා බ්‍රාහ්මණයා හොඳ හැටි දනෙ එහෙම පිළිගැන්වුවා. මේ අතරේ ස්වාමීන් වහන්සේට බමුණෙක් ගැහුවා කියන ආරංචිය පැතිරිලා මිනිස්සු මහපිරිසක් දඬු මුගුරු අරගෙන එනවා ‘මේ බමුණා මරන්නම ඕන. මේ අපේ අහිංසක ස්වාමීන්වහන්සේට ගැහුවා’ කියලා ගේ ළඟට ඇවිල්ලා බලාගෙන ඉන්නවා. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ දනෙ වළඳලා ඉවරවෙලා බලනකොට මේ මිනිස්සු ඉන්නවා. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ නුවණින් කල්පනා කරලා එක්තරා සමාක් ප්‍රයෝගයක් වගේ උපක්‍රමයක් යෙදුවා. මොකක්ද? බ්‍රාහ්මණයා අතට පාත්තරේ

දුන්නා. එතකොට සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ඉස්සරහින් වඩිනවා. බ්‍රාහ්මණයා පාත්තරෙත් අරන් යනවා පිටිපස්සෙන්. මිනිස්සුන්ට කරකියාගන්න දෙයක් නැහැ. ඒ මිනිසුන් සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගෙන් ඉල්ලා හිටිනවා ‘ස්වාමීනි, ස්වාමීන්වහන්සේ පාත්‍රය අරගෙන මේ බමුණා නවත්වන්න’ කියලා. ‘මොකද?’ කියලා ඇහුවා. එතකොට කියනවා ‘මේ බමුණා ස්වාමීන්වහන්සේට ගැහුවා. අපි දන්නවා එයාට කරන්න ඕන දේ’ කියලා. එතකොට සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ අහනවා ‘මේ බමුණා ගැහුවෙ ඔහෙලටද? මටද?’ ‘ස්වාමීන්වහන්සේටයි ගැහුවෙ’ කිව්වා. ‘ආ.. මට ගැහුවානම් මම, ගැහුවට සමාව දීලා ඉවරයි. ඔය කට්ටිය යන්න’ කියලා ඒ බමුණට දඬු මුගුරු වලින් සංග්‍රහ කරන්න ආපු උපාසකවරු යැව්වා. ඉතින් එහෙම යවලා සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ආපහු ජේතවනාරාමෙට වඩිනවා. වැඩියට පස්සෙ අර සංඝයාවහන්සේලාටත් මේ ආරංචිය පැතිරිලා සංඝයාවහන්සේලා අතර කතාවක් ඇතිවෙනවා ‘මොකක්ද මේ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ කරපු වැඩේ තේරුම? තමන්ට ගහපු බමුණාගෙ ගෙදරටම ගිහිල්ලා දනෙ වැලඳුවනේ. දැන් ඉතින් අපට මොකක් වේවිද? අග්‍රශ්‍රාවකයන්වහන්සේට ගැහුවානම් දැන් ඒ මිනිහා අපි කාටත් ගහ ගහ යාවි’ කියලා ඔය විදියට උද්ගෝෂණයක් සංඝයාවහන්සේලා අතරේ ඇතිවෙනවා. ඔය අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ එතනට වැඩමකරලා අහනවා ‘මහණෙනි, කුමක්ද මේ කතා කර කර හිටියේ?’ කියලා. ඒ කතා ප්‍රවෘත්තිය කිව්වහම එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ ගැන පළමුවෙන්ම කිව්වෙ ‘මහණෙනි බමුණෙක්, බමුණෙකුට පහර දෙනවා කියන එකනම් වෙන්නෙ නැහැ. මෙතන වෙලා තියෙන්නෙ ගිහි බ්‍රාහ්මණයෙක්, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෙකුට ගහලා තියෙනවා’ කියලා. ඔන්න ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ කාරණය මුල් කරගෙන ලෝකයාට යම්කිසි ධර්ම උපදේශයක් වශයෙන් දේශනා කළ ගාථා දෙක තමයි අපි මේ මාතෘකා වශයෙන් තැබුවේ.

න බ්‍රාහ්මණස්ස පහරෙයා
නාස්ස මුඤ්චට්ඨ බ්‍රාහ්මණො
ධී බ්‍රාහ්මණස්ස හනතාරං
තතො ධී යස්ස මුඤ්චති

මේ ගාථාවේ පද කීපයෙන් මහාගැඹුරු අදහසක් කියන්නෙ. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ අර බ්‍රාහ්මණ කියන වචනය

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

යෙදුවේ ගැඹුරු අර්ථයකින්. මේ පින්වතුන් සමහරවිට අහලත් ඇති වසල සූත්‍රයේ එහෙම සඳහන් කරලා තියෙන ආකාරයට මේ ශාසනයේ නියම අර්ථයෙන්ම බ්‍රාහ්මණයා කියලා කියන්නේ රහතන්වහන්සේටයි. උත්පත්තියෙන් ලබන බ්‍රාහ්මණකම නෙවෙයි. අන්න ඒ අනුව බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙතන අර බ්‍රාහ්මණයා කියලා ගත්තේ රහතන්වහන්සේ. ඒකයි අර කීව්වේ බමුණෙක් බමුණෙකුට පහර දෙන්නේ නැහැ. මෙතන වෙලා තියෙන්නේ අර සාමාන්‍ය ගිහි බ්‍රාහ්මණයෙක්, එහෙම නැත්නම් කියන්නේ උත්පත්තියෙන්ම බමුණකම ලබාපු කෙනෙක්, පැවිදි බ්‍රාහ්මණයෙකුට - රහතන්වහන්සේ කෙනෙකුට ගැහුවයි කියන එකයි.

ඒ විදියටම මෙතන බ්‍රාහ්මණ පදය යොදලා දේශනා කරනවා, න බ්‍රාහ්මණස්ස පහරෙයා, බ්‍රාහ්මණයාට - අර කියපු උතුම් ඒ රහතන්වහන්සේට පහර නොදෙන්නේය. පහර නොගසන්නේය. ඒක ලොකු අකුසලයක්. නාස්ස මුඤ්ඤවට බ්‍රාහ්මණො, ඒ වගේම ඒ ගැහුවට පස්සෙ, නියම බ්‍රාහ්මණයෙක්නම් ගැහූ කෙනා පිළිබඳව වෛරය ඇති කරගන්නේ නැහැ. වෛරය, කෝපය ඇති කරගන්නේ නැහැ. ඊළඟට, ධී බ්‍රාහ්මණස්ස භතතාරං, ධී කියන වචනය යොදන්නේ පාලියේ නින්ද වේවා! කියන අර්ථයට. අර නියම බ්‍රාහ්මණයාට, රහතන්වහන්සේට පහර දෙන තැනැත්තාට නින්ද වේවා. ඒක ඒ තරම් ලොකු අකුසලයක්, බරපතල දෙයක් නිසා. ඊළඟට කියනවා තතො ධී යස්ස මුඤ්ඤති, ඒ ගැහුවටත් වඩා වැරදි වැඩක් තමයි ගැහූ පුද්ගලයා කෙරෙහි වෛරය ඇතිකරගැනීම. ඔන්න ඊළඟට තවදුරටත් දේශනා කරනවා

න බ්‍රාහ්මණස්සෙතදකිඤ්චි සෙය්‍යා
යද නිසෙධො මනසො පියෙහි

ධර්මානුකූලව දක්වන ඒ උසස් ගුණ සම්පත්තිය ඇති නියම බ්‍රාහ්මණයින් පිළිබඳව, මේ කියන්න යන කාරණය සුළු පටු දෙයක් නෙවෙයි. මොකක්ද? න බ්‍රාහ්මණස්සෙතදකිඤ්චි සෙය්‍යා - යද නිසෙධො මනසො පියෙහි, ප්‍රිය දෙයින් හිත වළක්වාගැනීම කියන එක. මෙතන ප්‍රිය දේ කියලා කීව්වේ කෙනෙක් ප්‍රිය හැටියට සලකන දේ. දූත් තරහා ගිය කෙනාට ප්‍රිය දේ තමයි පලිගන්න එක, කෝප කිරීම. තමන්ට ගැසූ කෙනා කෙරෙහි කෝප කිරීම. අන්න ඒ ප්‍රිය දෙයින් හිත වළක්වාගැනීම කියන එක සුළු පටු හොඳ දෙයක් නෙවෙයි. ඒ කියන්නේ ලොකු දෙයක්, වටිනා දෙයක් කියන එකයි. ඒ කියන්නේ කෙනෙකුට කවුරුහරි

බැන්නොත්, එහෙම නැන්නම් ගැහුවොත් තමන්ගේ හිත කියන්නෙ - හිත ප්‍රිය කරන්නෙ නැවත ඒ තැනැත්තාට පහර දෙන්න, එහෙම නැන්නම් බනින්න. ඒ ප්‍රිය දෙයින් හිත වළක්වාගැනීම කියන ගුණය ඉතාමත්ම උතුම් දෙයක් කියන එකයි මෙතන මේ මුල් පද දෙකෙන් කියන්නෙ. ඒකට හේතුව ඒ ධර්මතාව ඊළඟට පද දෙකේ දක්වනවා. ධර්මතාව. එහෙමයි බොහෝවිට බුදුපියාණන් වහන්සේ යම්කිසි කාරණයක් කියලා අන්තිමට ධර්මතාවයෙන් ඒක තහවුරු කරනවා. මොකක්ද ඒ ධර්මතාව?

යතො යතො හිංසමනො නිවත්තති
තතො තතො සමමතිවෙව දුක්ඛං

යතො යතො හිංසමනො නිවත්තති, යම් යම් කාරණයක් පිළිබඳව හිංසා කිරීමේ හිත මැක්කරගන්නවද, වළක්වාගන්නවද තතො තතො සමමතිවෙව දුක්ඛං, ඒ ඒ ප්‍රමාණයට, ඒ ඒ කාරණා අනුව තමන්ගේ සාංසාරික දුක, අකුසල් නිසා පාපකර්ම නිසා හිත් තැවුල් ඇතිවෙන්න පුළුවන් දුක, සංසිදෙනවා. ඒ කියන්නෙ පලිගැනීම, නැවත කෝප කිරීම, ඒ පුද්ගලයාට දෙස් කිම් ආදී දේවල් තමන්ට කොයිතරම් ප්‍රියමනාප වුණත් ඒවයින් හිත වළක්වගත්තොත් එහි ප්‍රතිඵලය, තමන්ට ලැබෙන ආනිශංසය, මොකක්ද? ඒ ඒ ප්‍රමාණයට, යම් යම් ප්‍රමාණයකින් හිත වලක්වගත්තනම් ඒ ඒ ප්‍රමාණයට තමන්ගෙ දුක - සංසාර දුක සංසිදෙනවා කියන උපදේශයයි. එතකොට මේ කතාන්තරය පොතේ දක්වෙන ආකාරයෙනුත්, ගාථාවේ දක්වෙන ආකාරයෙනුත් අපි කෙටියෙන් පළමුවෙන් කිව්වෙ. දැන් අපි බලමු තව ටිකක් මේකෙ ගැඹුරට ගිහිල්ලා මේක තුළින් අපේ ජීවිතයට ගතහැකි ආදර්ශ, පාඩම් ආදිය.

අපි කලින්ම කල්පනා කරලා බලමු මහාසැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ ගුණ සම්පත්තිය කොයි විදියේ දෙයක්ද කියලා. මේ පින්වත් පිරිස කොතෙකුත් අහලත් ඇති අග්‍රශ්‍රාවක සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ උත්තම වර්තය. සාමාන්‍යයෙන් අග්‍රශ්‍රාවක සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ හැඳින්වෙන්නේ මේ ශාසනයේ ශ්‍රාවක පිරිස අතර, ප්‍රඥවෙන් අගතැන් ලැබූ ස්වාමීන්වහන්සේ කෙනෙක් හැටියටයි. නමුත් ඒ ප්‍රඥව කියන එක මේ කාලයේ සාමාන්‍යයෙන් පණ්ඩිතකම කියලා ගත්තොත් ඒකත් එක්ක අත්‍යවශ්‍ය දෙයක් නෙවෙයි ගුණ සම්පත්තිය කියන එක. නමුත් මේ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ ප්‍රඥව කොයිතරම්ද කියතොත් ඒ ප්‍රඥවටම ගැලපෙන මහාපුදුම ගුණ සම්පත්තියක්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

උන්වහන්සේ තුළ තැන්පත්වෙලා තිබුණා. නිහතමානී කම, ඉවසීම, මෙහෙය, කරුණාව, කළගුණ සැලකීම ඔය විදියේ විශාල ගුණ සම්භාරයක් සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ චරිතය තුළ තැන්පත් වෙලා තිබුණා. දැන් මෙතන පෙන්නුම් කෙරෙන්නෙන් අර සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ ඉවසුම් ගුණයි. බන්ධි කියලා කියන ඤාණිකය - ඉවසීම. කේන්තිය නෙවෙයි. ඒක වරදවලා තේරුම්ගන්න එපා. කේන්තිය කියන එකට එහෙම පිටින්ම විරුද්ධ එකක් මේ ඤාණිකය කියන එක, ඉවසීම. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ඒ ඤාණික ගුණය එහෙම නැත්නම් ඉවසීමේ ගුණය නැමති ඒ වටිනා ගුණය පෙන්නුම් කෙරෙන කථාන්දරයක් මෙතන තිබෙන්නේ.

ඉතින් ඒ වගේම මේ කථාව ගැන අපි ටිකක් ගැඹුරින් කල්පනා කරලා බැලුවොත් මෙතන පෙනෙනවා සංවේගජනක පැත්තකුත්, තරමක භාසාජනක පැත්තකුත්. සංවේගජනක දේ මොකක්ද, අර බමුණා මොන හේතුවකින් නමුත් අර තරම් ගුණ සම්පත්තියකින් යුක්ත අග්‍රග්‍රාවක ස්වාමීන්වහන්සේගේ පිටට පහරක් ගැසීම. ඇත්ත වශයෙන් ඒ කාලයේ ඒ ආරංචිය පැතිරෙන්න ඇත්තේ 'අන්ත සැරියුත් භාමුදුරුවන්ට බමුණෙක් ගැනුවා' කියලයි. ඒ කාලෙ මේ තරම් දියුණු සන්නිවේදන මාධ්‍ය නැහැ. ඉතින් දැන් මේ කාලෙහිම ඔය විදියේ සිද්ධියක් උනානම් පුවත්පත්වල මුල් පිටුවේ ශීර්ෂ පාඨ හැටියට කල අකුරෙන් සමහරවිට වැටෙන්න පුලුවන් 'සැරියුත් මා හිමියන්ට බමුණෙක් පහර දෙයි' කියලා. මේ ආරංචියත් ඔය විදියට පැතිරුණා. එපමණක් නොවෙයි මෙතන තිබෙන්නේ. පහරදීම පමණක් නොවෙයි. මෙතන මේ ඔට්ටුවක් දිනන්නයි බමුණා ගැනුවෙ, කෝපයෙන් නෙවෙයි, තරහකින් නෙවෙයි. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ කෙරෙහි තරහකින් ගහපු පහරක් නෙවෙයි. ඒකයි භාසාජනකයි කියලා කිවුවෙ.

සමාජයේ ඔය වගේ කොතෙකුත් දේවල් තියෙනවනෙ. ඔට්ටුවක් අල්ලනවා, ඊළඟට ඒක කොහොම හරි මම කරනවා කියලා හපන්කමක් පෙන්නන්න කරනවා. නමුත් සෙල්ලමට කළාට මේක ලෙල්ලමක්. බමුණා ඒක තේරුම්ගත්තෙ නැහැ, මිත්‍යාදාෂ්ටිය නිසා. මේක බරපතල අකුසලයක් බව, කොයි හේතුවෙන් කළත්. නමුත් බමුණා ඒ පාඩම ඉගෙනගත්තේ මහාප්‍රාඥ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ දේශනා කරපු ගැඹුරු ධර්මයකින් නෙවෙයි. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ දේශනා කළ සූත්‍ර තියෙනවා මහාගැඹුරු සූත්‍ර. ඒවායින් පමණක් නෙවෙයි අපට

ඉගෙනගන්න තියෙන්නේ. උන්වහන්සේගේ වර්තාංග වලින්, උන්වහන්සේ මේ මේ විදියේ අවස්ථාවල ක්‍රියාකළ ආකාරය කියන එකෙන් අපට බොහෝ වටිනා පාඩම් ඉගෙනගන්න පුළුවන්. දැන් මෙතන සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ලොකු බණක් දේශනා කළේ නැහැ. දේශනා කළේ නිහඬ බණක්. අර පහර වැදුණට පස්සෙ නිශ්ශබ්දව ඒ විදියටම ගියා. පස්සෙ බැලුවේත් නැහැ කවුද ගැහුවේ කියලා. අර බමුණා ඉස්සරහට ඇවිල්ලා සමාව ඉල්ලුවේ නැත්නම් දන්නේත් නැහැ කවුද ගැහුවේ කියලා. සාමාන්‍යයෙන් ඔය නගරයක එහෙම ඔය විදියේ සිද්ධියක් වුණොත් එයින් සිදුවන දේ මේ පින්වතුන්ට හිතාගන්න පුළුවන්නේ. පහරට පහර. වචනෙට වචනේ. කොයිතරම් ක්‍ෂණිකව සිද්ධවෙනවද කියලා. ඒ වෙනුවට මෙතන සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ අර පියවි ගමනින් - ප්‍රකෘති ගමනින්ම වඩිනවා. ඒකෙන්මයි අර හීන් දැඩිය දැමීමේ බමුණාට. නිහඬ දේශනාවක් වුණා. ඒක තුළින් මිථ්‍යාදෘෂ්ටික බමුණා එහෙම පිටින්ම, අන්තිමට උපාසක මහත්තයෙක් වුණා. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ දයක මහත්තයෙක් වුණා එක මොහොතකින්. ක්‍ෂණිකව. ඒකයි අර පාත්තරෙන් ඉල්ලගෙන තමන්ගේ ගෙදරට වඩම්මගෙන ගිහිල්ල දනෙ වලදන්න සැලැස්සුවේ.

ඉතින් ඔය අතරේ අන්න අර කියාපු සන්නිවේදන මාධ්‍යයෙන් - ඒ කියන්නේ ඒ කාලේ තිබුණේ කටින් කට. මේ කාලේනම් නානාවිධ සන්නිවේදන මාධ්‍යය තිබෙණවා. කටින් කට යන ප්‍රවෘත්ති පිළිබඳවත් මේ පින්වතුන් කවුරුත් දන්නවා ඔය කපුටු පිහාවටේ කතාන්තර වගේ ඒවායේ යන්නේ එක පැත්තක් විතරයි. දැන් පුවත්පත් පිළිබඳව වුණත් අපි කවුරුත් දන්නවා ශීර්ෂ පාඨ හැටියට දෙන්නේ මිනිස්සු කුලප්පු වෙන විදියේ, කුපිත වෙන විදියේ දේවල්. සම්පූර්ණ සත්‍යය වාර්තාව නෙවෙයි. ඒවා ඉතින් ප්‍රකට රහස්සේ. ඉතින් ඒ විදියටම තමයි මෙතනත්. ඒක කවදත් සමාජයේ තිබෙණ සිරිතක්. එනකොට කතන්දරයේ ගියේ අවිචාරයි. බමුණෙක් සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේට පහර දුන්නා. ඉතින් දඬු මුගුරු අරගෙන මිනිස්සු ආවා. එනකොට සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ දනෙ වලඳමින් හිටියත් මිනිස්සුන්ගේ කෝපය නැතිවුණේ නැහැ. පහරට පහර දෙන්න, බමුණගෙන් පලිගන්න ලැස්තිවෙලා තමයි සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේට කිව්වේ පාත්තරය ගන්න කියලා. අන්න ඒ අවස්ථාවේත් සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ නුවණින් ඒ කිව්ව වචනයත් ඉතාම වටිනවා. 'ඔය කට්ටියටද ගැහුවේ මටද?' 'ස්වාමීන්වහන්සේටයි ගැහුවේ' කියලා කිව්වහම 'ඉතින් එහෙනම්, මට ගැහුවානම් මම සමාව

දීලා ඉවරයි. ඕගොල්ලන්ට ඇති වැඩේ මොකක්ද? කියලා. එතනත් අපට සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ වර්තෙන් වටිනා පාඩමක්. උන්වහන්සේගේ ප්‍රඥාව. ඒකට කියන්නේ තන්වැසි නුවණ කියලා. ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාව. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාව යෙදුවේ නැත්නම් මහාපටලැවිල්ලක් වෙනවා.

සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ දනෙ වලඳලා දැන් ඉතින් ඒ දයක මහත්තයට ඔන දෙයක් වෙච්චාවේ කියලා නැගිටලා ගියානම් එහෙම මොකද වෙන්නේ? අර දඩු මුගුරු වලින් අර දුප්පත් මනුස්සයට සංග්‍රහ කරනවා. දැන් ඉතින් මේ සාමාන්‍ය කෙනෙක් නෙවෙයි දයකයෙක් වුණා. එක ඤාණයකින්ම පුද්ගලයෙකුගේ වර්තය වෙනස් වෙන්න පුලුවන්. නමුත් ලෝකයා ඒක දන්නෙ නැහැ. අර අඩාල ප්‍රවෘත්තිය ඇහුවම කුපිත වුණා. මහජනයාගේ ඒ උද්ඝෝෂණය නතර කරලා සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ජේතවනාරාමයට වැඩියා. නමුත් ප්‍රශ්නය ඉවර නැහැ. මොකද? ඊළඟට තියෙන්නේ භික්ෂුන්වහන්සේලාගේ උද්ඝෝෂණය. කාලීන වචන වලින් කියනවානම් මහාසංඝ රත්නයේ ප්‍රතිචාරය. මහාසංඝ රත්නයේ ප්‍රතිචාරය මෙහෙමයි. 'මේ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ කරපු වැඩේ තේරුම මොකක්ද? අපි දැන් මුහුණ දෙන්නෙ කොහොමද සමාජයට? සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේට මේ විදියට ගැහුවානම් අපට කොහොමද පාලේ බැහැලා යන්න පුලුවන් වෙන්නේ?' අන්න ඒ විදියට සංඝයාවහන්සේලා ලොකු උද්ඝෝෂණයක් කරනවා. මේවත් ඉතින් අර කවදත් කෙරෙන දේවල්. ඉතින් මේවා තුළින් අපි යම් යම් පාඩම් ඉගෙනගන්න ඕනෙ. අර ලොකුම ප්‍රශ්න එතනම විසඳිලත් ඉවරයි. විසඳුනාට පස්සෙ ඒවායේ ප්‍රතිචාර, ඒවායේ රාවය, රැවිපිලි රැවි තාම පැතිරෙනවා. ඒවා තුළින් තමයි ඔය භයානක අපරාධ, භයානක විදියේ අවස්ථාවල්, උග්‍ර අවස්ථාවල් ඇතිවෙන්නෙ, ඔන්න ඔය විදියේ ආරංචියක් අඩාල විදියට පැතිරීමෙන්.

ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ පිළිබඳව දක්වූ ප්‍රතිචාරය. ඒකත් අපට පාඩම් ඉගෙනගන්න පුලුවන් දෙයක්. අර විදියේ ලොකුට කිව්වහම බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒකෙ ගණන බැස්සුවා. කොහොමද? මේ බමුණෙක් බමුණෙකුට ගහනවා කියන එකනම් වෙන්නෙ නැහැ. වෙලා තියෙන්නෙ මේකයි. ගිහි බ්‍රාහ්මණයෙක්, ඒ කියන්නෙ උත්පත්තියෙන් විතරක් බමුණුකම තියෙන කෙනෙක් ප්‍රතිපත්තියෙන් බමුණු වුණ කෙනෙකුට ගහලා තියෙනවා, කියලා ඒක තව ටිකක්

විවරණය කරලා ඒකෙ බරපතලකම අඩු කරලා ඊළඟට ඒක තුළින් ආදර්ශයක් මතුකරලා දුන්නා ලෝකයාට. නියම බ්‍රාහ්මණ ප්‍රතිපත්තිය මොකක්ද? නියම බ්‍රාහ්මණයා ගන්නෙත් නැහැ. ගැහු කෙනාගෙන් පලිගන්නෙත් නැහැ. ඒ වෙනුවට කරන්නෙ මොකක්ද? ඒ බ්‍රාහ්මණයා යොදන උත්සාහය මොකක්ද? චීර්යය මොකක්ද? තමන්ගේ හිත සන්සුන් කරගැනීම. තමන්ගේ හිත කියනවා පලිගන්න පලිගන්න. එහෙම නැත්නම් අර පුද්ගලයාට එකට එක කරන්න කියලා. ඒ කියන එක වළක්වගන්නවා. ඒ වළක්වාගැනීම සුඵපටු දෙයක් නෙවෙයි කියලයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නෙ. මොකද? එසේ යම් ප්‍රමාණයකට වළක්වාගත්තානම් ඒ ප්‍රමාණයට, තමන්ගේත් ලෝකයාගේත් දුක නැතිවෙනවා. ඒ තුළින් ඇතිවෙන උග්‍ර තත්ත්වය නිසා ලෝකයාට වන පීඩනය නතර වෙනවා. තමන්ට ඇත්ත වශයෙන්ම ඒ නිසා ඇතිවෙන දුක් කරදර, පසුතැවිල්ල, කෝපය, ඒවායින් සිත දුෂ්‍ය වීම, අකුසල් රැස්කරගැනීම ආදී මහාදුක් සම්භාරයක් තමන්ගේ හිත තැන්පත් කරගැනීමෙන්ම සමනය වෙනවා කියන එකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙතන ප්‍රකාශ කරන්නෙ.

ඉතින් මේ පින්වතුන්ට ඔය පොඩි කථාවෙනුත්, ඔය ගාථා දෙකෙනුත් හුගාක් දේවල් තමතමන්ගේ ජීවිතයට උපකාර වෙන දේවල් ළං කරගන්න පුළුවන් වෙනවා. මොකද මේ සමාජයේ අපි කවුරුත් දන්නා පොදු දුර්වලතාවක් තමයි කෝප වීම කියන එක. හදිසි කෝප නිසා බොහෝවිට අපි දන්නවා තමතමන්ගේ මවිපියන් පවා මරන්න යොමු වෙනවා. නැත්නම් බුද්ධාදී ඒ උතුමන් කෙරෙහි හිත දුෂ්‍ය කරගන්නවා. දේවදත්ත කතන්දරය ගැන දන්නවනේ මේ පින්වතුන්. ඒ කෝපය සමහරවිට ජන්මාන්තර වෙර බවට පත්වෙලා දිගින් දිගට ගිහිල්ලා මහාභයානක අකුසල් රාශියකට මැදි වෙනවා. ඒ විදියේ දෙයක් මුලදීම සංසිද්ධවගත්තෙ නැත්නම් අන්න ඒකෙ කෙළවරක් නැහැ. ඒ තරමටම සංසාරෙ දිගට දිගට යනවා. ඒ වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ ඒක පැන නැගුණු තැන - එතනම නතර කරගන්නයි කියලා. දුන් ලෝකයේ නිතර හිතන එකක් තමයි යමක් තමන්ට කළහම, ඒකට එකට එක කරන්න ඕන කියලා. එකට එක කිරීමෙන් මේ ප්‍රශ්නය විසඳෙනවා කියලයි හිතන්නෙ. නමුත් ඒක විසඳෙනවා වෙනුවට උග්‍ර වෙනවා. මොකද ඒකට හේතුව? මේ කුඩා දරුවෙක් වුණත් දන්නවා. මේක ලොකු ගණනක් නෙවෙයි. එකයි, එකයි දෙකයි. එතකොට එකට එක කිරීමෙන් වෙන්නෙ අර ප්‍රශ්නය දෙකක් වෙනවා. ඊළඟට ඒ එකට

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

එක කළාට පස්සෙ අනිත් කෙනා ඒකට දක්වන ප්‍රතිචාරය අනුව ඒ දෙක හතර වෙනවා. හතර අට වෙනවා. අට දහසය වෙනවා. ඔය විදියටයි මේ ප්‍රශ්න උග්‍ර වෙන්නේ. ඒක නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ කියන්නේ එකට එක කරන්න එපා. එකට එක කියන්න එපා. එකට එක කිරීම තුළින් අන්න අර විදියට ඒ දුක වැඩෙනවා. එකට එක කීම පිළිබඳවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ වටිනා දේශනාවක් වෙන තැනක ධර්ම පදයේම දක්වලා තිබෙනවා. ධර්ම පදයේ දක්වපු වටිනා ගාථාවක් තමයි

සවෙ නෙරෙසි අත්තානං - කංසො උපහතො යථා
එස පතොසි නිබ්බානං - සාරමොහා තෙ න විජ්ජති

ඒ කියන්නේ කෙනෙක් තමන්ට බැණ වැදීම හෝ මොකක්හරි තමන් කිපෙන විදියේ වචනයක් කිව්වහම ඒ වෙලාවේ ඒකට එකට එක කියන්නේ නැතුව, සවෙ නෙරෙසි අත්තානං, තමා වළක්වගන්නවානම් - කටට එනවා වචන. නමුත් ඒක නොකියා හිතත් දමනය කරගෙන වචනයත් සංවර කරගෙන කොහොම හරි ඒක නොකියා ඉන්නවා. අන්න එහෙම කරනවානම් ඒකට ලස්සන උපමාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේ එතන දක්වනවා. කංසො උපහතො යථා, තමා සංසිඳවා ගන්නේ කොහොමද? උපමාව මොකක්ද? බිඳුනු තඹ භාජනයක් - අපි හිතමු පුපුරපු තඹ භාජනයක් කියලා, එහෙම නැත්නම් කට කැඩුණු තඹ භාජනයක් කියලා. ඒකට ගැහුවහම සද්දය එතනින්ම නතර වෙනවා මිසක් දිගට දිගට යන්නේ නැහැ. තඹ භාජනයක සාමාන්‍ය ස්වභාවය යන්නම් තට්ටු කළත් හුගාක් වෙලා ඒක නාද නින්නාද වෙනවා. රැව් පිළිරැව් දෙනවා. ඒක හරියට සාමාන්‍යයෙන් කෙනෙක් කෙනෙකුට වචනයක් කිව්වහම 'මං දන්නවා කරන දේ. මං දන්නවා කරන දේ' කියලා පලිගන්නාකක් හිත තුළ රැව්පිළිරැව් දෙනවා. ඒ වගේම සාමාන්‍ය තඹ බඳුනකට පහරක් ගැහුවොත් ඒක අර විදියට 'පලිගන්නවා, පලිගන්නවා' කියන්නා වගේ දිගට දිගට සද්ද කරනවා.

දැන් මෙතන බුදුපියාණන් වහන්සේ ආදර්ශය හැටියට දෙන්නේ කට කැඩීවිච, එහෙම නැත්නම් පුපුරපු තඹ භාජනයක්, ඒකට ගැහුව හැටියේ සද්දේ එතනම ඉවරයි. ආයෙ දිගට පැතිරෙන්නේ නැහැ. අන්න ඒ විදියට තමන් ඒ උපමාව අනුව තමාගේ හිත වළක්වගන්නොත්, එතකොට තමන් හරියට නිවුණා. නිවන ලැබුවා වගේ. හිත ඇතුළෙම නිවනේ රසය තදංග වශයෙන් ඒ වෙලාවෙම තමන් නිවන අත්දැක්කා වගේ, හිත නිවීම දකිනවා. නිවනට පැමිණියා වගේමයි හරියට ඒ

වෙලාවේ. ඊළඟට සාරමේහා තෙ න විජ්ජති, ඒ නිවීම නිසා තමන් නැවත එකට එක කතාවකට යොමුවෙන්නේ නැත කියලා ඒ එකට එක කීම පිළිබඳවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා. ඉතින් සමාජයේ බොහෝවිට ඔය හදිසි කෝපය හෝ වෛරය ආදිය නිසා සට්ටන ඇතිවෙන්නේ ඔන්න ඔය කියාපු ධර්මතාව අපි අමතක කිරීම නිසා. මේ ප්‍රශ්න අපි විසඳන්න යන්නේ අර ධර්මයේ කියවෙන ආකාරයට අයෝනිසෝමනසිකාරයෙන්. වැරදි කොණ, වැරදි පැත්ත අල්ලගෙනයි මේ දඟලන්නේ, උත්සාහකරන්නේ. ඒ වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ සමාජ ව්‍යායාමයයි. සම්මා වායාම කියලා ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ දැක්වෙන එකයි. තමන්ගේ හිත අකුසලයෙන් ඉක්මනින් මුදගත්තු හැටියේ අර කියාපු භයානක ආදීන්ව රාශියකින් තමන් මිඳෙනවා. ඒ වගේම ලෝකයාටත් විශාල ශාන්තියක් සිද්ධවෙනවා. ඔන්න ඔය විදියේ දෙයක් එතකොට මෙතන තියෙන්නේ. එකට එක කීම පිළිබඳව.

ඔය කෝපය කියන එක අපි කාටත් ඒ ඒ අවස්ථානුකූලව ඇතිවෙනවා. ඇතැම්විට දැන් මේ සමාජයේ බොහොම බහුලව ව්‍යවහාරයේ තියෙන වචනයක් තමයි සාධාරණ කෝපය කියලා. ඇත්ත වශයෙන් කෝපය කවදවත් සාධාරණ වෙන්නෙන් නැහැ. සාධාරණත්වයක් තුළ කෝපයකුත් නැහැ. නමුත් මේ වචනය බොහොම දුරට ඇවිල්ලා තියෙනවා සමාජ ව්‍යවහාරයට. ඒ අන්‍යාගමිකයින්ගේ එක්තරා සංකල්පයක් නිසා, වැරදි සංකල්පයක් නිසා වෙන්න පුළුවන්. ධර්මානුකූලව කෝපයට සාධාරණත්වයක් නැතෙයි කියලා කියන්නේ මොකද? බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා කෝපයට පත්වුණාට පස්සේ ඇති තතු හරියට කෙනෙකුට වැටහෙන්නේ නැහැ. හිත අඳුරුවෙනවා. එතකොට ඇති තතු වැටහෙන්නේ නැත්නම් කොහොමද එතන සාධාරණත්වයක් තිබෙන්නේ? ඒ පමණක් නෙවෙයි. මේ පින්වතුනුත් අහලා ඇති සමහරවිට සතර අගතිය කියලා එකක් තිබෙනවා. අගතියට යනවා කියලා කියන්නේ නොකළයුත්ත කිරීමට පෙලඹෙන දේවල්. ඒවා හතරක් දක්වලා තිබෙනවා. ඡන්ද, දෝස, භය, මෝහ කියලා. ඡන්ද කියලා කියන්නේ කෙනෙකුට ඇති වැඩි ඇල්ම නිසා පක්ෂපාතී වෙලා වැරද්දක් කරන්න පුළුවන්. අයුතු දෙයක් කරන්න පුළුවන්. ඒ වගේම දෝස කියලා කියන්නේ ද්වේෂය. තරහා නිසාත් ඒ වගේම, කෙනෙකුට ලැබිය යුතු දේ නොලැබෙන ආකාරයට, අසාධාරණ විදියට කරන්න ඉඩ තියෙනවා. කෙනෙකුට ඇති භය නිසාත් අයුතු

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

දේවල් කරන්න පුළුවන්. එහෙම නැත්නම් මෝහය, නොතේරුම්කම නිසා. එතනත් කියවෙනවා ද්වේෂය ගැන. ඕක නිසයි සාධාරණ කෝපය කියලා දෙයක් නැත්තෙ. ඊළඟට මේ හදිසි කෝපය පිළිබඳවත් පිළිපදින ආකාරය තවත් නොයෙකුත් පුදුම විදියේ උපමා වලින් බුදුපියාණන් වහන්සේ අවස්ථානුකූලව ඒ ඒ සූත්‍රදේශනාවල දක්වලා තිබෙනවා. තවත් අපේ හිත් තුළට ඇතුල් කරගතයුතු වටිනා උපමාවක් තිබෙනවා.

යො වෙ උප්පතිතං කොධං - රථං භන්තංව සාරයෙ
තමහං සාරථීං බුදුමි - රසමීශාහො ඉතරො ජනො

යම්කිසි කෙනෙක් තමන්ගේ හිතට නැගුනු කෝපය, හික්මවගන්නෙ, ඔන්න ඊළඟට උපමාව කියනවා. පාරෙන් එළියට පැන්න රථයක් වහා නැවත පාරට ගන්නවා වගේ. ඒ කාලෙනම් අශ්ව රථ ආදිය තිබුණේ. අශ්වයා කාණුවට ඇදගෙන යනවානම් වහාම ඒක හැරෙව්වෙ නැත්නම් රථය කාණුවෙ. එහෙම නැත්නම් පල්ලමේ. විනාශ වෙන්නත් ඉඩ තියෙනවා. ඒක නිසා වහාම ඒක පාරට ගන්න ඕනෙ. අන්න ඒ වගේ හිතලා, කෝපය හිතේ ඇතිවුණ හැටියේ හිත කෝපයෙන් මැත් කරගන්න උත්සාහ කිරීමයි එතන කියන්නේ. රථං භන්තංව සාරයෙ, නොමඟ ගිය රථයක් නැවත පාරට ගන්නා වගේ තමන්ට උපන්නාවූ කෝපය යම් කෙනෙක් වහා සංසිදුව ගන්නවානම් අන්න ඒ තැනැත්තාට මම කියනවා නියම රථාචාර්යවරයා කියලා. නියම රියැදුරා කියලා. අනිත් අය ගැන ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ කියනවා. රසමීශාහො ඉතරො ජනො, අර තෝන් ලණුව අනිත් අල්ලගෙන නිකන් බුදියගෙන ඉන්නව වගේ ඒ අය. ඒ විදියේ පුදුම උපමා බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නෙ. ඒ වගේම දක්වනවා,

යො උප්පතිතං විනෙති කොධං - විසතං සප්පවිසං ව ඔසධෙ

ඒ විදියට ඔන්න සර්ප විස පිළිබඳව උපමාවක් දක්වනවා. යො උප්පතිතං විනෙති කොධං - විසතං සප්පවිසං ව ඔසධෙ, යම්කිසි කෙනෙක් තමන්ට කෝපය ඇතිවුණහම කොයි විදියටද ක්‍රියා කළ යුත්තෙ. සර්පයෙක් දෂ්ට කළහම තවත් බල බලා ඉන්නෙ නැහැ මොකද සර්ප විස ඉක්මනින්ම පැතිරෙන දෙයක්. කෙනෙක් කෝපය ඇතිවුණ විගස, ඒ පැතිරෙන්නාවූ සර්ප විෂ ඉක්මනින්ම ඖෂධයකින් සංසිදවාගන්නා වගේ යම්කිසි කෙනෙක් කෝපය සංසිදවා ගැනීම නියම ප්‍රතිපත්තිය බව බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාරනවා. අපේ හිත්වල

ඇතිවෙන මේ මූලික කැළඹුම, මේකෙ නියම තත්ත්වය අපි බොහෝවිට දන්නේ නැහැ. එක්කො සාධාරණ දෙයක් කියලා මේ පලිගැනීම් ආදිය කළයුතු දේවල් හැටියට සලකනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වපු ලෝක ප්‍රකට ධර්ම පදයක් තමයි

නහි වෙරෙන වෙරානි - සමමනතීධ කුදුවනං
අවෙරෙන ව සමමනතී - එස ධමෙමා සනන්තනො

සනාතන ධර්මයක් හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළා වෙරයෙන් කවදවත් වෙරය සංසිදෙන්නේ නැත. අවෙරයෙන්මය සංසිදෙන්නේ කියන එක.

නමුත් මේකෙ සත්‍යතාව අපි ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්න උත්සාහ කරන්නේ නැහැ. අපට අනිත් පැත්තයි වැඩිය ජේන්නේ. මේක කොහොම හරි සංසිදුවගන්න ඕනේ අර කියාපු එකට එක කිරීමෙන්. ඉතින් ඒක ගණන් හදලම බලන්න ඕන හරියනවද නැද්ද කියලා. ඔය විදියේ තත්ත්වයක් තිබෙන්නේ. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඔය විදියට කෝපය ගැන ප්‍රකාශ කළා. ඊළඟට කෝපය සංසිදවාගැනීමට උපකාර වෙන ක්‍රම බොහෝ තැන්වල බුදුපියාණන් වහන්සේ මතුකරලා දීලා තියෙනවා අපේ ජීවිතවලට ළං කරගන්න.

කවුරුත් දන්නවා කෙලින්ම ද්වේෂයට ප්‍රතිවිරුද්ධ එහෙම නැත්නම් ද්වේෂය සංසිදවාගැනීමට උපකාර වෙන දේ තමයි මෙමතිය කියන එක. මෙමතී භාවනා ආදිය මේ පින්වතුන් හැම දෙනෙක්ම වගේ ඒ ඒ ප්‍රමාණයෙන් කරනවා. මෙමතී භාවනාව කියනකොට සමහරුන්ට ඒ එක්කම එක්තරා නීරස බවකුත් ඇතිවෙනවා මේ කාලේ. මේ සමාජයේ ඔය නූතන කියලා කියන දේවල් ඔස්සේ දුවන ලෝකයාට භාවනාව කියන එක මුළුගැන්විලා, කැළේට වෙලා, සුළු වෙලාවක් විතරක් කරලා ආයෙත් ලෝකෙට ඇවිල්ලා වෙනමම විදියේ ජීවිතේකට හැඩගැහෙන විදියේ තත්ත්වයක්, හැඟීමක් එන්නේ. අපි ඒක නිසා මේ භාවනාව තුළින් කෙරෙන කාර්යය ඔය ලෝකෙට හුරු වචනයකින් ගත්තොත් මෙන්න මෙහෙමයි කියන්න වෙන්නේ. මේ මෙමතී භාවනාවෙන් අපි බලාපොරොත්තු වියයුත්තේ මෙමතීමය ආකල්පයක් ගොඩ නගාගැනීමයි. මේ ආකල්පය කියන වචනය සමාජයේ නිතර මේ පින්වතුන් අහලත් ඇති. යම්කිසි ආකල්පයක් කියන එකක් අපි ගොඩනගාගත්තහම හදිසි අවස්ථාවක් ආවහම අපේ ක්‍රියාකාරීත්වය

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

අන්ත ඒ ආකල්පය අනුවයි. ඉතින් මෙමනිමය ආකල්පයක් ගොඩනගාගත්තු කෙනෙකුට ප්‍රශ්නයක් ඉදිරිපත් වුණහම ඒ තැනැත්තා ඒකට දෙන විසඳුම අන්ත අර මෙමනිය ඔස්සේ යන්නේ. ද්වේෂ සහගත ආකල්පයක්, වෛර සහගත ආකල්පයක් ඇති කරගත්තු පුද්ගලයා ඒකට ගැලපෙන ආකාරයටයි ක්‍රියා කරන්නේ. ඒක නිසා අපට මේ මෙමනි භාවනාව තුළින් එදිනෙදා ජීවිතයට උපකාර වෙන දේ මොකක්ද? අන්ත අර මෙමනිමය ආකල්පය.

ඊළඟට ධ්‍යාන තුළින් තවත් ලබාගන්න පුළුවන් දේවල් මේ ශාසනයේ දක්වනවා. ඒවා තමයි ඉහළම දේවල්. මෙමනි වේතෝ විමුක්ති කියලා කියන්නේ මහපුදුම විදියේ සිතේ විමුක්තියක්, මෙමනිය තුළින් ලබාගත හැකි එකක්. එදිනෙදා ජීවිතයේ වැඩිය භාවනාව හිතට නාල්ලන පුද්ගලයා හිතාගන්න ඕන අපි මේ කරන්නේ මෙමනි භාවනාව තුළින් යම් මෙමනිමය ආකල්පයක් ගොඩනගා ගැනීමයි. එදිනෙදා ජීවිතයේ අර කියාපු හයානක අවස්ථාවල් වලින් හදිසි කෝපය නිසා තමනුත් අනුනුත් බරපතල දුක් ගැහැටවලට පත්වීමෙන් වළක්වගන්න මම මේ කරන පොඩි ව්‍යායාමයක්. එදිනෙදා ජීවිතයේ සිත තනාගැනීමේ ව්‍යායාමයක් කියලා හිතාගෙන මෙමනි භාවනාවේ යෙදෙන්න ඕන. මෙමනිමය ආකල්පයක් ගොඩනගාගන්න.

ඊළඟට මෙමනියෙන් කරන්න බැරි, මෙමනියෙන් සංසිඳුවාගන්න බැරි අවස්ථාවල් තිබෙනවා. එබඳු අවස්ථාවල් වල කරුණාව, ඒ පුද්ගලයාගේ නොදනුවත්කම ආදිය පිළිබඳව හිතලා කරුණාව උපදවාගන්නවා. කරුණාව පමණක් නෙවෙයි ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා සමහර අවස්ථාවල් වල උපේක්ෂාවත් උපකාර වෙනවා. මැදහත් බව. ඒ ඒ පුද්ගලයා අරගෙන එන තත්ත්වය තමයි මේ. ඊට වැඩිය දියුණු තත්ත්වයක් බලාපොරොත්තු වෙන්නට බැහැ කියලා හිත උපේක්ෂාවට නගාගන්නවා. එහෙම නැත්නම් තමන්ට ක්‍රෝධය ද්වේෂය ගැන යෙදෙන කාරණය නොමෙනෙහි කරනවා. මෙනෙහි නොකර වෙන දේවල් වලට හිත යොදනවා. එහෙමත් නැත්නම් ඒ තැනැත්තා කරන කර්මය ඒ අයටයි, මා කරන කර්මය මටයි කියලා හිතාගෙන කර්මය ගැන හිතනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ 'කමමසුකා, කමම දයාද' ආදී වශයෙන් කර්මයයි තමන්ට අයිති, කර්මයයි තමන්ගේ දයාදය. එතකොට එයා කරන දේ එයාගෙ කර්මය. මම කරන දේ මගේ කර්මය. දැන් සාමාන්‍යයෙන් පලිගැනීම කියන එක

කළ යුත්තක් හැටියටයි ලෝකය සලකන්නේ. කළ යුත්තක්, අවශ්‍යයෙන්ම කළ යුත්තක් හැටියට. නමුත් ඒ කළ යුත්ත තුළින් අන්ත අර විදියේ මහාභයානක තත්ත්ව උද්ගත වෙන නිසා ඒ වෙනුවට කළ යුත්ත මොකක්ද? ඒකෙන් හිත මැත් කරගැනීමයි. ඒක ඒ තැනැත්තාගේ කර්මය. මම ආයෙන් ඒක තුළින් කර්මයක් මතුකරගන්න ඕන නැහැ කියලා.

ඒ අපි කිව්වේ බුදුපියාණන් වහන්සේ නොයෙක් අවස්ථාවල මේ ගැන දක්වපු දේවල්. අපි කතා කළ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ ඒ පුදුම, ඉවසීම් ශක්තිය මෙතන මේ සිදුවීමේදී ප්‍රත්‍යක්ෂ වුණා උන්වහන්සේගේ චරිතයෙන්. ඒ වගේම උන්වහන්සේ කළ එක්තරා වටිනා දේශනාවකුත් තිබෙනවා, කොයිරම් ඝාන්ති ගුණයක්, ඉවසීම් ගුණයක් සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ තුළ තිබුණද කියන එක දැක්වෙන. උන්වහන්සේ එක් අවස්ථාවක සංඝයාවහන්සේලාට සිදුකළ දේශනාවක් ආසාතය සංසිද්ධාගන්න හැටි දැක්වෙනවා. මේ ආසාතය කියලා කියන්නේ පින්වත්නි, මේ ද්වේෂයේ, වෛරයේ, ක්‍රෝධයේ මහාම බරපතලම කොණ. දැන් කවුරුත් දන්නවා කෝපය ඇතිවෙනකොට හිත ඇතුළේ යම්කිසි සුළු නොසන්සුන්තාවක් ඇතිවෙනවා ආරම්භ වශයෙන්. ඒකෙ එක්තරා මට්ටම් තිබෙනවා. මගේ හිත ටිකක් නරක්වුණා කියලා එහෙම කියන තත්ත්වයක් තියෙනවා. ඊළඟට ඔන්න මට තරහා ගියා, මට කෝපයක් ඇතිවුණා, ක්‍රෝධයක් ඇතිවුණා. වෛරයක් ඇතිවුණා. මේ වෛරය ජන්මාන්තර වෛරයක් වුණහම ඔන්න ඒකට කියනවා ආසාතය කියලා මහාබරපතල දෙයක් ඒක. බැඳගත් වෛරය, බද්ධ වෛරය කියලා ඒකට කියන්නේ. ආසාත කියලා කියන්නේ බද්ධ වෛරය. එතකොට සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ දක්වනවා බද්ධ වෛරය පවා ඉවත් කරගන්න ක්‍රම. හරි පුදුමයි ඒ දෙන උපමා බැලුවහම. ඉතාමත්ම ගැඹුරුයි සුළු හැටියට පෙනුනාට. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ සංඝයාවහන්සේලාට කරන දේශනාවක් නිසා සංඝයාවහන්සේලාගේ ජීවිතයට අදාළ ආකාරයටයි දක්වන්නේ. ඔන්න යම්කිසි හික්කුළකට තවත් හික්කුළක් පිළිබඳව වෛරයක් ඇතිවෙනවා. අර කියාපු ආසාතයක් ඇතිවෙනවා. මොකද ඒකට හේතුව? අර පුද්ගලයාගේ කායික හැසිරීම් ඉතාමත්ම අපිරිසිදුයි. නුසුදුසුයි. ඒ වගේම වාවසික හැසිරීමුත් ඉතාමත්ම නුසුදුසුයි. අන්ත එබඳු පුද්ගලයා පිළිබඳව කෙනෙකුට වෛරයක් ඇතිවුණහම ද්වේෂ ආසාතයක් ඇතිවුණහම ඒක සංසිද්ධාගන්න ආකාරය සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ දක්වන්නේ මෙහෙමයි.

මූලිකම දක්වන්නේ ඒ පුද්ගලයාගේ කායික හැසිරීම් අපිරිසිදුයි. වාචසික හැසිරීම් පිරිසිදුයි. පළමුවෙනි මට්ටම. එතකොට අර අපිරිසිදු දේ ගැන නොසිතා පිරිසිදු පැත්ත විතරක් හිතන්න කියන එකයි සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ දක්වන්නේ. ඒකට දෙන උපමාව තුළින් මේ මොකක්ද කියන්නේ කියලා අල්ලගන්න පුලුවන්. පාංසුකුල සිවුරු දරන සංඝයාවහන්සේලා තමන්ගේ සිවුරට අවශ්‍ය රෙදි කැලි සොයාගන්නේ පිණ්ඩපාතේ යන ගමනේ ඒ පාරේ වැටිලා තිබෙන අහක දුපු රෙදිකැලි අහුලගෙන ඇවිල්ලා. ඒවායින් තමයි සිවුරක් මහගන්නේ. අන්න ඒක පිළිබඳ උපමාවකින් දක්වනවා. යම්කිසි පංසුකුලික භික්ෂුවක් පාරේ යන අතරේ දකිනවා කිලිටි රෙදි කැල්ලක්. ඒ රෙදි කැල්ල අතින් අල්ලන්න බැරි තරමට තරම් කිලිටි එකක්. ඉතින් ඒකට මොකක්ද කරන්නේ? ඒ රෙදි කැල්ලත් ඕන. අහක දන්නත් බැහැ ඒ වෙලාවේ. අවශ්‍යතාව තියෙනවා. ඒක නිසා වම් පයින් අර රෙදි කැල්ල පාගලා, දකුණු කකුලෙන් කැල්ලක් ඉරාගෙන ඒක අරගෙන යනවා. අන්න ඒ උපමාවෙන් කියන්නේ අර කියාපු පුද්ගලයාගේ අපිරිසිදු කායික හැසිරීම් ගැන හිතන්නේ නැතුව පිරිසිදු වචනය පිළිබඳ කොටස විතරක් හිතලා, ඒකට හිත යොදලා ඒ වෛරය සංසිද්ධාගන්නයි කියලා.

ඊළඟට දක්වනවා අතින් පැත්තට. ඒ තැනැත්තාගේ කායික හැසිරීම් හොඳයි, වාචසික හැසිරීම් නරකයි. කයින් කරන දේවල් හොඳයි වචනයෙන් කරන දේවල් නරකයි. ඒකටත් අර වගේ උපමාවක් දක්වනවා. ඔන්න මහා පායන කාලේ කෙනෙක් බොහොම පිපාසිතව එනවා වතුර සොයාගෙන. පොකුණක් තියෙනවා ඒකේ එහෙම පිටින්ම දිය සෙවෙල් බැඳිලා. දිය සෙවෙල් බැඳිලා තිබුණට තමන්ට පිපාසය තියෙනවානේ. කොහොම හරි බොන්න ඕනනේ. අර දියසෙවෙල් දැකින් ඉවත් කරලා කොහොම හරි වතුර ටික බොනවා. අන්න ඒ වගේ ඒ අවස්ථාවේ අර තැනැත්තාගේ වචනය පිළිබඳ අහිතක් හිතන්නේ නැතුව කායික හොඳ පැත්ත ගැන විතරක් හිතලා ද්වේෂය ඉවත්කරගන්නවා. තවත් උපමාවක් දෙනවා. ඔන්න තවත් කෙනෙක් ඉන්න පුලුවන් ඒ තැනැත්තාගේ කායික හැසිරීමත් ගන්න දෙයක් නැහැ. වාචසික හැසිරීමත් ගන්න දෙයක් නැහැ. ඉතාමත්ම අපිරිසිදුයි. නමුත් ඉඳහිටලා සුළු වෙලාවක් හෝ පිරිසිදු හොඳ වටිනා සිතුවිලිත් ඒ තැනැත්තාට පහළ වෙනවා. ඉඳහිටලා කලාතුරකින්. ඒකට දෙන උපමාව මේකයි. ඒත් අර මහාපායන කාලයේ කෙනෙක් දීර්ඝ මාර්ගයක යන අතරේ ඒ තැනැත්තාට වතුර බොන්න කොතනකවත් තැනක් නැහැ. ලිඳක් නැහැ

කොහෙවත්. මහා කාන්තාර මාර්ගයක යන්නේ. හදිසියේ දකිනවා හරකෙක් අඩිය තියාපු තැනක වතුර ටිකක්. ඔක දුක්කහම ඔය වතුර ටික ඉතින් පතිට්ටුවකින් ලොකු කෝප්පෙකින් ගන්න බැහැනෙ. මොකද කරන්නෙ හරකා වගේම බිම වැටිලා දිව ගාලා අර වතුර ටික බිල යනවා. අන්න ඒ උපමාවෙන් දක්වන්නෙ අර වෙලාවෙදි අර පුද්ගලයාගෙ නරක කායික හැසිරීම මෙතෙහි කරන්නත් එපා. නරක වාචසික හැසිරීම ගැන මෙතෙහි කරන්නත් එපා. අර ඉඳහිටලා සුළු වෙලාවක් හරි හිත සන්සුන් වෙන හොඳ ගුණ යන්නම් මතු වෙන අවස්ථාව ගැන හිතලා විතරක් ඒකට සමාව දීලා හිත වෙරයෙන් ඉවත්කරගන්න.

ඊළඟට කියනවා ඔන්න පුද්ගලයෙක් එනවා. ඒ තැනැත්තාගේ කායික හැසිරීම් හොඳත් නැහැ. වාචසික හැසිරීම් හොඳත් නැහැ. ඉඳහිටලාවත් හිතේ කුසල් හිතක් හොඳ තත්ත්වයක් නැහැ. ගන්නම දෙයක් නැහැ. සියට සියක්ම ගන්න දෙයක් නැති වගේ පුද්ගලයෙක්. නමුත් එබඳු පුද්ගලයා පිළිබඳවත් ඇති ද්වේෂය ඉවත් කරගන්නා ආකාරය සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ දක්වනවා මෙහෙම උපමාවකින්. ඔන්න යම්කිසි කෙනෙක් දකිනවා මහාමාර්ගයේ යනවා ඉතාමත්ම ගිලන් පුද්ගලයෙක්, රෝගී පුද්ගලයෙක්, ඒ තැනැත්තාට බෙහෙත් නැහැ. මගට මග වියදම් නැහැ. මගට කන්න දෙයක් නැහැ. යන්න පාර දන්නෙ නැහැ. එයා දකලා අර පුද්ගලයා කරුණාව ඇති කරගන්නවා අනේ මේ තැනැත්තාට පාර කියන්න කෙනෙක් ඉන්නවානම්, ආහාර ටිකක් දෙන්න කෙනෙක් ඉන්නවානම්, බෙහෙත් දෙන්න කෙනෙක් ඉන්නවානම්, උපස්ථාන කරන්න කෙනෙක් ඉන්නවානම් කොච්චර හොඳද කියලා. යටත් පිරිසෙයින් ඒ හිතිවිල්ලවත් කරුණාවෙන් ඇතිවෙනවා. අන්න ඒ වගේ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා එබඳු ඒ ගන්නම දෙයක් නැති සියට සියක්ම නරක පුද්ගලයා පිළිබඳව පවා ද්වේෂය ඉවත් කරගන්න උපකාර වෙන්නෙ එතනදි කරුණාව, මෙමිත්‍රිය, දයානුකම්පාව. ඒවා මතුකරගන්නයි කියලා.

ඊළඟට පස්වෙනුව දක්වනවා ඒකනම් ඉතාමත්ම පහසු දෙයක්. නමුත් තේරුම්ගන්න. සමහරවිට කෙනෙක් ඉන්නවා එයාගෙ කායික හැසිරීම සම්පූර්ණයෙන්ම හොඳයි, වාචසික හැසිරීම සම්පූර්ණයෙන්ම හොඳයි, නමුත් මොන යම්ම හේතුවකින් හෝ තමන්ට අරුචි බවක් නිසා කෝපයක් ඇතිවෙනවා. ද්වේෂයක් ඇතිවෙනවා. ඒක ඉක්මනින්ම සංසිඳවගන්න පුළුවන්. ඒකට දෙන උපමාව ඔන්න යම්කිසි කෙනෙක්

පිපාසයෙන් යන අතරේ දකිනවා ඉතාමත්ම රමණීය පොකුණක්. ඕන හැටියේ වතුර පිරිලා තිබෙනවා. ඕන හැටියේ වතුර බොන්න පුළුවන්. නාන්ත පුළුවන්. අන්න එතනට ගිහිල්ලා ඕන හැටියට නාලා වතුර බිලා යන්නා වගේ ඒ තැනැත්තා, අර පුද්ගලයාගේ ගුණ ස්කන්ධය ගැන හිතලා මේ තරම් ගුණ ස්කන්ධයක් ඇති කෙනෙක් කෙරෙහි මම මේ ද්වේෂයක් ඇති කරගත්තේ කියලා ඒ ගුණස්කන්ධය තුළින්ම ඉක්මනින්ම ද්වේෂය ඉවත්කරගන්නවා. ඔය විදියට නොයෙකුත් උපක්‍රම සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නේ මේ අපේ හිත පිළිබඳව ගැඹුරින් කල්පනා කරලා. මේ සිත්වල එක එක තත්ත්ව තිබෙනවා. පහසුවෙන් ඒවා සංසිඳවාගන්න පුළුවන් අවස්ථාවලුත් තියෙනවා. බොහොම අමාරු අවස්ථාවලුත් තියෙනවා. කරන්න බැරිය කියලා හිතෙන අවස්ථාවලුත් තියෙනවා. නමුත් ඒ හැම එකක්ම අල්ලලා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේලා, සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේලා මෙන්න මේ විදියේ පුදුම උපමා දිලා තිබෙන්නේ. ඉතින් අන්න ඒවා ආශ්‍රයෙන් අපි කල්පනා කරගන්න ඕන මේ දීර්ඝ සංසාරයේ අපි මේ ගමන් කරන්න හේතුවෙන්නෙ ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ කියන අකුසල් ධර්ම තුන නිසා.

දැන් අපි අර ආරම්භයේදීම කිව්වා ලෝභයයි, ද්වේෂයයි කියන එක බැලූ බැල්මට එකිනෙකට විරුද්ධ වගේ තියෙන්නෙ. නමුත් මෙතන යටින් තියෙන්නේ මේ තමන් ප්‍රියමනාප දේ තමන්ට නොලැබෙනකොට, එහෙම නැත්නම් තමන්ට ඕන ආකාරයට කෙනෙක් පවතින්නෙ නැති වෙනකොට ඔන්න එතන ඒ තැනැත්තා පිළිබඳව ද්වේෂයක් ඇතිවෙනවා. ඊළඟට ඒ ද්වේෂය දිගට දිගට යන්නෙ අන්න අර කියාපු විදියට ඒ තැනැත්තාගෙන් පලිගැන්ම, කළ දේට එකට එක කිරීම, එහෙම නැත්නම් ඒ තැනැත්තා දුකට පත්වනු දැකීම ප්‍රිය හැටියට ජේන නිසා. ඔන්න දැන් මට කලා, ඔන්න දැන් ප්‍රතිඵලය කියලා ඒක දකලා තමන්ට සතුටු වෙන්න අවස්ථාවක් ලබාගැනීමටයි ඒ තැනැත්තාට හානි කරන්න පලිගන්න පෙළඹෙන්නෙ. ඔය විදියේ තත්ත්වයක් හිතේ තිබෙනවා. ඉතින් මේක ඉෂ්ට කරගන්න බැරිවෙනකොට දිගින් දිගට සංසාරයේ යන්න වෙනවා. සිතේ ඇතිවෙන ඒ ද්වේෂය කොයිතරම් කාලයක් යනවද කියන එකට ඉතාමත්ම හොඳ සාධකය අර බෝධිසත්ත්ව දේවදත්ත අරගලයමයි. ඒ තරම් දීර්ඝ කල්ප ගණනක් සුළු ආරම්භයකින් බෝධිසත්ත්වයන්වහන්සේන් ඒ දේවදත්තක් දෙදෙනා අතරේ ඇතිවෙච්ච ද්වේෂය, ආසාතය කොයිතරම් දුර ගියාද කියන එක ජාතක කථා එහෙම කියවන මේ පින්වතුන්ට ජේනවා.

එයින් අපට හිතාගන්න පුළුවන් කොයිතරම් බරපතල දෙයක්ද මේ ද්වේෂය කියන එක. කොටින්ම කියතොත් ඒක ගින්නක් හැටියට දක්වනවා. ද්වේෂ ගින්න. එතකොට ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ද්වේෂය සංසිඳවාගැනීම නිවීමක් කියලා කීව්වේ. ද්වේෂය කියන එක දැඩි හිත් ස්වභාවයක්. මෙමතිය කියලා කියන්නේ මෘදු මොළොක් ස්වභාවයක්. හිත මෘදු මොළොක් කරගන්න උත්සාහ කරගන්න ඕනේ. ඒ අවස්ථාව වෙනකන් බලන් ඉඳලා හරියන්නේ නැහැ. ඇතැම් කෙනෙක් කියනවා අපි මෙමතී භාවනාව හිතට නගාගෙන අහවලා, අහවලා කෙරෙහි මෙමතී කරනවා, එහෙම නැත්නම් ලෝකයා කෙරෙහි මෙමතී කරනවා කියලා ඕක කීමෙන් වැඩක් නැහැ කියලා. නමුත් අපේ මේ සිත්වල ස්වභාවය මොකක්ද? අපි යමක් නැවත නැවත හිතනවානම් නැවත නැවත ඒ අනුව හිතීවිලි පවත්වනවානම් ඒ පැත්තටම අපේ හිත නැඹුරුවෙනවා. ඒක බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා. ලෝකයේ නැඹුරුව, නමුතුව කියලා දෙයක් තියෙනවා. ඉතින් යම්කිසි කෙනෙකුගේ හිත ද්වේෂයට, කෝපයට නැඹුරුනම්, ඒ පැත්තටම කටයුතු කරනවානම්, ඒ පැත්තටම හිතීවිලි පවත්වනවානම් ඒකෙම ආනිශංස ගැන හිතනවානම් අන්න ඒ තැනැත්තා එන්න එන්නම කෝපය පැත්තට නැඹුරු වෙනවා. ඒ වෙනුවට කෙනෙක් මෙමතිය ඇති කරගන්න උත්සාහ කරනවානම් මෙමතියේ ආනිශංස සලකනවානම් අන්න ඒ තැනැත්තාගේ හිත මෘදු මොළොක් වෙනවා. ඒ මෘදු මොළොක්වුණු තැනැත්තෙකුගේ හිතට වැටෙන ප්‍රශ්නයන්, අර දැඩි හිතක් ඇති තැනැත්තාට වැටෙන ප්‍රශ්නයන් පිළිබඳව විසඳුමේ ලොකු වෙනසක් තිබෙනවා. ඒකයි අපි කීව්වේ ආකල්පය කියලා. ඒ ආකල්පය අනුවයි ඒ වෙනස. තව සමාජයේ තියන වචනයක් තමයි ප්‍රතිචාරය කියන එක. දැන් අපි කීව්වනේ සංඝයාවහන්සේලගේ ප්‍රතිචාරය ගැන. ඔය විදියේ එක එක්කෙනාගේ ප්‍රතිචාර. ඒකට හේතුව, ඒ හිත සකස්වීම. හිත හරියට සකස්වෙලා නැත්නම් ඒක අනුවයි ප්‍රතිචාරය. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ ප්‍රතිචාරය වගේ නෙවෙයි ජේතවනාරාමයේ අර විදියේ උද්ඝෝෂණය කරපු සංඝයාවහන්සේලාගේ ප්‍රතිචාරය. ඒ ඒ පුද්ගලයින්ගේ හිතේ දියුණු මට්ටම් තමයි එයින් පෙන්වෙන.

අන්න ඒක නිසා අපි උත්සාහවත් වෙන්න ඕන මෙන් මේ කාරණා තේරුම්ගන්න. බුදුපියාණන් වහන්සේ නොකළහැකි දෙයක් නෙවෙයි අපට දක්වලා තිබෙන්නේ. කළහැකි දෙයක්. නමුත් ඒක ක්‍රමානුකූලව ඒකට නිසි උපදෙස් අනුව කරනවානම් බුදුපියාණන්

වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආනිශංස ලැබෙණවා. මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා තිබෙණවා මෙහි භාවනාවේ ආනිශංස වශයෙන්. එකොළොස් ආනිශංසයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා. එදිනෙද ජීවිතයට උපකාර වන දේවල් වගේම තමන්ගේ සාංසාරික විමුක්තියට උපකාර වන සමාධි තත්ත්වයක්, ධ්‍යාන තත්ත්වයක් එහෙම මෙහි තුළින් ලැබුවොත් ඒක නිවනටත් උපකාර කරගන්න පුළුවන් වෙනවා. කොටින්ම කියතොත් මේ මෙහි කියලා කියන එක හිත විමුක්ත කරගැනීමක්. වෙනත් විමුක්ති කියලා කියනවා. මොකද හිත, වැටකඩුලු මැද හිරවෙලයි තිබෙන්නේ. පළමුවෙන්ම තිබෙණ වැටකඩුල්ල තමයි මේ ආත්මාර්ථකාමීත්වය. මමය, මාගේය කියලා ගත්තු එක.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙණවා තමාට තමන් පමණ ප්‍රිය කෙනෙක් ලෝකයේ නැත කියලා. ඒක සත්‍යයක්. සමහර කෙනෙක් හිතනවා තමන්ට දරුවන් ප්‍රියයි. අනිත් අය ප්‍රියයි. නමුත් ඒ හැමදෙනෙක්ම ප්‍රිය වෙන්නේ තමන්ට තමා ප්‍රිය නිසා. ඒක සත්‍යතාවක්. හොඳයි ඒක පිළිගත්තානම් ඊළඟට මෙහිදී ඒ තමන් තමන්ට ප්‍රිය වගේම කල්පනා කරන්න ඕන අනිත් අයත්, අනිත් අයටත් ප්‍රියයි. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අවිභිංසාව පිළිබඳ දක්වන මූලික නිදර්ශනය. තමාව උපමා කරගෙන අත්‍යානං උපමංකඤ්ඤා - නහනෙය්‍ය නසාතයෙ, තමා පහර දෙනවට බැනුම් අහනවට දුකට පත්වෙනවට තමන් කැමති නැහැ. ඒ වගේම අනිත් අය ගැන හිතලා තමා සාක්ෂිස්ථානයේ තබාගෙන, තමාව උපමා කරගෙන අනිත් අයට හිංසා නොකරන්නේය කියන එකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නේ. ඊළඟට අනිත් පැත්තට බැලුවත් ඇතැම් කෙනෙක් තමාට විතරයි ඇලුම් කරන්නේ. ඒකට ආත්මාර්ථකාමී බව කියනවා. ඒ වගේම මව් කෙනෙක්නම් තමන්ගේ දරුවා තමන්ගේ ජීවිතය පරිත්‍යාග කරලා පවා රැකගන්න බලනවා. අන්න ඒ ආකල්පය බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා ක්‍රමක්‍රමයෙන් තමන්ගේ පවුලේ අයට පමණක් නෙවෙයි, ඥාති හිතෙහිත් පමණක් නෙවෙයි, අසල්වාසීන්ට ඊළඟට සකල ලෝකසත්ත්වයාට ක්‍රමක්‍රමයෙන් පතුරුවා හැරීම ගැන. ඇතැම් කෙනෙකුට ඉතාම පහසුවෙන් කරන්න පුළුවන්. මේ වැටකඩුලු කියලා අපි හිතාගත්තට මේවා කඩන එක නෙවෙයි මෙතන තියෙන්නේ. මෙතන මෙහෙම වැටකඩුළු රාශියක් තියෙනවා කියලා ඒ තත්ත්වය දළ වශයෙන් තේරුම් අරගෙන ඒවා බිඳගෙන යන විදියේ වටිනා, ඉතාමත්ම ගැඹුරු මෙහි සංකල්පනාවල පතුරන එකයි තිබෙන්නේ. සමහරවිට

සුවපත් වෙත්වා! කියන වචනය ප්‍රයෝජනවත් වෙන්න පුලුවන්. ඒකට එකතු කරන්න ඕනෙන් නැහැ වචන රාශියක්. මොකද අපට බොහෝවිට වෙන්වන වචන රාශියක් තුළ අතරමං වීමයි.

භාවනාව කියලා බොහෝ දෙනා කරන්නෙ ලස්සන වචන රාශියක්, ලස්සන තාලෙකට කිය කියා සිටීමයි. ඇතුළට යන්නෙ නැහැ. භාවනාව බොහෝවිට කෙරෙන්නෙ පිටට යන දෙයක්. පිටට ඇහෙන දෙයක්. ඔය ශබ්දවාහිනී ආදී නොයෙකුත් මෙවලම් වලින් ප්‍රචාරය වන දෙයක් හැටියටයි භාවනාව යන්නේ. ඇතුළට වදින දෙයක් හැටියට නොවෙයි. නමුත් ඇතුළට වදින්නනම් අර අවිචර ලොකු වචන ගොඩක් ඕනෙ නැහැ. තමන්ට අර්ථවත් වෙන එක වචනයක් ඇති සුවපත් වෙත්වා! කියන එක. සුවපත් වේවා! හෝ සුවපත් වෙත්වා! බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙන ආකාරයට නැවත නැවත ඒක හිතට නගාගන්න ප්‍රමාණයට ඒක හිතට පුරුදු වෙනවා. ආකල්පයක් ගොඩනැගෙනවා. එතකොට මෙත්‍රීමය ආකල්පයක් ගොඩනැගීමට වැඩිදුර යන්න ඕන නැහැ. එක වචනයක් තමන්ට ලැබෙන අවස්ථාව අනුව ආරම්භයේදී තමන්ගේ විවේක කාලය හැටියට වෙන්කරගත්තු ඒ පර්යංකයෙන් සිටින නිස්කලංක වෙලාවෙදී දැඩිව ඒක අධීෂ්ඨාන කරගෙන සුළු වෙලාවක් හරි කරනවා. ඒ පුරුද්ද උඩ ඊළඟට ක්‍රමක්‍රමයෙන් තමන්ගේ ඉරියවු පවත්වන අතින් අවස්ථාවල් වල බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා තිඨං වරං නිසිනොවා සයානොවා යාවනසස විගතමිඤ්ඤා ආදී වශයෙන් මේ කරණිය සූත්‍රය මේ පින්වතුන් අහලා තිබෙනවා කොතෙකුත්. හොඳට භාවනාව දියුණු කරගෙන යනකොට ඇතැම් කෙනෙකුට පුලුවන් සතර ඉරියවුවේම, සිටින, හිඳින, නිදගන්න, ඇවිදින ඒ හැම අවස්ථාවලත්, යටත් පිරිසෙයින් නින්ද යනතාක්. එපමණක් පවා මුලු දවසේම ඇතැම් කෙනෙකුට ඒ සිහිය පවත්වන්න පුලුවන්. ඒ පවත්වන තරමට තමයි අන්න හිත එකඟවෙලා, ඒකාග්‍ර වෙලා සමාධිමත් වෙලා ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදල අන්දමට සිත විමුක්ත වෙන්නෙ. සිත විමුක්ත වෙනවා කිව්වෙ අන්න අර වැටකඩුළු බිඳගෙන යනවා. ආත්මාර්ථකාමී වැටකඩුළු.

ඊළඟට තමන්ගේ අයයි කියලා වෙන්කරගන්න එක, ආදී ඔක්කොමත් බිඳගෙන ගිහිල්ලා අන්තිමට මුළු විශ්වය, මුළු සකල ලෝකසත්තියාම, තිරිසන් සතුනුත් ඇතුළුව හැම කෙනෙක්ම අනුවෙන

විදියේ මහපුදුම විදියේ ගැඹුරක් අර වචනයට ලැබෙනවා. එක වචනයයි. නමුත් ඒක මතුකරනකොට මුළු ලෝකම හිතට අනුවෙලා ඉවරයි. ඔක්කොම බිඳගෙන යනවා. මහපුදුම වැඩක් ඒක. අන්න ඒක නිසා සුළු ආරම්භයකින් විශාල දෙයක් මේකෙ සිද්ධවෙන්නේ. ඒ තුළින් වෙන්නේ අන්න අර කියාපු ද්වේෂය කියන බරපතල අකුසලය - අපව මේ සංසාරයේ ගෙනයන ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහයී කියලා කියන ඒවා ත්‍රිකෝණයක් වගේ. මෝහය කියලා කියන ඒ මූලාවම තමයි මමය, මාගේය කියලා කියන එක. ඒ ආකාරයට මමය, මාගේය කියලා ගත්තට පස්සේ මා කැමති දේ කියලා කියන්නේ ලෝභය. ඊළඟට මා කැමති දේ ලබාගන්න ඇති බාධක, වගේම මා අකැමති දේ කියලා තව පැත්තක් තියෙනවා. ඒක තමයි ද්වේෂය. මෝහය කියන්නේ මමයි කියලා ගත්තොත් එතන ඉඳලා දෙපැත්තට තියෙන්නේ, මා කැමති දේත්, අකැමති දේත්. ඔය දෙක අතර ඇලුම් ගැටුම් වශයෙන් තිබෙනවා ලෝකය. ඕක තුළ මේ කර්ම හැටියට රැස්කරගන්න දේවල් නිසා තමයි අපි මේ දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ යන්නේ. ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා කර්ම විපාක වශයෙන් බලනකොට ද්වේෂයේ විපාක හැටියට සුළු මට්ටමින් නමුත් ඇතැම් කෙනෙක් විරූප වෙනවා. ඒ වගේම වර්ම රෝග, ආදී දේවල් ඇතිවෙනවා. නොයෙකුත් රෝග පීඩා බහුල වෙනවා හිංසා කිරීම ආදිය නිසා. ඒ වගේම දේවදත්ත කළා වගේ, ලෝකයේ ඉතාමත්ම උතුම්ම වස්තුව වන ඒ ආර්ය තත්ත්වය ලැබුණු උතුමන්ට, එහෙම නැත්නම් බුදු, පසේ බුදු, මහරහතන්වහන්සේලා ආදීන්ට පලිගැනීම් ආදිය කළානම් ඒක හරියට ගලේ ඔලුව ඇනගත්තා වගේ. එතනම ඉවරයි. සම්භරු පොළොව පලාගෙන ගියා කියලා කියන්නේ. මේ ලෝක ධර්මතාවක්. මොකද මේ පින්වතුන් දන්නවා කිලිටි වුණු සිතෙන් කළ අකුසලයේ බරපතල තත්ත්වයට තමන්ගේ හිත පිළිබඳ වගේම ඒ කරන පුද්ගලයාගේ ගුණ සම්පත්තියත් බලපානවා.

සාමාන්‍ය සතෙකුට කරන ගැහැටක් වගේ නෙවෙයි බුදු, පසේ බුදු, රහතන්වහන්සේලාට කරන ගැහැටක්. ඒ දෙක එකක් නෙවෙයි. ඒකට හේතුව ලෝකයේ ඉතාමත්ම උතුම් වස්තූන්ට හානියක් කිරීම හිතෙන් හෝ එක සිතිවිල්ලකින් පවා මහාබරපතල අකුසල් සිද්ධවෙනවා. ඒක නිසා මේ විදියේ කෙලෙස්වලට නැඹුරු වෙන ලෝකයක හිතත් හරියට වේගයෙන් යන වාහනයක සුක්කානම තමන්ගේ අතට දුන්නා වගේ. මේ සුක්කානම හරවන්න ඕන වෙලාවට හරවන්න දන්නේ නැත්නම්, පාරට ගන්න ඕන වෙලාවට ගන්න දන්නේ නැත්නම්

කොතනද කෙළවර වෙන්නේ කියලා හිතාගන්න පුළුවන්. ඒකයි අර රථාචාර්ය උපමාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නේ. ඊළඟට අනිත් පැත්ත තමයි සර්පයෙක් දෂ්ට කළහම තමන් පළමුවෙන්ම කරන්නේ මොකක්ද? විස පැතිරෙන්න කලින් හැකිතාක් ඉක්මනින් ඒ ඖෂධ යොදනවා. නයි ගල සොයාගෙන යනවා. මොකක්හරි ක්‍රමයකින් මේ විස අද්දවන්න බලනවා. ඒ විදියට අර ලෝභය, ද්වේෂය ඇතිවුණහම මෙකෙත් ඇතිවෙන ආදීනව පක්‍ෂය ගැන මෙතෙහි කරලා ඇතුළතින් කරන සංග්‍රාමයටයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අපව යොමුකරන්නේ. බාහිර සංග්‍රාමයට නෙවෙයි. ලෝකයා යන්නේ බාහිර සංග්‍රාමයකින් අර කියාපු ප්‍රශ්නය විසඳන්නයි. එකට එක කිරීම ආදියෙන් එකයි එකයි, දෙකයි. ඉතින් දෙකයි දෙකයි, හතරයි. ඔය විදියට යන්නේ.

අපි සාමාන්‍යයෙන් කෝපය ඇතිවෙන හේතුවක්, කවුරුහරි කිවු වචනයක්, කළ දෙයක්, සලකන්නේ අපේ බලපුළුවන්කාරකමක් පෙන්වන්න අභියෝගයක් හැටියටයි. ඒ වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ අපේ හිත සකස්කරගැනීමට, හිත තැන්පත් කරගැනීමට, හිත සන්සුන් කරගැනීමට දුන්න අභියෝගයක්. අපේ හිත භාවනාවෙන් කොයිතරම් දියුණුවෙලා තියෙනවාද? කොයිතරම් ඉක්මනින් අපේ හිත අර නිවීම තත්ත්වයට ගන්න පුළුවන්ද කියන එකට හොඳ අභියෝගයක් අර පුද්ගලයා ඒ කිව්ව වචනය, කළ දේ කියලා හිතාගෙන ඇතුළත සංග්‍රාමය තුළින්ම තමයි අපේ නියම ජයග්‍රහනය ලබාගන්න පුළුවන් වන්නේ. එතකොට මේ පින්වත් පිරිස සැරියුන් ස්වාමීන්වහන්සේගේ උදර වර්තාදර්ශය තුළින් ලබාගන්නා පාඩමක්. ඒ වගේම අපේ මේ ඵදිනෙදා ජීවිතයේ ඇතිවෙන මේ ගැටළු, මේ සාංසාරික කෙලෙස් රාශියක් මැද අපි මේ ඇවිල්ලා තියෙන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ පිහිටෙන් අපේ සාංසාරික දුර්වලතා ජයගෙන මේ අති භයානක සංසාරයෙන් හැකිතාක් ඉක්මනින් මිදීමේ බලාපොරොත්තුවෙන්.

මේ පින්වත් පිරිස ආජීව අෂ්ටමක කියන වටිනා ශීලයක පිහිටියා. එතනත් කියවෙනවා වචනය පිළිබඳව හික්මීම. තවත් ඊට වඩා උසස් ශීලයන් සමාදන් වන පිරිසකුත් ඉන්නවා. මේ හැම දෙනෙක්ම ශීලාදී ගුණධර්ම වඩමින් භාවනාවෙන් මේ හැම එකකින්ම බලාපොරොත්තු වෙන්නේ අන්න අර කියාපු හිත තනාගැනීමයි. ඒකට අදාළ කාරණා රාශියක් මේ දේශනාවේදී කියවුණා. මේ පින්වතුන්ට තව තවත් හිතලා මේ දීපු උපමා ආශ්‍රයෙන් මේ කථාන්තර ආශ්‍රයෙන් වඩාත්

ගැඹුරට හිතලා තමන්ගේ ජීවිතයට ළං කරගත්තොත් අන්ත මේ පින්වතුන්ට මේ ධර්මදේශනාවේ නියම ආනිශංස ලබාගන්න පුලුවන්, ධර්මශ්‍රවණානිශංස ලබාගන්න පුලුවන්. අපි අර නිතරම මතක් කරන එක ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා ආදී වශයෙන් අපේ නිවනට උපකාරවන ශ්‍රද්ධාව දියුණු කරගන්න මේ අවස්ථාව උපකාර වුණා. ඒක තුළින්ම අර තමන්ගේ අකුසල ජයගන්න, කුසල් පැත්ත වැඩිදියුණු කරගන්න සමාසක් විරියය කියලා කියන විරියය දියුණු කරගන්න අවස්ථාව ලැබුණා. මේ ධර්මදේශනාවට හිත යොමුකිරීම තුළින් සතිය කියලා කියන සිහිය දියුණු කරගැනීමටත්, ඒ වගේම ධම්මානුස්සති වශයෙන්, බුද්ධානුස්සති වශයෙන්, සංඝානුස්සති වශයෙන් සමාධියක් ඇති කරගන්නත් අවස්ථාව ලැබුණා. මේ හැම එකක් තුළින්ම තැන්පත් වුණු හිතීන් ධර්මය පිළිබඳ ගැඹුරු වැටහීම් ඇතිකරගෙන ප්‍රඥ කියන ඒ ගුණධර්මයන් ඇති කරගන්න.

මෙතෙක් මේ රැස්කරගත්තු ධර්මශ්‍රවණානිශංසය ඒකාන්තයෙන්ම තමන්ගේ එදිනෙදා ජීවිතයේ සාංසාරික වශයෙන් එලඹිය හැකි උපද්‍රව ඉවත්කරගෙන ධර්මමය සැනසුමකින් ජීවත්වීමට උපකාර වේවා! එමෙන්ම කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය තුළින්ම භාවනාව දියුණු කරගෙන සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ග එල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම්වූ අමාමහ නිවනින් සැනසීමට මේ අද රැස්කරගත්තු කුසල සම්භාරය ඒකාන්තයෙන් හේතුවාසනා වේවා! එසේම මේ රැස්කරගත්තු කුසල සම්භාරය තමතමන් නමින් නැසී මිය පරලොව ගියා වූ ඥාතීන් වගේම ඒ කල්‍යාණමිත්‍ර ශාසනාරක්ෂක දිව්‍ය බ්‍රහ්ම රාජයාණන් වහන්සේලාත්, මේ විදියේ කුසල් අනුමෝදන් වෙන්න බලාපොරොත්තු වෙන අවිච්ඡේද පටන් අකනිටාව දක්වා වූ යම්තාක් ලෝකසත්ත්වයින් සිටිනවානම් ඒ හැම දෙනාමත් මේ කුසල් අනුමෝදන් වෙත්වා! අපගේ මේ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුසල් අනුමෝදන් වෙත්වා! අනුමෝදන් වී හැකිතාක් ඉක්මනින් මේ ජාති ජරා ව්‍යාධි මරණ ආදී සියලු සංසාර දුකින් අත්මිදී උතුම්වූ අමාමහ නිවනින් සැනසීමට පත්වෙත්වා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගෙන මේ ගාථා කියලා පින් පමුණුවන්න.

‘එතතාවතා ව අමෙහති...’

128 වන ඉදිගනයි

128 වහ දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 65)

‘හමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’

අධීනං නගරං කතං
මංසලොහිතලෙපනං
යඤ්ඤා ච මච්චු ච
මානො මකෙඛාව ඔහිතො’ති

– ධම්මපද, ජරා වග්ග.

සද්දහවත් පින්වතුනි,

ජීවිතයක අස්ථිර ස්වභාවය අමතක කරලා සුරක්ෂිතබව පිළිබඳ හැඟීමක් ලෝකයා ඇති කරගන්න උත්සාහ කරන්නේ විපරීත අදහස් හතරක් නිසා බව තිලෝගුරු බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වා වදලා. අනිත්‍ය දේ නිත්‍ය හැටියට සැලකීමත්, දුක් සහිත දේ සැප හැටියට සැලකීමත්, අන්‍යාත්මවූ තමාගේ නොවන දේ තමාගේ හැටියට සැලකීමත්, අසුභ දේ සුභ හැටියට සැලකීමත් කියන මේ විපල්ලාස හතර - විපරීත දෘෂ්ටි හතර උපකාර කරගෙනයි ලෝකයා පැවැත්ම තහවුරු කරගන්න උත්සාහ කරන්නේ. මේ ජීවිතයේ ඇති අස්ථිර ස්වභාවය, මේ ශරීර කුඩුවේ ඇති අවදනම් ස්වභාවය බුදුපියාණන් වහන්සේ නිතර මතක් කරදෙන්නේ මෙන් මේ විපරීත දෘෂ්ටි ඉවත් කිරීමේ අදහසිනුයි. දැන් අද මේ මාතෘකා කරගත්තු ගාථාවෙන් ඊට අදාළ නිදන කථාවෙන් පැහැදිලි වෙන්නේ මේ කාරණයමයි.

තිලෝගුරු බුදුපියාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයේදී මේ ගාථා ධර්මය දේශනා කළේ ජනපද කළ‍්‍යාණී රූප නන්ද තෙරණියටයි. මේ ජනපද කළ‍්‍යාණී රූප නන්ද කියලා කියන්නේ පින්වතුනි බුදුපියාණන් වහන්සේගේ මලණුවන් වුණු නන්ද කුමාරයා හා විවාහ වෙන්න හිටිය කුමරියයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ කපිලවස්තු පුරයට වැඩමකළ අවස්ථාව මේ නන්ද කුමාරයාගේ මංගල කාරණා තුනක් එළඹ සිටි අවස්ථාවක්. ඒ කියන්නේ අභිෂේක මංගලයක්, ගෙවදින මංගලයක්, විවාහ මංගලයක් කියන මේ මංගල කාරණා තුන තිබුණ අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ මාලිගාවට වැඩමකරලා දනය වළඳලා ආපසු වැඩමකරනා වෙලාවේදී නන්ද කුමාරයා අතට පාත්‍රය දුන්නා.

අකමැත්තෙන් නමුත් ගෞරවය නිසා නන්ද කුමාරයා ඒ පාත්‍රයක් අරගෙන බුදුපියාණන් වහන්සේගේ පිටුපසින් යනවා. මිදුලට ගියාට පස්සෙ ජනපද කළාණිට මේ ආරංචිය ලැබිලා ස්නානය කරමින් සිටි අවස්ථාවෙම තෙත්වූ කෙස් කළඹින්ම දුවගෙන ඇවිල්ලා ‘ආර්ය පුත්‍ර, ඉක්මනට එන්න. ඉක්මනට එන්න’ කියලා නන්ද කුමාරයාට අඬගැවා. නමුත් නන්ද කුමාරයා ආවේ නැහැ. ඒ වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ එක්කරගෙන ගිහිල්ලා මහණ කළා. ඉතින් ඔය විදියට කලක් ගියාට පස්සෙ මේ ජනපද කළාණි කල්පනා කරනවා ‘දැන් සිදුහත් කුමාරයාත් රාජ්‍ය අතහැරලා ගිහිල්ලා පැවිදි වුණා. රාහුල කුමාරයාත් පැවිදි කරගත්තා. මා එක්ක විවාහ වෙන්න හිටිය නන්ද කුමාරයාත් පැවිදි වුණා. ප්‍රජාපතී ගෝතමී මෑණියනුත් පැවිදි වුණා. මම විතරක් ගෙදර ඉඳලා මොකටද’ කියලා ගිහිල්ලා හිඤ්ඤාණින් ළඟ පැවිදි වුණා. ඉතාමත්ම විශිෂ්ඨ රූප ඇති නිසා ඇ හැඳින්වුණේ රූප නන්ද නමින්.

බුදුපියාණන් වහන්සේ නිතරම රූපයේ දෙස් කියනවාය, රූපය අනිත්‍යයි, දුක්ඛයි, අනාත්මයි කියලා අසුභ භාවනා ආදිය දේශනා කරනවා කියලා අහන්න ලැබිලා මේ රූප නන්දව අකැමති වුණා බණ අහන්න යන්න, තමන්ගේ රූපය ගැනත් මොකක්හරි කියයි කියලා. මේ විදියට කලක් යන අතරේ නිතරම බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ගුණ කථන එහෙත් මෙහෙත් ඇහෙනකොට රූප නන්ද මෙහෙණියටත් හිතූණා දවසක බණ අහන්න යන්න ඕන කියලා. තීරණය කළා හිඤ්ඤාණින්වහන්සේලාට හැංගිලා ඉඳලා බණ අහලා එන්න ඕන කියලා. ඒ බව හිඤ්ඤාණින්ටත් දැන්වුවා. ඉතින් මේ රූප නන්දව එද බණ අහන්න යන අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේත් ඒ හිත දැකලා මොකද කළේ රූප නන්දවටත් වඩා විශිෂ්ඨ රූප ඇති සොළොස් හැවිරිදි තරුණියකගේ රූපයක් සෘද්ධියෙන් මවලා - ඒ තැනැත්තිය බුදුපියාණන් වහන්සේට පවත් සලන ආකාරයක්, ඉතාමත්ම අලංකාර වස්ත්‍රාභරණයෙන් සැරසිලා පවත් සලන ආකාරයක් පෙන්වා වදලා. ඒ රූපය ඇත්ත වශයෙන්ම බුදුපියාණන් වහන්සේටත් අර රූප නන්දවටත් පමණක් පෙනෙන හැටියටයි අධිෂ්ඨාන කළේ.

ඉතින් මේ රූප නන්දව ගිහිල්ලා බණ අහන්න ඉඳගෙන බුදුපියාණන් දිහා බලනකොට ඔන්න මේ තරුණිය දක්කා. ඉතින් බොහොම ආසාවෙන් බලාගෙන ඉන්නවා මේ තමන්ටත් වඩා විශිෂ්ඨ රූප ඇති තැනැත්තියක්, මේ රූපයට සමාන කරනකොට මම හංසියක්

ළඟ කාක්කියක් වගේ නේද කියලා තමන්ගේ රූපය ගැන තියෙන මාන්නය අඩුකරගෙන ඇය බොහොම ආසාවෙන් බලාගෙන හිටියා ඒ අගපසග දිනා. ඒ අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ධර්මය දේශනා කරද්දිම ක්‍රමක්‍රමයෙන් අර රූපය විසි වයස් ප්‍රමාණයේ ස්වරූපයක් ගන්න සැලැස්වුවා. එතකොට මේ තැනැත්තිට ටිකක් අමුත්තක් හිතුණා. මේ රූපෙ දැන් වෙනස්වුණා නේද කියලා. ඊළඟට ක්‍රමක්‍රමයෙන් මැදි වයස, මහළු වයස - ඔය විදියට අර පවත් සලන ස්ත්‍රියගේ ස්වරූපය බුදුපියාණන් වහන්සේ සෘද්ධියෙන්ම වෙනස් කරගෙන ගියා. අන්තිමට මැහැළියක් වුණාට පස්සෙ කඩ දත් ඇතිව, පැසුණු කෙස් ඇතිව, වක ගැහිලා හැරමිටි වාරුවෙන්, ඒත් බුදුපියාණන් වහන්සේට පවත් සලනවා. ඊළඟට ඒ තැනැත්තියට බරපතල රෝගයක් හැදිලා විලාප කියාගෙන බිම වැටිලා තමන්ගේ මළ මුත්‍රයේ ගැලිලා එහාට මෙහාට පෙරලුන ආකාරය බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වුවා. ඒකත් දැකලා මේ රූප නන්දව අහෝ! මේ තරම් විශිෂ්ඨ රූපයක් මේ විදියට විනාශවුණා නේද කියලා ලොකු සංවේගයක්, කළකිරීමක් ඇති කරගත්තා.

ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වුවා ඒ ස්ත්‍රිය මරණයට පත්වෙනවා. ඒ එක්කම ඊළඟට ශරීරය ඉදිමෙනවා. ඉදිමිලා නව දෙරිත් හැරව පණුවන් එහෙම වැගිරෙන ආකාරයක් දක්වලා ඔය විදියට රූපයේ එහෙම පිටින්ම විනාශය බුදුපියාණන් වහන්සේ ශිෂ්‍ය වලන චිත්‍රයක් වගේ රූප නන්දවට පෙනෙන්නට සැලැස්වුවා. මේක දැකලා පැවැත්ම ගැන ලොකු බයක්, පැවැත්මේ ඇති භයානකත්වය ගැන සංවේගයක්, කොටින්ම කියතොත් මේ ජීවිතයේ අස්ථිර ස්වභාවය, ආදීනව පක්‍ෂය තේරුම් අරගෙන නිබ්බිද කියලා කියන කළකිරීමක් - සසර කළකිරීමක් ඇතිවෙන අවස්ථාවෙදී බුදුපියාණන් වහන්සේ ඊට උපකාර කිරීම් වශයෙන් ගාථා දෙකක් වදළා,

ආතුරං අසුචිං පුතීං - පසු නනෙද සමුසුසයං
උග්ගරනනං පග්ගරනනං - බාලානං අභිපතථිතං

යථා ඉදං තථා එතං - යථා එතං තථා ඉදං
ධාතුයො සුඤ්ඤතො පසු - මා ලොකං පුනරාගමී
භවෙ ඡන්දං විරාජෙත්වා - උපසන්නා වරිසුසසීති

කියලා. ඒ ගාථාවල සාමාන්‍ය අර්ථය 'නන්දවෙනි, ලෙඩවූ, අපිරිසිදුවූ, කුණුවූ, බාලයන් විසින් විශේෂයෙන් ප්‍රාර්ථනා කරනු

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ලබන්නාවූ, උඩින් යටින් වැගිරෙන මේ ශරීර කුඩුව දෙස බලව. 'යථා ඉදං තථා එතං' - මේ ශරීර කුඩුව යම් සේද, ඔය ශරීරයටත් එසේමය. 'යථා එතං තථා ඉදං' - ඔය ශරීරය යම් සේද, මේ ශරීරයත් එසේමය. ඊළඟට විදර්ශනා උපදෙසක් වගේ දෙනවා 'ධාතුයො සුඤ්ඤානො පසු' - පයවි, ආපො, තේජෝ, වායෝ කියලා කියන ඒ ධාතුන් ශුන්‍ය වශයෙන් බලව! ශුන්‍ය කියලා කියන්නේ අනාත්ම වශයෙන් බලව කියන එකයි. 'මා ලොකං පුනරාගමි' - නැවතත් මේ ලෝකයට එන්න එපා. 'භවෙ ඡන්දං විරාජේතා', පැවැත්ම පිළිබඳව ඇති ආසාව අතහැරලා, 'උපසන්නා වරිඤ්ඤානි' - උපශාන්තව හැසිරෙන්න කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ විදියට අනුශාසනාවක් කළා කමටහනක් වගේ. ඒක අහලා රූප නන්දව සෝවාන් ඵලයට පැමිණියා අර කළකිරීම තුළින්ම. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ කල්පනා කළා මැයට තවත් පිහිට වෙන්න ඕන කියලා ඉදිරි මාර්ගඵල ලබාගන්න. ඒකට උපකාර වෙන අන්දමින් තමයි අර අපි කලින් මාතෘකා කළ ගාථාව ඊළඟට දේශනා කළේ. ඒ නන්දවගේ චිත්තාවාර - සිතක් ක්‍රියා කරන ආකාරය දිනා බලලා මේ ශරීරයේ ඇති අනාත්ම ස්වභාවය, ශුන්‍යත්වය වඩාත් වැටහෙන ආකාරයටයි ඒ ගාථාව වදළේ.

අධිෂ්ඨානං නගරං කතං - මංසලොහිතලෙපනං
යඤ්ඤා ජරා ච මච්චි ච - මානො මකොච ඔහිතො

ජරාවත්, මරණයත්, මාන්තයත් ගුණමකුකමත් කියලා කියන දේවල් අටවාගෙන සිටින මස්, ලේ වලින් ආලේප කරන ලද ඇට වලින් නිර්මිත නගරයක් තිබේ. ඇට වලින් නිර්මාණය කළ නගරයක් ඇත කියන අදහසයි ඒ ගාථාවෙන් කියවෙන්නේ එතනත් ශරීර කුඩුව ගැන කෙරෙන විස්තරයක්. ඒ ගාථාව අහලා, ඒ අනුව දේශනා කළ බණ අහලා නන්දව අරහත් බවට පත්වුණා කියලත් සඳහන් වෙනවා. එතකොට ධර්මකථාව වශයෙන් තිබෙන්නේ ඒකයි.

හැමදම කරන්නා වගේ අපි දැන් බලමු මේ ධර්මකථාවෙනුත්, ගාථාවෙනුත් ගතහැකි අර්ථ සාරය මොකක්ද කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ පුරිසදම්ම සාරථී ගුණය කියලා කියන ඒ අති ශ්‍රේෂ්ඨ ධර්මදේශනා විලාශය හෙළිවෙන කථාන්දරයක් මේකත්. දැන් රූප නන්දවගේ වර්තය ගැන හිතලා රූපය පිළිබඳව බලනකොට විශාල ආඩම්බරයක් ඇති කරගන්නා විදියේ තත්ත්වයකයි ඇය හිටියේ. ජනපද කළ්‍යාණයක් නිසාත් ඇගේ නමිනුත් පෙන්නුම් කරනවා ඇය විශිෂ්ඨ රූප

ඇති බව. ඊළඟට හිඤ්ඤාණන් අතරත් රූප නන්දව නමින් හැඳින්වුණා. ඒ විදියට ඒ රූපය ගැන තිබුණු මාන්තය නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ කෙරෙහි යම්කිසි නොසතුටු බවක් ඇතුළුවී එතනට පැමිණියේ. ඒ නොසතුටු බව ඉවත්කරන්න බුදුපියාණන් වහන්සේ කළේ මොකක්ද? දැන් මේ පින්වතුන් දන්නවා කටුවක් ඇනුනහම ඒ කටුව ඇදලා දන්න ඊටත් වඩා තියුණු කටුවක් ඕන වෙනවා. ඒ වගේ මේ තැනැත්තියගේ රූපය පිළිබඳව ඇති මාන්තය නැතිකරන්න බුදුපියාණන් වහන්සේ රූපයම යොදගත්තා. ඊට වඩා විශිෂ්ට රූප ඇති ස්ත්‍රියකගේ රූපය නිර්මාණය කළා. ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟ පවත් සලමින් ඉන්නවා දැක්කහම අර කලින් තිබ්බ නොසතුට ඉවත් වෙන්න ඇති. 'එහෙම කිව්වට මොකද තථාගතයන්වහන්සේ රූපය ගැන ඒ තරම්ම නිග්‍රහ කරන්නේ නැහැ' කියලා හිතන්නවත් ඇති සමහරවිට. කොයි හැටි හෝ වේවා ඒ විදියට බොහොම ආසාවෙන් බලාගෙන ඉන්දේදී තමයි ඔන්න ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ රූපයේ අවුරුදු අසූවක, අනුවක තුළ සිදුවෙන විපරිනාමය ඤාණ කීපයක් තුළදී රූප නන්දවට දක්වන්න සැලැස්වුවේ.

ඒ තුළින් විදර්ශනා චිත්ත විරියට ඉඩ සලසා දීමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ කළේ. දැන් මේවා කියනකොට මේ පින්වතුන්ට හිතෙනවා ඇති වර්තමාන යන්ත්‍ර සූත්‍රවලත් මේ විදියේ දේවල් කරන්න පුළුවන්කම තියෙනවා නේද කියලා. නමුත් ඒවයින් ප්‍රයෝජනය ගන්නේ හවය වඩන්නයි. හවයේ ඡන්දය නැති කරන්න නොවෙයි. සුභ සංඥව ඇති කරගන්නයි, අසුභ සංඥව ඇති කරගන්න නොවෙයි. ධර්මානුකූල වටිනාකම් පිළිබඳ විශේෂ අවබෝධයක් ඇති කරගන්න හොඳ කතන්දරයක් මේක. එතකොට රූප නන්දවගේ කතාව ඇත්ත වශයෙන්ම ආදර්ශවත් කතාන්දරයක්. මේ ශරීරයේ යථා ස්වභාවය හෙළි කළා බුදුපියාණන් වහන්සේ ඤාණයකින්ම. මේ අති දීර්ඝ සංසාරයේ මේ ශරීරයත් එක්කයි අපි මේ කාලයක් ගතකරලා තියෙන්නේ, අනන්ත කාලයක්. නමුත් ශරීරය හඳුනාගෙන නැහැ. ශරීරයේ අර කියාපු ලක්ෂණ, අර විපල්ලාස කියලා කිව්වේ, විපරීත අදහස් කියලා කිව්වේ හරියට අර ඔලුව බිම තියාගෙන බලනකොට පෙනෙන දර්ශන වගේ දේවල් විපරීත දර්ශන කියලා කියන්නේ. ඒවාට කියනවා විපල්ලාස ධර්ම කියලා. ඉතින් ලෝකයා තුළ පවතින්නේ අනිත්‍ය දේ නිත්‍ය හැටියට ගන්න හැගීමක්. අනිත්‍ය දේ නිත්‍ය හැටියට සැලකීමක්. ඒ වගේම දුක් සහිත දේ සැප හැටියට සැලකීමක්. අනාත්ම දේ ආත්ම හැටියට සැලකීමක්. ඊළඟට

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

අසුභ දේ සුභ හැටියට සැලකීමක්. ඒ විපරිත අදහස් නැතිකරන්නයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අර උපක්‍රමය යෙදුවේ.

ඊළඟට ඒක තුළින් ඇතිවුණයි කියලා අපට හිතාගන්න පුළුවන් විත්ත පරිවර්තනය. අපට ධර්මානුකූලව කල්පනා කරනකොට මෙන්න මේ විදියට සලකන්න පුළුවන්. ඔන්න අපි දන්නවා දැන් රූපය තමයි බොහෝ දෙනා තමන්ගෙ අනන්‍යතාව ඔප්පු කරන්නත් ප්‍රයෝජනයට ගන්න. ‘ආ! මේ මම තමයි’ කියලා බය නැතුව කියනවා රූපයට. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ රූපයෙන් පෙන්නුම් කරන්නේ අඤ්ඤාතාභාවයට සාධකයක්. වෙනස් වීමට. රූපය වෙනස්වෙන බව සාමාන්‍ය ලෝකයාට නොවැටහෙන්නේ මොකද? ඝන සංඥාවෙන් මේ රූපය පිළිබඳව යම්කිසි වැරදි සංකල්පයක් ඇති කරගැනීම නිසයි. මේකේ සිදුවෙන වෙනස්වීම අමතක කරලා රූපයේ ඒ ඒ අවස්ථා දැඩිව ගන්නවා. කොටින්ම මුළුමහත් ජීවිතයම ඡායාරූප අරගෙන ඔය පොත්වල අලවගෙන ‘මේ මම, මේ මම’ කියලා ආඩම්බරයෙන් කියන අය - සමහරවිට ලෝකෙ පුරා ගිහිල්ලා ඒ ගත්තු ඡායාරූප පෙන්න පෙන්න, අනිත් අයටත් මාන්නය පෙන්වන අයට ඔන්න මේ කාරණයත්, මේ කථාන්තරයත් හිතන්න පෙළඹෙන දෙයක්. සාමාන්‍ය ලෝකයාට මේ රූපයේ වෙනස්වීම - අවුරුදු ගණනාවක් තුළ සිදුවෙන වෙනස්වීම ගැන තැකීමක් නැහැ. සමහරවිට තමා ඉදිරියට එන මිත්‍රයෙක් හමුවුණාම කියා වි ‘අපොයි! කොයිතරම් වෙනස් වෙලාද?’ කියලා. නමුත් තමන්ගේ වෙනස්වීම පෙනෙන්න නැහැ. එහෙම ස්වභාවයක් තිබෙනවා අර ආත්ම ස්තේභය නිසා. ඝන සංඥාව වශයෙන් මේවා දැඩිව ගැනීම නිසා. එතකොට මේවා කැඩීමට උපකාර වෙන්නේ විදර්ශනා වශයෙන් මේවා සංස්කාර හැටියට දැකීමයි.

සංස්කාර කියන එක බොහෝවිට අපි සිංහල කරලා දක්වනවා සකස් කිරීම් කියලා. සකස්වීම්, අර ඇඳීම්. දැන් ඡායාරූපයක් ගන්නකොට යම්කිසි අරඇඳීමක් බොහෝ දෙනා කරනවානෙ. මේ අවස්ථාව, මේ රූපයට වැටෙන්න හොඳට ලස්සනට ඉන්න ඕන කියලා. ඉතින් එහෙම ගත්තු ඡායාරූපය ආඩම්බරයෙන් මමයි කියලා ගන්නවා. නමුත් ඊළඟට තව අවුරුද්දක් ගිහිල්ලා එහෙම නැත්නම් මාස ගණනක් ගිහිල්ලා ගන්නකොට ඊට වඩා වෙනස්වෙලා. ඒකත් ඒ විදියටම ගන්නවා. මේ විදියට සංස්කාර සමූහයක් - සංස්කාර සන්නතියක් තමයි ජීවිතය කියලා කියන්නේ. මේවායේ ඇති අනිත්‍යතාව බොහෝ දෙනා සලකන්නේ

නැහැ. මේ එක එකක්ම එතං මම, එසො හමසමී, එසො මෙ අත්තා කියලා කියන විදියට, මෙය මගේය, මෙය මම වෙමි. මේ මගේ ආත්මයයි කියලා ගන්න ස්වභාවයක් ලෝකයා තුළ තිබෙණවා.

ඉතින් මේ සංස්කාර සන්නතිය යම්කිසි කෙනෙක් විදර්ශනා වශයෙන්, විදර්ශනා ප්‍රඥ වශයෙන් දුටුවානම් අන්න ඒ තැනැත්තාට ඒකාන්ත වශයෙන් භවය පිළිබඳ කළකිරීමක් ඇතිවෙනවා. නිවන බලාපොරොත්තු වෙනවානම් භවය පිළිබඳව ආසාවන් ඉවත් කරන්නට සිද්ධවෙනවා. භවය ගැන ආසාවන් රඳවාගෙන සුභ සංඥාවේ ගැලී ඉඳගෙන නිවනක් බලාපොරොත්තු වීම එහෙම පිටින්ම නිර්වචන වැඩක්. මොකද යථාර්ථයට මුහුණ දෙන්න සිද්ධවෙනවා. යථාර්ථයයි බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ මේ දුක්ඛ සත්‍යය. එහෙම නැත්නම් මේ අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම ස්වභාවය. මේක සාමාන්‍ය ලෝකයාගේ අවිද්‍යාව නිසා, තණ්හාව නිසා, මෝහය නිසා, මාන්තය නිසා වැටහෙන්නෙ නැහැ. අධ්‍යයන නගරංකතං. මේ ඇට වලින් කරපු නගරයක්. දැන් සාමාන්‍යයෙන් මිථ්‍යා දෘෂ්ටික නොයෙකුත් ශාස්තෘවරු උගන්වලා තියෙන්නේ මේ ශරීරය තුළ සියුම් විදියේ ආත්මයක් ගැබ්වෙලා තිබෙණවා. මහපුදුම නිත්‍යවූ ආත්මයක් තියෙනවා කියලා.

නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙන්නේ මේ ඇට වලින් කරපු නගරයක්. කණු හිටවලා, වැල් පටින් බැඳලා මැටිය ගහලා හදන්නා වගේ තමයි මේ නගරය ඇට නැමති කණුවල, නහරවැල් වලින් බැඳලා මස් ලේ වරිවිච්චි ගහලා මේ හදපු නගරය තුළ, එහෙම නැත්නම් ගේ තුළ තිබෙන්නෙ මොනවාද? ජරාව, මරණය, මානය, ගුණමකුකම් කියන දේවල්. මාන්තයක් ඇති කරගන්නවා මමෙයි කියලා, අස්මි මානයක්. ඒ වගේම ජරාව, මරණය පැලපදියම් වෙලා තියෙන්නේ. මේවා බාහිරව වෙන දේවල් නෙවෙයි. මේ ශරීරයත් එක්කම, උත්පත්තියත් සමගම එන දේවල් මේ මරණය ජරාව ආදිය. උපන් අවස්ථාවේ ඉඳලාම දිරන්න පටන්ගන්නවා. ඒක ලෝකයා අමතක කරනවා තරුණ වයස කියලා එකක් අටවාගෙන. ඊළඟට සුභ සංඥාව අනුව ඒක ආරක්‍ෂා කරගන්නත් නොයෙකුත් විදියේ කෘත්‍රීම උපක්‍රම පවා යොදගන්නවා. දැන් අපේ බෞද්ධ සංස්කෘතියට අනුවනම් මහඵ වීම කියන එක, අර විදියට හංගගන්න දෙයක් නොවෙයි. 'පැසුණු හිසින් බුහුමන් ලබව' කියලා පැරණි කියමනක් තියෙනවා.

නමුත් දැන් බටහිර සංස්කෘතියට අනුව පරණ අය කරන්නේ මොකක්ද කලු කරගත්තු හිසින් බුහුමන් ලබන්න උත්සාහ කරනවා. නොයෙකුත් ආලේප වලින් අර පැසුණු හිස කලු කරගෙන, ඒ රැලි වැටිව්ව ඒවා තවත් නොයෙකුත් විදියේ අලුත් වෛද්‍ය උපක්‍රම වලින් සකස් කරගෙන මැරෙනකල්ම තරුණව ඉන්න උත්සාහ කරනවා. ලෙඩකට, රෝගයකට බෙහෙත් ගන්නට දෝසයක් නැහැ. නමුත් අර මුළාව, තමනුත් මුළා වෙලා අනිත් අයත් රවට්ටන්න බලනවා. අන්න ඒක ඉතාමත්ම මෝඩ අඥන දෙයක්. එබඳු අය දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේම දුක් විඳිනවා. කවදවත් තමන්ට උත්පත්තියත් එක්කම මරණය දක්වාම තියෙන මේ ශරීරයේ නියම ස්වභාවය යථාර්ථය තේරුම්ගත්තේ නැහැ. ඉතින් මේ කතාවෙන් රූප නන්දවන්ට පමණක් නෙවෙයි අනිත් අයටත් අර කියාපු අර නාගරික සභ්‍යාඥය අනුව විලාසිතාවන්ට වැඩි තැනක් දෙන අයට හිතන්න පෙළඹෙන කාරණයක් මෙතන තිබෙන්නේ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ගාථාවලින් අදහස් කළ දේ අපි දැන් සොයා බලමු. ඇත්ත වශයෙන්ම මේ ගාථා ඉතාමත්ම ගැඹුරට යන ගාථා, හැම එකක්ම නැතත් අපි කෙටියෙන් මේවා පිළිබඳව යම්කිසි විග්‍රහයක් ඉදිරිපත් කරන්න බලාපොරොත්තු වෙනවා. මුලින් බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ගාථාවේ - ආතුරං අසුචිං පුතීං, ආතුර කියලා කියන්නේ ලෙඩවූ දෙයක් කියන එක. මේ ශරීරය ලෙඩ කුඩුවක් කියලත් සමහර තැන්වල දක්වලා තිබෙනවා. රෝග නිඝ්ඤං පහඞුරං. බිඳී යන ලෙඩ කුඩුවක් කියලා. ඒ වගේම අසුචිං කියලා කියන්නේ අපිරිසිදුයි. මේ ශරීරයේ අපිරිසිදු භාවය. ඒකත් ශිෂ්ටව ජීවිතයට අනුව ඒ අපිරිසිදුභාවය පවා එක්තරා ප්‍රමාණයකට වසාගන්න සිද්ධවෙනවා. නමුත් තමන්වත් වටහාගන්න ඕන මේ ශරීරයේ අසුචි ස්වභාවය. ඒක අර විදියට රූපලාවන්‍ය නිසා ඇති කරගත්තු මාන්‍ය නිසා අමතක වෙන ස්වභාවයක් තිබෙනවා. ආතුරං අසුචිං පුතීං. ඊළඟට පුති කියලා කියන්නේ මේක කුණුවෙව්ව එකක්. දෙකුත් දවසක් මුණ කට හෝදන්නේ නැතුව හිටියොත් කොහොමද තත්වේ කියන එක අපි කවුරුත් දන්නවා. ඉතින් ඒ වගේම කුණු වෙන ස්වභාවයක් තිබෙනවා. ඊළඟට මේක සමුස්සයං කියලා කියන්නේ නිකත් පස් ගොඩක් වගේ එකතු කරලා ගොඩගහගත්තු දෙයක්. සමුස්සය කියන වචනය ශරීරයට යෙදෙනවා ධර්මයේ. ඒක හරියට මේ ධාතු හතර එකතු කරලා ගොඩගහගත්තු එකක්. පඨවි, ආපෝ, තෙජෝ, වායෝ කියන එක

උපාදින්න වශයෙන් අතීත කර්ම වේගය අනුව යම්කිසි මවුකුසක ශරීරයක් හැටියට ගොඩනැගෙනවා. මේකට උපකාර වෙන්නෙ පඨවි, ආපො, තේජෝ, වායෝ කියන ධාතුමයි. ධාතු හතරමයි. ඉතින් මේක ඇතුළෙ ජරාව, මරණය පැලපදියම් වෙලා ඉන්නවා. ඕකයි ජීවිතයේ තත්ත්වය.

මූලිත්ම පිළිකුල් වශයෙනුත් අසුභ වශයෙනුත් ඒ ශරීරයේ ස්වභාවය දක්වලා ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ හිත වඩාත් ඉහළ විදර්ශනාවට නැඹුරු කරන්න ධාතු කර්මස්ථානයට යොදනවා. ඒ පැත්තට හරවනවා. ධාතුවො සුඤ්ඤතො පසු, මේ ධාතූන් - ශරීරය හැදිලා තියෙන ධාතූන් හතර, ශුන්‍ය වශයෙන් බලව! දැන් සාමාන්‍ය ලෝකයා මේ ශරීරයේ අඟ පසඟ පමණක් නොවෙයි ඒ ශරීරයේ ඇතුළත තියෙන ලේ, මස් ආදී හැම එකක්ම මමය, මාගේය කියලා ගන්නවා. නමුත් මේවා අර බාහිර ලෝකයේ තිබෙන ඒ ධාතුමයි, මේක අමුතු ස්වරූපයකින් වගේ තිබුණට මොකද ඒවා මමය, මාගේය කියලා ගතයුතු දේවල් නොවෙයි කියන එකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නෙ. ඒක විදර්ශනා වශයෙන් නිතර මෙනෙහි කිරීම් වශයෙන් පුරුදු කළයුතුයි. මේ ධාතූන් ශුන්‍ය හැටියට බලව! ශුන්‍ය කියලා කියන්නේ ආත්මත්වයක් මෙනෙ නැහැ. ආත්ම ස්වභාවයක් නැහැ.

ඒ වගේමයි ඊළඟට යථා ඉදං තථා එතං, යථා එතං තථා ඉදං. විදර්ශනාව සම්පූර්ණ කිරීමේදී දක්වන එක න්‍යායක් තමයි ඇතැම් කෙනෙක් ඇතුළතින් විදර්ශනාව ආරම්භ කරලා පිටතින් සම්පූර්ණ කරනවා. තවත් කෙනෙක් පිටතින් ආරම්භ කරලා ඇතුළතින් සම්පූර්ණ කරනවා. ඇතුළතින් කියලා කියන්නේ තමාගේ කය. දැන් මෙනෙ නන්දවට ඒ තමන්ගේ රූපය ගැන තිබුණු මාන්‍යය නිසා තමාගේ ශරීරය එක පාරටම විදර්ශනාවට නඟලා, ඒ පැත්තට හරවලා මේකෙ අසුභ ස්වභාවය තේරුම්ගන්න ශක්තියක් නැහැ. ඒක දැකලා බුදුපියාණන් වහන්සේ කළේ බාහිර රූපයක් මැව්වා. එතකොට ඒ රූපය දිහා අවධානය යොමුකරගෙන ඉන්ද්‍රියී ඒ රූපය බිඳී යන ස්වභාවය දකින්න සැලැස්වීමෙන් ඔන්න 'ඒ රූපය යම් සේද, ඔය රූපයත් මෙසේය - ඔය රූපය යම් සේද, ඒ රූපයත් මෙසේය' කියලා අන්න ඒ ඇතුළතත් පිටතත්, එහෙම නැත්නම් අජ්ඣතන - බාහිර කියලා කියන ඒ දෙපැත්තම එක වගේ කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළේ. මේක තුළින් හිත උපේක්ෂාවට ගෙන ඒමටයි.

ඇත්ත වශයෙන්ම මේ විඤ්ඤාණය ගැන විස්තරය පින්වතුනි ටිකක් ගැඹුරු කාරණයක්. මේ විඤ්ඤාණය තුළින් වෙන්කරලා දැනගැනීම නිසාමයි මේ ධාතුන් ඇතුළත පිටත කියලා හේදයක් ඇතිකරගැනීම කෙරෙන්නේ. මේ ජීවිතය කියලා කියන හරඹය ඇතිවෙන්නේ ඔන්න ඔය බෙදගැනීමෙන් ඇතුළත පිටත කියලා කියන බෙදගැනීමෙන්. දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ අවිද්‍යාව නිසා තණ්හාව නිසා මේ ධාතු හතරේ කොටසක් මේ මමය, මාගේය කියලා ගන්නා. ඒ තණ්හාවත්, උපාදනයත් නිසාම නැවතත් මේ බීජය - මේ විඤ්ඤාණ බීජය යම්කිසි තැනක පැළවෙනවා. ඒකට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ කමමං බෙත්තං, විඤ්ඤාණං බීජං, තණ්හා සිනෙහො, තමන් සිතින් කයින් වචනයෙන් කළ කර්ම අනුවයි කෙත සකස් වෙන්නේ. ඒ කර්මය නැමති කෙතේ විඤ්ඤාණ බීජය වැඩෙනවා, තණ්හාව දිය සිරාව කරගෙන. නැවතත් සංසාරයේ, භවයේ. තණ්හාව තමයි දිය සිරාව.

නිවන් දැකීම කියලා කියන්නේ පින්වතුනි, ඒක ඔස්සෙම අපි කල්පනා කරලා බැලුවොත් මොකක්ද බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙන්නේ? අර තණ්හා නැමති දිය සිරාව, ඒ තෙතමනය ඉවත් කරලා මේ විඤ්ඤාණ බීජය පුස්සක් බවට පත්කරනවා. තවත් පැළ නොවෙන තත්ත්වයකට පත් කරනවා. අන්න එහෙම තමයි මේ සංසාර ගමන බුදුපියාණන් වහන්සේ නතර කරන්නේ. ඒක සඳහා විදර්ශනා වැඩීමෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් දැනීමක් අවශ්‍ය වෙනවා. අර ආධ්‍යාත්මික ධාතු හැටියට - ඇතුළත ධාතු හැටියට කියන ඒවා කෙටියෙන් අපි සලකාගන්නොත් පට්ඨ ධාතුවට නිදසුන් තමයි ඔය කෙස්, ලොම්, නිය, දත්, මස්, ඇට ආදී දේවල්. ආපෝ ධාතුවට ලේ, සැරව, මුත්‍ර ආදී ඒ විදියේ දේවල් - දියාරු දේවල්. මේවා ඒ ධාතු දෙකට නිදසුන්. ඊළඟට තේජෝ ධාතුව මේ ශරීරයේ උෂ්ණ ස්වභාවයයි දහය, ආහාර පැසවීම ආදියට උපකාර වන උෂ්ණ ස්වභාවයයි. වායෝ ධාතුව - මේ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයත් ශරීරයේ ගමන් කරන අනෙකුත් වාතයත් ඒ වායෝ ධාතුවේ ලක්ෂණයයි. ඉතින් ඒ අනුව ධාතු හතරමයි මෙතන තිබෙන්නේ. නමුත් මේවා පිළිබඳව මමය, මාගේය කියන ඒ සංඥාවක් ලෝකයා තුළ තිබෙණවා.

අර කියාපු නෙතං මම, නෙසො හමසම් කිව්ව න්‍යායට අනුව මේවා තමාගේ නොවන හැටියට නුවණින් දැකිය යුතුව තිබෙණවා. ඒකයි අර ධාතුවො සුඤ්ඤානො පසුස, කිව්වේ. ඒ විදියට දැකීම තුළින් නැවතත්

භවයට එන්නේ නැහැ කියන එකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ. ඒ විදියට භවය පිළිබඳව ඇල්මක් ඇතිනාක් භවයට එනවා. භවය පිළිබඳ ඇල්ම නැතිකිරීමයි එතකොට මේ ධර්මයේ පරමාර්ථය, ඒකට අත්‍යාවශ්‍යයි නිබ්බදව කියලා කියන කළකිරීම. දැන් ජීවිතය ගැන ඇතැම් කෙනෙකුට කළකිරීම ඇතිවෙන්නේ බරපතල රෝගයක් හැදිලා එහෙම නැත්නම් අන්තයටම මහළු වුණාට පස්සෙ. ඒ වෙලාවේ සමහරවිට හිත හරියට ක්‍රියාකරන්නේ නැහැ අර විදර්ශනාවට නගන්න තරම්. නමුත් යම්කිසි කෙනෙක් තමන්ගේ ඥානශක්තිය හොඳින් තියෙන අවස්ථාවේදීම මේකෙ යථාර්ථය තේරුම්ගන්නවානම් ඒ තැනැත්තාට නිවන් අවබෝධය කරන්න පහසු වෙන්න පුළුවන්. අන්න ඒක අපි කල්පනාවට ගන්න ඕන. මොකද, මේ ශරීරයේ ඇති සුභ සංඝඤ්ඤාව ඉතාමත්ම භයානක අන්දමින් ලෝකයාගේ ඇස්වසාගෙන තිබෙනවා. ඒක මේ පින්වතුන් කවුරුත් දන්නවා. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ සුභ සංඝඤ්ඤාව විපල්ලාසයක් හැටියට දක්වලා තිබෙන්නේ. දැන් මේ ධාතු කර්මස්ථානය ගැන කල්පනා කරලා බලනකොට ඇතැම්විට මේ පින්වතුන් අහලත් ඇති ඔය සතිපට්ඨාන සූත්‍රයේත් තිබෙනවා ධාතු මනසිකාර කියලා කොටසක්. ඒකෙදි බුදුපියාණන් වහන්සේ මහපුදුම උපමාවක් දෙනවා මේ ශරීරය දෙස බැලිය යුතු ආකාරය පිළිබඳව.

‘යම්සේ ගව ඝාතකයෙක් ගව දෙනක් මරලා කැබලි කරලා හතරමං සන්ධියක තියාගෙන විකුණන අවස්ථාවේදී ගවයා කියන හැඟීමක් ඒ ගව ඝාතකයා තුළ නැත්තේද අන්න ඒ අන්දමටම යෝගියා - විදර්ශනා යෝගියා - මේ ශරීරය ධාතූන් වශයෙන් විග්‍රහ කරලා - මේ විදියට ව්‍යවච්ඡේදනය කරලා බැලිය යුතුයි’ කියලා දක්වනවා. ඇතැම්විට ඇතැම් කෙනෙක් හිතන්න පුළුවන් මහාකාරුණික බුදුපියාණන් වහන්සේ අකාරුණික උපමාවක් මෙතන දක්වලා තිබෙන්නේ කියලා. නමුත් මේ උපමාව තුළ තියෙන ගැඹුර අපි තේරුම්ගන්න ඕන මෙහෙමයි. සාමාන්‍යයෙන් ගව ඝාතකයෙක් බොහොම මහන්සිවෙලා අර ගවයා මරලා කැබලි කරලා ඉවරවෙලා ඇති කරගන්න මාංශ සංඝඤ්ඤාව යෝගාවචරයා, මේ ජීවත්වන සජීවී සත්ත්ව සංඝඤ්ඤාව රඳන මේ ශරීරයම විදර්ශනාව නැමැති සැතියන්, ඒ කියන අවියෙන් මේක ව්‍යවච්ඡේදනය කරලා, කපලා කොටලා අවබෝධ කරගන්නවා. අන්න ඒකටයි මේ උපමාව යොදලා තිබෙන්නේ. අපි කවුරුත් දන්නවා දමරිකයෙක් කෙනෙකු මරන්න උපකාරකරගන්නා පිහිය ඇතැම්විට ශල්‍ය වෛද්‍යවරයෙක් තව කෙනෙක් සුවපත් කරන්න උපකාර කරගන්නවා.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඒ වගේ බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ අකාරැණික හැටියට පෙනෙන ගව ඝාතක උපමාව යොදලා තිබෙන්නේ අර විදර්ශනා ප්‍රඥාවේ තියුණු බව පෙන්වීමටයි.

ඇත්ත වශයෙන්ම ධාතු සංඥාව විෂය වෙන්නේ, ධාතු සංඥාව ගෝචර වෙන්නේ තියුණු නුවණැත්තන්ටයි කියලා කියනවා. මේ ශරීරය තියෙන ආකාරයෙන්ම මෙනෙහි කරලා, මේක තුළ තිබෙන්නේ මේ ධාතු හතර පමණයි කියලා ඒ විදියට උපේක්ෂාව ඇතිකරගැනීම. අන්න ඒ උපේක්ෂාව ඇති කරගන්නේ මොකටද? ඒ උපේක්ෂාව තුළින් ඇතුළත්න් පිටත් කියන ඒ භේදය නැතිවෙලා යනවා. ඒ භේදය නැතිකරගැනීම අවශ්‍ය වෙනවා අර කිව්ව විදියට විඤ්ඤාණය නිරුද්ධ තත්ත්වයට එහෙම නැත්නම් අර පුස්සක් බවට පත්කිරීමට. පුස්සක් කියලා කියන්නේ මේ විඤ්ඤාණයේ තිබෙණවා නැවතත් භවයක් මවන ශක්තියක්. කොටින්ම කියතොත් නැවත උත්පත්තියට ආහාරය වශයෙන් තිබෙන්නේ විඤ්ඤාණය කියලත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙණවා. මේ විඤ්ඤාණය තිබෙණතාක් කර්මානුරූපව කොතනක හරි උපදිනවා. ඉතින් ඒක නිසා අර නාස්තික දෘෂ්ටියට අනුව ජීවත්වෙනතාක් අපිට ඕන හැටියට සැප විදිමු, මෙතනින් ජීවිතය කෙළවරයි කියලා බේරෙන්න බැහැ. ප්‍රතිත්‍ය සමුප්පාද ධර්මතාවට අනුව කෙනෙක් කරන කර්ම - තමන් රැස්කරගන්න කර්ම, කෙනක් හැටියට පිළියෙල වෙනවා. ඒ කෙතට වැටෙනවා අර විඤ්ඤාණ බීජය. ඒ විඤ්ඤාණ බීජයේ, පැළවෙන ශක්තිය තිබෙන්නේ අර තණ්හාව නිසයි. ඒ තණ්හාව නැමති දිය සිරාවේ උපාදන කියලා කියන මුල් ඇදගන්නවා. තණ්හා උපාදන, ඉතින් උපාදනය කියලා අල්ලගන්නට පස්සෙ එතන තියෙන්නේ භවය. නැවත පැවැත්මක්. ඔය දිය සිරාව ඇති පොළොවක පැළවෙන ඇටයක් දැමීමට පස්සෙ ටික දවසකින් පස්සෙ ඒකෙ මුල් ඇදිලා ගහක් බවට පත්වෙනවා. ඔන්න ඔය විදියයි ඔය ජීවිතය පිළිබඳ කථාන්තරය. භවය පිළිබඳ ඔය කථාන්තරය අපි කලින් කියාපු කමමං බෙත්තං, විඤ්ඤාණං බීජං, තණ්හා සිනෙහො කියලා කියාපු ඒ කෙටි ධර්ම පාඨය අනුව වුණත් තේරුම්ගන්න පුළුවනි.

ඇත්ත වශයෙන්ම ලෝකයා බලාපොරොත්තු වෙන්නේ භවයෙන් මිඳෙන්නත් නෙවෙයි, දුක කෙළවර කරගන්නයි. හැමෝම කතා කරන්නේ දුක කෙළවර කරගන්නයි. දුක කියන වචනයට අකැමති නිසා අසහනය නැතිකරගන්නයි. ඔය කොයි විදියේ ලස්සන වචන වලින්

කිවිචන් මේතාක් ලෝකයේ පහළවුණු ඥානවන්ත හැමදෙනාම කල්පනා කරනවා මේ භවයේ, මේ පැවැත්මේ යම්කිසි දුක් ස්වභාවයක් තිබෙනවා. නොසැහෙන අනාප්තිකර ස්වභාවයක් තිබෙනවා. මේකට බෙහෙත සොයමින් - මේ දුක නැතිකරගැනීමේ ක්‍රමය සොයමින් තමයි අන්‍යාගමිකයින් පවා නොයෙකුත් දෘෂ්ටි ඉදිරිපත් කරමින් සිටියේ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වාදුන්නා මේ අය මේ දක්වන විසඳුම්වල ඇති සීමාවන්. ඇත්ත වශයෙන්ම ඒ අය පිළිගන්න කැමති නැති යම්කිසි යථාර්ථය පිළිබඳ සත්‍යතාවක් නිසාමයි මේ පැවැත්ම තිබෙන්නේ. ඒක තමයි අර මුළු මහත් පංචස්කන්ධයම දුකක් හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදාළේ. රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියලා කියන ඒවා බුදුපියාණන් වහන්සේ ධර්මයේ දක්වන්නේ ස්කන්ධ කියන නමින්. රූප ස්කන්ධ කියලා කියන්නේ රූප ගොඩක්. වේදනා ගොඩක්, සංඥා ගොඩක්, සංස්කාර ගොඩක්, විඤ්ඤාණ ගොඩක් හැටියටයි. එතකොට ගොඩවල් පහක් එකතුකරගෙන ඒවාට මමය, මමය කීම අඥන දෙයක් බව එක පාරම තේරෙනවා. එහෙම ඒ සාමාන්‍ය වශයෙන් තේරුණාට මොකද මේක විදර්ශනා ඇසින් දකින්නට ඕන. ඒ දකින්නටනම් අන්න අර කියාපු ඝන සංඥාව ඉවත්වෙන අන්දමට මනසිකාරය පවත්වන්න ඕන, මෙනෙහි කිරීම පවත්වන්න ඕන.

රූප නන්දව අර වලන වික්‍රය වගේ බුදුපියාණන් වහන්සේ සෘද්ධියෙන් මවා පෙන්වූ ඒ රූප සමූහය තුළ ඒ එක එකක්, එක එක මොහොතට අල්ලාගන්නා. ඒ අල්ලාගැනීම තමයි සංස්කාර කියලා කියන්නේ. එතන ඒ තැනැත්තියගේ හිත සකස්වුණා ඒ පිළිබඳ ආසාවකුත් එක්ක, කොයිතරම් ලස්සනද? කොයිතරම් ලස්සනද? කියලා. ඒ ඔක්කොම ඊළඟට ඒ එක්කම බිඳිලා බිඳිලා ගියා. දන් මේ පින්වතුන් දන්නවා ඔය පොඩි දරුවෝ සමහරවිට සබන් බෝල පුම්බනවා. සබන් බෝල අහසේ පාවෙලා යනකොට හරි ලස්සනයි. පුදුම විදියේ සිතුවම් පටක් වගේ බොහොම ලස්සනයි. අල්ලන්න කිට්ටු වෙනවත් එක්කම ඒවා පුපුරලා යනවා. කොහේද ගියේ? ඒවා කොහේද ගියේ? අන්න ඒ උත්තරයයි එතකොට සොයාගන්න ඕන. ඒ කුඩා දරුවාට ඒක ගැන හිතන්න තේරෙන්නේ නැහැ. තව තවත් සබන් බෝල පුම්බ පුම්බ ඉන්නවා. මේ සංසාරයේ අපි කළෙත් ඕක තමයි. නමුත් මේ විදර්ශනා යෝගියා කරන්නේ මේ පිම්බීමත් එක්කම, මේ පිම්බුණු බෝලය බිඳෙනවත් එක්කම ඇතුළත සිදුවන දේ බලනවා. ඒක බැලීම තමයි යෝනිසෝමනසිකාර කියලා කියන්නේ. අයෝනිසෝමනසිකාරය අර තව

තවත් බෝල පුම්බ පුම්බ ඒ ඔස්සේ දිවීමයි. යෝනිසෝමනසිකාරය කියලා කියන්නේ මේක බිඳීමත් එක්කම හිත පිළිබඳ අවධානය යොමුකිරීමයි. ඒකම තමයි නාමරූප ධර්ම පිළිබඳ අවබෝධය කියලා කියන්නේ. ඇත්ත වශයෙන්ම ධර්මයේ මේ හැම එකක් දිනාම බලන්නේ නාමරූප සංස්කාර හැටියටයි. වේදනා, සංඥ, වේතනා, එස්ස, මනසිකාර කියලා කියන ධර්ම, නාම ධර්ම හැටියට සැලකුවොත් මේ හැම එකක්ම ආශ්‍රයෙන් වේදනාවක් පවතිනවා, වින්දනයක්. ඒක තුළින් සංඥාවක් හැඳිනීමක් ඇති කරගන්නවා. ඒ තුළින් යම් යම් වේතනාවල් ඇති කරගන්නවා. ඒවා අනුව ස්පර්ශයක් පිළිබඳව යම්කිසි හැඟීමක් ඇතිවෙනවා. ඒවා හැම දෙයක්ම දිනා බලන්නේ මනසිකාරයෙන්. මෙතෙහි කිරීමක් තිබෙන්නවා. ඔය ටිකයි නාම ධර්මය කියලා කියන්නේ.

ජීවිතයේ එක් එක් අවස්ථාවක් අරගෙන බැලුවහම නාම ධර්ම හැටියට තියෙන්නේ ඔච්චරයි. නන්දවත් එතකොට අර එක් එක් රූපයක් දිනා බලන අවස්ථාවේ අන්තිමට මේවා බිඳෙනකොට හිතාගන්න ඇති මොකක්ද මේ බිඳෙන්නේ? මගේ හිතයි මේ එක්කම බිඳෙන්නේ. විදර්ශනාවට පෙනෙනවා අර අරමුණ බිඳීම පමණක් නොවෙයි. සාමාන්‍ය ලෝකයා අරමුණ බිඳීම දකිනවා. බිඳෙන අරමුණු දකලා තව තව අරමුණු නගාගන්නවා. ඒවා ටිකවත් නිත්‍ය කරගන්න බලාපොරොත්තුවෙත්. ඔය විදියේ මිරිඟුවක් ඔස්සේ දුවන ලෝකයක් තිබෙන්නේ. නමුත් යෝගාවචරයා අර බිඳෙන අරමුණත් එක්කම ඊළඟට ඇතුළත බලනවා. මොකක්ද වුණේ? ඒක එක්කම ගත්තු හිතත් බිඳුණා. ඊළඟට ගත්තත් එච්චරම තමා. ඒ බිඳෙන හිත. ඒ බිඳෙන හිත බලනකොට ඔන්න තේරෙනවා මෙතන ආත්මයක් කියලා දෙයක් නැහැ. මමයි කියලා ගන්න දෙයක් නැහැ. මෙතන තියෙන්නේ සංස්කාර සමූහයක් විතරයි. සංස්කාර සන්තතියක් විතරයි.

යථාර්ථය යථාභූත වශයෙන් දකලා නොකළකිරී ඉන්න බැහැ. දැන් ඇතැම් කෙනෙකුට ඕන වෙනවා මේ භවය ගැන - පැවැත්ම ගැන කළකිරීමක් නැතුව ජීවත්ව ඉන්න. ඒ එක්කම සත්‍යයන් දකින්න ඕනකම තියෙනවා. මේක හරියන්නේ නැහැ. අපි එක් අවස්ථාවක අර උපමාවට කිව්වේ අර පොඩි දරුවෙකුට ලස්සන කේක් කැල්ලක් දුන්නහම ඒක ලස්සන බල බලා අනිත් අයටත් ඔද වඩ වඩා ඉන්නත් ඕන. කන්නත් ඕන. මේ දෙකම කරන්න බැහැ. අන්න ඒ වගේ දෙයක් තමයි මේ යථාර්ථය. යථාභූත වශයෙන් සත්‍යය හරියට දකලා නොකළකිරී ඉන්නවා

කියලා හිතාගන්න එක මුළාවක්. ඒක නිසා අපට සත්‍යය කතා කරන්න සිද්ධවෙනවා. යථාභූත ඥාන දර්ශනයත් එක්කම එනවා නිබ්බිදුව කියලා කියන කළකිරීම.

ඇත්ත වශයෙන්ම අපි වචන කීපයකින් ඔය කියාපු එකම තමයි ධර්මයේ විදර්ශනා ඥාන වශයෙන් දක්වන්නේ. ඒක ඉතාමත්ම ශීඝ්‍ර අන්දමින් සිත තුළ වන පරිවර්තනයක්. ඒ පරිවර්තනයේ අවසාන ප්‍රතිඵලය වශයෙන් තමයි ඔය සෝවාන් ආදී මාර්ග ඥාන ලැබෙන්නේ. එතකොට පළමුවෙන්ම දැකිය යුතු දෙය තමයි අනිත්‍ය ස්වභාවය. ඒකයි අනිත්‍යය දේ අනිත්‍ය වශයෙන්ම අවබෝධය ඇති කරගන්න ඕන. මේ පංචස්කන්ධය රූප ගොඩක්, වේදනා ගොඩක්. ගොඩක් කියලා කියනවා. ඒකම තමයි අර නොයෙකුත් පෙණ පිඩක් ආදී උපමාවලින් දක්වලා තිබෙන්නේ. වැස්ස වෙලාවට දිය බුබුළු වගේ වේදනාවල එහෙම බිඳෙන ආකාරය දක්වලා තිබෙනවා. රූපය පෙණ පිඩක් කියලා තියෙනවා. වේදනාව දිය බුබුලක්. ඔය ආදී උපමා වලින් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නේ මේවායේ මේ ඇතිවීම් නැතිවීම් ස්වභාවය. මේ ඇතිවීම් නැතිවීම් ස්වභාවය ශීඝ්‍රව මෙනෙහි කරනකොට මේ තුළින් ඇතිවෙන්නේ මේ පැවැත්මේ ඇති ආදීනව ස්වභාවයයි. මේ හැම එකකම ඇති ආදීනව ස්වභාවය, දෙස් ස්වභාවය වැටහෙනවා ඒ එක්කම කළකිරීමක් ඇතිවෙනවා. ඒ කළකිරීම තුළින් තමයි නිවන් දෙර ඇරෙන්නේ.

ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ - අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන ත්‍රිලක්‍ෂණය වඩන්න පෙළඹෙනවා. ඒ වඩන්න පෙළඹෙන්නේ මොකද? මේ කළකිරීම තුළින් මේ විදියේ පැවැත්මක් මට නැවත මවාගන්න අවශ්‍ය නැහැ කියන ඒ හැඟීම ආවහම ඒකට උපාය සොයනවා. මේකට ධර්මයේ දක්වලා තිබෙන්නේ නගණනාති භවං කඤ්චි සුදන්තංව අයො ගුලං. හොඳටම රත් වෙච්ච යකඩ ගුලියක් අල්ලන්න අකැමැති වගේ මේ මුළු මහත් පැවැත්මම අල්ලගන්න කැමති නැති තත්ත්වයකට සිත පත්වෙනවා යෝගාවචරයාගේ. අන්න ඒ අවස්ථාවෙදී තමයි එතකොට අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම වශයෙන් මේ පැවැත්මේ යථා ස්වභාවය දැකලා මේ රූප, වේදනා ආදිය පිළිබඳව ඒ තිබුණු ඇල්ම නැතිවෙලා, හිත මොහොතකට මිඳෙන්නේ, අර පංචස්කන්ධයෙන්. ඔන්න ඒකම තමයි මේ ශාන්තිය - අවසාන නිර්වාන ශාන්තිය කියලා කියන්නේ. ඒ පංචස්කන්ධයෙන් මිදුණු තත්ත්වය, ඒ හිත.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ඒකමයි අර රහතන්වහන්සේගේ අවසන් සිත හැටියට අජාතං, අජරං කියලා අර ජාති කෙළවර කිරීමක්, ජරා කෙළවර කිරීමක් ආදී වශයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන නිර්වාන ධාතුව. එතකොට ඒකට යන මාර්ගයයි මෙන්න මේක තුළින් ජේන්නෙ. රූපය ගැන අර තරම් මාන්නයක් ඇතිකරගෙන සිටි රූප නන්දුව අර බුදුපියාණන් වහන්සේගේ උපාය කෞෂල්‍යය තුළින් එක ධර්ම දේශනාවකින් අරහත්වය ලැබුවානම් අපි හිතාන්ත ඕන මේවා අපටත් බැරිද කියලා. සමහරවිට තමන්ගේ සාංසාරික පුණ්‍යශක්තිය ගැබ්වෙලා තිබෙන්න පුළුවන්. මේකට පොඩි අඩුවාවුවක් තියෙන්නේ අර සත්‍යය පිළිගන්න අකමැති කමයි. ඒ වෙනුවට සත්‍යය වසන් කරන්නයි කැමති. ඉතින් ඒ විදියට කල්පනා කරනවානම් කවදවත් බැහැ මේ සංසාරයෙන් මිදෙන්න. මේ කථාන්තරය තුළින් ඒ වගේම මේ ගාථාවලින් අපට ගන්න තියෙන්නේ ඒකයි.

ඊළඟට මේ ශරීරය පිළිබඳව අර ව්‍යවච්ඡේදනය - ධාතූ වශයෙන් සලකලා බලනකොට ඒක ඉතාමත්ම පහසු දෙයක් කෙනෙකුට. ඒක එක පැත්තකින් කියනවානම් සරලයි. නිතර මෙනෙහි කරන්නට ඕන. දැන් ඔය පිළිකුල් වශයෙන් මෙනෙහි කිරීම, අසුභ වශයෙන් මෙනෙහි කිරීම, ධාතූ වශයෙන් මෙනෙහි කිරීම ආදියෙන් බලාපොරොත්තු වෙන්නේ මේ ශරීරයේ යථා ස්වභාවය දැකීමයි. ඉස්සෙල්ලා - අසුභ සංඥාව. ඒක අපි දන්නවා. සාමාන්‍ය ලෝකයා අසුභ කියන වචනයට අකමැතියි, ඒක අපට හිතාගන්න පුළුවන් - නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ අසුභ කර්මස්ථාන දෙන්නෙ මොකද? අති දීර්ඝ කාලයක් ලෝකයා මේ සුභ සංඥාවේම ගැලිලා ඉඳලා තිබෙනවා. අසීමාන්තික විදියට සුභ සංඥාවේ ගැලිලා සිටීම තරමක් දුරට හෝ සමහන් කිරීමටයි මේ අසුභ සංඥාව වඩන්න කියලා තියෙන්නේ.

ඒක කළාට පස්සෙ ඔන්න ඊළඟට උපේක්‍ෂාවට ගන්නවා. උපේක්‍ෂාවට ගන්න උපකාර වෙන්නෙ අන්න අර ධාතූ සංඥෙයි. ධාතූන් වශයෙන් මේක දැක්කට පස්සෙ, මේ ඇතුළතත් පිටතත් ධාතූන්. ඒ විදියට හිතනකොට අන්න හිත ක්‍රමක්‍රමයෙන් උපේක්‍ෂාවට එනවා. ඒක සඳහා තමයි දැන් අර බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ ධාතූ යො සුඤ්ඤතො පසුස - ආත්මයක් වශයෙන් ගන්න දෙයක් නැහැ මෙතන හිස් කියලා. ඒ අවබෝධය එන ආකාරයට මෙනෙහි කරන්න පුරුදු වෙන්නට ඕන. මේ රූප නන්දුව පිළිබඳ කථාන්තරයෙන්

විශේෂයෙන්ම අපට විදර්ශනාවට අදාල හුඟක් කාරණා මතුකරගන්න පුළුවන්.

දැන් මේ සංස්කාර කියලා අපි කියන්නේ සකස්කිරීම් අර ඇදීම් සමූහයක්. මුළු මහත් ජීවිතය තුළ අපේ ඵදිනෙදා සිතූම් පැතුම් ඡායාරූප ගතකළත් නැතත්, මේ චිත්ත සන්තානයේ තැන්පත් වෙන්නේ සංස්කාර හැටියටයි. මේ චිත්ත සන්තානයේ මෙය මම වෙමි, මෙය මගේය, මෙය මාගේ ආත්මයයි වශයෙන් ඒ මමත්වය නිසා තැන්පත් වෙනවා යම්කිසි අත්දැකීම් රාශියක්. ඒවායේ ප්‍රතිඵලය හැටියට ඒ කර්ම ශක්තිය විපාක නොදී නැතිවෙන්න නැහැ. එහෙම ස්වභාවයක් තිබෙනවා ධර්මතාවක්. ඒක නිසා තමයි අනන්ත කාලයක් සංසාරයේ නැවත නැවත උත්පත්ති ලබාදෙන්නේ. 'ඔය ඉල්ලුවනේ, ඔන්න එහෙනම්' කියලා දෙනවා. සමහරවිට බලාපොරොත්තු වෙන්න පුළුවන් මැරෙන අවස්ථාවේත් මටනම් යන්න ඕන දිව්‍යලෝකයේ, එහෙම නැත්නම් අහවල් තැනෙයි කියලා. ඒක හිතුවට පැතුවට ලැබෙන්නේ නැහැ. මොකද ඊට සුදුසුකම නැහැ. සුදුසුකම නැත්තේ තමන් අකුසල් කර්ම කරලා තිබෙනවානම්, පාපකර්ම කරලා තිබෙනවානම් ඒකට නියමිත, ඒවායේ විපාක පැසවන, විපාක දෙන තැන් තියෙනවා මේ විශ්වය තුළ.

ඇත්ත වශයෙන්ම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා මේ හවය කියලා එකක් තිබෙන්නේ - අපි ඒ ඒ ලෝක තියෙනවා, අපායවල් තියෙනවා, නිරය තියෙනවා කියලා කියන්නේ, මෙන්න මේ විඤ්ඤාණය සහිතව, මේ සත්ත්වයා අවිද්‍යාවෙන් සිදු කෙරෙන කර්ම වේග පැසවන්න ස්ථාන අවශ්‍ය නිසයි. එතකොට ඒ ස්ථානවල ගිහිල්ලා උපදිනවා. ඉපදිලා අර විදියටම ඡාති, ඡරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී ඒ දීර්ඝ දුක පිළිබඳ කථාන්තරය තමන්ට අත්දැකින්න සිද්ධවෙනවා. ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙන්න මෙතන අර රූප නන්දවට පෙන්නපු රූපය තුළ ඔක්කොම තිබෙනවා ඡරාව, ව්‍යාධිය, මරණය මේ හැම එකක්ම. අන්තිමට දිරා ගිහිල්ලා ඒ තැනැත්තියට ගිය කල දැකීම තුළින් රූප නන්දව අවබෝධය මතුකරගන්නා. අපිත් එතකොට ලෝකය දිහා බලන්න තියෙන්නේ අන්න අර කියාපු වැරදි දෘෂ්ටිය අනභැරලා. ඒ කියන්නේ ඡරාව, මහළු වීම කියන එක ඇත්ත වශයෙන් අපි පිළිගන්න සුදනම් වියයුතු දෙයක් විදියට සැලකීමෙන්.

මේ ජීවිතයේ මහළු වයස කියන එක හංගගන්න දෙයක් නොවෙයි. ඒක හැම දෙනාටම පොදු දෙයක්. එතකොට ඒ මහළු වයස

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ආශ්‍රයෙන් අපි තැන්පත් බවත්, අවබෝධයත්, උපේක්‍ෂාවත් දියුණු කරන්නට උත්සාහ කරන්නට ඕන. ඒ වෙනුවට අනුනුත් රවට්ටලා තමනුත් මවාගත්තු තරුණ බවක ජීවත්වෙන්න උත්සාහ කරනවානම් ඒක ඉතාමත්ම අඥනකමක්, බොලඳකමක්. ඒක සමහරවිට ඔය මේ කාලෙ ඉන්න රූප නන්දවන්ගේ ඇතැම් සිරිත් වෙන්න පුලුවන්. බටහිර ලෝකයේ දේවල් ආදර්ශයට ගන්න අපේ බෞද්ධ පින්වතුනුත් ඉන්නවා සමහරවිට නාගරික සමාජයේ. මේ තුළින් වෙන්නෙ මොකක්ද? තමන්ට අර ධර්ම ඇස මතුකරගන්න බැරි වෙනවා. ලෝකයේ තිබෙන ඉතාමත්ම විශිෂ්ඨ දේ තමයි මේ ධර්ම ඇස මතුකරගැනීම. අනෙකුත් සියලුම දෘෂ්ටි තුළින් හදට යන්න තරමට ඒ හැකියාවල් තමන්ට ඇතත්, තමන්ගේ ජීවිතය ගතකරන්නෙ අපායට යන තත්ත්වයෙන්නම් හදට ගිහිල්ලා ආපු කෙනා ඊළඟට උපදින්නෙ නිරයේ, අපායේ. ඉතින් එයින් ඇති එලය මොකක්ද? ඊළඟට අපි හිතමු දැන් සාමාන්‍යයෙන් ලෝකයේ නොයෙකුත් විදියේ දෘෂ්ටි මට්ටම් පිළිබඳව. උපාධි ආදී වශයෙන් නොයෙකුත් මාන්ත ඇතිකරගෙන සිටිනවා. ඒ විදියේ තවත් නොයෙකුත් නිලතල තිබෙනවා. නිලතල, බලතල, ධනය ඔය හැම එකකින්ම ඉහළටම වැජඹුණු අය සමහරවිට ඒ බරපතල කර්මයක් නිසා, පාපකර්මයක් නිසා ගිහිල්ලා උපදින්නෙ නරක තැන්වල. ඔන්න ඔය විදියේ භයානක තත්ත්වයක් මේ සංසාරයේ තිබෙනවා. ඒක නිසාම තමයි බුදු කෙනෙක් අවශ්‍ය වෙන්නෙ. අපි මේ බුදුරජාණන් වහන්සේට ගරු කරන්නෙ වෙන සාමාන්‍ය සුළු පටු දෙයක් නිසා නොවේ.

නහි සීලවතං හෙතුසප්ඤ්ඤානි තථාගතා
අධ්‍යක්ඛරා තීනි පද සම්බුද්ධෙන පකාසිතා

කියලා පැරණි බෞද්ධ පඬිවරුන් කියාපු ගාථාවක් තිබෙනවා. සාමාන්‍ය ශීල වුතයක් උගන්වන්න නෙවෙයි තථාගතයන්වහන්සේලා ලෝකයේ පහළවී වදාරන්නේ. අධ්‍යක්ඛරා තීනි පද - අකුරු අටකින් යුතු පද තුනක් දේශනා කිරීමයි සම්බුදුරජාණන් වහන්සේලා කරන්නෙ. පද තුන මොනවාද? අනිච්චං, දුක්ඛං, අනත්තා. ඒක තුළම තියෙනවා අකුරු අටක්. අකුරු කියලා කියන්නේ අර ස්වර මාත්‍රා අටක් තියෙනවා. ඔන්න එතකොට අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන ත්‍රිලක්‍ෂණයයි අපේ බෞද්ධ පින්වතුන් ඇත්ත වශයෙන්ම පුරුදු කළ යුත්තේ.

තමන්ගේ ශරීරය පිළිබඳවත්, බාහිර දේ පිළිබඳවත් මෙන්න මේ ත්‍රිලක්‍ෂණය යම් ප්‍රමාණයකට දියුණු කරගත්තානම් ක්‍රමක්‍රමයෙන් අර

කියාපු ප්‍රඥාවට ළං වෙන්න පුලුවන්. මේ දැනුම හැටියට මේවා කොච්චර ගොඩ ගහගත්තත් ඒවායින් ඇති වැඩක් නැහැ. ඇත්ත වශයෙන් ලෝකයා මේ අත්දැකීම් රැස්කරගන්නවා. සමහරවිට ඇතැම් කෙනෙක් අවුරුදු සීයක් ජීවත්වෙනවා - නමුත් ඒ මුළු මහත් ජීවිතයේ එකතුකරගත්තු අත්දැකීම් රාශියේ රොඩ්ඩ් අරගෙනයි මේ පුද්ගලයා යන්නේ. ඒකෙ සාරය ගත්තේ නැහැ. සාරයනම් අන්න අර කියාපු අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම ත්‍රිලක්‍ෂණය තමාගේ ජීවිතය තුළින් තමන්ට හමුවෙන දකින්න ලැබෙණ තමතමන් ඇසුරු කරන අයගේ ජීවිත තුළින් දකින්න පුරුදු වීමයි. දැන් සංඝයාවහන්සේලා ඔය මළ ගෙදරකට යනකොට කියන්නේ අසුභ දර්ශනයකට යනවා කියලා. නමුත් දැන් කාලේ ඔය ගිහි පින්වතුන්නම් මළ ගෙදරකට යනවා කීමත්, මගුල් ගෙදරකට යනවා කීමත් අතර වැඩි වෙනසක් නැතිවෙන්න පුලුවනි.

කොයි හැටියක හෝ වේවා, අපගේ හිතවතෙක් නැතිවුණා, එහෙම නැත්නම් රෝගී තත්ත්වයට පත්වුණා. බලාපොරොත්තු නැති මරණයකට පත්වුණා. ඒ වගේම තමන් ඇසුරු කරන අය, හොඳට පෙනුමට හිටපු අය ශරීර කුඩු වලින් අර කියාපු ඇට වලින් කළ නගරයට ගිය කල දක්වනවා. මෙබඳු ඒ නිදර්ශන කොතෙකුත් තිබේදදීත් අපට මේ ධර්මය දකින්න බැරි වෙන්නේ මොකද? කොයිතරම් පොත් ලියලා තිබුණත්, කොයිතරම් හොඳ හොඳ ගැඹුරු පොත් ලියලා තිබුණත් අපි මේක අත්දැකීම් වශයෙන් අපේ ජීවිතයට නගලා දකින්න පුරුදු වෙන්නේ නැත්නම්, ඒ දහම් ඇස දියුණු කරගන්න උත්සාහ කරගන්නේ නැත්නම් කොච්චර දියුණුය, උගත්ය කියලා හිතුවත් හැමදම හෝඩි පන්තියේමයි. හැමදම එතනමයි. බුදුපියාණනවහන්සේ දක්වා වදළ අන්දමට පිළිකුල් මනසිකාරය - ඒ වචනය වුණත් සමහරුන්ට පිළිකුල් වගේ තමයි. මේ පින්වතුන්ටත් සමහරවිට බරපතල රෝගයක් හැදුණහම දෙස්තර මහත්තුරු දෙන බෙහෙත් තිත්ත තමයි. සමහරවිට ඕන්නම් සීනි ටිකක් එක්ක ගන්නත් වෙනවා. ඉතින් කොහොම හරි තිත්ත නමුත් මේකෙන් වැඩේ කෙරෙනවානම් ඒකයි වැදගත් වෙන්නේ. ඒ වගේමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ චතුරාර්ය සත්‍යය කියලා ලෝකයාට දක්වා වදළ මේ දේශනාව. සාමාන්‍ය ලෝකයා පිළිගන්න කැමති නැහැ. මොකද මේ දුක කියන එක ගැන සමහර කෙනෙක් මෙහෙම හිතාගන්නවා. මේ පැවැත්මෙනම් වරදක් නැහැ. පොඩි පොඩි අඩු පාඩු නිසා, මේ අපේ මේ ටික විතරයි දුක කියලා ඒ ටිකත් වෙන් කරලා ගන්න බලනවා.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මුළු මහත් සාංසාරික අත්දැකීම් පසුබිම් කරගෙන වදලා මේ මුළු මහත් පැවැත්මම, ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, සෝක, පරිදේව ආදී වශයෙන් කියාගෙන ගිහිල්ලා අවසාන කරන්නේ කොහොමද? කොයි වචනයෙන්ද? සංඛිතොන පංචුපාදන-කඛ්ඨා දුක්ඛා. ඇතැම් උගතුන් මේ දුක පිළිබඳව විග්‍රහ විවරණය කරනකොට අර අග කොටස අමතක කරනවා. ඒක අමතක වෙනවා ඇති සමහරවිට. ජාති දුක කෙසේ වෙතත් ජරාව, ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීම, අප්‍රියයන් හා එක්වීම ඕවා දුක බව පිළිගන්න කැමතියි. නමුත් අර බුදුපියාණන් වහන්සේ 'සැකෙවින් කියතොත්, කෙටියෙන් කියතොත් මුළු මහත් පංචස්කන්ධයම දුකයි' කියන කියමනනම් ඇතැම් කෙනෙක් පිළිගන්න කැමති නැහැ.

ඒක නිසා තමයි ඔය බොහෝ දෙනා සුභ සංඥව ඔස්සේ දුවන්නේ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදලා මේකයි සත්‍යය තත්ත්වය. මේක අවබෝධ කරගන්නතාක් මේ සංසාරයේ දුක් විඳිනවා. ඒක නිසා මේකට නිදර්ශන තමන්ට වුවමනානම් අවට බලනකොට පමණක් නොවෙයි තමන්ගේ ශරීරයෙහුත් ලබාගන්න පුළුවන්. ඒ සඳහා තමයි විදර්ශනාව ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ. තමන්ගේ ශරීරය දිහා බලලා, ශරීරයේ පැවැත්ම ගැන හිතලා මේ සතිපට්ඨාන සූත්‍රයේ තියෙන ආකාරයට කය පිළිබඳව කායානුපස්සනා, වේදනානුපස්සනා, චිත්තානුපස්සනා, ධම්මානුපස්සනා කියලා කියන ඒවා තමා පිළිබඳවත් අනුත් පිළිබඳවත් යොමුකරන්න පුළුවන්. තමාගේ කය පිළිබඳවත්, අනුත්ගේ කය පිළිබඳවත්, තමන්ගේ වේදනාවත් පිළිබඳවත් - අනුත්ගේ වේදනාවල් තමන් විඳින්නේ නැති බව දන්නවා නමුත් ඒවායේ ප්‍රතික්‍රියා ආශ්‍රයෙන් අපිට දැනගන්න පුළුවන් ඒ වේදනාවන්ගේ ස්වභාවය. අනිත්‍ය ස්වභාවය, දුක් ස්වභාවය ආදිය.

ඒවගේම සිත් පිළිබඳව - ධර්මයන් පිළිබඳව හැම එකකම යථා ස්වභාවය වටහාගන්න ඕන විදර්ශනාත්මක වශයෙන්. ඒ දැනගන්නටනම් අර කියාපු සතිපට්ඨාන භාවනා ආදී බුදුපියාණන් වහන්සේ නිවනට මාර්ගය හැටියට දක්වා වදළ ඒ ධර්මය ගරු තැන්වල තබලා ඒ අනුව පිළිපදින්න ඕන. ඒවා පිළිබඳව අධ්‍යයනය කරලා උපාධි ආදිය ලබාගැනීමෙන් පමණක් නිවන් දකින්න බැහැ. ඒවා ඇත්ත වශයෙන්ම තමන්ගේ ජීවිතයට ළං කරගෙන භාවනාමය වශයෙන්, භාවනාමය මනසට ගෝචර කරගෙන තමයි මේවා ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්න පුළුවන්

වන්නේ. අන්න ඒක නිසා මේ විදියේ ධර්මකථාන්දර ආශ්‍රයෙන් අපි පාවම් ගන්නට ඕන. බුදුපියාණන් වහන්සේ නැතිවුණත් අපට ධර්මය තිබෙනවා. මේ එක දේශනාවක් ගැන හරි ගැඹුරින් හිත යොදලා කල්පනා කරලා ඒ විදියට අපේ ඵදිනෙදා ජීවිතය හසුරුවාගන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. ආරම්භක වශයෙන් යම්කිසි ශීලයක පිහිටලා - ශීලය අවශ්‍ය දෙයක් හැටියට ඇතැම් කෙනෙක් කල්පනා කරන්නෙත් නැහැ. මේවා හිටිගමන් ඉබේම පහළ වෙන දේවල් හැටියට ඇතැම් කෙනෙක් වරදවලා තේරුම් ගන්නවා. දැන් මෙතන රූප නන්දව ඒ අනිත් කරුණු කෙසේ වෙතත් ඇතැම්විට මහාපාරමී පිරුණු තැනැත්තියක් වෙන්න ඇති. අපි නිතර මතක් කරලා දෙන්නෙ බුදුපියාණන් වහන්සේට කෙනෙකුට නිවන අමුතුවෙන් මතුකරලා දෙන්න බැහැ. ඒ අයගේ පාරමී ශක්තිය අනුවයි බුදුපියාණන් වහන්සේගේ අවධානය පවා ඒ තැනැත්තා වෙත යොමු වෙන්නෙ.

ඒක අපට හොඳට පැහැදිලි වෙනවා ඔය මහාකරුණා සමාපත්තිය දැක්වෙන ඒ කථාන්දර වලින්. ලෝකය දිහා බලා වදාරනකොට බුදුරජාණන් වහන්සේට පෙනෙනවා අතීත පාරමී ශක්තියෙන් ඒවා දියුණු කෙනා. අන්න ඒ විදියට කල්පනා කරලා බලනකොට ඉක්මනින්ම මේ ධර්මය අවබෝධ කළ අය, අතීතයේ ඒ පාරමී ශක්තිය ඇති අයයි. ඒ අනුව අපි හිතන්න තරකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ මාර්ගය කියන විදියේ මාර්ගයක් නැත, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයක් නැත කියලා. අපි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ නිවනට උපකාරවන ඒ මාර්ගයේ පිළිපදින්න ඕන අමුතු මාන්තයක් ඇති කරගන්නෙ නැතුව. ඒවා පිළිපදිනකොට තමන්ගේ පාරමී ශක්තිය දියුණු වුණානම් ප්‍රගතිය ඉක්මන් වෙන්න පුළුවන්.

හරියට ශීලය පිළිපදිනවානම්, සමාධියේ හැසිරෙනවානම් තමන්ගේ පුණ්‍යශක්තිය දියුණුනම් අනිත් අය අවුරුදු ගණනකින් කරන දේ සමහරවිට දින ගණනකින් කරන්න පුළුවන් වෙන්න ඉඩ තිබෙනවා. නමුත් ඒකේ යෙදෙන්නට ඕන. යෙදීමක් නැත්නම් ඒක හරියන්නෙ නැහැ. අන්න ඒක නිසා සාමාන්‍ය ලෝකයේ කොයිතරම් උගතෙක් හැටියට සැලකුවත් මේ ධර්ම ඉවත් කරලා බැහැ. කය, වචන හික්මවා ගැනීම් වශයෙන් යම්කිසි ශීලයක් සමාදන් වෙලා, ඊළඟට යම්කිසි කමටහන් අරමුණක් තුළින් හිත සමාධිමත් කරගන්නට ඕන. සමාධිමත්

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

වුණු හිතටයි යථාභූත වශයෙන් මේ ලෝකයේ යථාතත්ත්වය වැටහෙන්නේ.

ඒක නිසා මේ හිත - තැන්පත් වුණාට පස්සෙ ඔන්න ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ ඒ දේශනා අනුසාරයෙන් අපි අර ත්‍රිලක්ෂණය අවබෝධ කරන්නට ඕන. අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්තා කිය කියා ඉන්න එක නෙවෙයි. අර කියාපු නාමරූප ධර්ම ආශ්‍රයෙන් මේවායේ අනිත්‍යතාව මෙනෙහි කරන්නට පුරුදු වෙන්න ඕන. එහෙම මෙනෙහි කරනකොට යම්කිසි අවස්ථාවක අර අවශ්‍ය කාරණා සම්පූර්ණ වුණානම් ඒ විදර්ශනා ඥාන පරම්පරාව තමන්ගේ චිත්ත සන්තානයේ ගමන් කරනවා. දැන් යම්කිසි කෙනෙකුට ඇලුම් කරනවානම් එහෙම නැත්නම් යම්කිසි දෙයක් පිළිබඳව ඇල්මක් ඇති කරගන්නවානම් ඒ ඇල්මේ ප්‍රතිඵලයක් හැටියට ඒ දේ ලබාගෙන සතුටු වෙනවා.

ඒ වගේ ඒකෙ අනිත් පැත්ත බලනවානම් මේ ලෝකය පිළිබඳව ඡන්දය ඉවත්කළහම ඒක අන්තිමටම ගිහිල්ලා කෙළවර වන්නේ නිර්වානය කියන ඒ පරම ශාන්තියෙන්. යම්කිසි දේකට විශේෂ ඇල්මක් ඇති කරගත්තානම්, ඒ තණ්හාව නිසා යම්කිසි උපාදනයක්, අල්ලා ගැනීමක් ඇතිවෙනවා. ඊළඟට ඔන්න ඒක ලබාගත්තා කියලා හිතාගන්නවා. ඒක එක පැත්තකට ක්‍රියා කරන එකක්. අනිත් පැත්තට හරවන්නනම් මේකෙ අනිත්‍යතාව දකින්නට ඕන. ඒක තමයි අර විදර්ශනා ඥාන දක්වනකොට කියන්නේ මේ අනිත්‍යතාව ගැඹුරින් සලකලා බලනකොට පෙනීයනවා ඇතිවීමයි නැතිවීමයි මෙනත තියෙන්නේ. මේ හැම එකකම ඇතිවීමයි, නැතිවීමයි. මේ ඇතිවීමයි, නැතිවීමයි ගැන සිත යොමුකරනකොට ක්‍රමක්‍රමයෙන් මේ නැතිවීම් පක්ෂය වැඩියෙන් වැටහෙන්න පටන්ගන්නවා.

අර සබන් බෝල ප්‍රමිඛන කතන්දරයේ වගේ මේක නිෂ්ඵල දෙයක් හැටියට වැටහෙනකොට මේ හැම එකක්ම ව්‍යර්ථවන දේවල් හැටියට සලකනකොට ඒ තැනැත්තා තුළ කළකිරීමක් ඇතිවෙනවා. ඒ කළකිරීම තුළින් තමයි යම්කිසි අවස්ථාවක නිර්වාන ධර්මය සාක්ෂාත් කරගන්න පුළුවන් වන්නේ. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ මේකට නිර්වාන ශාන්තිය, සැනසීම, තණ්හාව ක්ෂය කිරීම කියලා කියනවා. ඒකටම භවනිරෝධය කියලත් කියනවා. පැවැත්මේ කෙළවරයි. එතකොට සාමාන්‍ය ලෝකයා මේ පැවැත්මම තහවුරු කරගෙන දුකෙන් මිඳෙන්න උත්සාහ කරනවා. ඒක එහෙම පිටින්ම නිෂ්ඵල ප්‍රයත්නයක්.

අර රූප නන්දව රූපය පිළිබඳ මාන්තය ඇතිකරගෙනයි හිටියේ. නමුත් ඉක්මනින්ම සත්‍යය වටහාගත්තා. එතකොට එව්වර රූපයක් නැතත් මේ ඇතැම් පින්වතුන්ට බැහැ මේ විදියේ අසුභ කියන වචනයටවත් සමහරවිට මුහුණ දෙන්න. අන්න ඒ විදියේ තත්ත්වයක්, දුර්වල මානසික තත්ත්වයක් ඇතැම් උගතුන් තුළ තිබෙනවා. අපි ඒක නිසා නුවණින් කල්පනා කරන්න ඕන මේ බුද්ධ ධර්මය කියන එක මේ අනෙකුත් සියළුම දර්ශනයන් අභිබවා යන්නේ මෙන්න මේ මුළු මහත් පැවැත්ම පිළිබඳ මෙතෙක් කිසිම කෙනෙකුට විසඳන්න බැරිව තිබුණු ඒ ප්‍රශ්නය බුදුපියාණන් වහන්සේ විසඳුව නිසයි.

ඒකයි අපි තිලෝගුරු බුදුපියාණන් වහන්සේ කියන්නේ. තුන් ලෝකාග්‍ර කියලා කියන්නේ. ඒ වෙන දේශපාලන ධර්ම, සමාජ ධර්ම ඉදිරිපත් කළ නිසා නොවෙයි. අපි ඒක හොඳට වටහාගන්න ඕන. අප තුළින් අතින් අයට ඒ සඳහා උපකාර කිරීමෙනුත්, ඒ ධර්මයේ නියම සාරය රැකගන්නනම් අපි උත්සාහ කරන්න ඕන. මේ රොඩ්ඩ විතරක් ඉතුරු වුණොත් මෙතන ශාසනයක් නැහැ. අන්න ඒකයි අපි මේ කරුණු ටික කෙටියෙන් සඳහන් කළේ. මේ පින්වතුන් අද මේ වටිනා පෝය දවසේ ආජීව අෂ්ඨමක ශීලයත්, ඒ වගේම ඊටත් වඩා වටිනා ශීල සමාදන් වෙලා කය, වචනය හික්මවාගෙන මේ පැයක් පමණ කාලය තුළ මේ ධර්මදේශනාවකට සවන් දුන්නා. මේ කාලය තුළ මේ පින්වතුන්ට ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා කියලා කියන නිවනට උපකාර වන්නාවූ ඒ ඉන්ද්‍රිය ධර්ම, බලධර්ම දියුණු කරගන්න යම් යම් ප්‍රමාණවලට ශක්තිය ඇතිකෙරෙන්නත් ඇති. කෙසේ හෝ වේවා මෙන්න ඉක්මනින්ම ලබාගන්න ඕනයි කියලා මේ බණ භාවනා ආදිය කොට කරගන්න උත්සාහ කරන්නේ නැතුව, බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ ආර්ය අෂ්ඨාංගික මාර්ගය අනුව ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ පුරුදු කරගනිමින් නිරන්තරයෙන්ම මේවාට යෙදෙන්න ඕන. යෝගාවචරයා කියලා කියන්නේ යෙදෙන තැනැත්තා, මේවාට යෙදීලා - මේ කටයුතු කරමින් උත්සාහ කළහොත් සමහරවිට මේ ශාසනයේ අවසාන භාගෙ හැටියට පෙනෙන මේ කාලෙ පවා තවමත් පුලුවන් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මේ මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගන්න.

එතකොට මේ පින්වතුන්ට අද දින මේ රැස්කරගත්තු මේ කුසල චේතනා රාශිය තුළින් ඒ වගේම අර ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ

පහන් කණුව ධම් දේශනා

කියලා ඇති කරගත්තු ඒ ධර්ම ශක්තිය තුළින් හැකිතාක් කලාංගමිත්‍ර ආශ්‍රය උපකාර කරගෙන බණ භාවනා කරලා හැකි ඉක්මනින්ම මේ කියාපු සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියලා කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිචේදයෙන් සියලු සංසාර දුකින් අත්මිදිලා උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගන්න මේ කුසලයත් ඒකාන්තයෙන්ම හේතුවාසනා වේවා කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න ඕන. ඒ වගේම මේ විශ්වයේ යම්තාක් සිටින්නාවූ ශාසනාරක්‍ෂක දිව්‍ය බ්‍රහ්ම රාජයාණන් වහන්සේලාත්, ඒ වගේම අවිච්චියේ සිට අකනිටාව දක්වාපු පින් කැමති, නිවන් කැමති සත්ත්වයින් සිටිනවානම් ඒ හැම දෙනාමත් අපගේ මේ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුසලය අනුමෝදන් වෙත්වා! අනුමෝදන් වී තමතමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගනිත්වා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගෙන මෙන්න මේ විදියට ගාථා කියලා පින් අනුමෝදන් කරන්න.

‘එතතාවතා ච අමෙහති...’

129 වන ඉදිරිපස

129 වහ දේශනය

(පහන් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 93)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’

පොරාණමෙතං අතුල
නෙතං අජ්ජනනාමිව
නිද්දනති තුණ්හිමාසීනං
නිද්දනති බහුභාණීනං
මිතභාණීමපි නිද්දනති
නත්ථි ලොකෙ අනිද්දතො

න වාහු න ව භවිස්සති
න වෙතරහි විජ්ජති
එකන්තං නිද්දතො පොසො
එකන්තං වා පසංසිතො’ති

— ධම්මපද, කොධ වග්ග.

සැදූහැවත් පින්වතුනි,

මේ ලෝකයේ හැම කෙනෙකුටම මුහුණ පාන්න සිද්ධවෙන කුණාටුවක් තියෙනවා. බුදු කෙනෙකුටත් බේරිලා ඉන්න බැරි ඒ කුණාටුව තමයි නින්දව කියන එක. නින්දවත් ප්‍රශංසාවත් මිණුම් දඩු කරගෙන පුද්ගලයින් පිළිබඳව විනිශ්චය කිරීමයි සාමාන්‍ය ජනයාගේ සිරිත. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ මිණුම් දඩුවල අඩුපාඩුකම් පෙන්වාදෙන අතරම, නින්දවටත් ප්‍රශංසාවටත් පදනම්කරගතයුතු සනාතන මූලධර්ම අපට මතුකරලා දෙනවා.

දැන් අපි මේ මාතෘකා කළ ගාථාවලිනුත් ඊට අදළ කථාවලිනුත් ඒ කාරණා පැහැදිලි වෙනවා ඇති. සැවැත් නුවර වාසය කළා අතුල කියලා උපාසක මහත්මයෙක්. ඒ මහත්මයාට පන්සියයක උපාසක පිරිසක් හිටියා. එක දවසක් මේ අතුල උපාසක උන්නැහේ තමන්ගේ පිරිසත් එක්ක ජේතවනාරාමයට ගියා බණ අහන්න. ඉස්සෙල්ලම ඒ රේවත කියන ස්වාමීන්වහන්සේ ළඟටයි ගියේ. උන්වහන්සේ ළඟට ගිහිල්ලා මේ පිරිස ඉඳගත්තට පස්සෙ උන්වහන්සේ මුකුත් කතා කළේ නැහැ. මොකද රේවත ස්වාමීන්වහන්සේගේ ස්වභාවය දැඩිව භාවනාවේ

යෙදෙනවා, තනිවයි හැසිරෙන්නෙ, වැඩි සම්බන්ධකම් පවත්වන කෙනෙක් නොවෙයි. නිශ්ශබ්දවම හිටියා. ඉතින් අතුල උපාසක උන්නැහෙට තරහ ගිහිල්ලා නැගිටලා ඒ සැරේ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ සොයාගෙන ගියා. සැරියුත් මහරහතන්වහන්සේ ඇහුවා ‘මොකද ආවේ?’ කියලා. ‘මම මේ පිරිසත් එක්ක බණ අහන්න ආවා. රේවත හාමුදුරුවො ළඟට ගියා මොකක්වත් කිව්වෙ නැහැ. ඉතින් මං මේ තරහා වෙලා ආවයි මෙතනට’ කියලා. ‘එන්න එහෙනම් ඉදගන්න’ කියලා සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ඊළඟට අභිධර්මකථාවෙන් යුක්ත දීර්ඝ ධර්මකථාවක් කළා. මේ අතුල උපාසක උන්නැහේ කල්පනා කරනවා ‘මේක කාටද තේරෙන්නෙ? මේ අභිධර්ම දිග කථාවක්. මේකෙන් අපට වැඩක් නැහැ’ කියලා පිරිසත් එක්ක නැගිටලා ගියා.

ගිහිල්ලා ඊළඟට ගියේ ආනන්ද හාමුදුරුවෝ ළඟට. ආනන්ද හාමුදුරුවො ‘මොකද උපාසක උන්නැහේ මේ පැත්තෙ ආවේ?’ කියලා ඇහුවහම කියනවා ‘අපි මේ බණ අහන්න ඇවිල්ලා ඉස්සෙල්ලා රේවත හාමුදුරුවෝ ළඟට ගියා. උන්වහන්සේ අපට මොකක්වත් කිව්වෙ නැහැ. ඉතින් තරහවෙලා ඒ සැරේ සැරියුත් හාමුදුරුවො ළඟට ගියා. සැරියුත් හාමුදුරුවොත් අපට නොතේරෙන මහාදිග බණක් කිව්වා. ඉතින් අපි මෙතනට ආවයි බණ අහන්න’ කියලා. ආනන්ද හාමුදුරුවෝ හොඳට තේරෙන විදියට බණ බොහොම ටිකක් වෙන්න කිව්වා. අතුල උපාසක උන්නැහෙට ඒකටත් තරහා ගියා. ‘මොකද අපට මේ ටිකක් විතරක් බණ කියන්නෙ?’ කියලා එතනිනුත් නැගිටලා ගිහිල්ලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට ගියා. බුදුරජාණන් වහන්සේත් ‘මොකද උපාසක උන්නැහේ මේ පැත්තෙ ආවේ?’ කියලා ඇහුවහම මේ කතන්දරේ කිව්වා. මෙහෙම රේවත හාමුදුරුවො ළඟට ගියා. ඒ හාමුදුරුවො අපට මුකුත් කිව්වෙ නැහැ. එතනින් තරහා වෙලා සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ළඟට ගියා. උන්වහන්සේ මහාගැඹුරු දිග කතාන්තරයක් කිව්වා. ඒවා අපට තේරෙන්නෑ. අපි ඊළඟට ගිය ආනන්ද හාමුදුරුවො ටිකක් කියලා විතරක් නැවැත්තුවා. ඒකෙනුත් සැහිමකට පත්වෙන්නෙ නැතුව මේ පැත්තෙ ආවයි කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේට කිව්වා. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ කියනවා ‘අද ඊයෙ එකක් නෙවෙයි. අතුල අතීතයේ ඉඳලම එන සිරිතක්, මුකුත් කතාකරන්නෙ නැතුව නිශ්ශබ්දව ඉන්න කෙනාටත් නිග්‍රහ කරනවා. නින්දා කරනවා. හුඟක් කතා කරන කෙනාටත් ලෝකයේ නින්දා කරනවා. මැනලා කිරලා ටිකක් කතා කරන කෙනාටත් නින්දා කරනවා. ලෝකයේ නින්දා නොලබන කෙනෙක් නැත. තනිකරම නින්දාව

වීතරක්, තනිකරම ප්‍රශංසාව වීතරක් ලැබූ කෙනෙකුත් ලෝකයේ අතීතයේ හිටියෙන් නැත, අනාගතයේ ඉන්නෙන් නැත. වර්තමානයේ ඉන්නෙන් නැත' කියලා ඊළඟට කියනවා 'රජවරුන්ට පවා ඇතැම් කෙනෙක් නිග්‍රහ කරනවා. නින්දා කරනවා. තව කෙනෙක් ප්‍රශංසා කරනවා. මේ මහපොළොවට, ඉර හඳට පවා ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රශංසා කරනවා. නින්දා කරනවා. වෙන එකක් තබා සිටුවූ පිරිස මැද බණ දේශනා කරන සම්මා සම්බුදු කෙනෙකුටත් ඇතැම් කෙනෙක් නින්දා කරනවා. ප්‍රශංසා කරනවා. මේක ලෝක ස්වභාවයයි'. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා, මේ අතුල උපාසක උන්නැහෙනට 'උපාසක උන්නැහේ, ඒ කොයි හැටි වෙතත් අඤ්ඤා පුද්ගලයින්ගෙන් ලැබෙන නිජුව නියම නිජුව නෙවෙයි. ඒ වගේ අයගෙන් ලැබෙන ප්‍රශංසාව නියම ප්‍රශංසාව නෙවෙයි. පණ්ඩිත පුද්ගලයෙකුගෙන් යම් නින්දාවක් ලැබෙනවානම් ඒක තමයි නියම නින්දාව. පණ්ඩිතයෙක් කරන ප්‍රශංසාව තමයි නියම ප්‍රශංසාව' කියලා යම්කිසි ධර්ම න්‍යායක් මතුකරලා දුන්නා. ඕකයි කථාන්දරය.

මේ කතාව ගැන හිතලා බලනකොට අපට පේනවා මේ නින්දාව ප්‍රශංසාවයි කියන එක හේතු ඇතුවත් සිදුවෙනවා. සෑහෙන පමණ හේතු සාධක නැතුවත් කෙනෙකුට නින්දා අත්වෙන්න පුළුවන්. ප්‍රශංසාව අත්වෙන්න පුළුවන්. බුදුපියාණන් වහන්සේ එක්තරා අවස්ථාවක සංඝයාවහන්සේලා අමතලා ප්‍රකාශ කලා මේ ප්‍රශ්නය පිළිබඳවම. 'මහණෙනි මේ ලෝකයේ කරුණු දෙකකින් යුක්ත අව්‍යක්ත බාල අසත්පුරුෂයා - බාල කියලා එතන යොදන්නේ අඥන කියන එක. අඥන අව්‍යක්ත අසත්පුරුෂ පුද්ගලයා තමන්ගේ පරිහානිය ළඟාකරගන්නවා. නුවණැත්තන්ගේ දෝෂ දර්ශනයට ලක්වෙනවා. ඒ වගේම බොහොම අකුසල් රැස්කරගන්නවා. මොනවද කරුණු දෙක? හරියට කරුණු කාරණා සොයලා බලන්නේ නැතුව ප්‍රශංසා නොකළයුතු පුද්ගලයාට ප්‍රශංසා කරනවා. ඒ වගේම කරුණු හරියාකාර සොයා බලන්නේ නැතුව ප්‍රශංසා කළයුතු තැනැත්තාට නින්දා කරනවා. ඒ කියන්නේ නින්දා කළයුතු තැනැත්තාට ප්‍රශංසා කරනවා. ප්‍රශංසා කළයුතු තැනැත්තාට නින්දා කරනවා. ඔන්න එබඳු පුද්ගලයා අර විදියට තමන්ගේ පරිහානියත් ළඟා කරගන්නවා. නුවණැත්තන්ගේ දෝෂ දර්ශනයට ලක්වෙනවා. බොහොම පව් රැස්කරගන්නවා.

ඊළඟට අනිත් පැත්ත දක්වනවා කරුණු දෙකකින් සමන්විත පණ්ඩිත ව්‍යක්ත සන්පුරුෂයා නුවණැත්තන්ගේ ප්‍රශංසාවට ලක්වෙනවා. ඒ වගේම බොහෝ කුසල් රැස්කරගන්නවා. පින් රැස්කරගන්නවා. ඒකෙදි දක්වන්නෙ ඒ තැනැත්තා - නුවණැති පුද්ගලයා කරුණු හොඳහැටි සොයලා බලලා ප්‍රශංසාව ලැබිය යුතු තැන ප්‍රශංසා කරනවා. නින්දව ලැබිය යුතු තැන නින්ද කරනවා. ලෝකයේ සාමාන්‍ය සිරිත වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ ධර්ම න්‍යායක් මතුකරලා දුන්නා ඒක තුළින්. අර කිව්වා වගේ අමුලික වෝදනා, අභූත වෝදනා ආදිය බුදුරජාණන් වහන්සේට පවා කොතෙකුත් එල්ලවෙලා තිබෙන බව බුද්ධ චරිතය කියවපු මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා. ඒ දීර්ඝ කථාන්දර නැතත් ඒ කථාන්දර ආශ්‍රයෙන් ඉගෙනගතයුතු පාඩම් තියෙන නිසා කීපයක් දැන් මතු කර ගනිමු. බුදුරජාණන් වහන්සේට නිග්‍රහ කරපු අපවාද, නින්ද එහෙම කරපු අවස්ථාවල් වල බුදුපියාණන් වහන්සේ පුදුම විදියේ ප්‍රතිචාර දුක්වුවා. ඒ ඒ අවස්ථාවට ගැලපෙන ආකාරයට යම් යම් ප්‍රතිචාර දුක්වුවා. ඒවා තුළින් අපට යමක් ඉගෙනගන්න පුළුවන්.

ඔන්න එක නිදර්ශනයක් කියනවානම් එක දවසක් බුදුපියාණන් වහන්සේ හමුවට ආවා භාරද්වාජ කියලා බමුණෙක්. මේ බමුණා බොහොම කෝපයකින් ආවේ. තද කේන්තියකින්. මොකද කේන්තියට හේතුව? තමන්ගෙම ගෝත්‍රයේ බමුණෙක් බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණ අහලා ශාසනයේ පැවිදි වුණා. ඉතින් ඕකට තද කේන්තියක් ඇතිකරගෙන බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට ඇවිල්ලා බනින්න පටන්ගත්තා අසභ්‍ය පරුෂ වචන වලින්. අසභ්‍ය වචන කියන එක දන්නවනෙ, කුණුහරුප. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉදිරියට ඇවිල්ලා බනිනවා හොඳටම අසභ්‍ය වචන වලින්. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔහේ බනින්න ඇරියා. හති වැටෙනකල් බනිනවා මේ මනුස්සයා. ටිකක් සැහෙන්ත බැන්නට පස්සෙ බුදුපියාණන් වහන්සේ අහනවා 'දැන් බ්‍රාහ්මණය ඔබේ ගෙදරට එනවද නෑ හිත මිතුරන් එහෙම?' 'ඔව්, හවත් ගෞතමය, එනවා ඉදහිටලා'. 'එතකොට ඒ ආවහම ඒ අමුත්තන්ට ආහාරපාන ආදිය එහෙම දෙනවද?' 'ඔව්, සමහරදට අපි දෙනවා එහෙම ආහාර'. 'එතකොට ඒ දෙන ආහාර ඒගොල්ලො ගත්තෙ නැත්නම් මොකද ඒකට වෙන්නෙ?' 'ඒ ගත්තෙ නැත්නම් ඒවා අපට'. 'ආ. ඔන්න එහෙනම් බ්‍රාහ්මණය දැන් මෙතෙක් වෙලා ඔබ අපට බැන්නා. ආක්‍රෝෂ පරිභව කළා. අපිත් එක්ක රණ්ඩුවෙන්න ආවා. කළහ කරගන්න ආවා. අපි ඒවාට එකට එක බනින්න පටන්ගත්තෙ නැහැ. රණ්ඩුවෙන්න

පටන්ගත්තේ නැහැ. අන්ත අර ආහාර පිළිබඳ කිව්ව කතාව වගේ දැන් ඒවා ඔක්කොම එහෙනම් බමුණ ඔබටයි. යම් කෙනෙක් බනින කෙනාට බනිනවානම්, රණ්ඩුවෙන් එන කෙනා එක්ක රණ්ඩුවෙන්වනම්, පොරකන්න එන කෙනා එක්ක පොරකනවානම්, එකට ආහාරගැනීම වගේ වැඩක් ඒක'. මෙතනදී බුදුපියාණන් වහන්සේ කියනවා 'ඔය ඔක්කොම බැනපු දේවල් ඔක්කොම තමන්ටම අයිතියි' කියලා. මේ සාකච්ඡාව තුළින් ක්‍රමක්‍රමයෙන් බ්‍රාහ්මණයාට කාරණාව වැටහිලා කොයිතරම් ශ්‍රද්ධාවක් ඇතිවුණාද කියතොත් ශාසනයේ පැවිදි උපසම්පදවෙලා අවසානයේ රහත්වුණා කියලත් දැක්වෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ඉවසීම තුළින්, අර ඥානවත්ත වචන කීපය තුළින් බමුණාගේ ක්‍රෝධයත් නිවිලා අන්තිමට ඒ තුළින් රහත් කෙනෙක් මතු වුණා.

ඉතින් ඔය වගේ තවත් අවස්ථාවල් කොතෙකුත් මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේට එල්ලවුණු බරපතලම චෝදනාවක් තමයි විංචා මානවිකාව හා සම්බන්ධ කථාන්දරය. අන්‍යාගමික තීර්ථකයින් තමන්ගේ ලාභ සත්කාර පිරිහෙනකොට බුදුරජාණන් වහන්සේට සත්කාර සම්මාන ලැබෙනකොට ඒවා පිළිබඳ ඊර්ෂ්‍යාවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේට නින්දාවක්, බරපතල අපකීර්තියක් ඇතිකරන්න එක්තරා උපාය මාර්ගයක්, කුමන්ත්‍රණයක් යෙදුවා. මොකක්ද කුමන්ත්‍රණය? ඉතාම රුමත් විංචා කියන පරිබ්‍රාජිකාවට - ඒ මානවිකා තරුණියට උගන්වලා උපායක් යෙදුවා. ජේතවනාරාමයේ ඉඳලා හැන්දෑවේ බණ අහලා පිරිස එනකොට මේ තරුණිය යනවා ජේතවනාරාමය දිහාවට හොඳට ඇඳ පැළඳගෙන මලුන් අරගෙන. 'කොහෙද විංචා යන්න?' කියලා ඇහුවහම 'මං යන අහ ඔයගොල්ලන්ට මොකටද?' කියලා ටිකක් මායම් විදියට වචනයක් කියනවා. ඊළඟට ඇ ගිහිල්ලා රැ ගතකරනවා ජේතවනාරාමය කිට්ටුව තීර්ථකාරාමයක. රැ ගතකරලා උදෑසන ජේතවනාරාමයට මිනිසුන් එන වෙලාව, උපාසක උපාසිකාවන් එන වෙලාව බලලා ජේතවනාරාමය පැත්තෙන් ඒ පාරේ එනවා. එතකොට 'මේ කොහේ ඉඳලාද එන්න?' 'මං කොහේ ඉඳලා එනවද කියලා ඔයගොල්ලන්ට මොකද?' කියලා සැක උපදවන ආකාරයෙන් උත්තර දෙනවා. ඔහොම කලක් යමින් ඉඳලා මාස ගණනක් ගියාට පස්සේ බුදුපියාණන් වහන්සේ සිටු පිරිස මැද - විශාල පිරිසක් මැද - ධර්මය දේශනා කරන අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරියටම මේ තැනැත්ති ගැබිණි වෙසක් ගන්වාගෙන ඇවිල්ලා,

බුදුපියාණන් වහන්සේට දුරාවාර වෝදනාවක් -දීර්ඝ වෝදනාවක් කරන්න පටන්ගන්නා.

ඒ අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වූ ප්‍රතිචාරය මහපුදුමයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ මොකද කළේ? ධර්මදේශනාව එහෙමම නවත්වලා - එතන දක්වනවා සිංහයෙක් වගේ හිස කෙලින් කරලා මොකක්ද කිව්වේ 'නැගණිය, ඔබ කියන එක ඇත්තද නැත්තද කියලා ඔබයි මමයි දන්නවා' කියලා කිව්වා. 'ඔබයි මමයි දන්නවා ඔබ කියන කතන්දරය ඇත්තද නැත්තද' කියලා. ඒ කිව්වේ මොකද ඒ විදියේ වෝදනාව සත්‍ය එකක්නම් කෙනෙක් කරබාගෙන මූණ හංගගෙන කතාකරන්නවත් ශක්තිය නැතිවෙනවා. නමුත් වර්ත ශක්තියක් ඇති කෙනෙකුටයි අර විදියට හිස කෙලින් කරලා බය නැතුව කියන්න පුළුවන් වෙන්නේ. ඉතින් ඥානවත්ත පිරිසට ඒක තුළින් තේරෙනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ නිර්දෝශී බව. අන්න ඒ විදියේ ප්‍රතිචාරයක් එතන බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වුවේ. ඒ වගේම ඊළඟට දිග කතන්දරයක් එතන එන්නේ. අන්තිමට ඒ ශක්‍රයාගේ හවුල්වීමක් තුළින් - ඒ යම්කිසි දෙවියන්ගේ හවුල්වීමකුත් උපකාර වෙලා අර ආරූපී කරගත්තු ගර්භනී වේශයත් එහෙමමම ගිලිහිලා වැටුණා. ලිහිලා වැටුණා. ඒ එක්කම අර තැනැත්තියට ගහලා බැනලා පැන්නුවා. අන්තිමට පොළොව පලාගෙන අවිච්චි මහානිරයට ගිය බවත් ඒ කතන්දරයේ කෙළවර සඳහන් වෙනවා. අර බරපතල වෝදනාව නිසා.

ඒ වගේම තවත් සිද්ධියක් සඳහන් වෙනවා බුද්ධ වර්තයට අදාළව සුන්දරී පරිබ්‍රාජිකාව පිළිබඳව. ඒකත් බොහෝ දුරට අර වගේ. රූමත් සුන්දරී කියන පරිබ්‍රාජිකාව ලවා උපක්‍රමයක් යෙදුවා මේ තීර්ථකයින්. ඒ තැනැත්තිය අර වගේම අර හැන්දෑ යාමයේ ජේතවනාරාමය පැත්තට යනවා. උදේට ඒ පැත්තේ ඉඳලා එනවා. ඔහොම යමින් කලක් ගතකළා. ඊළඟට මේ තීර්ථකයින්ගේ සියුම් උපක්‍රමය මොකක්ද? දමරික මිනිසුන් යොදවලා සුන්දරී මැරෙව්වා. මරවලා ජේතවනාරාමයේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ගන්ධ කුටිය කිට්ටුව තියෙන මල් එහෙම දැන කසළ ගොඩේ හැංගුවා. හංගලා ඉවරවෙලා උද්දෝෂණයක් කළා 'කෝ සුන්දරී ජේතන නැහැ. සුන්දරී කොහේ ගියාද දන්නේ නැහැ' කියලා. ඊළඟට රජුටත් ගිහිල්ලා පැමිණිලි කළා. රජතුමා කිව්වා 'කා ගැනද සැක? කොහෙද සැක කටයුතු තැනක් එහෙම තියෙනවද?' 'මේ පහුගිය දවස්වල ජේතවනාරාමය පැත්තටනම් ගියා. අපි දන්නේ නැහැ කොහේද කියලා'.

‘එහෙනම් හොයලා බලන්න’ කිවවා. ඉතින් මේගොල්ලොම ගිහිල්ලා අර මිනිය හංගපු තැන හාරලා ඒ මළ මිනිය ඇඳක් උඩ තියලා නගරයට ගෙනිහිල්ලා උද්ඝෝෂණය පටන්ගත්තා. ‘මේ බලන්න මේ ශ්‍රමණ ගෞතමයින්ගෙයි ගෝලයින්ගෙයි වැඩේ. මේ විදියට දුරාවාර කටයුතු කරලා අන්තිමට මේ තැනැත්තිය මැරුවා’. ඔය විදියට බරපතල චෝදනාවක් කළා.

ඉතින් මේ සිදුවීමෙන් පස්සෙ සංඝයාවහන්සේලා පිණිඩපාතෙ වඩිනකොට අර නගර වැස්සන් චෝදනා කරනවා. බරපතල විදියට නින්දා කරනවා. අපහාස කරනවා. සංඝයාවහන්සේලා ඔය ප්‍රවෘත්තිය ඇවිල්ලා කිව්වහම අන්න ඒ අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ අර සංඝයාවහන්සේලාට ඉගැන්වුවා එක්තරා ගාථාවක්. ඒ අය චෝදනා කරනකොට මෙන්න මේ ගාථාවෙන් ඒ අයට පිළිතුරු දෙන්න කියලා. ඒ ගාථාව අපි පාලි භාෂාවෙන් කිව්වට තේරුම් කරලා දෙනවා.

**අභ්‍යවෘද්ධී නිරයං උපෙති - යොවාපි කඤ්චා න කරොමිති වාහ
උහො පී තෙ පෙච්ච සමා භවන්තී - නිහීන කම්මා මනුජා පරස්ථ**

ඒකෙ අදහස - බොරු කියන තැනැත්තා නිරයට යනවාය. අභ්‍යවෘද්ධී නිරයං උපෙති. යොවාපි කඤ්චා න කරොමිති වාහ, යම්කිසි කෙනෙක් වැරද්දක් කරලා ඒක කළේ නැහැ කියලා කියනවානම් ඒ තැනැත්තාත් ඒ වගේම නිරයට යනවා - බොරුකාරයා. අභ්‍යවෘද්ධී, නොකළ දෙයක් කළාය කියලා බොරුවක් කියන තැනැත්තා අපායට යනවා. කරලා ඒක නොකළයි කියන තැනැත්තන් අපායට යනවා. උහො පී තෙ පෙච්ච සමා භවන්තී, මරණින් මත්තෙ දෙන්නම එක තැනටයි යන්නෙ, සම වෙනවා. නිහීන කම්මා මනුජා පරස්ථ, මොකද ඒ දෙන්නම නිහීන කර්මයක් කරන නිසා. එතනදීත් ඥානවත්ත කෙනෙකුට හිතාගන්න පුළුවන් මේ සංඝයාවහන්සේ මේ කියන කාරණයේ සත්‍යතාව. ඒ තුළින් ධර්ම කාරණයක් පෙන්වුවා.

ඊළඟට ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේලාටත් සංඝයා වහන්සේලාටත් නිග්‍රහ වුණු අවස්ථාවක් සඳහන් වෙනවා. කොසඹූ නුවරදී උදේනි රජ්ජුරුවන්ගෙ බිසවක් හිටියා මාගන්දිය කියලා. ඒ බිසව කාලයක් තිස්සෙම බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි වෛරය බැඳගෙන හිටියා තමන්ගේ රූපයට නිග්‍රහ කළ නිසා එක් අවස්ථාවක. බුදුරජාණන් වහන්සේටත් ඒ සංඝයාවහන්සේලාටත් අපහාස කරන්න, නින්දා කරන්න

අල්ලස් දුන්නා නගරවැසියන්ට. බුදුරජාණන් වහන්සේත්, සංඝයාවහන්සේලා පිණිඩපාතේ වඩිනකොට, නගරයට එනකොට අසහන වචන වලින් බනින්න කියලා. ඉතින් දැසි දස් කම්කරුවන් ආදී නගරවැසියන් ඔක්කොම එකතු වෙලා බනින්න පටන්ගත්තා සංඝයාවහන්සේලාට. ඉතින් ආනන්ද හාමුදුරුවෝ ඇවිල්ලා කියනවා ‘අනේ භාග්‍යවතුන් වහන්ස අපට යන යන තැන මේ මිනිසුන් දෙස් කියනවා. අපි වෙන තැනකට යමු’ කියලා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ අහනවා ‘වෙන කොහොටද අපි යන්න තියෙන්නෙ?’ ‘වෙන නගරයකට යමු’ කියනවා. ‘හොඳයි ඒ නගරයෙත් මනුෂ්‍යයෝ ඔය විදියට දෙස් කියනවානම්, බනින්න පටන්ගත්තොත් අපි කොහේ යන්නද?’ ‘අපි වෙන නගරයකට යමු’. ‘හොඳයි ඒ නගරයෙදිත් එහෙම වුණොත්?’ ‘අපි තවත් නගරයකට යමු’. ‘නෑ නෑ ආනන්ද එහෙම කරලා හරියන්නෙ නැහැ. යම් තැනක ගැටලුවක් පැන නැගුනානම් ඒක සංසිදුනට පස්සෙම තමයි වෙන තැනකට යන්න ඕන’ කියලා ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා ‘මම හරියට යුද්ධෙට බැස්ස ඇතෙකු වගේ. අවටින් එන ඕනෑම ඊතල පහරක් කාගෙන මට ඉන්න පුලුවන්. ඒ වගේම මේ දුස්සීල මනුෂ්‍යයින්ගේ ඇනුම් බැණුම් විඳදරාගැනීම මට භාරයි. මේ නින්දව පවතින්නෙ සතියක් පමණයි, සතියකින් පස්සෙ ඒක නැතිවෙනවා’ කියලා බුද්ධඥනයෙන්ම දැකලා කිව්වා. ඒ වගේම සතියකට පස්සෙ ඒ මිනිසුන් නින්ද කිරීම නැවැත්වුවා.

ඔන්න ඔය විදියට නින්දව පිළිබඳව බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රතිචාරය දැක්වූ අවස්ථාවල් බුද්ධ චරිතයේ අපට හමුවෙනවා. ඊළඟට අපි කවුරුත් දන්නවා ඒ බුදුගුණ අතර තියෙනවා පුරිසදම්මසාරථී කියලා ගුණයක්. දමනය කළහැකි සත්ත්වයින් දමනය කිරීම පිළිබඳව රථාවාර්යයෙක් වගේ. එතකොට අපි හිතමු ඔය අසුන් එහෙම බැඳපු රියක් ගැන කතාකරනවානම්, ඒ රථාවාර්යයාට අයිති වැඩක් තමයි තෝන් ලණුවක් පාවිච්චි කිරීම. කසයක් පාවිච්චි කරන්න වෙනවා අවස්ථානුකූලව. ඒ කියන්නෙ බුදුපියාණන් වහන්සේටත් අර ‘පුරිසදම්මසාරථී’ ගුණය අනුව ගෝලයින් හික්මවීමේදී නින්ද කරන්නත් සිද්ධවුණා. නොකර බැරි නිසා අවස්ථානුකූලව ඒක කරන්න සිද්ධවුණා. ඒ වගේම ඇතැම් අවස්ථාවල ගෝලයින්ට ප්‍රශංසා කරන්නත් සිද්ධවුණා. මේ ශාසනයේ කළයුතු නොකළයුතු දේවල් මොනවාදැයි හඳුනාගැනීමට ඒක උපකාරවෙනවා. ‘බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් පවා නින්ද ලැබුවා’ කියලා දැනගත්තහම අපි තේරුම්ගන්නවා ඒක නුසුදුසු දෙයක්.

'බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් පවා ප්‍රශංසාව ලැබුවා' කියලා හිතනකොට දනගන්න පුළුවන් මේක හොඳ වැඩක්. ආදර්ශයට ගතයුතු දෙයක්. ඒ කටයුතු ගුරුවරයෙකුට අයිති දෙයක්. ඒක කෙටියෙන් නිග්‍රහ - පග්‍රහ කියලා හඳුන්වනවා. නිග්‍රහ කිරීම කියන එක අපි කවුරුත් දන්නවා නිග්‍රහ කියන්නේ නින්දා කිරීම. පග්‍රහ (පග්‍රහ) කියන වචනය යොදන්නේ ධෙරියය දීම. එතකොට ගුරුවරයෙකුගේ කාර්යයක් තමයි අන්ත අර වැරදි කළ කෙනාට නිග්‍රහ කරලා දඬුවම් කරලා, අධෙරිය කිරීම. හරි දෙයක් කරපු කෙනා මතුකරලා දක්වලා ප්‍රශංසා කරනවා. ඒ තුළින් අන්ත ආදර්ශය ලබාදෙනවා. ඔන්න ඔය කාරණා දෙකම ඒ 'පුරිසදම්මසාරථී' ගුණයට අදාළව බුදුපියාණන් වහන්සේට කරන්න සිද්ධවුණා.

විශේෂයෙන්ම සංඝයාවහන්සේලා සඳහා තියෙන විනය පිටකය පුරාම දැක්වෙනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉතාම දැඩිව, වැරදි කරපු සංඝයාවහන්සේලාට නිග්‍රහ කරපු අවස්ථාවල්, දඬුවම් පමුණුවපු අවස්ථාවල්. බොහෝවිට වැරදි කරපු සංඝයාවහන්සේලාට බුදුපියාණන් වහන්සේ අමතන්නේ 'මොස පුරිස' - 'හිස් පුරිසයා' කියලා. විශේෂයෙන්ම දෙවිදන් තෙරුන් සංඝ භේදය කරලා විශාල පිරිසක් අධර්මමාර්ගයට, අවිනය මාර්ගයට හැරෙව්ව නිසා ඒ දෙවිදන් තෙරුන්ට දැඩිව නිග්‍රහ කරපු අවස්ථාවල් දැක්වෙනවා. ඒ වගේම තමයි හිඤ්ඤන්වහන්සේලා හය නමකගේ පිරිසක් හිටියා ජබ්බග්ගිය කියලා. ඒගොල්ලොන්ටත් ලොකු පිරිසක් හිටියා. හැම තැනදීම බැලුවේ විප්ලවකාරී අන්දමින් ඒ ශික්ෂා පද කඩ කඩා කැමති හැටියට හැසිරෙන්න. ඒ ජබ්බග්ගිය හිඤ්ඤන්ටත් බොහෝ අවස්ථාවල දැඩිව නිග්‍රහ කරලා තියෙනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ.

ඉතින් බුද්ධ වචනයෙන්ම සඳහන් වෙන එකක් තමයි ගරභාව සෙය්‍යා විඤ්ඤානී - යකෙඳු බාලප්‍රසංසනං. මෝඩයින්ගෙන් ලැබෙන ප්‍රශංසාවට වඩා නුවණැත්තන්ගෙන් ලැබෙන ගැරහීම මැනවි, හොඳයි කියන එකයි. මොකද මෝඩයින්ගෙන් ලැබෙන ප්‍රශංසාවෙන් කෙනෙක් නොමඟ යනවා. නුවණැත්තන්ගෙන් ලැබෙන ගර්භාව, ගැරහීම, නින්දාව තුළින් කෙනෙක් සුමඟට යනවා. ඒක අනුව එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ අවස්ථානුකූලව කරපු නින්දාවල් අපි වරදවා තේරුම්ගන්න නරකයි. 'බුදුපියාණන් වහන්සේගේ මහාකරුණික ගුණය කියලා කිව්වට කෝ මහාකරුණික කමක් නැහැ නේද?' එහෙම හිතන්න නරකයි.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇතැම් අවස්ථාවල සමහර සංඝයාවහන්සේලා හරියට හැසිරෙන්නේ නැතිකොට එලවනවා. සංඝයාවහන්සේලා එලවනවා 'මෙතන එන්න එපා මා ළඟට' කියලා.

සමහර වෙලාවට සංඝයාවහන්සේලා හික්මවාගන්න බැරි වුණහම බුදුපියාණන් වහන්සේ පිටවෙලා යනවා, ඔන්න එහෙනම් ඔන එකක් කරගන්න කියලා. අන්න ඒ විදියට දැඩිව. එක් අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ ආනන්ද භාමුදුරුවන්ට කියනවා 'ආනන්ද මම මගේ ගෝලයින් හික්මවන්නේ ඔය කුඹලේකරුවෙක් අමු මැටි භාජන පරිස්සමින් අත්දෙකෙන් එහාට මෙහාට කරන්නා වගේ නෙවෙයි. මම නිග්‍රහ කරමින් දැඩිව මගේ ගෝලයින් හික්මවන්නේ' අර හොඳට පිච්චිච භාජනවලට තට්ටු කරලා ගන්නවා වගේ. බයෙන් බයෙන් නෙවෙයි මම ගෝලයින් හික්මවන්නේ. අවස්ථානුකූලව මම නිග්‍රහ කරනවා. ඒ වගේම ප්‍රකාශ කරනවා ගෝලයින් හික්මවීම පිළිබඳව. 'සංඝභ්‍යානපි විනෙමි, ඵරුසෙනපි විනෙමි, සංඝභ්‍යානපි විනෙමි'. මම මොළොක් වචනවලින් හික්මවනවා. දැඩි වචනවලින් හික්මවනවා. ඒ දෙක කවලම් කරලත් හික්මවනවා' ඔන්න ඕක බුදුපියාණන් වහන්සේගේ පුරිසදම්මසාරටී ගුණයේ විශේෂ ලක්ෂණයක්. ඒක බොහෝ දෙනාට තේරුම්ගන්න බැහැ.

එක් අවස්ථාවක නිගණ්ඨනාථ පුත්‍රයා, නිගණ්ඨනාථපුත්ත කියලා කියන්නේ වෙන ශාස්තෘවරයෙක්. ඒ ශාස්තෘවරයා තමන් ළඟට ආපු අහසරාජ කුමාරයා ලවා එක්තරා උපක්‍රමයක් යෙදව්වා මෙන් මේ විදියට 'දන් ඔබට කීර්තියක් ඇති කරගන්න පුලුවන් ශ්‍රමණ ගෞතමයින් එක්ක වාදයකින් දිනුවා කියලා මෙන් මෙහෙම ප්‍රශ්නයක් ඉදිරිපත් කළොත් හවත් ගෞතමයින්ට. මොකක්ද ප්‍රශ්නය? ඉස්සෙල්ලම අහන්න 'තථාගත කෙනෙක්, කෙනෙකුට අප්‍රිය අමනාප දෙයක් කියනවාද?' ඒකට බුදුරජාණන් වහන්සේ කීව්වොත් 'ඒක කියනවා' කියලා 'එහෙනම් මොකක්ද පෘතග්ජනයගෙයි තථාගතයන්ගෙයි අතර වෙනස?' කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේට එතනදී ඒ බුද්ධ වචනය අනුව නිග්‍රහ කරන්න කියලා කීව්වා. ඊළඟට යම්කිසි විදියකින් කියනවානම් 'නැහැ, තථාගත කෙනෙක් අනුන්ට අප්‍රිය අමනාප දෙයක් කියන්නේ නැහැ' කියලා, එහෙනම් 'හවත් ගෞතමයින් ඇයි කීව්වා නේද දේවදත්තට නිරාගත වෙනවා. කල්පයක් අපායෙ පැසෙනවා කියලා. ඒවා කීව්ව නිසා දේවදත්ත කිපුණා නේද? ඇයි එහෙම එකක් කියලා තියෙනවා නේද?'

මේ විදියේ ප්‍රශ්නවලට කියන්නේ උභතෝකෝටික ප්‍රශ්න කියලා. උභතෝකෝටික ප්‍රශ්න කියලා කියන්නේ ඒකට ඔව් කියන්නත් බැහැ, නෑ කියන්නත් බැහැ. කොයි උත්තරේ දුන්නත් අනුවෙනවා. මේ ප්‍රශ්නේ ඉදිරිපත් කරලා අන්තිමට නිගණ්ඨනාථපුත්ත අභය කුමාරයාට කියනවා 'ප්‍රශ්නය ශ්‍රමණ ගෞතමයන්ට ඉදිරිපත් වුණොත් හරියට අර උගුරේ හිරවුණු යකඩ කටුවක් ගිලින්නත් බැරවුණු වමාරන්නත් බැරවුණු තත්ත්වයකට වගේ ශ්‍රමණ ගෞතමයින් පත්වෙනවා. ඒක තුළින් ඔබට ලොකු කීර්ති රාවයක් ඇතිවෙනවා ශ්‍රමණ ගෞතමයින් පවා වාදයෙන් පැරද්දේව්වා' කියලා.

ඉතින් මේක අහන්න, මේ ප්‍රශ්නය ඉදිරිපත් කරන්න අභයරාජ කුමාරයා ඒකට අවස්ථාව සලසන්නේ මෙහෙමයි. බුදුපියාණන් වහන්සේට තව සංඝයාවහන්සේලා තුන් නමක් එක්ක තමන්ගේ මාලිගාවට - ප්‍රාසාදයට දනයට වඩින්න කියලා ආරාධනා කරලා වැඩියහම දනය පූජා කරලා වැලඳුවාට පස්සේ මේ අභයරාජ කුමාරයා ඔන්න අර නිගණ්ඨනාථපුත්ත ඉදිරිපත් කළ උභතෝකෝටික ප්‍රශ්නය අහනවා. 'තථාගතයන්වහන්සේ අනුන්ට අප්‍රිය අමනාප දෙයක් කියනවාද?' කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒකට පළමුවෙන්ම දුන්න පිළිතුර මොකක්ද 'ඒ ප්‍රශ්නයට ඒකාන්ත වශයෙන් උත්තරයක් දෙන්න බැහැ. ඔව් හෝ නෑ කියලා ඒකාන්ත වශයෙන් කියන්න බැහැ' කියලා. ඒක කිව්ව හැටියෙම ඔන්න අභයරාජ කුමාරයාට කියවුණා. 'අපොයි එහෙනම් නිගණ්ඨයින්ගේ වැඩේ හරිගියේ නැහැ නේද' කියලා. ඒකෙන් කාරණය එලිවුණා. නිගණ්ඨනාථපුත්ත ඉදිරිපත් කරපු උභතෝකෝටික ප්‍රශ්නයයි මේ ඉදිරිපත් කරලා තියෙන්නේ කියලා. ඒ කතන්දරය අභයරාජ කුමාරයා කිව්වා. බුදුපියාණන් වහන්සේ සවිස්තරව, හේතු සහිතව දැක්වූවා දීර්ඝ ධර්ම කතන්දරයක්. තථාගත කෙනෙකුගේ කාර්යය තමයි ලෝකයාට සත්‍යය කියාදෙන එක. ඇතැම්විට සත්‍යය අනුන්ට අප්‍රිය අමනාප වෙන්න පුළුවන්. ඒ විදියේ අප්‍රිය අමනාප දෙයක් වුණත් ඒක සත්‍යයක්නම් තථාගතයන්වහන්සේ කල්යාණ බලලා වෙලාව බලලා ඒ පුද්ගලයාට ඒක කියනවා. ඒක බැලුවහම නින්දවක් නිග්‍රහයක් වගේ. නමුත් ඒක කරන්න වෙනවා කියලා අන්න එහෙම හේතු සහිතව බුදුපියාණන් වහන්සේ කාරණය පෙන්වුවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ කාරණේට ඉස්සෙල්ලම ප්‍රශ්නයක් ඇහුවා අභයරාජ කුමාරයාගෙන්. මේ සංවාදය කෙරෙන අවස්ථාවේ අභයරාජ කුමාරයාගේ උකුලේ හිටියා අතදරුවා. තමන්ගේ පුතා හිටියා.

එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ අහනවා 'කුමාරය, මේ ඔබේ උකුලේ ඉන්න දරුවා ඔබේ ප්‍රමාදයකින් හෝ දුසියකගේ හෝ කිරි මව්ගේ ප්‍රමාදයකින් හෝ කරටක් කැබ්ලිත්තක් කටේ දගන්තොත් මොකද කරන්නේ?' 'මම ඒක ඇදලා දනවා. එක සැරේට බැරවුණොත් වම් අතින් ඔලුව අල්ලලා දකුණු අතේ ඇඟිල්ල නමලා ලේ එක්ක හරි මම ඇදලා දනවා. මොකද ඒකට හේතුව මා තුළ ඒ දරුවා පිළිබඳ අනුකම්පාවක් තියෙනවා. අනුකම්පාව තියෙන නිසයි, තරහකට නෙවෙයි ඒක කරන්නේ'. අන්න ඒකම අල්ලලා බුදුපියාණන් වහන්සේ කීවා 'ඒ විදියට තමයි මමත් ඇතැම් අවස්ථාවල අප්‍රිය අමනාප වුණත් නිග්‍රහයක් නින්දවක් හැටියට පෙනුනත් සත්‍යයනම් අවස්ථානුකූලව මගේ ගෝලයින්ට එහෙම කියනවා. මොකද - අන්තිමට කියන වචනය ඉතාම වැදගත් වෙනවා - මට මේ සත්ත්වයින් පිළිබඳව අනුකම්පාවක් තියෙනවා'.

මේ අනුකම්පාවත් කරුණාවත් කියන දෙක එකක් කියලා අපි සාමාන්‍යයෙන් හිතනවා. අර්ථ වශයෙන් බලනකොට එක වගේ තමයි. නමුත් අර අනුකම්පාව කියලා කියන එක තුළ ලොකු කම්පා වීමක් වැනි හැඟීමක් තියෙනවා. ඒ කියන්නේ අර මව් කෙනෙකුට, පිය කෙනෙකුට එහෙම දරුවන් පිළිබඳව තියෙන ඒ ඇල්ම වගේ නැතත් ඒ දරුවන් හික්මවීමට තියෙන ඕනෑකම. ඇත්ත වශයෙන්ම ඒ තුළ තියෙන්නේ කරුණාවම තමයි එතන. ඒ දරුවන් පිළිබඳව කරුණාව තුළින්, අනුකම්පාව තුළින් අර විදියේ දේවලුත් කරන්න වෙනවා කියන එකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ අභයරාජ කුමාරයාට දක්වා වදලේ. නොයෙකුත් ආකාරයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ සංසයාවහන්සේලා හික්මවීමට ඇතැම්විට දඩ්ව නින්ද කළා. ඊළඟට ඒ මදිවෙනකොට දඬුවම් පැමිණෙව්වා. ඔය විදියට බැලූ බැල්මට ඒවා අකාරුණික වගේ පේන්නේ. නමුත් ඒක ශාසනයක් පවත්වාගැනීමට උපකාර වන දෙයක්. ඒ නින්ද පැත්ත. ඒ වගේම තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අවස්ථානුකූලව ප්‍රශංසා කළා.

නින්දවත් වගේම ප්‍රශංසාවත් අවශ්‍ය වෙනවා ප්‍රායෝගික වශයෙන් ශාසනයක් ගෙනයාමට. ඉතින් ඒක නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ සිවුවනක් පිරිසටම අයිති හික්‍සු, හික්‍සුණි, උපාසක, උපාසිකාවන් අතර විශේෂ කුසලතාවන් ඇත්තවුන් විශාල පිරිසකට ඒවාට අදාලව තනතුරු පවා ප්‍රදානය කළේ. සූත්‍ර පිටකයේ වෙනම

පරිච්ඡේදයක් තිබෙනවා, ඒතදග්ග වග්ග කියලා. දැන් මේ කාලේ ඔය සරසවිවල උපාධි ප්‍රදානෝත්සව තියෙන්නෙ, අන්න ඒ වගේ, එක් එක් අංශයකින් විශේෂ කුසලතාවන් ඇත්තවුන් බුදුපියාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලාට හඳුන්වලා දෙනවා. 'මහණෙනි මෙන්න මේ මගේ මහාප්‍රාඥ ශ්‍රාවකයින් අතර ශාරිපුත්‍ර අග්‍රයි. ඍද්ධිමත් ශ්‍රාවකයින් අතර මුගලන්, මහාමොග්ගල්ලාන අග්‍රයි. ධුතංගධාරී, ඒ කියන්නෙ උග්‍ර ප්‍රතිපත්ති දරන සංඝයාවහන්සේලා අතර මහාකාශ්‍යප අග්‍රයි. උපස්ථායකයින් අතර ආනන්ද. දිවැස් ලබාගත්තු ඒ සංඝයාවහන්සේලා අතරින් අනුරුද්ධ අග්‍රයි' ඔය විදියට ප්‍රශංසා ලැබිය යුත්තන් විශේෂයෙන් හඳුන්වා දීපු අවස්ථාවලේ ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා.

එපමණක් නොවෙයි විශේෂයෙන්ම දැගසවිවන්වහන්සේලා වන සැරියුත් මුගලන් මහරහතන්වහන්සේලාට බොහෝ අවස්ථාවල බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රශංසා කළා. සංඝයාවහන්සේලාට කිව්වා 'මහණෙනි, දැගසවු දෙනම බොහොම පණ්ඩිතයි. සබුහ්මචාරීන්ට බොහොම උපකාරීයි. කොයිතරම්ද කියතොත් සාරිපුත්‍ර නුඹලාට අම්මා වගේ. මොග්ගල්ලාන නුඹලාට කිරිමව් වගේ' ඒ විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ ශ්‍රාවකයින් හඳුන්වලා දීලා තිබෙනවා. මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ පිළිබඳව විශේෂ ප්‍රශංසා දක්වලා තිබෙනවා. මොකද හේතුව උන්වහන්සේ දැඩි ප්‍රතිපත්ති ගරුකයි. ශාසනයේ පරිහානිය පටන්ගන්නකොට ඉතාමත්ම පහසුවෙන් ලිහිලා යනඑක තමයි ප්‍රතිපත්තිය. ඒ නිසා දැඩි ප්‍රතිපත්තියේ පිහිටි ඒ ධුතංගධාරී මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉහළම මට්ටමින් ප්‍රශංසා කරලා තියෙනවා. ඇතැම් අවස්ථාවල කියලා තියෙනවා 'මේ සග පිරිසට අවවාද කරනවානම්, ධර්මදේශනා කරනවානම් මම හෝ මහාකාශ්‍යප ඒක කරන්න සුදුසුයි'. 'මා ලබාගත්තු ධ්‍යාන අභිඥ ආදිය ඔක්කොම මේ මහාකාශ්‍යපත් ලබාගෙන තියෙනවා' කියලා ඒ විදියට ඉහළම මට්ටමේ ප්‍රශංසා කරපු අවස්ථාවලේ තිබෙනවා. අන්න එතනදී ගුණ වැනිය යුත්තන් පිළිබඳවයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ වර්ණනා කළේ. මොකද පශ්චිම ජනතාව - පශ්චිම ජනතාව කියලා අතීතයේ යොදන්නේ අනාගත පරම්පරාව. අනාගත පරම්පරාවට ආදර්ශ ගන්න. එතකොට නොකළයුතු දේ දැන ගන්න පුළුවන් අන්න අර විනය පිටකයේ වැරදි කළ අයගේ චරිත ආශ්‍රයෙන්. ඒවාට කරපු නිග්‍රහය ආශ්‍රයෙන්. කළයුතු දේ, හරි මාර්ගය ඒතදග්ග වර්ග ආදියේදී බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛයෙන්

ප්‍රශංසා ලබනු උත්තමයින් තමයි අපට ආදර්ශයට ගන්න කියෙන්නෙ. එපමණක් කියලා නැවතුනේ නැහැ.

ඒ වගේම සුත්‍රදේශනා අතර සැඟවුණු වටිනා සූත්‍රයක් කියෙනවා. ඒක මහපුදුම හිතෙන සූත්‍රයක්. විශේෂ විදියකටයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරන්නෙ ඒ සූත්‍රය. ආදර්ශ ගත යුත්තේ කාගෙන්ද කියලා හැගෙන ආකාරයට. මෙන්න මේ විදියටයි සූත්‍රයේ කියෙන්නෙ. මේ පින්වතුන් දන්නවා ඔය අම්මා කෙනෙක් තමන්ගේ එකම දරුවෙක් පිළිබඳව යම් යම් අනාගත ප්‍රාර්ථනා ඇතිකරගෙන ඒ දරුවාට කියනවා දැන් මේ කාලෙ හැටියටනම් 'පුතේ, නුඹ දෙස්තර කෙනෙක් වෙන්න. ඉංජිනේරුවෙක් වෙන්න. කෝටිපතියෙක් වෙන්න. තව තව නොයෙකුත් නිල තල ලබාගත්තු කෙනෙක් වෙන්න. ලෝක පූජිත කෙනෙක් වෙන්න' කියලා කියනවා. ඒ වෙනුවට මෙතන බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙන්න මෙහෙම එකක් දක්වනවා. ශ්‍රද්ධාවන්ත උපාසිකාවක් විසින්, ශ්‍රද්ධාවන්ත මෑණි කෙනෙක් විසින් තමන්ගේ එකම පුතාගෙන් මෙන්න මේ විදියටයි ඉල්ලීමක් කරන්න ඕනෙ. 'ආයාචනා' කියන වචනය එතන යෙදෙනවා. එකම පුතාට මෙන්න මෙහෙම කියනවා. ප්‍රාර්ථනාවක් වශයෙන්.

දැන් මේ කාලෙනම් ඔය මව්පියවරු, විශේෂයෙන්ම මව්වරු එහෙම කොයිතරම් දුප්පත් වුණත් පුතාට ආමන්ත්‍රනය කරනකොට 'රත්තරන්' කැල්ලකුත් ඒකට එකතු කරනවානෙ. අපි එහෙමම කියමු. 'අනේ මගේ රත්තරන් පුතේ, අනාගතයේ නුඹ චිත්ත ගෘහපති උපාසක උන්නැහෙ වගේ කෙනෙක් වෙන්න. හත්ථක ආලවක වගේ උපාසක උන්නැහෙ කෙනෙක් වෙන්න' මොකද එහෙම කිව්වේ? බුදුපියාණන් වහන්සේම ප්‍රකාශ කරනවා 'මම කියනවා මගේ ගිහි ශ්‍රාවකයින් අතර, චිත්ත ගෘහපතියන්, හත්ථක ආලවක කියන ඒ උපාසක උන්නැහෙත් තමයි තුළාව'. තුළාව කියන්නෙ තරාදිය. නමුත් අපට දැන් තරාදිය කියලා කියන්න බැහැ අපිට කියන්න පුලුවන් කිරුම්බර. මේ මෙවලම් දැන් අවලංගුවෙන කාලෙ. තරාදිය කියලා අපි කිව්වෙ කිරුම්බර. ගිහි පින්වතුන් අතර නියම කිරුම්බර එහෙම නැත්නම් මිම්ම, නියම ප්‍රමාණය, ප්‍රමිතිය තමයි ඔන්න ඔය දෙන්නා. එතකොට මේ එකම පුතාටයි මේ කියන්නෙ. එකම පුතාට මේ අම්මා කියනවා 'අනේ රත්තරන් පුතේ කවදහරි චිත්ත ගෘහපති වගේ කෙනෙක් වෙන්න. හත්ථක ආලවක වගේ කෙනෙක් වෙන්න' ඊළඟට එතනින් කියලා නවත්වන්නෙ නැහැ. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ කියනවා 'රත්තරන් පුතේ, නුඹ ගිහිගෙයින්

නික්මිලා ගිහිල්ලා පැවිදි වුණොත් සාරිපුත්‍ර මහරහතන්වහන්සේ වගේ කෙනෙක් වෙන්න. මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ වගේ කෙනෙක් වෙන්න' අම්මා කියන හැටියට මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරන්න. මොකද ඒ මං එහෙම කියන්නෙ කියලා ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'මගේ පැවිදි ශ්‍රාවකයින් අතර මේ දෙන්නයි - සැරියුත්, මුගලන් දෙනම තමයි නියම මිම්ම. නියම තුළාව. නියම මිණුම් දණ්ඩ. නියම කිරුම්බර' අන්න ඒ විදියට එතනදි ඉදිරිපත් කරනවා. ඒ ප්‍රකා පිළිබඳව.

ඒ වගේම ඒ සුත්‍රයේ තව දුරටත් කියනවා ශ්‍රද්ධාවන්ත උපාසිකාවක් විසින් තමන්ගේ දියණියට මෙන්න මේ විදියට ප්‍රාර්ථනාවක්, ආයාචනාවක් කරනවා. 'අනේ රත්තරන් දුවේ, නුඹ ගිහිව හිටියොත් බුජ්ජුත්තරාව වගේ කෙනෙක් වෙන්න. වේලුකණ්ඩකී නන්ද මාතාව වගේ කෙනෙක් වෙන්න. මොකද මං එහෙම කියන්නෙ මගේ ශ්‍රාවිකාවන් අතර, ගිහි උපාසිකා ශ්‍රාවිකාවන් අතර මේ දෙන්නයි අග්‍ර. මේ දෙන්නයි නියම මිම්ම කියලා ඒ විදියට හඳුන්වනවා. දුවේ නුඹ යම්කිසි විදියකින් ගිහි ගෙයින් නික්ම පැවිදි වෙතොත් බේමා තෙරණිය වගේ කෙනෙක් වෙන්න. උප්පලවණ්ණා තෙරණිය වගේ කෙනෙක් වෙන්න. මොකද මං එහෙම කියන්නෙ? බේමා උත්පලවණ්ණා දෙන්නා තමයි නියම මිණුම් දණ්ඩ, ප්‍රමිතිය' ඔන්න ඔය විදියේ සුත්‍රදේශනාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා.

තවත් ඒ වගේම ඇතැම් අවස්ථාවල් වල බුදුපියාණන් වහන්සේ ශාස්තෘවරයෙක් හැටියට අර කියාපු ගෝලයින්ට ප්‍රශංසා කරන්න පුදුම විදියට අවස්ථා සලසාගත්තා. කපිලවස්තුපුරය කියන්නේ ශාක්‍යයින්ගේ රටමයි. එක් අවස්ථාවක කපිලවස්තුපුරයේ නිග්‍රෝධාරාමයේ බුදුපියාණන් වහන්සේ වැඩ වාසය කරන අවස්ථාවක ඒ ශාක්‍යයින් ඒ ගොල්ලන්ගෙ ශාක්‍ය කුමාරවරුන්ට එකතුවෙලා සාකච්ඡා කරන්න අලුත් සම්මන්ත්‍රණ ශාලාවක් හදල, ඒක විවෘත කරන අවස්ථාව එලඹුනා. ඒ අතීතයේ විවෘත කියන වචනය නෙවෙයි යෙදුවේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ සංඝයාවහන්සේලා ලවා ඒ සන්ධාගාරය පාවිච්චි කරන්න, පරිහරණය කරන්න සැලැස්සුවා විශේෂ පින්කමක් හැටියට.

එද රෑ බුදුපියාණන් වහන්සේ රාත්‍රියේ වැඩි කාලයක්ම ධර්මදේශනා කරලා ඊළඟට මොකද කළේ ආනන්ද භාමුදුරුවන්ට කියනවා 'ආනන්ද, මගේ පිට ටිකක් රිදෙනවා. මම ටිකක් හාන්සි

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

වෙන්නම්. ඔබ එතකල් මේ පිරිසට ධර්මය දේශනා කරන්න' කියලා. ආනන්ද භාමුදුරුවන්ට බය නැතුව කියන්න පුළුවන් බණ මාතෘකාවක් තමයි සෝවාන් මාර්ගයට අදාළ සේඛ පටිපදාව. සේඛ පටිපදාව යන මාතෘකාව යටතේ මේ පිරිසට බණ කියන්න කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ මොකද කළේ? සඟල සිවුර සිවු ගුණයක් විතර නවලා ඵලලා එතනම සැතපුණා. මේ ධර්ම ශාලාවේම බුදුපියාණන් වහන්සේ සැතපිලා ඉන්නවා. ආනන්ද භාමුදුරුවෝ බණ කියනවා. මුළු රැම ආනන්ද භාමුදුරුවෝ බණ කීව්වා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ - තිලෝගුරු බුදුපියාණන් වහන්සේ අහන් ඉන්නවා කියන සංඥාවත් එතකොට තියෙනවානෙ. බණ කියලා ඉවරවුණාට පස්සෙ බුදුපියාණන් වහන්සේ නැගිටලා 'සාදු සාදු' බොහොම වටිනවා කියලා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට ප්‍රශංසා කළා. බොහොම හොඳට දේශනාව කළා කියලා. අන්න ඒ අවස්ථාව සලසගන්නයි ඒ උපක්‍රමය යෙදුවේ. ඒ වගේ තව කොතෙකුත් තියෙනවා. ඇතැම් අවස්ථාවල බුදුපියාණන් වහන්සේ, සංඝයාවහන්සේලාට යම්කිසි ගැඹුරු දේශනාවක් කරනවා කෙටියෙන්. කරලා ඉවරවෙලා හිටිගමන්ම විහාරයට නැගිටලා යනවා. තේරෙන්නෙ නැහැ කාටවත්, කෙටියෙන් මොකක්හරි කියනවා. කියලා නැගිටලා යනවා. ඉතින් සංඝයාවහන්සේලාට හරි අන්දුන් කුන්දුන් මොකක්ද මේකෙ තේරුම කියලා. ඒක උපක්‍රමයක් ශාස්තෘවරයෙක්ගෙ. දැන් මේ කාලෙන් ගුරුවරුන්ට ඉගෙනගන්න හුඟක් දේවල් තියෙනවා මේකෙන්. ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේ නැගිටලා ගියාට පස්සෙ - විහාරයට වැඩියට පස්සේ පිරිස කතා කරනවා, දැන් අපට ආයෙමත් ගිහිල්ලා බුදුරජාණන් වහන්සේට ආරාධනා කරන්නත් බැහැ. දැන් අපි තෝරගන්නෙ කොහොමද මේක කියලා වටපිට බලනවා.

මන්න ඉතින් දකිනවා ඒ ඒ අවස්ථානුකූලව ඒ ඒ ස්වාමීන්වහන්සේලා ඉදිරිපත් වෙනවා. විශේෂයෙන්ම මහාකච්චාන ස්වාමීන්වහන්සේ ඒතදග්ග වග්ගයේ අර උපාධි ප්‍රදනෝත්සවයේදී - අපි ඒ වචනය යොදගැනීම නිග්‍රහයක් කියලා හිතන්න එපා, අවස්ථානුකූලව අපි යෙදුවේ - බුදුපියාණන් වහන්සේ 'කෙටියෙන් දේශනා කළ ධර්මදේශනාවත්, ධර්ම කාරණයත් විස්තර තේරුම්කරලා දීමෙහි සමත් සංඝයාවහන්සේලා අතරින් මහාකච්චායන අග්‍රය' කියලා දේශනා කරලා තියෙනවා. ඉතින් අන්න එබඳු ඇතැම් අවස්ථාවක ඒ පිරිස අතර

හිටියානම් මහාකව්චායන ස්වාමීන්වහන්සේ අර සංඝයාවහන්සේලා ගිහිල්ලා ඉල්ලා හිටිනවා 'අනේ ස්වාමීන් වහන්ස අපිට මේක තේරුම් කරලා දෙන්න. බුදුපියාණන් වහන්සේත් හරියට ඔබවහන්සේ ගැන වර්ණනා කරලා තියෙනවනේ' නමුත් ඒ ස්වාමීන්වහන්සේලාත් එක පාරට ඒක භාරගන්නේ නැහැ. 'ඇත්ත වශයෙන්ම නියම වෙලාව තිබුණේ ඒ වෙලාවෙයි අහගන්න. හරියට සල් ගහක අරටුව තියෙද්දි කොළ සොයාගෙන එන්නා වගේ අපි සොයාගෙන එන්නේ' කියලා නිහතමානීව පිළිතුරු දෙනවා. ඉතින් කොහොම හරි ඇවිටිලි කළහම අන්තිමට කව්චාන ස්වාමීන්වහන්සේ 'හොඳයි එහෙනම් මම මට තේරෙන හැටියට මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ කෙටියෙන් කියාපු එක විස්තර කරන්නම්' කියලා හොඳහැටි ඒක විස්තර කරලා දෙනවා. 'හැබැයි මම කියන එක ඒ විදියටම පිළිගන්න එපා. ගිහිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේට මම කළ දේශනාව කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ සම්මත කළොත් පමණක් පිළිගන්න' කියලා සංඝයාවහන්සේලාට කියනවා.

ඉතින් අන්තිමට සංඝයාවහන්සේලා කව්චාන ස්වාමීන්-වහන්සේගේ බණ අහලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟට ගිහිල්ලා ඒ කාරණය කිව්වහම බුදුපියාණන් වහන්සේ කියනවා 'මහණෙනි, මහාකව්චාන පණ්ඩිතයි. මහාප්‍රාඥයි. මේ කාරණය මගෙන් ඇහුවනම් මේක පිළිබඳව මට කියන්න තියෙන්නේ ඔච්චරයි. ඒ නිසා මහාකව්චායන දුන්නු විචරණය මගේ වචනය හැටියටම දරාගන්න' කියලා. අන්න ප්‍රශංසාව. එතකොට මේ කළේ මොකක්ද, බුදුපියාණන් වහන්සේ හදිසියක් වෙලා විහාරයට වැඩියා නොවෙයි. අන්න අර ගෝලයාගේ දක්ෂතාව කුශලතාව ඒකට අතදීම් වශයෙන්, අනාගත පරම්පරාවට ආදර්ශයක් වශයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ නැතිවෙනකොට ඊළඟ පරම්පරාවේ මෙන්ම මේ මේ අංශයෙන් අග්‍රයි. එතකොට ඒ සංඝයාවහන්සේලා අතරමං වෙන්නේ නැහැ. එපමණක් නොවෙයි සමහර අවස්ථාවල සාරිපුත්ත ස්වාමීන්වහන්සේටත් ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේ නිතර ඇසුරු කරන නිසා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට පවා පිරිසට ධර්ම කාරණය සවිස්තරව විස්තර කරන්න, දේශනා කරන්න ඉඩ තියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ නැගිටලා යනවා. අන්න අපට ජේනවා ප්‍රශංසා කිරීම. ඒක ගුරුවරයෙකු තුළ තිබිය යුතු දෙයක්. සුදුසු තැන ප්‍රශංසා කරන්න ඕන. වෙන දේකට නොවෙයි ශාසනයේ චිර පැවැත්ම සඳහා. තවත් ඒ විදියේ අවස්ථාවල් කොතෙකුත් ත්‍රිපිටකය පුරාම තියෙනවා.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ඒ වගේ විශේෂ අවස්ථාවක් මේ විදියට දක්වන්න පුලුවන්. ජේතවනාරාමයේ උපස්ථාන ශාලාවේ දවල් කාලය තුළ සංඝයා-වහන්සේලාට පුදුම අන්දමේ ව්‍යක්ත, ඉතාමත්ම පිරිසිදු වචන වලින්, හොඳ මට්ටමට වචන වලින් ධර්මකථාවක් කළා විසාධ පංචාලිපුත්ත කියන ස්වාමීන්වහන්සේ. පිරිසට ධර්මදේශනා කරන්න බොහොම ව්‍යක්ත ස්වාමීන්වහන්සේ නමක්. උත්සාහවත් වෙන විදියට ධර්මදේශනා කළා. බුදුපියාණන් වහන්සේ මේක ඇතින් ඉඳන් අහගෙන හිටියා. අහන් ඉඳලා හැන්දෑ වරුවේ උපස්ථාන ශාලාව ළඟට ඇවිල්ලා මේ සංඝයාවහන්සේලාගෙන් අහනවා 'මහණෙනි, කවුද අර උපස්ථාන ශාලාවේ බණ කිව්වේ?' 'ස්වාමීනි ඒ විසාධ පංචාලිපුත්ත'. 'ආ බොහොම වටිනවා. සාදු සාදු' කියලා ඒකට ප්‍රශංසා කරලා ටේබල් යටි වගයෙනුත් ඒ ධර්මදේශනාවේ වටිනාකම දැක්වීමටත් බුදුපියාණන් වහන්සේ එක්තරා වටිනා ගාථාවකුත් ප්‍රකාශ කරනවා.

**භාසයෙ ජොතයෙ ධම්මං - පග්ගණෙ ඉසිනං ධජං
සුභාසිත ධජා ඉසයො - ධම්මොති ඉසිනං ධජො**

මේ ගාථාව අපි සිංහලට නැගුවොත් මේ විදියට කියනවා. මේක බොහොම වටිනා ප්‍රබල ගාථාවක්. 'භාසයෙ ජොතයෙ ධම්මං' - දෙසවු බබුලුවු සදහම. 'පග්ගණෙ ඉසිනං ධජං' - ගනිවු, නගවු ඉසිවර ධජ! ඉසිවරයින්ගේ ධජය අල්ලගන්න! උස්සන්න කියලා කියනවා. 'සුභාසිත ධජා ඉසයො' - සුබැසි ධජය වේ ඉසිනට! ඉසිනට අයිති ධජය තමයි සුභාසිතය. 'ධම්මොති ඉසිනං ධජො', දහම මැ වේ ඉසිනට ධජ! එතකොට අපි මේක සිංහල කරලා ගන්නොත් මේ විදියටත්ගන්න පුලුවන්.

දෙසවු! බබුලුවු සදහම
ගනිවු නගවු ඉසිවර ධජ!
සුබැසි ධජය වේ ඉසිනට
දහමමැ වේ ඉසිනට ධජ!

එතකොට නියම බෞද්ධ කොඩිය මොකක්ද? ධර්මය. නියම බෞද්ධ කොඩිය ධර්මයයි. ඒ කිව්වේ මේ කොඩිය උස්සන්න කිව්වේ මොකද ධර්මය දේශනා කරන්න. ඒ ධර්මය තමයි අපේ නියම කොඩිය. සෑම කියලා කිව්වේ සංඝයාවහන්සේලා පිළිබඳව. එතනත් ඒ අවස්ථාව බුදුපියාණන් වහන්සේ සලසාගන්නා අර ව්‍යක්ත ධර්ම දේශකයන්-

වහන්සේට තමන්ගේ ශ්‍රාවකයා වුණත් - අර විදියට ගෞරවයක් ලබාදෙන්න. ඔය විදියට කොතෙකුත් අවස්ථාවල අපට සුත්‍රදේශනා තිබෙනවා ඒ ප්‍රශංසාව පෙන්වන.

ඒ වගේම අපි දන්නවා ඇතැම්විට නින්දවටත් වැඩිය හයානකයි ප්‍රශංසාව. ඒක ගැනත් බුදුපියාණන් වහන්සේට බොහොම විශේෂ දේශනා පෙළක් පවත්වන්න සිද්ධවුණා. විශේෂයෙන්ම ඒ මාතෘකාව තුළ. වචන කීපයක් සඳහන් වෙනවා. ලාභ සත්කාර සිලොක - ලාභ සත්කාර ප්‍රශංසා. මේ ප්‍රශංසාව එන්නෙ ලාභ සත්කාරත් එක්ක. මේවායේ හයානකම කොයිතරම්ද කියතොත් ඇතැම්විට නින්දවටත් වැඩිය හයානකයි කියලා දක්වලා තියෙනවා. මේ ලාභ සත්කාර කීර්ති ප්‍රශංසා කියන ජාතිය බුදුපියාණන් වහන්සේ හඳුන්වලා තියෙන්නෙ මෙන්න මේ වචන වලින්. 'දරුණො භික්ඛවෙ', දරුණු දෙයක්. 'කටුකො'. කටුක දෙයක්. 'ඵරුසො'. ඵරුස දෙයක්. මොකද ඒවායින් වෙන විපත්ති නිසා. ලාභ සත්කාර කීර්ති ප්‍රශංසා වලට යටවුණොත් කෙනෙකුට කරන්න බැරි දෙයක් නැහැ. අන්න ඒකයි ඒක දරුණු කියන්නෙ. ලාභ සත්කාර, කීර්ති ප්‍රශංසා කියන ඒවා පරිස්සම් වියයුතු දෙයක් හැටියට දක්වෙනවා. ඔය නින්දවටත් වැඩිය හයානකයි ඒක බැලුවහම. ඒක තුළින් කෙනෙකුට නොමඟ යන්න බොහොම පහසු වෙනවා.

ඉතින් ඒකටත් පුදුම විදියේ උපමා බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා. එක උපමාවක් තමයි ඔය මසුන් මරන්නෙක් බිලි බාන්නේ කොහොමද? මාලුන්ට දනවා ඇමක්. මේ ලාභ සත්කාර කීර්ති ප්‍රශංසා ආදිය අන්න ඒ මාරයා නැමැති මසුන් මරන්නා දන ඇමක් හැටියටත් හඳුන්වලා තියෙනවා. ඔය ඇම ගිල්ලොත් අමාරුවෙ වැටෙනවා කියන එකයි ඒ බුදුපියාණන් වහන්සේ එතනදි දක්වන්නෙ. ඒ වගේම තවත් උපමාවක් දක්වනවා. 'මහණෙනි මේ ඉහළ ආකාසයේ තියෙනවා චේරම්භ වාතය කියලා මහාදෘඩි කුණාටුවක්. අපි කලින් කිව්වා නින්දා කුණාටුව ගැන. දැන් මේ කියන්නෙ ප්‍රශංසා කුණාටුව ගැනයි. මේ ඉහළ අහසෙ තියෙනවා චේරම්භ වාතය කියලා මහාකුණාටුවක්. ඔය කුණාටුවට කුරුල්ලෙක් අහුවුණොත් ඒ කුරුල්ලාගේ පා එක පැත්තකට යනවා. පියාපත් තව පැත්තකට ඇදගෙන යනවා. ඔලුව තව පැත්තකට යනවා. ශරීරය තව පැත්තකට යනවා. ඔන්න ඔය විදියේ මහාවිනාශයකට අර කුරුල්ලා පත්වෙනවා චේරම්භ වාතයට අහුවුණාම. ඉතින් මේ චේරම්භ වාතය මෙතනදි සමාන කරන්නෙ අන්න අර කියාපු

ලාභ සත්කාර කීර්ති ප්‍රශංසා වලට. ඕකට අනුවුණාට පස්සෙ මොනවා වෙනවාද දන්නෙ නැහැ කියන එකයි එතන පෙන්නුම් කරන්නෙ. ඉතින් ඒ විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රශංසාවේ තියෙන භයානක පැත්තත් පෙන්නුවා.

ඇත්ත වශයෙන්ම බුද්ධ වචනය ආශ්‍රයෙන්, බුද්ධ චරිතය ආශ්‍රයෙන්, ධර්ම විනය ආශ්‍රයෙන් අපි දැන් දන්නවා අපට තියෙන ප්‍රශ්නය මොකක්ද? කළ යුත්තේ මොකක්ද? නොකළ යුත්තේ මොකක්ද? කොහොම කළාමද හරි? කොහොම කළාමද වැරදි? අන්න ඒකට නිදර්ශනය බුදුපියාණන් වහන්සේ නින්දවත් ප්‍රශංසාව තුළින් අපට ඉදිරිපත් කරන්නෙ. අහවලා අහවල් විදියට කරලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් නින්දව ලැබුණා. අහවලා අහවල් විදියට කරලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ප්‍රශංසාව ලැබුවා. ඒ තුළින් අපට ප්‍රමිතියක්, නියම මිම්මක්, ඒ වගේම ශාසනික වටිනාකම්, ශාසනික සාරධර්ම මතුකරගන්න පුළුවන් වෙනවා. ඒකටයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රශංසා කළේ. කෙසේ වුනත් ඒක නිහතමානීත්වයෙන් පිළිගැනීමයි නුවණැත්තාගේ ගුණය. ඒක නිසාම තමයි අර මහාකච්චාන ආදී ස්වාමීන්වහන්සේලා ඒතදග්ග වශයෙන් උපාධි ලබලා තිබුණත් සංඝයාවහන්සේලා ඇවිල්ලා ආයාචනා කළාම 'අනේ අනේ අපට මේක කියලා දෙන්න' කියලා 'ආ එහෙනම් බුදුහාමුදුරුවෝ ළඟට යන්න ඕන නැහැ මං කියන්නම්' කියලා කියන්නෙ නැහැ. බොහොම ඇලි මැලි කරලා අනේ ඉතින් මොකටද? දැන් වෙලාව ගතවුණා නේද? බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉන්නකොටනෙ මේක අහන්න තිබුණේ කියලා බොහොම අදිමදි කරලයි නිහතමානීව මං කියන දෙයක් ඒ විදියට පිළිගන්න එපා. ගිහිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේ සම්මත කළොත් පමණක් පිළිගන්න කියලයි අතීතයේ බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ප්‍රශංසා ලැබූ ශ්‍රාවකයින් පවා නිහතමානීත්වයෙනුයි ඒ කටයුතු කළේ. මොකද අර ලෝකයාට ආදර්ශයක් සඳහා පමණයි මේ ප්‍රශංසාව.

ඉතින් මේ පින්වතුනුත් අහලා තියෙනවා මේ නින්ද ප්‍රශංසා කියන එකත් අර අපේ ලෝක ධර්මයට අයිති දේවල්. ලාභො අලාභො අයසො යසොව නින්ද පසංසාව සුඛංව දුක්ඛං. මේකයි අපේ ලෝක ධර්මය. අනිත්‍ය දේවල් මේ ඕක්කොම. ලෝකයේ කෙනෙකුට ලාභයත් ලැබෙණවා. අලාභයත් ලැබෙණවා. ලාභො අලාභො. අයසො යසොව. කීර්තියත් ලැබෙණවා. අපකීර්තියත් ලැබෙණවා. විශේෂයෙන්ම පිරිවර

සම්පත්තිය ආදිය ගැනයි මේ යසස කියලා කියන්නේ. ඊළඟට නින්ද පසංසා. නින්දවත් ලැබෙණවා. ප්‍රශංසාවත් ලැබෙණවා. සැපත් ලැබෙණවා. දුකත් ලැබෙණවා. ඕවා ඉතින් අර රියසක වගේ පෙරළෙමින් යනවා ලෝකේ. ඒක නිසා මේවා අනිත්‍යයි. පෙරළෙන රෝදයේ එක තැනක්වත් අල්ලන්න දෙයක් නැහැනේ. අන්න පෙරළෙන රෝදය පෙරළෙන හැටියට තේරුම් අරගන්න ඕනේ. මේ අෂ්ට ලෝක ධර්මයේම කොටසක් තමයි නින්දවත්, ප්‍රශංසාවත්. ඒවායේ යම් ප්‍රායෝගික අගයක් තියෙනවා. ශාසනයක් ගැන හිතලා බලනකොට අනාගත පරම්පරාව ගැන හිතලා බලනකොට. එහෙම හිතලයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අර ඇතැම් කෙනෙකුට නිග්‍රහ කළේ අවස්ථානුකූලව. ඇතැම් කෙනෙකුට ප්‍රශංසා කළේ. ඔන්න ඕක තුළින් අපිට හුඟක් ඉගෙනගන්න දේවල් තියෙනවා. එතකොට බුද්ධ වර්තයෙන් - අපි මේ ධර්මය කියලා මූලධර්ම ආදිය ගැන පමණක් කතා කරනවා නෙවෙයි මේ වර්ත ආදර්ශ ගන්නත් ඕන. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ සමීප ශ්‍රාවකයින්වහන්සේලාගේ වර්ත ආදර්ශය, ආදර්ශයට ගත යුත්තේ කවුද? ආදර්ශයට නොගතයුත්තේ කවුද කියලා ධර්ම සාහිත්‍ය ආශ්‍රයෙන්, විනය සාහිත්‍ය ආශ්‍රයෙන් අපට තේරුම්ගන්න පුළුවන්. මේවා ගැන හරියට කල්පනා කරලා කරුණු සොයලා බලලා තේරුම්ගන්න උත්සාහ කරන්න ඕන.

නින්දවත් ප්‍රශංසාවත් කියන එක, සාමාන්‍ය ලෝකයේනම් අර කලින් මතක් කළ ආකාරයට වැඩි ජනතාවක් නින්ද කරනවානම් එයා ඉතින් නින්දිතයෙක්ම තමයි. වැඩි ජනතාවක් ප්‍රශංසා කරනවානම් එයානම් ඉතින් හොඳම කෙනෙක් තමයි ප්‍රශංසා නිසා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ කිව්වේ, ගරභාව සෙය්‍යා විඤ්ඤාහී යඤ්ඤ ඛාලප්පසංසනං. බාලයින්ගෙන් අඥන පුද්ගලයින්ගෙන් ලැබෙණ ප්‍රශංසාවට වඩා නුවණැත්තන්ගෙන් ලැබෙණ ගැරහීම මැනවි. ඒක තුළින් බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට දක්වා වදළ නියම මිණුම් දඬු. සාරධර්ම වටිනාකම් හඳුනාගැනීමට, ධර්ම සාහිත්‍යය තුළින් අපට කොතෙකුත් නිදර්ශන තියෙනවා. සනාතන මූලධර්ම මතුකරලා දුන්නා නින්දවත් ප්‍රශංසාවත් පිළිබඳව. ඒ වගේම අර කියාපු ඒවායේ දෙපැත්තක් තියෙන බව පෙන්නවා. ඇතැම්විට කරුණු සොයා බලන්නේ නැතුව නින්ද කරනවා. කරුණු සොයාබලන්නේ නැතුව ප්‍රශංසා කරනවා. ඒ දෙකේම තියෙනවා වැරදි පැත්තක්. අර කරුණු සොයාබලන්නේ නැතුව නින්ද කිරීමත් වැරද්දක්. කරුණු සොයාබලන්නේ නැතුව ප්‍රශංසා කිරීමත් වැරද්දක්. ඒ දෙකම අපි කල්පනාකාරීව කළයුතු බවත් පෙන්නුම්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

කරනවා. ඉතින් මෙන්න මේවා අන්තිමට බලනකොට මේ හැම එකක්ම අනිත්‍යයි. අෂ්ට ලෝක ධර්මයට අයිතියි. පෙරළෙන රිය සකමයි. ඉතින් ඒවායින් ගතයුතු ප්‍රායෝගික අගය අපි ගනිමින් මේ නිවන් මාර්ගයට අදාල ටික අපි මතුකරගන්න ඕන.

ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ කියන මේ ප්‍රතිපදාවයි අපි නිතර මතක් කරන්නේ බුද්ධශාසනය හැටියට. මේ පින්වත් පිරිස තම තමන්ගේ ශක්ති ප්‍රමාණයෙන් යම්කිසි ශීලයක් සමාදන් වෙලා තම තමන්ගේ කමටහන් භාවනා පුරුදු කරමින් අද දවස ගතකළේ බුද්ධ ශාසනයට අදාළ ප්‍රතිපත්ති පිරිමටයි. බුද්ධෝත්පාද කාලය තුළ ගන්න පුළුවන් නියමම ප්‍රයෝජනය, උපරිම ප්‍රයෝජනය, වටිනාම දේ තමයි මේ සංසාර දුකින් මිදීම. සසර දුකින් මිදීම. බුදු කෙනෙක් නැති කාලෙක අනිත් අනිත් හපන්කම් කොයිවත් කරන්න පුළුවන්. බුදු කෙනෙක් ඉන්න කාලෙ කරන්න පුළුවන් ලොකුම හපන්කම ඒකයි. ඒක නිසා අන්න ඒ සඳහා කැපවීම් වශයෙන් අද දවස තමන්ගේ මේ ප්‍රතිපත්ති පිරිමට උදව් වුණා. ඒ ශක්තියත් මේ අවස්ථාවේ ඒවාටම අදාල නිවනට උපකාර වන්නාවූ මේ ධර්මදේශනයක් ශ්‍රවණය කළා.

මේ තුළින් මේ පින්වතුන් තුළ යම් කුසල් ශක්තීන් ඇති කරගත්තානම් මේ ධර්මශ්‍රවණානිශංසය පිහිට කරගෙන ඒවා මේ ජීවිතයේම කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය තුළින් තමතමන්ගේ බණ භාවනාවලට ඇති බාධක ධර්ම දුර්භූත කරගෙන, උපකාරක ධර්ම ළඟාකරගෙන සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ග ඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමන නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගැනීමට මේ ධර්මදේශනාමය කුසලය ඒකාන්තයෙන් හේතුවාසනා වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න. ඒ වගේම මේ අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වාවූ තමන්ගේ ඥාතීන් ඇතුළු යම් කෙනෙක් මේ සංසාර දුකෙන් මිදීමට බලාපොරොත්තු වෙනවානම් මේ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුසලය අනුමෝදන් වීමට බලාපොරොත්තු වෙනවානම් ඒ හැම කෙනෙක්ම මේ පින් අනුමෝදන් වෙන්නවා! අනුමෝදන් වී ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමන නිවන සාක්‍ෂාත් කරගනින්නවා! කියලා සාදු කියන්න. මේ ගාථා කියන්න.

‘එත්තාවතා ව අමෙහනි...’

130 වන ඉදිගනප

130 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 127)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’

සබ්බස්ස වෙ සප්පරිසා වජනති
න කාමකාමා ලපයනති සනෙතා
සුබෙන ඵුට්ඨා අඵ වා දුබෙන
නොච්චාවචං පණ්ඩිතා දස්සයනති’ති

– ධම්මපද, පණ්ඩිත වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

සැප දුක් දෙකේදීම මධ්‍යස්ථව සිටීමේ දුර්ලභ උපේක්‍ෂා ගුණය බුද්ධ වර්තයෙන් අපට ලැබෙන වටිනා ආදර්ශයක්. සැපෙහිදී උඩගු වීමත්, දුකෙහිදී දීන වීමත් සමාජයේ නිතර දකින්නා ලැබෙන දුර්වලතාවක්. ඒ දෙකේදීම මධ්‍යස්ථව සිටීම පණ්ඩිත ලක්‍ෂණයක් හැටියට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ අවස්ථාවක් තමයි මේ අපි ඉදිරිපත් කරන්නේ.

මේ ගාථාවෙහි මේ නිදන කථාවෙහි අලුත් අවුරුද්දක් ආරම්භ කරන මේ පින්වතුන්ට මේ දුරුතු පෝය දවසේ තමන්ගේ ජීවිත දර්ශනයට උපකාර වන යම් යම් කාරණා මතුකරගන්න පුළුවන් වෙයි කියලා අපි හිතනවා. මේ මාතෘකා කළ ගාථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කර වදලේ ජේතවනාරාමයේදී පන්සියක් හික්‍ෂුන්වහන්සේලා සම්බන්ධයෙනුයි. නමුත් ඇත්ත වශයෙන් මේ කථාවට අදාළ මූලික සිද්ධිය වේරඤ්ජාවේදී සිදුවුණු එකක්. සම්බෝධියෙන් වැඩිකල් යන්න කලින් පන්සියක් හික්‍ෂුන්වහන්සේලා සමගම බුදුරජාණන් වහන්සේ වේරඤ්ජාවෙහි නළේරු කියන කොහොඹ ගස මුළු වැඩ වාසය කළා. ඒ අවස්ථාවේ බුදුරජාණන් වහන්සේ සමග සාකච්ඡාවට පැමිණි වේරඤ්ජ කියන නම ඇති බ්‍රාහ්මණයෙක් දීර්ඝ ධර්ම සාකච්ඡාවකින් - වාද විවාද විදියේ ධර්ම සාකච්ඡාවකින් පස්සෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගෙන තුනුරුවන් සරණ ගිය උපාසකයෙක් බවට පත්වෙමින් ඒ අවස්ථාවෙම ඉදිරියට තියෙන වස් කාලයේ වස් විසීමට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ ඒ සංඝයාවහන්සේලා පන්සිය නමකටම ආරාධනා කළා. එහෙම ආරාධනා කළාට මොකද යම්කිසි අවාසනාවන්ත

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

සිද්ධියක් නිසා - අවාසනාවන්ත හේතුවක් නිසා මේ වේරඤ්ඡ බ්‍රාහ්මණයාට අමතක වුණා සංඝයාවහන්සේලාට උපස්ථාන කරන්න වස් කාලය තුළ. ඒ එක්කම වේරඤ්ඡාවේ දුර්භික්‍ෂ කාලයක් තිබුණා. සංඝයාවහන්සේලාට අර බ්‍රාහ්මණයාගෙන් උපස්ථාන නොලැබෙණ කොට පිණිඳිපාතයේ හැසිරුණත් වේරඤ්ඡාවේ දුර්භික්‍ෂය කොයින්තමිද කියනොත් කිසිවක් ලැබුණ නැහැ පිණිඳිපාතයේදී. මේ අතර උත්තරාපථයෙන් අශ්ව වෙළෙඳුන් පන්සියයක් අශ්වයින් සමග යන අතරේ වේරඤ්ඡාවට පැමිණියා. ඒ අස් වෙළෙන්නදන් යව හාල් පත, පත සංඝයාවහන්සේලාට පිරිනමන්න කැමති වුණා. සංඝයාවහන්සේලා ඒ අශ්ව මණ්ඩලවලට පැමිණිලා යව හාල් පත බැගින් ලබාගෙන ගිහිල්ලා, ඒවා වංගෙඩියෙ දලා කොටලා කුඩු කරලා බුදුරජාණන් වහන්සේටත් පිළිගන්වමින් මේ තුන් මාසය තුළ වැළඳුවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනවා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේගෙන් 'මොකක්ද ආනන්ද අර වංගෙඩියට මෝල් ගහ වදින සද්දේ?' කියලා. බොහෝවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ නොදන නෙවෙයි ඒ ප්‍රශ්න අහන්නෙ. හේතුව දනගෙන, නමුත් යම්කිසි ධර්මකථාවක් හෝ විනය නීතියක් හෝ පනවන්න ඕන වුණහම බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒකට අවස්ථාව ඉදිරිපත් කරගැනීමට යම් ප්‍රශ්නයක් අහනවා. දැන් මේ වෙලාවෙන් එහෙමයි හිතන්න තියෙන්නෙ. ඒ මොකද මෝල් හඬ කියලා ඇහුවහම ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ කාරණය ප්‍රකාශ කළා. වේරඤ්ඡ බ්‍රාහ්මණයාගෙන් උපස්ථාන නොලැබෙණ නිසා පිණිඳිපාතයේ වඩිනකොට එයත් නොලැබී අන්තිමට මේ යව හාල් පත බැගින් ලැබුණ බව.

එහෙම කිව්වට පස්සෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහොම ගැඹුරු අර්ථවත් කෙටි පාඨයක් ප්‍රකාශ කළා. 'ආනන්දය, සාදු සාදු ආනන්ද, සත්පුරුෂවූ නුඹලා විසින් දිනන ලදී'. 'විජිතං' කියන වචනය සඳහන් වෙනවා. දිනන ලදී. නමුත් පශ්චිම ජනතාව හැල් සාල් බතටත් අවමන් කරනවා ඇති. පශ්චිම ජනතාව කියන්නෙ අනාගතයේ පහළ වෙන සංඝයාවහන්සේලා හැල් සහල් බතට පවා නිගරු කරනවා ඇති. දැන් සත්පුරුෂවූ නුඹලා විසින් දිනන ලදී' කියලා. එයින් අපට හිතාගන්න තියෙන්නෙ අර ලෝභයත් ඒ එක්කම දුර්භික්‍ෂයත් කියන දෙකම ජයගත්තා මෙන්න මේ අල්පේච්ඡ ප්‍රතිපදාව තුළින්. ඉතින් කොහොම නමුත් ඒ වස් කාලය අවසානයේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ ආනන්ද

ස්වාමීන්වහන්සේට කියනවා 'බුදුවරුන්ගේ සිරිතක් තිබෙනවා යම් තැනක වස් විසුචානම් ඊට ආරාධනා කළ ඒ දයකයාට දන්වලා තමයි ජනපද චාරිකාවේ වැඩමකරන්නේ' කියලා ආනන්ද භාමුදුරුවොත් එක්ක වේරඤ්ඡ බ්‍රාහ්මණයාගෙ නිවෙසට වැඩමකරලා වේරඤ්ඡ බ්‍රාහ්මණයාට කිව්වා 'බ්‍රාහ්මණය, ඔබගේ නිමන්ත්‍රණය පරිදි අපි වස් කාලය ගතකළා. දැන් අපි ජනපද චාරිකාවේ යන්නයි සුදනම් වෙලා ඉන්නේ. ඒක දන්වන්නයි ආවේ' කියලා. ඔන්න එතකොටයි වේරඤ්ඡ බ්‍රාහ්මණයාට කාරණය මතකවුණේ. එතකොට කියනවා 'ඇත්ත තමයි හවත් ගෞතමයිනි. මම ආරාධනා කළා තමයි. නමුත් ඒ වගේම මට දන වස්තුව නැති නිසාවත්, දෙන්න අකැමති නිසාවත් නෙවෙයි. මොකක්දෝ දෙයක් වෙලා තියෙනවා. මා හිතන්නේ මේ ගිහි ගෙයි තියෙන වැඩ කරදර රාජකාරී බොහෝ කටයුතු නිසා මේක අමතක වෙන්න ඇති' කියලා ඒකට හිලවු වෙන්න ඉතින් වේරඤ්ඡ බ්‍රාහ්මණයා බොහොම ශ්‍රද්ධාවෙන් මිලුග දවසට නිමන්ත්‍රණය කරලා හොඳට දන මාන දුන්නා.

ඉතින් මින් පස්සෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුපිළිවෙලින් වැඩමකරලා නැවතත් සැවැත් නුවරට පැමිණියා. ඒ අවස්ථාවේ සැවැත් නුවර වාසීන් බුදුරජාණන් වහන්සේට, සංඝයාවහන්සේලාට ආගන්තුක දන වශයෙන් විශාල දනයක් දුන්නා. ඒ වෙනකොට පන්සියයක් උපාසකවරුන් තම තමන්ගේ ගෙවල් දෙරවල් වල තිබෙන බඩු බාහිරාදිය අඹු දරුවන්ට භාර දීලා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බණ අසමින් ජේතවනාරාමයේ නැවතිලා හිටියා. සංඝයාවහන්සේලාට දනය දෙනකොට ඒ ආහාරයෙන්ම ඒ අයත් යැපෙන විදියට පිළිවෙලක් තිබුණා කියලයි සඳහන් වෙන්නේ. ඒ වගේම ඒ උපාසකවරුන්ට උපස්ථාන කරන මෙහෙකරුවන් වගේ 'විභගකාද' කියලා ඉඳුල් බත් කන්නන් හැටියට ධර්මයේ සඳහන් වෙන අයත් සංඝයාවහන්සේලාට දෙන දනයේ ඉඳුල්බත් වලින් යැපෙමින් හිටියා.

මේ අය මේ ඉඳුල් බත් හැටියට ලැබුණ රසවත් ආහාර කාලා ඉතාමත්ම නොහික්මුණු ආකාරයට ගං තෙරට ගිහිල්ලා සමහරු හොඳ හැටි නිදගන්නවා. සමහරු මල්ලව පොර බඳිමින්, නොයෙකුත් විකාර අනාවාර කරමින් විහාරයේත්, ගං තෙරත් ඔය විදියට කලබල වගයක් ඇති කළා. මේ ගැන සංඝයාවහන්සේලා අතර කතාවක් ඇතිවුණා. සංඝයාවහන්සේලානම් වේරඤ්ඡාවේදී අර දුර්භික්ඛ අවස්ථාවේදීත් ඉතාමත්ම ශාන්ත අන්දමින් ඒ අපහසුකම් දරාගෙන ඉඳලා මේ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

අවස්ථාවේ මේ ප්‍රණීත ආහාර ලැබුණහමත් ශාන්තව සිටිනවා. නමුත් මෙන්ම මේ දුර්දත්ත පුද්ගලයන් මේ විදියට හැසිරෙනවා කියලා ධර්ම සභාවේ කථාවක් ඇතිවුණා. බුදුරජාණන් වහන්සේ එතනට වැඩමකරලා ඒ කථාව ඇහුවට පස්සේ 'එහෙම තමයි මහණෙනි, හොඳ සත්පුරුෂයින් දුකෙහිත්, සැපෙහිදීත් උස් පහත් බවක් නොදක්වා මධ්‍යස්ථව සිටිනවා' කියන අදහස දෙමින් අපි කලින් මාතෘකා කළ ඒ ගාථාව වදලා.

සබ්බසු වෙ සපුරිසා වජනති
න කාමකාමා ලපයනති සනෙතා
සුබෙන චුට්ඨා අථ වා දුබෙන
නොච්චාවචං පණ්ඩිතා දස්සයනති

සබ්බසු වෙ සපුරිසා වජනති, හැම තැනකදීම සත්පුරුෂයෝ අතහරිත්. අතහැරීම පුරුදු කරත් කියන එකයි. හැම තැනකදීම. න කාමකාමා ලපයනති සනෙතා, සනෙතා කියන්නෙත් සත්පුරුෂයෝ. ඒ සත්පුරුෂයන්ගේ සිරිත මොකක්ද? කාමකාමා කියලා කියන්නෙ ඒ ආශාවන් නිසා, ආශාවන් ඉෂ්ට කරගැනීමේ බලාපොරොත්තුවෙන් ලපයනති කියලා කියන්නෙ ඉච්ඡා බස් කියන්නෙ නැහැ. අනිත් අය සතුටකරවන ඉච්ඡා බස් කියමින් හැසිරෙන්නෙ නැහැ. ඊළඟට සුබෙන චුට්ඨා අථ වා දුබෙන - නොච්චාවචං පණ්ඩිතා දස්සයනති. පණ්ඩිතයෝ සැප වේදනාවෙන් හෝ දුක් වේදනාවෙන් හෝ ස්පර්ශ කරන කල්හි - සැප දුක් විඳින අවස්ථාවේදී උස් පහත් බවක්, උඩගු වීමක්, දින වීමක් ආදියක් පෙන්නුම් කරන්නෙ නැත කියන එකයි මේ ගාථාවේ අදහස. ඒ වගේම මේ ගාථාව දේශනා කරන්නට කලින් බුදුරජාණන් වහන්සේ එක්තරා ජාතක කථාවකුත් මේකට ඇඳලා පෙන්නුම් කලා. අර කියාපු දුර්දත්ත පුද්ගලයින් අතීතයේත් මේ විදියට හැසිරුණාය කියලා වාලෝදක ජාතකය කියන ජාතක කථාවකුත් ප්‍රකාශ කලා. ඒ ජාතකය අපි සැකෙවින් විතරක් මේ අවස්ථාවේදී ඉදිරිපත් කරනවා.

ඒ කියන හැටියට අතීතයේ බ්‍රහ්මදත්ත රජ කෙනෙක් රාජ්‍ය කරන අවස්ථාවේ පසල් දනවුවක එහෙම නැත්නම් ඒ දේශ සීමාවක සතුරු උවදුරු ඇතිවෙලා මේ රජුටුවො සේනාවක් එක්ක ගිහිල්ලා ඒ සතුරු උවදුරු සමනය කරලා ආපසු ඇවිල්ලා, යුද්ධ කටයුතු නිසා වෙහෙස වුණු අශ්වයින්ට සංග්‍රහ කිරීම් වශයෙන් නියම කලා තමන්ගේ රාජපුරුෂයින්ට, වතුර මිශ්‍ර කරන්නෙ නැතුව තනිකර මිදි මිරිකලා, මිදි පැන් මේ අශ්වයින්ට පොවන්නයි කියලා. එසේ කරලා ඉවරවුණාට

පස්සෙ මිරිකපු ඒ මිදි රොඩු ඉතුරු වුණා. මේකට මොකක්ද කරන්නෙ කියලා ඇහුවහම කිව්වා මේවා නැවතත් වතුරෙන් මිශ්‍ර කරලා අර අශ්වයින්ගේ බඩු බාහිරාදිය, ආහාර ආදිය අරගෙන ගිය කොටඵවන්ට පොවන්න කියලා. ඒ කොටඵවන්ට ඒවා පෙව්වට පස්සෙ ඒකෙන් මත්වෙව්ව කොටඵවො රජ ගෙදර ඒ අත මේ අත දුවමින් දැගලමින් මහාකරදර ගොඩක් ඇතිකලා. රජුරුවෝ මේ සද්දේ මොකක්ද කියලා ඇහුවා. එතැන කියන හැටියට අමාත්‍ය තනතුරේ හිටියෙ බෝධිසත්ත්වයන්වහන්සේ. උන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා 'එහෙම තමයි උසස් උත්පත්තිය ඇති අශ්වයින් - ආජාතීය අශ්වයින් අර විදියේ හොඳ මිදි යුෂ බිලත් නිශ්ශබ්දව ඉන්නවා. නමුත් පහත් ජන්මයක් ඇති කොටඵවන් මේ විදියට හැසිරෙනවා මේ කසට පැන් බිලා' කියලා ප්‍රකාශ කලා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒක නිදර්ශනයක් වශයෙන් පෙන්වුම් කරලා තමයි මේ ගාථාව වදලේ. ජාතක කථාවෙන්ම කියන්නෙ ඒ කොටඵවන් තමයි මෙන්න මේ කියාපු පන්සිය දෙනා කියලා. මේ ගාථා ඒ අනුව අපිට මේ විදියට හිතාගන්න පුලුවන්. බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙතන සබ්බසු වෙ සඤ්ජරසා වජනති - හැම තැන්හිදීම සත්පුරුෂයෝ අතහරිත් කියලා කිව්වෙ ඒ සංඝයාවහන්සේලා ඉතාම දුෂ්කර අවස්ථාවේදී දුර්භික්ෂ අවස්ථාවේදී ඉවසා දරාගෙන අල්පේච්ඡව ඒ කටයුතු කලා. ඒ වගේම න කාමකාමා ලපයනති සනෙතා - ඒ ආශාවන් නිසා ගිහිල්ලා ඉවිඡා බස් කිව්වෙ නැහැ. කොටින්ම කියතොත් ඒ පන්සිය නමගෙන් එක නමක්වත් වේරඤ්ජ බ්‍රාහ්මණයා හම්බවෙන්න ගිහිල්ලා කිව්වෙ නැහැ 'දයක මහත්තයො ඔහේ අපව වස් හිටෙව්වා නේද, කෝ පොරොන්දු වුණ හැටියට වැඩ නැහැනෙ. බුදුහාමුදුරුවොත් අන්න යව හාල් වළඳනවා' කියලා පැමිණිලි කරන්න ගියේ නැහැ එක හාමුදුරු කෙනෙක්වත්. අන්න ඒකයි දිනීම. බුදුරජාණන් වහන්සේ අර 'චිජ්ත' කියන වචනය යෙදුවේ මොකද කියලා මෙයින් අපට හිතාගන්න පුලුවන්. ඇත්ත වශයෙන්ම කවුරුවත් සංඝයාවහන්සේ කෙනෙක් ගිහිල්ලා දයක මහත්තයට එහෙම කිව්වනම් පරාජ්තයි.

මෙයින් අපි යමක් ඉගෙන ගන්න ඕන. සංඝයාවහන්සේලාගේ ප්‍රතිපත්තිය ප්‍රශංසා කිරීම වශයෙනුයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ගාථාවත් වදලේ. ඒ වගේම පශ්චිම ජනතාවට යම්කිසි අනාගත වාක්‍යයක්ද වදලා. 'අනාගතයේ පහළවෙන සංඝයාවහන්සේලානම්

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

එහෙම නෙවෙයි' කියලා. ශාසනය තව ඉස්සරහට යන්න තියෙනවා. ඒකෙදි මෙන්න මේ මේ විදියේ දේවල් වෙනවයි කියන එක බුදුරජාණන් වහන්සේට හැඟිලා වෙන්න ඇති 'හැල් සාල් බතටක් අවමන් කරනවා' කියලා කියන්න ඇත්තෙ. ඉතින් ඒකට අදාළ නානාවිධ දේවල් ශාසන ඉතිහාසයේත්, පසුකාලීනව සඳහන් වෙනවා මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා.

ජබ්බග්ගිය කියලා හිඤ්ඤන්වහන්සේලා හය නමකගේ ප්‍රධානත්වයෙන් දුර්දත්ත පිරිසක් හිටියා. ඒ අය නිරන්තරයෙන්ම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශාසනයේ සිදුරු සොයමින් ඉතාමත්ම විප්ලවකාරීව හැසිරුණා. ඒ නිසාම බොහොම විනය නීතින් පනවන්න සිදුවුණා. ඊළඟට ඒ වගේම දේවදත්ත ස්ථවිරයන් පිළිබඳ කතන්දර මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා. දේවදත්ත ස්ථවිරයන් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඥාතියෙක්. ඒ උඩගුකම නිසා ලාභ සත්කාර ආදියට යටවෙලා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මහළු අවස්ථාවේදී ශාසනය තමන්ට භාර දෙන්න කියලා ඉල්ලලා ඊළඟට සංඝ හේදයත් ඇතිකරලා, මහාකරදර රාශියක් ඇති කලා. අජාසත් රජු පහදවා ගැනීම නිසා රජතුමා දිනපතා උදේ හවස රථ පන්සියයකින් බත් තලි පන්සියක් අරගෙන උපස්ථානයට යන්න පටන්ගත්තා. සංඝයාවහන්සේලා ඒ සිද්ධිය කිව්වහම බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා 'ඒ ගැන නිශ්ඨාවක් ඇති කරගන්න එපාය, ඔතනම තමයි දේවදත්තගේ පරිහානිය' කියලා මොකද ඒ පහත් පුරුෂයින්ගේ ස්වභාවය තමයි ලැබෙන්න ලැබෙන්න උඩගු වෙනවා කියන එක. ඒ අවස්ථාවේ උපමාවක් දක්වමින් ගාථාවක් වදලා.

එලං වෙ කදලිං හනති - එලං වෙඵං එලං නළං
සකකාරො කා පුරිසං හනති - ගබ්භො අස්සතරිං යථා

එලං වෙ කදලිං හනති, කෙහෙල් ගහ පීදුනාම ඒක විනාශ වෙනවා. පිදීමම කෙහෙල් ගහේ විනාශයේ ලකුණක්. ඒ වගේම උණ ගස්, බට ගස් ආදියත් පීදුනොත් එතනත් විනාශයයි. ඒ වගේම සකකාරො කා පුරිසං හනති, සත්කාරය, කා පුරිස කියලා කියන්නෙ අර සත්පුරුෂ කියන වචනයට විරුද්ධ එක. සත්පුරුෂයා කියන වචනයට විරුද්ධ එක තමයි කා පුරිස කියලා කියන්නෙ. නරක මනුෂ්‍යයා, නරක මිනිසා. අසත්පුරුෂයා කියන එකයි. අසත්පුරුෂයාගේ ස්වභාවය මොකක්ද? සත්කාර සම්මාන ලැබෙණකොට ඒ තැනැත්තා ඉන්ම විනාශ වෙනවා උඩගුකම නිසා. ඒ ආශ්‍රයෙන් අපට තේරුම්ගන්න පුළුවන් ලාභ සත්කාර

ආදිය වැඩියෙන් ලැබෙන්න ලැබෙන්න, පහත් ගති ඇති අය ක්‍රම ක්‍රමයෙන් පරිහානියට යන ආකාරය. ශාසනයේ මුල් අවස්ථාවේදී වේරඤ්ජාවේ අර දුර්භික්‍ෂ අවස්ථාව ඉවසා දරාගෙන හිටියා උතුම් සංඝයාවහන්සේලා. නමුත් කල්යාණේදී සමහර සංඝයාගේ දුර්දත්ත ක්‍රියා කළාප, ඒ වගේම අර කියාපු සිවුපසයට තියෙන ගිජුකම නිසා නානාවිධ විපර්යාස සිද්ධවුණා ශාසනයේ.

ඊළඟට අපි ආදර්ශමත් වර්ත ගැනත් බලමු. බුදුරජාණන් වහන්සේ නිරන්තරයෙන්ම ඒ පිණිඩ වර්යාව ආදිය පිළිබඳව සංඝයාවහන්සේලාට ආදර්ශ වශයෙන් දක්වා වදලේ මහාකාශ්‍යප මහාවර්තයයි. ධුතාංගධාරීන් අතර අග්‍ර මහාකාශ්‍යප මහාස්වාමීන්-වහන්සේ, නිරන්තරයෙන්ම බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් වෙන කිසිම හිඤ්ඤන්වහන්සේ නමකට, රහතන්වහන්සේ නමකට නොලැබුණු අන්දමින් උසස් අන්දමින් ප්‍රශංසා ලැබුවා. උන්වහන්සේව ආදර්ශ වශයෙන් සංඝයාවහන්සේලාට හුවා දැක්වුවා.

ඉතින් එබඳු අවස්ථාවක බුදුරජාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලාට කියනවා 'මහණෙනි, මහාකාශ්‍යපගේ ස්වභාවය තමයි සන්තුට්ඨා ඉතරීතරෙන්', ලැබෙන යම් හෝ පිණිඩපාතයකින් - ඉතරීතර කියන වචනය යොදන්නේ හුඟක් හෝ ටිකක්, ඊළඟට ප්‍රණීත හෝ රඵ. ඕනෑම විදියක පිණිඩපාතයකින් සතුටු වන ස්වභාවය තියෙනවා. ඒ වගේම ඒ සන්තුෂ්ටිය පිළිබඳව අනිත් අයටත් ප්‍රකාශ කරනවා වර්ණනා වශයෙන් එය අනිත් අයටත් අනුමත කොට දක්වනවා ආදර්ශ දෙමින්. ඊළඟට ඒ වගේම පිණිඩපාතය නොලැබීමෙන් දෙමිනස් වෙන්නෙ නැහැ. ලැබුවට පස්සෙ ගිජුකමින් තොරව ඒ ගැන ප්‍රත්‍යවික්‍ෂා සහිතව ඒක වළඳනවා, නිසරණපඤ්ඤා කියලා කියනවා නිවන් මුල් කරගෙන.

මන්න ඔය විදියේ මහාකාශ්‍යප මහාස්වාමීන්වහන්සේගේ වර්තය හුවා දැක්වුවා. ඊළඟට තවත් අවස්ථාවක බුදුරජාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලාගෙන් අහනවා 'කෙබඳු හිඤ්ඤාවක්ද ගිහි පවුල් වෙත එළඹීමට සුදුසු පිණිඩපාතය ආදිය සඳහා?' එතකොට සංඝයාවහන්සේලා කියනවා 'අපිට හරියට අවබෝධයක් නැහැ. භාග්‍යවතුන්වහන්සේම ඒ කාරණය පැහැදිලි කරන සේක්වා!' කියල. මන්න එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ අත්ල අහසෙහි හෙලෙව්වා මොහොතකට. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා විලාසය තුළ ඇතැම්විට ඒ විදියේ දේවල් මේ

පින්වතුන්ට අහන්ට ලැබීලා ඇති. අර නිය පිටට පස් ටිකක් ගන්නා වගේ. මේ අවස්ථාවේ අත්ල අහසෙහි ටිකක් හොලවලා උපමාවක් වශයෙන් කියනවා 'මහභණනි දැන් මේ අත්ල අහසෙහි ඇලෙන්නෙ, බැඳෙන්නෙ, හසුවෙන්නෙ නැතුවා වගේ යම් හිඤ්ඤාවක් ගිහි ගෙවල් වෙත යන අවස්ථාවේ, ඒ හිඤ්ඤාවගේ සිත ගිහි ගෙවල් වල ඇලෙන්නෙ, බැඳෙන්නෙ, හසුවෙන්නෙ නැත්නම් අන්න එබඳු හිඤ්ඤාවක් තමයි කුලයන් වෙත පිණිඳිපාතයේ යාමට සුදුසු' කියලා. 'මහා කාශ්‍යප අන්න ඒ විදියේ කෙනෙක්' මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ පිළිබඳව ඔය විදියේ නොයෙකුත් උපමා දක්වලා තියෙනවා 'වන්දුපමා' - හඳ වගේ කියලා. හඳ කාටවත් අල්ලගන්න බැහැ. හඳ හැම තැනකම දකින්න ලැබෙණවා. අහසේ තියෙන හඳේ පින්තුරය ඕනම ජලාශයක තිබෙණවා. නමුත් කාටවත් අල්ලන්න බැහැ. ඔය විදියේ නොයෙක් උපමා වලින් මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේගේ ගිහියන් හා තියෙන සම්බන්ධයේ සීමාවන් පෙන්වුම් කලා.

ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදලා, යම් හිඤ්ඤාවක් පිණිඳිපාතයේ යන්න කලින් මෙහෙම කල්පනා කරනවානම් 'ගිහියන් විසින් මට පිණිඳිපාතය දෙන්නම ඕන. නොදී ඉන්න බැහැ. හුඟක් දෙන්න ඕන. ටිකක් දෙන්න බැහැ. ප්‍රණීතව දෙන්න ඕන. කටුකව රුක්කව දෙන්න බැහැ. ඉක්මනින් දෙන්න ඕන. ප්‍රමාද කරන්න බැහැ. හොඳට සකසලා දෙන්න ඕන. නොසකසා දෙන්න බැහැ' ඔය විදියට කලින්ම හිතාගෙන ගියොත් යම් යම් විදියකින් ඒ දයක පින්වතුන් ඒ දනය - පිණිඳිපාතය කොහෙත්ම නොදුන්නොත් ඔන්න ඒ හිඤ්ඤාව එයින් සිත් තැවුලට පීඩාවට පත්වෙනවා. ඒ වගේම දෙන එකත් වෙලා ටිකක් දුන්නොත් හුඟක් නොදී ඒත් සිත් තැවුලට පත්වෙනවා. කටුක ආහාරයක් දුන්නොත් ප්‍රණීත ආහාරයක් නොදී ඒත් සිත් තැවුලට පත්වෙනවා. ප්‍රමාද වී දුන්නොත් ඉක්මනට නොදී ඒත් හිත් තැවුලට පත්වෙනවා. දෙමිනසට පත්වෙනවා. ඊළඟට ඒ වගේම සකස් කරන්නෙ නැතුව පිළිවෙලට නැතුව දුන්නොත් ඒත් ඒ විදියට සිත් තැවුලට පත්වෙනවා.

ඔන්න ඒ වැරදි ක්‍රමය දක්වලා ඊළඟට ප්‍රකාශ කරනවා නමුත් යම්කිසි හිඤ්ඤාවක් කලින්ම හිතනවානම් අනුන්ගේ පවුල්වලින් කොහොමද තමන්ට ඕන හැටියට ලැබෙන්නෙ? ඒ නිසා වියයුතුම කියලා දෙයක් නැහැ අනුන්ගේ පවුල්වලින්. නොදෙන්නත් ඉඩ තියෙනවා. ඒ වගේම හුඟක් දෙනවා කියලා දෙයක් කොහොමද

අනුන්ගේ පවුල් පිළිබඳව බලාපොරොත්තු විය හැක්කේ? ප්‍රණීතව දෙනවා කියලාම කොහොමද බලාපොරොත්තු විය හැක්කේ? ඉක්මනට දෙනවා කියලා කොහොමද බලාපොරොත්තු විය හැක්කේ? සකස් කරලා දිය යුතුයි කියලා කොහොමද බලාපොරොත්තු විය හැක්කේ? කියලා කලින්ම ඒක සලකාගෙන පිණිසපාතෙ වඩිනවානම් අන්න ඒ කියාපු ආකාරයට කොහෙත්ම නොලැබී හෝ ටිකක් ලැබී හෝ කටුකව ලැබී හෝ ඉක්මනට නොලැබී හෝ නොසකස්ව ලැබුණත් හෝ ඒ හිඤ්ච අර විදියට සිත් තැවුලට පත්වෙන්නෙ නැහැ. මධ්‍යස්ථ වෙනවා.

ඉතින් ඔන්න ඔය විදියට බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ පිණිස වරියාව පිළිබඳව යම් යම් වටිනා කාරණා දක්වලා තියෙනවා. මේ ඔක්කොම අන්න අර කියාපු 'විජිත' කියන වචනයට අනුවෙනවා. සංඝයාවහන්සේලා පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ඒ උතුම් ප්‍රතිපත්තිය තවදුරටත් විස්තර වෙන වටිනා සුත්‍රදේශනා තිබෙනවා. විශේෂයෙන්ම නාලක තාපසයාට බුදුරජාණන් වහන්සේ මෝනෙය්‍ය ප්‍රතිපදාව දැක්වීමේදී ඒකට අදාළ වටිනා ගාථා සඳහන් වෙනවා.

එක ගාථාවක සංඝයාවහන්සේ කෙනෙක් පිණිසපාතේ යාමේදී ඇති කරගතයුතු ආකල්පය ගැන මෙහෙම විස්තර වෙනවා.

අලඝං යද්දං සාදු - නාලඝං කුසලාමිති
උභෙයෙනෙව සො තාදී - රුක්ඛංව පටිනිවත්තනී

පිණිසපාතෙ ගිහිල්ලා ලැබුණොත් ඒත් හොඳයි. නොලැබුණොත් ඒත් හොඳයි. අලඝං යද්දං සාදු, පිණිසපාතය ලැබුණේද ඒ හොඳයි. නාලඝං, නොලැබුණේද ඒත් සුදුසුයි. ඒත් හොඳයි. උභෙයෙනෙව සො තාදී, ඒ අවස්ථා දෙකේදීම ඒ හිඤ්ච තාදී. තාදී කියන වචනය යොදනවා. තාදී කියන්නෙ එහෙව්. එහෙව් බව. ඒක විශේෂ අර්ථයක්, ගැඹුරු අර්ථයක් ඇති පදයක්. රහතන්වහන්සේලා පිළිබඳවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ පිළිබඳවත් දැක්වෙන තාදී ගුණය, උපේක්‍ෂා ගුණය දක්වන වචනයක්. ඒ දෙකෙන්ම එසේ වූ, එහෙවු තත්ත්වයක් පෙන්වනවා. ඊළඟට දෙන උපමාව. රුක්ඛංව පටිනිවත්තනී, දන් ගහක් ළඟට ගිහිල්ලා ගෙඩි තියෙනවද කියලා බලන කෙනා ගෙඩි නැතෙයි කියලා ගහට ගහන්නෙ බනින්නෙ නැතුවා වගේ. ගිහියන්ගෙ ගෙදරකට ගිහිල්ලා නොලැබුණයි කියලා ගිහියන්ට දෙස් පවරන්නෙ නැහැ, 'මොකද දයක මහත්තයෝ?' කියලා එහෙම දෙස් පැවරීමක් මොකක්වත් නැහැ. අන්න ඒකයි

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

කියන්නේ. ඒක අර ගහක් ළඟට ගිහිල්ලා එන්නා වගේ මධ්‍යස්ථව උපේක්‍ෂාවෙන් එනවා. ඒකයි තාදී ගුණය හැටියට දක්වන්නේ.

ඉතින් මේ තාදී ගුණය කියන වචන තේරුම අප්පට ලෝක ධර්මයට අනුරූපව දක්වන්නේ. අප්පට ලෝක ධර්මයට අතීතයේ දක්වන උපමාව තුලා දණ්ඩ. තුලා දණ්ඩ කියලා කියන්නේ තරාදියක දණ්ඩක් වගේ. ඉතින් මෙක සමච කිරා බැලීමේදී සුඛ දුකෙක තුලා භූතො කියලා සඳහන් වෙනවා. සැපයත් දුකත් පිළිබඳව තරාදියක් වගේ. ඒක හරියට සමච තියෙනවා.

තවත් අපි එක්තරා අවස්ථාවක් නවීන උපමාවක් වශයෙන් කිව්වා අප්පට ලෝක ධර්මය හරියට කරකැවෙන කතුරු ඔංචිල්ලාවක් වගේ කියලා. උඩහට ගියත්, පහළට ගියත් වැටෙන්නේ නැතුවා වගේ සිත පිළිබඳ යම්කිසි ආකල්පයක් ඇති කරගන්නවා. 'එසේවූ බව' කියන එකේ ගැඹුරු අදහසක් තියෙනවා. ලැබුණත් එසේයි. නොලැබුණත් එසේයි. සැප වුණත් එසේයි. දුක් වුණත් එසේයි. ඒ එසේ බවයි. උපේක්‍ෂා ගුණය. ඒකයි දැන් මෙතන සුබේන ප්‍රධාන අවවාද දුබේන, සැප හෝ දුක ආවත් ඒ දෙකෙන්ම නො උච්චාවචං, උස් බවක් පහත් බවක් පෙන්වන්නේ නැහැ කියලා කියන්නේ ඒකයි. ඒ අදහසයි.

අවසානයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා පිණිඩ වර්යාව පිළිබඳව මෙන් මේ කියාපු ගුණ සමුදය ඔක්කොම මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ තුළ තිබෙනවා, ආදර්ශයට ගන්න කියලා. ඉතින් මේ ශාසනයේ අර පරිභානිය පැත්ත වගේම උත්කෘෂ්ට පැත්ත, මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ ආශ්‍රයෙන් ධර්මයේ දක්වලා තිබෙනවා මේ පිණිඩ වර්යාව පිළිබඳව. ඇත්ත වශයෙන්ම අපි මේ කාලයේ මේ කාරණය විශේෂයෙන්ම සැලකිය යුත්තේ මොකද? මේ අතින් හැම දෙයක් වගේම පැවිද්ද තුළ පිණිඩ වර්යාව, භාවනාව ආදිය ගැඹුරු අර්ථයකින් කළයුතු දේවල්. නමුත් බොහෝවිට ඒවා විලාසිතාවක් බවට පත්වීගෙන යනවා නොයෙකුත් හේතූන් නිසා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා පිණිඩපාත යාම - හිඟා කැම, ලෝකයේ තිබෙන ඉතාම පහත්ම රැකියාව බව. අන්තමිදං හිකබ්‍වෙ ජීවිකානං යදිදං පිණේඛාලං. ලෝකයේ තිබෙන තරම් ජීවිකාවන් අතුරින් ඉතාමත්ම පහත් එක තමයි හිඟා කැම. නමුත් ඒ හිඟා කැමට පවා උතුම් කුලපුත්‍රයින් බිහින්නේ මේ නෙකම්මය සම්පූර්ණ කරගැනීම කියන ගැඹුරු අර්ථයෙන්.

අප්‍යංවා භොගකකිනං පභාය
මහනතංවා භොගකකිනං පභාය
අප්‍යංවා ඤාතිපරිවට්ටං පභාය
මහනතංවා ඤාතිපරිවට්ටං පභාය

කියන ආකාරයට කුඩා හෝ හෝග වස්තු සම්භාරයක් අතහැරලා මහත් හෝ වස්තු සම්භාරයක් අතහැරලා, කුඩා හෝ නෑ පිරිසක් අතහැරලා, මහත්වූ හෝ නෑ පිරිසක් අතහැරලා අගාරසමා අතගාර පඤ්චිත කියූ ආකාරයට ගිහිගෙයින් නික්ම පැවිදි වෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේලා වගේම ඒ සිටු පවුල්වල රජ පවුල්වල අය පවා ඒ සියල්ල අතහැරලා පැවිදි වුණාට පස්සෙ ඊළඟට කරන්න තියෙන්නෙ රැකියාව වශයෙන් - අපි ඒ රැකියාව කියලා කිව්ව නමුත් ඒ පිණිඩ වාරිකාවයි. නමුත් අපට මෙතනින් පෙන්නුම් කරනවා හිඟන්නෙක් වගේ ගිහිල්ලා යදින්නෙ නැහැ. යදින්නන් පුලන්නන් වගේ නෙවෙයි උඤ්ඤ නිධ්නි. උදෙසා සිටගන්නවා. පිණිඩපාතෙ ගිහිල්ලා ගෙයක් ඉදිරියේ යම්කිසි වෙලාවක් බලාගෙන ඉඳලයි ඊළඟට පිටත්වෙන්නෙ. ඒ වගේම අර න කාමකාමා ලපයනති සනෙතා - එයින් අදහස් කරන්නේ, පිණිඩපාතෙ ගිහිල්ලා දයකයින්ට කියා හිටින්නෙ නැහැ මේ මේ දේ දෙන්න කියලා. ලපයනති කියන්නෙ අන්න ඒ විදියට ඉච්ඡා බස් කියන්නෙ නැහැ. එහෙම නැත්නම් අල්ලාප සල්ලාප වාටු කතා, සතුටු සාමිච්චි කතා පිණිඩපාතයේ නැහැ. අර කියාපු ප්‍රතිපදාව ගැන කියවෙන තැන ඒ ආකාරයටත් සදහන් වෙනවා.

ස පත්තපාණි විචරනො - අමුගො මූගසමමනො
අප්‍යං දනං න භිලෙය්‍ය - දනාරං නාවජානිය

ටිකක් ගැඹුරු අර්ථවත් ගාථාවක් ඒ ආකාරයට සදහන් වෙනවා. ස පත්තපාණි විචරනො, පාත්‍රය අත ඇතිව හැසිරෙන්නාවූ ඒ හික්කුච අමුගො මූගසමමනො. නොගොඵ නමුත් ගොඵවෙක් හැටියටයි හැසිරෙන්නෙ. පිණිඩ වර්ජයාවෙ නොගොඵ නමුත් ගොඵවෙක් හැටියටයි හැසිරෙන්නෙ. ගිහි පින්වතුන් නානාවිධ ප්‍රශ්න අහන්න පුලුවන්. නානාවිධ සතුටු සාමිච්චි කතාවල් වලට එකතු කරගන්න උත්සාහ කරන්න පුලුවන්. නමුත් සංඝයාවහන්සේලාට නියම කරලා තියෙන්නෙ ගොඵවෙක් වගේ හැසිරෙන්න කියලා. අමුගො මූගසමමනො. නොගොඵවූයේ ගොඵවෙක් හැටියට හැසිරෙන්න ඕනෙ. ඒ වගේම අප්‍යං දනං න භිලෙය්‍ය, දනය මදි වුණා එයින් ඒක හෙලා දකින්නෙ,

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

එයින් සිත දුර්වල කරගන්නේ නැහැ. පිළිකුල් කරන්නේ නැහැ ඒ දීමනාව. දුකාරං නාවජානිය ඒ අඩුවෙන් දෙන තැනැත්තා පිළිබඳව අවඥාවක් අවමානයක් කරන්නේ නැහැ කියන එකක් සඳහන් වෙනවා. ඉතින් මේ කියාපු ගුණය මහාකාශාප මහරහතන්වහන්සේගේ චරිතයෙන් වගේම දැන් අපි අර කියාපු චේරඤ්ජාවෙදින් ඒක පෙන්නුම් කරනවා.

ඒ වගේම තවත් වැදගත් සිද්ධියක් සඳහන් වෙනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ පිළිබඳව. ඇතැම්විට මේ පින්වතුන් අහලත් ඇති පුණ්ණා දසිය පිළිබඳ කතන්දරය. ඒකත් අපි කෙටියෙන් සැලකුවොත් වටිනා කතන්දරයක් නිසා. රජගහ සිටුවරයාගේ දසියක් හිටියා පුණ්ණා නමින් ඉතාමත්ම දිළිඳු. ඒ තැනැත්තිය ශ්‍රද්ධාවන්තයි. නමුත් දිළිඳුයි. එක් දවසක් ඒ තැනැත්තිය තමාට කුඩු රොටියක් හඳලා අගුරුවල දමලා පුළුස්සගෙන ඒක ඉගේ තබාගෙන කළෙන් අරගෙන පැත්තොටට ගියා. යන අතරමගදී බුදුරජාණන් වහන්සේ ගමට පිණිඩපාතෙ වඩින අතරේ ඉදිරිමගට හමුවුණා.

මේ තැනැත්තිය කල්පනා කරනවා 'වෙනදා මට භාග්‍යවතුන්වහන්සේ හමුවෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවෙනවා. දෙනන දෙයක් නැහැ. නමුත් අද දෙනන දෙයක් තියෙනවා. නමුත් මේක ඉතාම රුක්‍ෂ ආහාරයක්. කටුක ආහාරයක්. බුදුරජාණන් වහන්සේ පිළිගන්නවානම් දෙනවා කියලා ඒ වචනයෙන්ම කියලා 'ස්වාමීනි මේ මගේ ඉතාම දිළිඳු කටුක ආහාරයක් තියෙන්නේ. රුක්‍ෂ ආහාරයක්. භාග්‍යවතුන්වහන්සේ මට අනුකම්පා කරලා සංග්‍රහ වශයෙන් මෙය පිළිගන්නා සේක්වා!' බුදුරජාණන් වහන්සේත් ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට සංඥාවක් කලා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ පාත්‍රය අතට දුන්නා. බුදුරජාණන් වහන්සේ පාත්‍රයෙන් ඒක පිළිගත්තා. මේ තැනැත්තියත් වැඳලා භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ලබාගත්තු ඒ ධර්මය මටත් ලබාගන්න මේකෙන් හේතුවාසනා වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කලා. බුදුරජාණන් වහන්සේත් එසේම වේවා! කියලා අනුමෝදන් කලා.

නමුත් මේ දසිය කල්පනා කලා දැන් ඉතින් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ මේක මේ මට සංග්‍රහ වශයෙන් පිළිගත්තට මොකද සමහරවිට කපුටෙකුට දීලා රජ ගෙදරකට හරි, සිටු ගෙදරකට හරි පිණිඩපාතේ වඩියි කියලා. ඔය හිතවිල්ල එනවත් එක්කම බුදුරජාණන් වහන්සේට ඒක පෙනිලා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට සංඥාවක් කලා එතැන වැඩ ඉන්න

ආකාරයක් ගසක් මුළු. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ සිවුරක් එලවා, බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ ඉඳගෙන අන්ත අර කුඩු රොටිය - එද ඒ කුඩු රොටිය තමන්වහන්සේගේ එද දනය හැටියට වැළඳුවා කියලා සඳහන් වෙනවා. අන්ත එතනින් අපට පෙන්නුම් කරනවා බුද්ධ චරිතයෙන් පවා අර විදියට දෙන්නා, දෙන කෙනාගේ සුළු දනය වුවත් අර විදියට සිතේ කහටක් ඇති කරගන්නේ නැතුව දීමට උපකාර වුන බව. ධර්මයේ සඳහන් වෙන ආකාරයෙන් දන් මේ කාලයේ ආර්ථික මූල ධර්මවලට වඩා වෙනත් පුණ්‍ය ලාභ සංකල්පයක් තියෙනවා. ඒකත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා නියම භික්ෂුවක්නම් පිණ්ඩපාතයේ වඩින්නේ මෙන්න මේ විදියේ අදහසක් ඇතිවයි කියලා. 'ලාභකාමා ලභනති', පුණ්‍ය ලාභ බලාපොරොත්තු වෙන අය පුණ්‍ය ලාභ ලබන්නෝ! පුඤ්ඤ කාමා කරනතු පුඤ්ඤනි. පින් කැමැත්තෝ පින් කරන්නෝ කියන අදහසින්.

බොහෝවිට ඔය මහාකාශ්‍යප චරිත වැනි චරිත පිළිබඳව සඳහන් වෙනවා නිරෝධ සමාපත්තියෙන් නැගිටිට පස්සෙ දුගී පැල්පත්වලටයි පිණ්ඩපාතෙ වඩින්නේ. මොකද ඒ, මේ කාලෙ කල්පනා වෙන හැටියටනම් යා යුත්තේ නැති තැනට නෙවෙයි ඇති තැනටයි. ඇයි, නැති තැනින් ගැනීම වරදක් හැටියටනෙ ලෝකයා සලකන්නේ. නමුත් මෙතන අර පුණ්‍ය ලාභ සංකල්පය අනුව බලනකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා අප්‍යසමා දැකිණා දිනනා - සමුසෙසන සමඡ්චිතා. ඉතා සුළු දෙයකින් යමක් පූජා කිරීම දහසක් වටිනවා කියලා. ඒ දෙන දේ වගේ දහසක් ගුණයක් වටිනවා. මොකද අර පුණ්‍ය ලාභ සංකල්පය අනුව අමාරුවෙන් දෙන දෙය - අමාරුවෙන් දුකසේ දෙන දේ ආනිශංස සම්පන්නයි. ඒක තේරුම් අරගෙන තමයි ඉතින් අර මහරහතන්වහන්සේලා බුදුරජාණන් වහන්සේලා දුගී අයට සංග්‍රහ වශයෙන් ඒ දනය පිළිගත්තේ, ඒවා පරිභෝග කළේ.

ඒ අනුව අපිත් කල්පනා කරන්න ඕන අන්ත අර න කාමකාමා ලපයනති සනොතා, පිණ්ඩපාතය පිළිබඳව, ඒ වෙනුවෙන් නොයෙකුත් ඉච්ඡා බස්, වාචු බස්, සතුටු සාමිච්චි කතා කරන්න යන්නේ නැහැ. ඒ වගේම දෙන දේ පිළිබඳ නිගරු කරන්නේ නැහැ අඩු හෝ වැඩි හෝ. විශේෂයෙන්ම මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ නිරෝධ සමාපත්තියෙන් නැගිටලා යම් කෙනෙකුට දනය දෙන්න අවස්ථාව ලැබුණොත් ඒක මහත් එල මහානිශංස වෙන බව සලකලා ඒ අවස්ථාව

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

දුගී අපට ලබාදීම අපට මේ ශාසන ඉතිහාසයෙන් දකින්න ලැබෙන විදියේ වටිනා ආදර්ශයක්.

ඒ වගේම මේ ගාථාවේ කියවෙන කාරණා අපි මේ සංඝ සමාජයෙන් එහෙම නැත්නම් හිඤ්ඤ සමාජය ආශ්‍රයෙන් පමණයි විචරණය කළේ මෙතනදී. නමුත් තව දුරටත් නුවණින් කල්පනා කරලා බලනවානම් මෙතන සත්පුරුෂයා කියන කෙනා සංඝයාවහන්සේලා අතර පමණක් නෙවෙයි ගිහියන් අතරත් ඉන්න පුළුවන්. එතකොට සත්පුරුෂ ප්‍රතිපත්තියක් වශයෙන් දක්වන්න පුළුවන් මේ ගාථා ධර්මයේ කාරණා, ඒවා අපට ගිහි ජීවිතයට වුණත් එකතු කරගන්න පුළුවන්. අන්න ඒ ටිකයි අපි මේ අවස්ථාවේ විශේෂයෙන්ම මතක් කරන්නට ඕන. එතකොට ඒ ගාථාවේ මුල් පදයම ගත්තොත් සඛ්ඤ වෙ සපුරිසා වජන්ති. සත්පුරුෂයෝ හැම තැනදීම අතහරිත්! සංඝයාවහන්සේලා ගිහි ගෙවල් වල තියෙන දේවල් අතහැරලා පැවිදි වෙනවා. නමුත් ගිහි පින්වතුන්ටත් යම් යම් අවස්ථාවල් එනවා අතහැරීමට. ඇත්ත වශයෙන්ම දනාදී කටයුතුවලදී කරන්නෙත් අතහැරීම. ඒ වගේම නොයෙකුත් අවස්ථා එන්න පුළුවන් තම තමන්ගේ එදිනෙදා ජීවිතයේ අවස්ථානුකූලව සැප පරිත්‍යාගය, ධන පරිත්‍යාගය, හිතෙන් අතහැරීම අන්න ඒකයි කියන්නෙ එතන සඛ්ඤ, හැම තැනකදීම ඒ අතහැරීමේ ශක්තිය දියුණු කරගතයුතුව තිබෙනවා. ඊළඟට න කාමකාමා ලපයන්හි සනෙතා, සත්පුරුෂයන්ගේ ස්වභාවය නොයෙකුත් හේතූන් නිසා තම තමන්ගේ බලාපොරොත්තු ඉෂ්ට කරගැනීම සඳහා ඉව්ෂා බස්, වාටු බස්, වංචනික ක්‍රියාමාර්ග, වංචනික වචන පාවිච්චි නොකිරීමයි.

ඊළඟට සුඛෙන පුට්ඨා අප වා දුඛෙන - නොවඩාවඩං පණ්ඩිතා දසසයන්හි, සැප ආවත් දුක් ආවත් ඒ හැම එකක් තුළදීම මධ්‍යස්ථව සිටීමේ ගුණය. අර අෂ්ට ලෝක ධර්මය අපි කාටත් බලපානවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා ලෝකයා අෂ්ට ලෝක ධර්මය වටේ කරකැවෙනවා. අෂ්ට ලෝක ධර්මය ලෝකයා වටේ කරකැවෙනවා. සංසාරයේ කරන ලද කර්මානුරූපව නිරන්තරයෙන්ම තම තමන්ට ඉදිරිපත් වෙන අෂ්ට ලෝක ධර්ම ඒ හැටියට තේරුම්ගත්තු අවස්ථාවේදී අන්න අර කියාපු උස් පහත්වීම් ආදියට ඉඩක් නැහැ. මෙතනින් වැදගත්ම වචනය හැටියට අපට මතුකරගන්න තියෙන්නෙ අර තාදී කියන ගුණයයි. 'එහෙව් බව' - අෂ්ට ලෝක ධර්මයේ නොසැලෙන තත්ත්වයයි. අෂ්ට ලෝක ධර්මය හැටියට දැක්වෙන්නෙ ලාභො අලාභො

අයසො යසොව නිඤ්ඤ පසංසාව සුඛං දුක්ඛං. ලාභ, අලාභ ඊළඟට අයස යස. ඒ කියන්නේ පරිවාර සම්පත්තිය නැතිවීම සහ ඇතිවීම. ඊළඟට නින්දව සහ ප්‍රශංසාව. ඊළඟට සැප දුක. ඔන්න ඔය කියන තත්ත්ව අටක් තිබෙනවා. එතකොට මේවායේදී සත්ත්වයින් අර අලාභ අයස නින්ද දුක් කියන අවස්ථාවලදී, ඒවායින් පීඩාවට පත්වෙලා දීන බවට පත්වෙනවා. ඊළඟට හොඳ පැත්ත - ලාභ, යසස ප්‍රශංසාව සැප ආදිය එතකොට එයින් සිත උද්දමයට පත්වෙලා උඩඟු බවට පත්වෙනවා. අන්න ඒ තත්ත්වය අවබෝධය තුළින් වළකා ගන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. දැන් මෙතනදී වේරඤ්ජාවෙ සිද්ධිය ගැන බලමු. බුදුරජාණන් වහන්සේ දන පාරමිතා සම්පූර්ණ කරපු උත්තමයා. එහෙම නමුත් අන්න අර කියාපු කාල විපර්යාස නිසා දුර්භික්ෂ ආදිය නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේටත් සංසයාවහන්සේලාටත් එබඳු අවස්ථාවලට මුහුණ දෙන්න සිද්ධවුණා.

ඉතින් අපිත් අපේ ජීවිතයේ ඉදිරි වර්ෂය ගතකරන ආකාරය ගැන කල්පනා කරනකොට, අපට මේ අවට සිද්ධවෙන සිද්ධි සමූහය ගැන හිතලා බලනකොට කොයිවටත් අපට සූදනම් වෙලා ඉන්න සිද්ධිවෙනවා. එතනදී අන්න අර සැප පරිත්‍යාගයක් අවශ්‍ය වෙනවා. සබ්බසු වෙ සපුරිසා වජ්ජනි කිව්වා වගේ අවස්ථානුකූලව වැඩිදෙනාගේ යහපත සලකා සැප පරිත්‍යාගයක් කිරීමටත් ගිහි පින්වතුන්ට පවා සිද්ධිවෙනවා. ඒ වගේම අර කියාපු ආත්මාර්ථ-කාමීඤ්ජයෙන් තොරව හැකිතාක් දුරට ධර්මානුකූලව ක්‍රියාකරන්න සිද්ධිවෙනවා. මොකද මේ විපත් සිදුවන්න බොහෝ දුරට හේතුවෙන්තෙන් තමතමන් කරන කර්මමයි, සංසාරයේ අරගෙන එන. ඒ කර්ම, විපාක දෙන්නෙ අර අෂ්ට ලෝක ධර්මය තුළිනුයි. කර්මානුරූපව මේ කර්මවක්‍රය තමයි ලෝක ධර්මය තුළින් අපට පෙන්නුම් කරන්නෙ අෂ්ට ලෝක ධර්මය කරකැවෙනවා කියලා.

එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේටත් ලාභ, අලාභ, අයස, යසස, නින්ද, ප්‍රශංසා, සැප, දුක් ඒ හැම එකකටම මුහුණ දෙන්න සිද්ධිවුණා. විංචාමානවිකා ආදී කනන්දර වලින් ජේනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ තීර්ථකයින්ගෙන් කොයිතරම් නින්ද අපහාස ලැබුවාද කියලා. ඒ හැම එකකම උන්වහන්සේ නොකැළඹී විදදරාගත්තා. අන්න ඒකයි තාදී ගුණය කියලා කියන්නෙ. එහෙවු බව. එන එන ආකාරයට සිත සකස්කරගැනීම. උපේක්ෂා ගුණය. ඉතින් මේකටම තමයි අපි මේ ප්‍රතිපත්ති ශාසනයේ යෙදෙන්නේ. මේ පින්වතුන් මේ අවස්ථාවෙන් ගිහි

ගෙදරවල් වල තියෙන නානාවිධ සැප සම්පත් අතහැරලා ඉතා වාමි දිවියකට නැඹුරු වෙමින් රහතන්වහන්සේලාගේ ජීවිතය පිළිබඳ පෙරහුරුවක්, ඒ දිවි පැවැත්මට පෙරහුරුවක් හැටියටයි මේ පොහොය දවස ගතකරන්නේ. උපෝසථ අවධානය ශීලයට ගැලපෙන ආකාරයට නොයෙකුත් විදියේ ශික්ෂා පදවල තියෙන ආකාරයට නව්ව, ගීත, වාදිත ආදී විනෝද මාර්ග වලින් වෙන්වෙලා, තව නානාවිධ ආහරණ පැළඳීම් ආදී ඒවායින් වෙන්වෙලා වාමි ජීවිතයකට පුරුදු වෙනවා. එතනත් අතහැරීම තියෙන්නේ. එතකොට මුල ඉඳලම මේ ශාසනයේ අන්ත අර අතහැරීමට පුරුදු වෙන්න ඕන. ගිහි පින්වතුන් තමන්ගේ එදිනෙදා ජීවිතයේ ගේහසිත සංකල්පවල ගැලිල ඉන්නේ නැතුව ඒවායින් වෙන්වෙලා නෙකම්මයට හුරුවීමක් වශයෙන් තමයි ඇත්ත වශයෙන් මේ වෙන එකක් තබා පොහොය අටසිල් පවා රකින්නේ.

හැම ශික්ෂා පදයක් තුළම ඇති අර වේරමණි කියන වචනයයි එතන වැදගත් වෙන්නේ. ඒත් අතහැරීමයි. සතුන් මැරීම පහසුයි. තමන් කැමතියි. නමුත් ඒකෙන් වෙන්වීම අපහසුයි. ධර්මයේ අල්ලාගැනීම පිළිබඳව සඳහන් වෙනවා වස්තු කාම, ක්ලේෂ කාම කියලා දෙකක් ගැන. පරිත්‍යාගයේදීත් ඉස්සෙල්ලාම වස්තු කාමය නැතිකිරීම සඳහා තමයි තමන් සන්තක දේවල් අතහැරීම පුරුදු වෙන්නේ. ඒ වගේම කෙලෙස් අතහැරීම සඳහා ඊටත් වඩා සියුම් ක්‍රියාමාර්ගයක් ගන්න වෙනවා. එදිනෙදා ජීවිතයේ සංසාර පුරුදු අනුව ලෝක සන්තියා හැසිරෙන ආකාරය මේ තිරිසනුන්ගේ හැසිරෙන ආකාරයෙන්, ශීලාදී ගුණධර්ම නැති අය හැසිරෙන ආකාරයෙන් අපට තේරුම්ගන්න පුළුවන්. සතුන් මැරීම, හොරකම් කිරීම, කාමය වරදවා හැසිරීම, බොරැකීම, මත්පැන් බීම ආදී වශයෙන් ඒ ශික්ෂා පදවල අනිත් පැත්ත ගැන කල්පනා කරලා බලනකොට අපට පේනවා ඒවා තමයි ලෝකයේ පහසු දේවල්. ඕනෑම කෙනෙකුට ඒවා තුළින් තමන්ගේ ජීවිතය ඉක්මනින් සරු කරගන්න සැපවත් කරගන්න පුළුවන් වෙනවා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒවායේ ආදීනව පක්ෂය පෙන්වුම් කරලා දීලා තියෙනවා. පහසු වුණාට මේවා අතහැරයේ නැත්නම් මහාදුකිස්කන්ධයකට මුහුණ දෙන්න සිද්ධවෙන්නේ මෙලොවදී පමණක් නෙවෙයි.

මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා අත්තානුවාද භය, පරානුවාද භය, දණ්ඩ භය, දුග්ගති භය කියලා භය හතරක්. භය කියන්නේ එතන ඇත්ත වශයෙන්ම අන්තරාය කියන එකයි. අත්තානුවාද භය තමන්ගෙම

හිත තමන්ට දෙස් කියනවා. සතුන් මැරීම, හොරකම් කිරීම් ආදිය කළහම තමන් ඒ කළ වැරද්ද කොහොම නමුත් හිතේ තැන්පත් වෙලා තියෙනවා. ඒක නිසා තමාගේ හිත දෙස් කියනවා. ඇතැම් කෙනෙකුට නින්ද යන්නේ නැහැ. අත්තානුවාද භය කියන්නේ ඒකයි. තමන්ගේ හිතම තමන්ට දෙස් කීම. ඊළඟට පරානුවාද භය. අනුන්ගේ දෝෂාරෝපණ. ඊළඟට දණ්ඩ භය. රජයෙන්, නීතියේ රැහැනට අනුවෙලා දුක් පීඩා විඳින්න සිද්ධවෙනවා. අවසාන වශයෙන් දුග්ගති භය. දුග්ගතියට යාම කියන එක බුදුරජාණන් වහන්සේ බුදු ඇසින් දකලා ප්‍රකාශ කළා. ඒ වගේම අභිඥාහී මහාමොග්ගල්ලාන ආදී මහරහතන්වහන්සේලා ඒවට නිදර්ශන දක්වමින් ලෝකයාට පෙන්වා වදලා මේ පංචශීලය කැඩීමේ - මේ ශික්ෂා පද කැඩීමේ භයානකත්වය. ඒවා කැඩුණු ගිහි හෝ පැවිදි හෝ අයට විඳින්න සිදුවන දුක් ගැහැට.

අන්න ඒවා ගැන සලකලා ඒ අතැහැරීම කරන්න ඕන. මූලික අතහැරීම වන දනයෙන් කරන අතහැරීම සමහරවිට පහසුයි. බාහිර වස්තූන් අතහැරීම පහසුයි. අපහසු දේ තමයි මෙව්වර කාලයක් දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ පුරුදු කරගෙන ආපු ඒ වැරදි ගතිගුණ වැරදි පුරුදු වලින් මිදීම. ඒක සඳහා තමයි ශීලයක් අවශ්‍ය. ඒක බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා සංසාරයේ දීර්ඝ කාලයක් තිරිසනුන් වෙලා ප්‍රේත යක්ෂයින් ආදීන් වෙලා කරපු අකුසල කර්ම වලින් සිත මැත් කරගන්න උත්සාහයක් වශයෙන් නිත්‍ය ශීලය වශයෙන් පංචශීලය රැකිය යුතු බව.

පංචශීලය රකින අතරේ ඊටත් වඩා ක්‍රමක්‍රමයෙන් ඉහළට යමින් මේ පින්වතුන් මේ පෝය දවසේ අර කියාපු භයානක දුග්ගති භය ආදිය තියෙන මේ සංසාරයෙන් මිදීමේ ප්‍රයත්නයක් වශයෙනුත් රහතන්වහන්සේලාගේ ජීවන රටාවට හුරුවීම් වශයෙනුත් යම්කිසි සැප පරිත්‍යාගයක් කරලා පොහොය අටසිල් රකින්නේ. දස සිල් රකින්නේ. ශික්ෂා පද හැම එකකම අර වේරමණි කියන වචනය අපට සිහිපත් කරලා දෙන්නේ අතහැරීමක්. අන්න ඒකයි එතකොට සබ්බඪ වෙ සපුරිසා. ඒක සත්පුරුෂයන්ගේ ගුණයක්. ආදීනව පක්ෂයත් ආනිශංස පක්ෂයත් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුම් කරලා දීලා තිබෙනවා. ආනිශංස පක්ෂය ගැනයි නිතරම බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුම් කරන්නේ. සාමාන්‍යයෙන් හැම කෙනෙක්ම ආනිශංස පක්ෂය දකලයි යමකට බහින්නේ. ඉතින් ඒ වගේම ආදීනව පක්ෂය පෙන්නුම් කරලා දුන්නහම

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ඒ ගැන උනන්දුවෙනවා. සංවේගය ඇති කරගන්නවා යම්කිසි වෙනසක් වියයුතුයි කියලා.

දුනාදියෙහි ආනිශංස වශයෙන් බොහෝවිට හව භෝග සම්පත් ලබාදෙනවා. නමුත් ශීලයේ ආනිශංස හොඳ උත්පත්ති තත්ත්ව ලබාදෙනවා. මනුෂ්‍ය හෝ සුගති හෝ හොඳ උත්පත්ති තත්ත්ව ලබාදෙනවා. මොකද ශීලය තුළින් තමයි නියම ගුණධර්ම වගාවක් ඇතුළත සිදුවෙන්නේ. ඒ විදියට ශීලය ගැන කල්පනා කරලා බලනකොට පෙනෙනවා ඒකත් අතහැරීමක්. සඛ්‍යාව වෙ සපුරාසා වන්නි. සත්පුරුෂයින්ගේ දෙයක් තමයි අතහැරීම. ඊළඟට ඊටත් වඩා ගැඹුරු අතහැරීමක් තමයි මේ පින්වතුන් අතර යම් කෙනෙක් භාවනාවට ලැදි වුණානම්. භාවනා කරන්න හිත ඇතිවුණු අවස්ථාවේ ඉඳලා තියෙන්නේ බාධක හැමපැත්තෙන්ම බලනකොට. මේ බාධක ජයගන්නත් උත්සාහයක් දරන්න වෙනවා තමා තුළින්ම. මේ මේ දේ නිසා මට බණ භාවනා කරන්න බැහැ කියලා බාහිරට දෙස් කියලා හරියන්නේ නැහැ. කොයි කොයි ආකාරයටද තමන්ගේ ජීවිත රටාව සකස්වෙලා තියෙන්නේ? මේවායින් අතහැරිය හැකි ඒවා මොනවද? තමන්ම කල්පනා කරන්න බලන්න ඕන. එතකොට හිතේවි සමහරවිට මෙන්න මේ මේ දේවල් අපි මෙතෙක් කළ නමුත් ඒවා අනවශ්‍ය දේවල්. හිත දියුණු කිරීමේ කාර්යයට අදාළ නොවන දේවල්. ඒක නිසා ඒවා අතහරින්න තරම් ශක්තියක් ඇති කරගන්න ඕන.

භාවනායෝගීන්ට ඇත්ත වශයෙන්ම තියෙන පළමුවෙනිම ප්‍රශ්නය තමයි ඒ තියෙන බන්ධන කඩා දැමීම. ඒ බන්ධන අර ඇල්ම නිසා තණ්හාව නිසා ඇතිවෙච්ච දේවල්. එතකොට තමා බලාපොරොත්තු වෙනවානම් මේ සංසාරයෙන් මිදීමට ඒකත් කඩන්න වෙනවා. ඒවා හිත පිළිබඳව ඇති ක්ලේෂ කාම. ඒ නිසා තම තමන්ගේ අඹුදරුවන්ට වස්තු ආදියට තිබුණු ඇලුම් ගැටුම් ආදී ඒවා ජයගන්න සිද්ධවෙනවා. ඒවාට තියෙන තණ්හාව. සමහරවිට ඒවා දුන් පමණකින්, නුවණින් සලකලා නොබැලූවොත් ඒවායේ තියෙන තණ්හාව නැතිවෙන්න නැහැ. බුදුරජාණන් වහන්සේ භාවනාවට උපයෝගී වෙන අන්දමින් මේ හැම එකකම තියෙන අනිත්‍යතාව, ඒවායේ දුක් ස්වභාවය, අනාත්ම ස්වභාවය මතුකරලා දෙනවා. විදර්ශනාත්මක වශයෙන් ඔය නොයෙකුත් සංඥාවල් බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරලා තියෙනවා.

ගිහි පින්වතුන් යම් අන්දමින් කල්පනා කරගන්න ඕන බුදුරජාණන් වහන්සේ මතුකරලා දීලා තියෙන මේ සංසාර දුක් ස්වභාවය. ඒවා සිහිපත් කරන වාරයක් පාසා අපට තේරෙනවා මේ සංසාරයේ ආදීනව කොටස. ඒ ආදීනව සහිත දේ අල්ලාගැනීම තුළින්, අපි තව තවත් සසරේ හිරවෙනවා. ඒවා අතහරින්න සිද්ධවෙනවා ඉබේටම. ඒ නිසා භාවනායෝගියා නුවණින් කල්පනා කරලා අර කියාපු බන්ධන ඒ වගේම පලිබෝධ වශයෙන් දක්වන කාරණා, තමන්ගේ භාවනා ඉදිරි ගමන සඳහා අතහරින්න ශක්තිමත් වියයුතුව තිබෙනවා. ඇත්ත වශයෙන්ම සත්පුරුෂ වචනය විශේෂයෙන්ම යෙදෙන්නේ රහතන්වහන්සේලා පිළිබඳවයි. හැම කෙනෙක්ම සත්පුරුෂයෙක්නම් ඒ තැනැත්තා තුළ අර කියාපු ගුණ සම්භාරය තියෙන්න ඕන. ඕනෑම තැනකදී ආත්මාර්ථකාමීත්වය අතහැරලා පරාර්ථකාමීව ඒ කටයුතු කරන්න ශක්තිය තිබෙන්න ඕන. ඒ වගේම ඉව්වා බස් කියන්නේ නැතුව අවංකව වචන පාවිච්චි කරන්න. ඊළඟට ඒ සැප දුක් දරාගන්න. ඔය විදියේ ශක්තියක් ඇති කරගන්නට ඕන.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා මේ සසරේ තියෙන බන්ධනයක් නොවන කිසිම දෙයක් මට පේන්නේ නැත කියලා. වෙන එකක් තබා ධ්‍යාන තත්ත්ව පවා. දැන් සාමාන්‍ය භාවනායෝගියා කල්පනා කරන්න පුළුවන් මෙන් මේ ධ්‍යානාදිය ලබාගෙන මම බුන්ම ලෝකවල දිව්‍යලෝකවල ගතකරනවා කියලා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වුම් කළා මේවත් බන්ධනයයි. මේවත් අතහැරිය යුතුයි. අතහරින්න එපයි කියාපු දෙයක් නැතෙයි කියන තරමට. මේ මුළු මහත් භවයේම තියෙන මේ සංස්කාරවල භයානකත්වය බුදුරජාණන් වහන්සේ මතුකරලා දීලා තියෙනවා.

මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා තියෙනවා සබ්බ සංඛාරා අනිච්චා කියන එක. බොහෝවිට අපට ඒ විදියේ දේවල් සිහිපත් වෙන්නේ මරණ ගෙවල් ආදියේදී. නමුත් නිරන්තරයෙන් සිහිපත් කළයුතුව තිබෙනවා මේ සංසාරයට අදාළව තිබෙන ඒ සංස්කාර සමූහය, සංස්කාර වශයෙන් දැකලා, මේවා මගේ නොවෙයි. මමය මාගේය කියලා ගතහැකි දෙයක් මෙතන නැතෙයි කියන ඒ අවබෝධය නිරන්තරයෙන් සිතට දමා ගැනීම තුළින් තමයි අර ශක්තිය ඇති කරගන්න පුළුවන් වන්නේ. භාවනාවේදී සමාධිය බලාපොරොත්තු වෙන කෙනාගේ හිතේ එක්තැන් වීම - සමාධිය, වළකාලන දේවල් තමන්ට ප්‍රියමනාප වුණත්,

ඒවා ඉවත් කරලා තමයි හිත සමාධිමත් කරගන්න වෙන්නෙ. ඊටපස්සේ විදර්ශනා වැඩීම වශයෙන් කරන්න අනිත්‍ය සංඥ, අනත්ත සංඥ, ආදීනව සංඥ, පහාණ සංඥ ආදී නොයෙකුත් සංඥ ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා. සාමාන්‍ය ලෝකයා තුළ තිබෙන වැරදි සංඥ - විපරීත සංඥ හතරක් බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා. අනිවේචනික සංඥ, අනිත්‍යතාව නොපෙනෙන ලෝකයා අනිත්‍යවූ දේහි නිත්‍ය සංඥවක් ඇතිකරගෙන සංසාරයේ විපරීත අන්දමින් ක්‍රියා කරනවා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා. ඒ වගේම අසුභෙ සුභ සංඥ, අසුභ දේ සුභ හැටියට සලකනවා. සුභ සංඥව තිබෙනවා. දුකෙහි සුඛ සඤ්ඤා. දුක් සහිත දේහි සැප සංඥ ඇති කරගන්නවා. අවසාන වශයෙන් අනන්තනී අත්‍ය සඤ්ඤා. අනාත්ම වන තමාගේ වසයෙහි පවත්වාගන්න බැරි දේ ආත්ම වශයෙන් සලකනවා. ඔන්න ඔය විදියට අර විපරීත සංඥවල් ලෝකයා තුළ තිබෙන්නේ.

නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ වෙනුවට ගිරිමානන්ද ආදී සූත්‍රවල නිරන්තරයෙන් සිතට නගා ගැනීමට අනිවේචන සඤ්ඤා, අනන්ත සඤ්ඤා, අසුභ සඤ්ඤා, ආදීනව සඤ්ඤා, පහාණ සඤ්ඤා, විරාග සඤ්ඤා, නිරෝධ සඤ්ඤා, සබ්බ ලොකෙ අනභිරත සඤ්ඤා, සබ්බ සංඛාරෙසු අනිවේචන සඤ්ඤා ආදී ධර්මානුකූලවූ සඤ්ඤා මතුකරල දෙනවා. මේ පින්වතුන් නිරන්තරයෙන්ම සංඥවල් එක්කයි කටයුතු කරන්නෙ. නමුත් ඒ සංඥවල් බොහෝවිට සසරේ රැඳීමට හේතුවෙන දේවල්. ඒ වෙනුවට බුදුරජාණන් වහන්සේ ගිරිමානන්ද ආදී සූත්‍රවල මතුකරලා දීලා තිබෙන ඔය කියන සංඥවලට සිත නැඹුරු කළයුතුයි. මේ සිතිවිලි නිරන්තරයෙන් සිතෙහි ආකල්පමය වශයෙන් ඇතිකරගත යුතුයි. මේවා හිටි ගමන් පහළවෙන දේවල් නෙවෙයි. මේ එක එකක්ම නිවනට උපකාර වෙන බවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා.

යම් කෙනෙක් තමන්ගේ චරිත ලක්ෂණයක් හැටියට අනිත්‍යතාව දකින්න පුරුදු වෙලා තිබෙනවානම් ඒ තැනැත්තා ඒ අනිත්‍ය සංඥව දියුණු කරගැනීම තුළින්ම අනිත් වැඩකටයුතු සියල්ලම වුණත් සම්පූර්ණ කරගන්න පුළුවන්. බුදුරජාණන් වහන්සේ සඟ පිරිස පිළිබඳව ඇතැම් අවස්ථාවල ප්‍රකාශ කළ සූත්‍රදේශනා වල දක්වනවා මේ මගේ පිරිසේ ඉන්නවා සමහර කෙනෙක් අනිත්‍ය සංඥව වඩන. ඒ පිරිසේ ඇතැම් අය ඒකටම යොමුවෙලා, ඒක තුළින්ම අනිත් හරියත් කරගන්නවා. එතනදී පංචුපාදනස්කන්ධය පිළිබඳ ඒ අනිත්‍ය සංඥව. ඒ වගේම අනාත්ම

සංඥාව. ආයතන වශයෙන් ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන කියන ඒවාත් ඒවාට අදාල අරමුණුත් පිළිබඳව අනාත්ම සංඥාව, මේ කොතැනකවත් ආත්මයක් නැත කියන ඒ සංඥාව ඇතිකරගැනීම අනාත්ම සංඥාවයි.

ඊළඟට දෙතිස් කුණප කොට්ඨාශ පිළිබඳව, ශරීරයේ කුණප කොට්ඨාශ එහෙම නැත්නම් ඔය නව සීවරීක වශයෙන් දක්වන, සොහොනේ මේ ශරීරයකට යන කළ දසාව ආදිය ගැන හිතලා බලනකොට අසුභ සංඥාව ඇති කරගන්න පුළුවන්. ඊළඟට මේ ශරීරය තුළ තිබෙන ලෙඩ රෝග. බුද්ධ කාලයේ දැක්වෙන ඒ ලේඛන දැන් ඉඩ මදි. ඒවා තව දික්කරගන්න වෙනවා මේ කාලෙ තියෙන රෝග පීඩා ගැන හිතලා බලනකොට. ඔය ගිරිමානන්ද සූත්‍රය විශේෂයෙන්ම තියෙන්නේ ඒ සඳහා. ඇත්ත වශයෙන්ම ඒ ආදීනව සංඥාව යටතේ තිබෙන ආකාරයට මේ ශරීරය ලෙඩ කුඩුවක්. ලෙඩ ගොඩක්. යම් කෙනෙක් මේ ශරීරය එක මොහොතකට හෝ ආරෝග්‍යයි කියලා කියනවානම් ඒක මෝඩකමක් කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. එක මොහොතක්වත් මේකෙ නියම ආරෝග්‍යයක් නැත. නියම නිරෝගී බවක් නැත. එතකොට මේ සසර නැවත නැවත අපි උපද්දවන්නේ මේ ශරීරයට තියෙන ආසාව නිසා. මේක ලෙඩ කුඩුවක්, ලෙඩ ගොඩක් බව තේරුම් නොගැනීම නිසා නිරන්තරයෙන් ශරීරයේ තිබෙන ඒ රෝග පීඩා, ඒවායේ යථා තත්ත්වය අවබෝධ කරගන්නකොට ඒවාට මුහුණ දෙන්න පුළුවන් ශක්තිය ඇතිවෙනවා. අනිත් පැත්තට මේ ශරීරය පිළිබඳ ඇල්ම ක්‍රමක්‍රමයෙන් නැතිවෙනවා. ඒ වගේම තමන්ගේ වසයේ පවත්වන්න බැරි දෙයක් බව එයින් අවබෝධ වෙනවා. ඊළඟට පහාන සංඥා ආදියෙන් පෙන්වුම් කරන්නේ ඒ කෙලෙස් ඇතිවෙන ඇතිවෙන අවස්ථාවේ ඒවා දුරුකිරීමේ ශක්තියයි.

ඊළඟට විරාග සංඥාව. නිවන අරමුණු කරගෙන සියලු සංස්කාරයන්ගේ අනිත්‍ය ස්වභාවය, ඒවායේ සංසිද්ධිම සැපය කියන අදහසයි දැක්වෙන්නේ. නිවන් පිළිබඳ සංඥාවයි එතන තියෙන්නේ. මේකම ශාන්තයි. එතං සන්තං එතං පණිතං යදිදං සබ්බ සංඛාර සමථො සබ්බපට්ඨ පටිනිසුසගො තණ්හකයො විරාගො නිරොධො නිබ්බානං. මේ හැම වචනයක්ම පාසා තිබෙන්නේ අතහැරීමයි. එතං සන්තං එතං පණිතං මේ වචන ටික බලනකොට හරි ලස්සනයි. මෙය ශාන්තයි. මෙය ප්‍රණිතයි. මොකක්ද ප්‍රණිත? අපි හිතන දේවල් නෙවෙයි මේ ශාන්තයි

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ප්‍රණීතයි කියලා හිතන්නෙ. සබ්බ සංඛාර සමථො. සියලු සංස්කාරයන්ගේ සමනය කිරීම, සමථය. සබ්බ සංඛාර සමථො. සබ්බුපධි පටිනිස්සගො. උපධි කියලා අපි අල්ලගෙන ඉන්න යම්තාක් දෙයක් තියෙනවානම් අපේ මමකිය වඩන යම්තාක් දේවල් තිබෙනවානම් උපධි කියලා කියන, අවසාන වශයෙන් කියනකොට මේ පංචුපාදනස්කන්ධයේ රූප, වේදනා, සංඥ, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියලා මමය, මාගේය කියලා කියන ඒ හැම එකක්මත් ඒ වගේම තමන්ගේ ගේ දෙර ඉඩ කඩම්, යාන වාහන වස්තු සම්භාර මේ හැම එකක්ම - උපධීන්, හිතෙන් අතහැරීම. මේවා විසිකිරීම විනාශ කිරීම නෙවෙයි. හිතෙන් මේවාට තිබෙන ඇල්ම අතහැරීමයි සබ්බුපධි පටිනිස්සගො.

ඒ වගේම තණ්හාව. තණ්හාව තුළින් තමයි අපි මේ සංසාරයේ දිගින් දිගට ගෙන යන්නෙ. ඒ තෘෂ්ණාව, තෘෂ්ණාව තරම් පෝෂණය කරලා නිම කරන්න බැරි දෙයක් නැහැ. මේ තෘෂ්ණාව ඒ ඒ පැත්තෙන් හරියට ගංගාවල් වගේ ගලාගෙන යනවා ඒ ඒ අතට. මේ තණ්හාව ක්‍ෂය කිරීම, වියළා දූෂීම තණ්හකියො. ඊළඟට විරාග කියලා කියන්නෙ කෙලින්ම අන්න අර කියාපු ඇල්ම, භවයට ඇති ඇල්ම. මේ පංචුපාදනස්කන්ධයට ඇති ඇල්ම. ඒවා නැති කිරීම එහෙම නැත්නම් වෙනත් වචනයකින් කියනවානම් නිවනමයි එනන.

උපරිම වශයෙන් බලනකොට පංචුපාදනස්කන්ධය අතහැරි අවස්ථාව. විරාග, නිරෝධ. නිරෝධයක් කියන්නෙන් එක පැත්තකින් බලනකොට භවනිරෝධයයි. මේ සසර දුක් කෙළවර කිරීමයි. මේ භවයෙන් මිදීම මේ ජීවිතයේදීම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගත හැක්කක් හැටියටයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ, භව නිරොධො නිබ්බානං කියලා. බොහෝ දෙනාට හිතාගන්නත් අමාරුයි. භවය පතන නිසායි නැවත නැවත උපදින්නෙ. කොච්චර මේ සසර දුකයි කියලා කිව්වත් අප තුළ මමය, මාගේය කියන හැඟීම තියෙනතාක් ලෝකයා භවයක් පතනවා. උපාදනය තියෙනතාක් භවය තියෙනවා කියලා කියන්නෙ ඒකයි. අල්ලාගැනීමක් තියෙනතාක් ඒ අල්ලාගැනීමට ගොදුරුවෙන යම්කිසි තැනක අපි මේ හිත රඳවගෙන ඊළඟට එතනින් නැවත උත්පත්තියක් ලබනවා. ඒ ටික විසඳන්නෙ කර්මයෙනුයි.

ලෝකයා කොහොම හිතුවත් ඇත්ත වශයෙන් ඉපදීම පහසුයි, ඉපදීම නැතිකිරීමයි අපහසු. එතකොට ඉපදීම දුකක්නම් අපි කරන්න තියෙන්නෙ ඉපදීම නැතිකිරීමයි. ඒකට උපකාර වෙන එකයි බුදුරජාණන්

වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ උපාදන කියලා කියන ඒ හිතින් අල්ලාගැනීම. එය නැතිකළ අවස්ථාවෙයි භවයත් නැතිවෙන්නේ. ඒක මෙලොවදීම කළහැකි බවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ මතුකරලා දෙනවා, කිසිම ශාස්තෘවරයෙක් දැක්වුවේ නැති ආකාරයට. නිවන් සිත කියලා කියන්නේ ඒකයි. යම් අවස්ථාවක මේවායේ ආදීනව දැකලා ඒ ආදීනව දැකීම තුළින් සිත මැත් කරගැනීමයි, ඔය විරාගය කියලා කියන්නේ. හිත මැත් කරගත්තු අවස්ථාවේ කෙනෙකුට පෙනෙනවා අර නිරෝධය සැපතක් හැටියට. නිරන්තරයෙන්ම මේ සංස්කාරයක ස්වභාවය ඇතිවීමත්, නැතිවීමත්. සමුදය-වය. උදයබ්බය. සමුදය-නිරෝධ ආදී නොයෙකුත් වචන වලින් කියන්නේ ඇතිවීමත් නැතිවීමත්. මේ සංස්කාරයන්ගේ ස්වභාවයයි. නමුත් ලෝකයා තණ්හාව නිසා නැවත ඉපදීමේ ප්‍රාර්ථනාව තුළ ඉන්නවා. පොනොහවිකා කියලා කියන තණ්හාවේ ස්වභාවය නැවත භවයක් පතන එකමයි. තණ්හා පොනොහවිකා කියලා කියනවා. ඒ වගේම නන්දරාගසහගතා. මේ තණ්හාවේ ස්වභාවය ඒ ඒ තැන සතුටුවෙන ඇලෙන ස්වභාවයයි. තත්‍රතත්‍රාහිනන්දීනී. ඒ ඒ තැන්වල සතුටුවෙනවා. විටෙක මෙතන. තව විටෙක තව තැනක. ඒ විදියට තැනින් තැන පනිමින් මේ තණ්හාව තෘප්තිය සොයනවා.

එතකොට තණ්හා පොනොහවිකා නන්දරාගසහගතා තත්‍රතත්‍රාහිනන්දීනී. තණ්හාවමයි මේ පුනර්භවයක් ඇතිකරන්නේ. නැවත භවයක් ඇතිකරන්නේ. ඒ වගේම අර කියාපු ඇලීම් සතුටුවීම් කියන ලක්‍ෂණය ඒ තණ්හාව තුළ තිබෙනවා. ඒ ඒ තැන සතුටුවෙනවා. අන්න ඒ තණ්හාව ඝය කළ අවස්ථාවයි බුදුරජාණන් වහන්සේ තණ්හකියො නිරොධො නිබ්බානං කියලා කිව්වේ. තණ්හාව ඝය කිරීමම තමයි නිරෝධය. ඒ තුළින් අර මෙතෙක් සමුදය පැත්තට හිත යොමු කළ පුද්ගලයා, නැවත නැවත ඇතිවීමක් පැතු තැනැත්තා නිරෝධයේ සැපත දුටු අවස්ථාවෙදී තමයි නිවීම. උපාදන කියලා කියනවා දර වලටත්. ගින්නක් පතුරන්නනම් අපි උපාදන දර දන්නට ඕන. දර දන්න දන්න ගිනි පැතිරෙනවා. ගින්න නිවන්න කොයිතරම් බලාපොරොත්තු වුණත් අපි ඒවට දර දනවනම් ගින්න වැඩෙනවා මිසක් නිවෙන්නේ නැහැනේ. ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ අනුපාදනො. උපාදන කියලා කියන ඉන්ධන ද්‍රව්‍ය ඉවත් කරන්නයි කියලා කියනවා. භාවනාමය වශයෙන් සිත දියුණු කෙරුණ අවස්ථාවේ මේ සංසාරයේ සංස්කාරයන්ගේ ඒ යථා ස්වභාවය වැටහෙන්න පටන් ගන්නවා. හරියට අර මළකුණක් කාගෙ හරි කර උඩ දූම්මහම ඒක එක පාරටම හිරිකිතකින්

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

අතහරින්නා වගේ හිතට එපා වීමක් සිදුවෙනවා. බරපතල එපාවීමක් තුළිනුයි මේ අතහැරෙන්නේ. ඒක පෝෂණය වන්නනම් බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වා වදාළ පරිදි යථාභූත ඥානය දියුණු වන ආකාරයට අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම ත්‍රිලක්ෂණයට අදාළව අපේ සිතූම් පැතුම් පවත්වන්නට ඕන.

සංසාරයේ හැම දෙනෙක්ම නැතිවීම දකින්න අකැමතියි. ඒ වෙනුවට ඇතිකිරීමටයි හිත යොදන්නේ. මේ පින්වතුන් තම තමන්ගේ ජීවිත ගැන හිතා බැලුවොත් ජේනවා කවුරුත් තමන්ගේ ශරීරයෙන් පිටවෙන දේවල් අපද්‍රව්‍ය දිහා බලන්නෙවත් නැහැ. ඒ වෙනුවට අමුද්‍රව්‍ය දම දමා මේක රැකගන්න බලනවා. අපගේ ඇලුම් පැලඳුම් ආහරණ ආදිය ගැන හිතුවත් ඒවා පරණ වෙනකොට කසළ ගොඩට දලා අලුත් අලුත් ඒවා ගන්නවා. සාප්පු සවාරි යනවා මිසක් මෙතෙක් පාවිච්චි කරපු දේවල් වලට ගිය කලදසාව, අනිත්‍යතාව ගැන හිත යැවෙන්නේ නැහැ. මේ අපි නොයෙකුත් උපමා වලින් කිව්වේ අන්න අර සංස්කාරයන්ගේ අනිත්‍ය ස්වභාවයයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ මතුකරලා දෙන්නේ ඔය නිරෝධය දැකීමටයි. ලෝකයා නිරෝධය දැකීමට අකැමතියි. සමුදය පැත්තමයි බලන්නේ. හෙට උදෑසන ඉර පායනවා බලන්නයි කවුරුත් කැමති. ඉර බහිනවා දකින්න කැමති නැහැ. නමුත් අපට තියෙන්නේ සංසාරයේ මේ ඉර බස්සවගන්න එකයි. ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ නිරන්තරයෙන්ම නිරෝධය සිහිපත් කරන්න කියලා. නිරෝධයට හිත ගිය අවස්ථාවේ මෙතෙක් නොදනුන ශාන්ත බවක් ඒ තුළ තියෙන බව රහතත්වහන්සේලා ප්‍රකාශ කරනවා. ඒකයි භව නිරොධො නිබ්බානං කියලා කියන්නේ. භවනිරෝධය, භවය මෙතනම නිරුද්ධ වුණු අවස්ථාවේ ඒ ශාන්ති ලක්ෂණ නිරෝධය කියලා ඔය බොහෝ දෙනා ප්‍රකාශ කරන ඒ නිවන් සුවය ස්ථිරවම විඳින්න පුලුවන් වෙනවා. එතං සන්තං එතං පණිතං. මෙයම ශාන්තයි, මෙය ප්‍රණිතයි කියලා කිව්වේ අන්න ඒ සියල්ල අතහැරි අවස්ථාවයි.

එදිනෙද ජීවිතයෙන් පටන්ගෙන ඒ අතහැරීම උපරිම අවස්ථාවට දියුණු කළහම තමන්ගේ සිතටම වැටහෙනවා මේ කිසිවක් අල්ලානොගත්තු තත්ත්වයක්, කිසිවක හිර නොවුණු තත්ත්වයක්, විමුක්ත තත්ත්වයක්. නිවන කියලා කියන්නේ විමුක්තියයි. සිතේ විමුක්තිය. සිත හැම තිස්සෙම බැඳිලා තියෙන්නේ. මේ අවස්ථාවේ සිතිවිලි කරදරයක් හැටියට දැක්වෙනවා. ඒවා ධ්‍යාන තත්ත්ව වලදී කොච්චර සියුම් අන්දමින්

ලැබුවත් එතනදී භවයට මොකක් නමුත් සම්බන්ධයක් තියෙනවා. කොතැනක හරි ගිහිල්ලා හිරවෙනවා. ඔය ධ්‍යාන තත්ත්ව ලැබුවත් බුන්ම ලෝකෙ හරි ගිහිල්ලා හිරවෙනවා. එතනත් කරකැවි කැවි ඉන්නවා බඹරෙ වගේ. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ විතරයි පෙන්නුවෙ මේකට නියම බෙහෙත. සංස්කාර වශයෙන් හැම දෙයක්ම දිහා බලලා මේවායේ ඇතිවීම් නැතිවීම් ප්‍රත්‍ය සලකලා බලලා නිරෝධයට හිත යොදපු අවස්ථාවෙයි අපි විමුක්තිය ලබන්නෙ.

එතකොට මේ පින්වතුන් කල්පනා කරගන්න ඕන අපි මේ කෙටි ගාථාවක් තුළින් එදිනෙද ජීවිතයටත් උපකාර වන්නාවූ එසේම නිවනටත් උපකාරවන්නාවූ කාරණා රාශියක් මේ වටිනා දවසෙ රැස්කරගන්නා. මේ පින්වතුන් නිරන්තරයෙන් සිල් පිරිසට දනාදිය දීම, සංඝයාවහන්සේලාට ප්‍රත්‍ය පහසුකම් සැලසීම් ආදී කටයුතු කිරීම වස්තු කාමය ඉවත් කරන්න උපකාර වෙනවා. ක්ලේෂ කාම ඉවත් කිරීමට අර කියාපු සිල් රැකීම් බණ භාවනාදිය උපකාර වෙනවා. මේ හැම එකක් තුළින්ම මේ පින්වතුන් මෙතෙක් රැස්කරගත්තු කුසල ශක්තියත් මේ ධර්මශ්‍රවණානිශංසයෙන් ලබාගත්තු මේ ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ඉන්ද්‍රිය බල දියුණු කරගැනීමට උපකාර වන යම් ශක්තීන් තිබෙනවානම් ඒවාත් උපකාර කරගෙන හැකිතාක් ඉක්මනින් මේ සම්බුද්ධ ශාසනයේ පරිභානියට කලින් සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ග ඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමහ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගැනීමට මේ කුසල ශක්තියත් ඒකාන්තයෙන්ම හේතුවාසනා වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න. එසේම තමතමන් නමින් නැසී මියපරලොව ගියානු ඥාතීන් ඇතුළු අවිච්ඡේදීන් සිට අකනිටාව දක්වානු සියලු සත්ත්වයෝත් මේ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුසලය අනුමෝදන් වීමෙන් ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමහ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගනිත්වා! කියලා මේ ගාථා කියන්න.

‘එත්තාවතා ව අමෙහනි...’

කතු හිමියන්ගේ සිංහල කෘති

සැ.යූ.: මෙම කෘති ලේඛනය සරලතාවයට මුල් තැන දුන් අංක අනුපිළිවෙලක් සහිතව සකස්වී ඇති බවත්, ලේඛනයේ අගභරයේ එන කෘති බොහෝ දුරට ගැඹුරු විය හැකි බවත්, පාඨකයින් දැනුවත් කිරීම් වශයෙන් සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි.

- සම්පාදක

1. තිසරණ මහිම
2. හිතක මහිම - 1
3. හිතක මහිම - 2
4. හිතක මහිම - 3
5. හිතක මහිම (1-3 වෙළුම්)
6. දිවි කතරේ සැඳෑ අඳුර
7. කය අනුව ගිය සිහිය
8. හිත තැනීම
9. පින් රුකෙක මහිම
10. අබ්නික්මන
11. පිළිවෙතින් පිළිවෙතට
12. කයේ කතාව
13. මා-පිය උවැටන
14. ප්‍රතිපත්ති පූජාව
15. පැවැත්ම හා නැවැත්ම
16. සසරේ රඟ
17. කම් වක්‍රයෙන් ධම්ම වක්‍රයට
18. මෙන් සිතේ විමුක්තිය
19. ඇති හැටි දැක්ම
20. තපෝ ගුණ මහිම
21. සක්මනේ නිවන
22. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 1 වෙළුම
23. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 2 වෙළුම
24. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 3 වෙළුම
25. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 4 වෙළුම
26. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 5 වෙළුම

27. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 6 වෙළුම
28. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 7 වෙළුම
29. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 8 වෙළුම
30. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 9 වෙළුම
31. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 10 වෙළුම
32. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 11 වෙළුම
33. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 12 වෙළුම
34. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 13 වෙළුම
35. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 14 වෙළුම
36. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 15 වෙළුම
37. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 16 වෙළුම
38. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 17 වෙළුම
39. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 18 වෙළුම
40. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 19 වෙළුම
41. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 20 වෙළුම
42. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 21 වෙළුම
43. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 22 වෙළුම
44. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 23 වෙළුම
45. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 24 වෙළුම
46. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 25 වෙළුම
47. සබ්බාසව සූත්‍රයේ මැදුම් මග
48. විදසුන් උපදෙස්
49. භාවනා මාගීය
50. උත්තරීතර හුදෙකලාව
51. සසුන් පිළිවෙත
52. වලන චිත්‍රය
53. දිය සුළිය
54. බුදු සමය පුද්ගලයා හා සමාජය
55. නිවනේ නිවීම - පළමු වෙළුම
56. නිවනේ නිවීම - දෙවන වෙළුම
57. නිවනේ නිවීම - තෙවන වෙළුම
58. නිවනේ නිවීම - සිවුවන වෙළුම

59. නිවනේ නිවීම – පස්වන වෙළුම
60. නිවනේ නිවීම – සයවන වෙළුම
61. නිවනේ නිවීම – සත්වන වෙළුම
62. නිවනේ නිවීම – අටවන වෙළුම
63. නිවනේ නිවීම – නවවන වෙළුම
64. නිවනේ නිවීම – දසවන වෙළුම
65. නිවනේ නිවීම – එකොළොස්වන වෙළුම
66. නිවනේ නිවීම – පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-11 වෙළුම්)
67. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 1 වෙළුම
68. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 2 වෙළුම
69. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 3 වෙළුම
70. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 4 වෙළුම
71. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-4 වෙළුම්)
72. ස්පඨියේ ආශවය
73. මනසේ මායාව
74. පැරණි බෞද්ධ චින්තාවේ සංකල්පය සහ යථාර්ථය

නැවත මුද්‍රණය කරවීම පිළිබඳ විමසීම්:
 කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය
 කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන
 දුරකථනය: 0777127454
knssb@seeingthroughthenet.net

By The Same Author

1. Concept and Reality in Early Buddhist Thought
 2. Saṃyutta Nikāya – An Anthology
 3. Ideal Solitude
 4. The Magic of the Mind
 5. Towards Calm and Insight
 6. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume I
 7. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume II
 8. Seeing Through
 9. Towards A Better World
 10. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume I
 11. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume II
 12. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume III
 13. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume IV
 14. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume V
 15. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VI
 16. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VII
 17. Nibbāna – The Mind Stilled, Library Edition
 18. Nibbāna and The Fire Simile
 19. A Majestic Tree of Merit
 20. The End of the World in Buddhist Perspective
 21. The Law of Dependent Arising, Volume I
 22. The Law of Dependent Arising, Volume II
 23. The Law of Dependent Arising, Volume III
 24. The Law of Dependent Arising, Volume IV
 25. The Law of Dependent Arising, Library Edition
 26. Walk to Nibbāna
 27. Deliverance of the Heart through Universal Love
 28. Questions and Answers on Dhamma
 29. The Miracle of Contact
 30. From The Wheel of Kamma To The Wheel of Dhamma
-

All enquiries should be addressed to:
Kaṭukurunde Ñāṇananda Sadaham Senasun Bhāraya
Kirillawala Watta, Dammulla, Karandana
Phone: 0777127454
knssb@seeingthroughthenet.net